

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงโมโนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุซฐิบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์"

ของ ชูติพร ไชแสง

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิระ สมนาม)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อารังโสติสกุล)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาฯ เพ็งพุ่ม)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
ผู้วิจัย	ฐิติพร ไชแสง
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อ่างโรตติสกุล
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565
คำสำคัญ	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย, ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา, นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ วิธีดำเนินการวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อนำมากำหนดเป็นขอบข่ายและลำดับการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเป็นเวลา 36 ชั่วโมง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเป็นการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการใช้หลักสูตรโดยประเมินความคิดเห็นของครูผู้เข้าฝึกอบรมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า

1.1 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจ มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติจริง และครูควรมีความรู้ความเข้าใจสังคม วัฒนธรรม และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า การเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ควรใช้รูปแบบ "การฝึกอบรม" เพราะเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ ความสามารถ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน สำคัญและกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม ควรเป็น หลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมความสามารถให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้เรียนรู้ และเข้าใจภาษามาตรฐานหรือภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) หลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตร ฝึกอบรมมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง หลักสูตร แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และการวัดและประเมินผล และ 2) เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า องค์ประกอบหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสม มาก (ค่าเฉลี่ย = 4.46, SD = 0.55) และเอกสารประกอบหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40, SD = 0.55) ผลการทดลองนำร่องหลักสูตร พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเป็นไป ได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ครูผู้เข้าฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หลังฝึกอบรมสูง กว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้เข้าฝึกอบรมด้านปัจจัยนำเข้าที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.56, SD = 0.39), ด้านกระบวนการที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.48, SD = 0.39) และด้านผลลัพธ์ที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32, SD = 0.50)

Title	THE DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM TO ENHANCE THE ABILITY OF MANAGE THAI LANGUAGE LEARNING BASED ON TRANSLANGUAGING THEORY FOR THE TEACHERS OF ETHNIC GROUP STUDENTS
Author	THITIPORN KHAISAENG
Advisor	Assistant Professor Jakkrit Jantakoon, Ph.D.
Co-Advisor	Assistant Professor Wichian Thamrongsotthisakul, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Curriculum and Instruction - (Type 2.1), Naresuan University, 2022
Keywords	The development of training curriculum, ability in Thai, Language learning management, Transtanguaging Theory, ethnic group students

ABSTRACT

This research aimed to develop a training curriculum to enhance the ability in Thai language learning management based on Translanguaging Theory for teachers of ethnic group. The research methods consisted of Step 1: studying the knowledge of Thai language learning management for ethnic students by using in-depth interviews with experts in Thai language learning management for ethnic students and studying the concepts of the development of training curriculum and the management of Thai language teaching for ethnic students in order to determine the scope and order of training for Thai language learning management for ethnic students, Step 2: creating and checking the quality of training curriculum, Step 3: experimenting using this training curriculum (36-hour training curriculum) with a sample group of 10 teachers of grade 3 ethnic students in schools under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6, chosen by using Purposive Selecting, and using One Group Pretest-Posttest Design, and Step 4: evaluating this training curriculum by assessing the trainees' satisfaction towards the implementation of the

curriculum in terms of input, process, and output.

The research findings are as follows:

1. Regarding the results of studying the knowledge of Thai language learning management for ethnic students and the concepts of the development of training curriculum and the management of Thai language learning management for ethnic students, it was found that:

1.1 For Thai language learning management for ethnic group students, teachers should have knowledge and understanding of the standards and indicators in Thai language learning curriculum, have the ability to organize learning activities by taking the differences of learners into account, encourage students to learn by doing, have knowledge and understanding of society and culture, and have a good attitude towards ethnic group students.

1.2 For the concepts of the development of training curriculum and the management of Thai language learning for ethnic group students, it was found that, to enhance teachers' ability in Thai language learning management, the "training" should be used since it enhanced and developed knowledge, understanding, experiences, and abilities and changed teaching behaviors. The contents and activities of the training curriculum should be a curriculum that aimed to promote the ability of teachers to organize teaching and learning activities for ethnic group students to learn and understand the standard language or Thai language correctly.

2. Regarding the results of creating and checking the quality of training curriculum, it was revealed that the training curriculum consisted of 2 parts: 1) the training curriculum and documentation for training curriculum, including background and importance, principles, aims, curriculum structure, guidelines for organizing training activities, training activities, course materials, and measurement and evaluation and 2) the training curriculum documents included a training curriculum manual consisting of a plan of training activities and measurement and evaluation

tools. For the assessment of the experts regarding the suitability of the training curriculum, the results showed that, overall, the curriculum was at a high level (Average = 4.46, SD = 0.55), and the curriculum documentation, overall, was at a high level (Average = 4.40, SD = 0.55). The results of the curriculum pilot experiment revealed that the training curriculum was feasible for practical implementation.

3. Regarding the results of experimenting using this training curriculum, the results revealed that the teachers who were trained in the curriculum had the knowledge and understanding about Thai language learning management based on Translanguaging Theory for ethnic group students after the training statistically and significantly higher than before the training at .05 level.

4. The results of the training curriculum evaluation showed that the satisfaction of the teachers who were trained in terms of input towards characteristics of trainers was at the highest level (Average = 4.56, SD = 0.39), the satisfaction in terms of process towards organizing activities according to the curriculum was at a high level (Average = 4.48, SD = 0.39), and the satisfaction in terms of output towards bringing knowledge gained from the training into practice was at a high level (Average = 4.32, SD = 0.50).

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อารังโสสถิตสกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษา ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิระ สมนาม ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาฯ เพ็งพุ่ม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ที่มีประโยชน์ยิ่ง และขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ยุทธศักดิ์ ใจชื่นชน ที่ได้ให้ความรู้และชี้แนะ แนวทางในการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาและสละเวลาให้สัมภาษณ์ข้อมูลแนวคิดที่มี ค่ายิ่ง รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในการทำวิจัย จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีจอมทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านแม่แฮเหนือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางอู้ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางเกี้ยว และ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยม่วงฝั่งซ้าย ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากรครูในการทดลองวิจัย จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ทุกท่าน คณะศึกษานิเทศก์สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ตลอดจนกัลยาณมิตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ เสมอมา

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้ทุน สนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณสำนักหอสมุดที่ให้บริการอย่างดียิ่ง

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา รวมทั้งน้อง ๆ และบุตรชาย ที่คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีพลังกาย พลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแต่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับครูผู้สอนที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไม่มากนักน้อย

ฐิติพร ไชแสง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
ประกาศคุณูปการ.....	ฌ
สารบัญ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	14
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร.....	17
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	53
ภาษาไทยมาตรฐาน (standard Thai).....	57

ภาษาชาติพันธุ์ในพื้นที่วิจัย	59
ทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา (Translanguaging Theory).....	82
การออกแบบการจัดการเรียนรู้	94
การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	104
การฝึกหัดทางปัญญาจากต้นแบบ.....	115
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย	117
ความพึงพอใจ	119
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	122
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	138
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	143
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับครู ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์.....	145
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับครู ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์.....	149
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	159
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์.....	167
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	172

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์.....	173
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครู ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์.....	179
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์.....	193
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์.....	199
บทที่ 5 บทสรุป.....	203
สรุปผลการวิจัย.....	206
อภิปรายผล.....	211
ข้อค้นพบจากการทำวิจัย.....	222
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	223
บรรณานุกรม.....	225
ภาคผนวก.....	231
ประวัติผู้วิจัย.....	410

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	36
ตาราง 2 แสดงรูปแบบและลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน.....	50
ตาราง 3 แสดงเปรียบเทียบภาษา และเสียงกระหึ่มสะกอก-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ....	62
ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบภาษาและเสียงภาษาม้ง-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ	65
ตาราง 5 แสดงเปรียบเทียบภาษาและเสียงไทใหญ่-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ	72
ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะภาษาไตเสียงหลักกับภาษาไทย 19 ตัว	78
ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบภาษากระหึ่ม ภาษาม้ง และภาษาไทใหญ่ กับภาษาไทย จากบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	79
ตาราง 8 แสดงองค์ประกอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ จัด การเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติ พันธุ์	138
ตาราง 9 แสดงการออกแบบการวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย...	161
ตาราง 10 แสดงแบบแผนวิจัย ศึกษากลุ่มเดี่ยววัดก่อนและหลังการทดลอง	165
ตาราง 11 แสดงการสรุปสิ่งที่ต้องการประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้และเกณฑ์การ ประเมินสำหรับการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach)	169
ตาราง 12 แสดงผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	174
ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	177
ตาราง 14 แสดงผลความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย	178
ตาราง 15 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม	187

ตาราง 16 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม189	
ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับ ครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (n = 10).....	193
ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้ เข้าฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70.....	194
ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านปัจจัยนำเข้าของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อ คุณลักษณะของวิทยากร	199
ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านกระบวนการของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มี ต่อ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร.....	200
ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านผลลัพธ์ของครูผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อ การนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน.....	201

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร	21
ภาพ 2 แสดงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา	23
ภาพ 3 แสดงกระบวนการทำงานแบบระบบ	29
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ	30
ภาพ 5 แสดงกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามวงจร Plan – See – Reflect	47
ภาพ 6 แสดงคำควบกล้า และแม่เสียงซ็อน	75
ภาพ 7 แสดงตัวสะกดเสียงคำตาย	76
ภาพ 8 แสดงซ็อนสระอ้อ	76
ภาพ 9 แสดงเสียงซ็อน 13 รูป	76
ภาพ 10 แสดงสระผสม ซ็อนอี ซ็อนอู	77
ภาพ 11 แสดง The translanguaging classroom framework	85
ภาพ 12 แสดงกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	89
ภาพ 13 แสดงการออกแบบการจัดการเรียนรู้	102
ภาพ 14 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	142
ภาพ 15 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	144

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษามาตรฐาน (Standard Language) หมายถึงภาษาที่เป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็นรูปแบบของภาษาที่ถูกต้อง ใช้ในแวดวงสำคัญของชาติ เช่น แวดวงราชการ สื่อ กฎหมาย และการศึกษา ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่คนไทยทุกคนคุ้นเคย เพราะใช้ในหนังสือหรือประกาศทางราชการใช้ในสื่อหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ใช้ในการร่างกฎหมายทุกประเภทและใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ภาษาไทยมาตรฐานมีทั้งภาษาพูดซึ่งเปล่งเสียงออกทางปากและภาษาเขียน ซึ่งใช้ตัวอักษรสื่อความหมาย มนุษย์ทุกกลุ่มมีภาษาพูด แต่ไม่ทุกกลุ่มมีภาษาเขียน นักภาษาศาสตร์จึงยึดภาษาพูดเป็นหลัก (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2562, น. 14) และปัจจุบันพบว่าการหลั่งไหลเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ กว่า 70 กลุ่มชาติพันธุ์ แต่การจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งมีกำเนิดจากโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรจึงใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติประถมศึกษาในปี 2464 เป็นการศึกษาภาคบังคับให้เด็กอายุ 7 - 14 ปี ทั้งทั้งประเทศได้เข้ารับการศึกษารัฐโดยไม่เสียค่าเล่าเรียน มีผลทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต้องส่งลูกหลานไปเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐด้วย แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มจะมีการจัดการศึกษาของตนเองอยู่แล้วในชุมชน อย่างเช่นในวัดหรือในมัสยิด เช่น กลุ่มมอญ กลุ่มเขมร และกลุ่มมลายู เป็นต้น โดยใช้ภาษาของตนเองในการเรียนการสอน โดยที่โรงเรียนของรัฐจะจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่น ๆ โดยใช้ภาษาไทยเป็นสื่อการดำเนินการของรัฐดังกล่าวมีพัฒนาการต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน แต่จากสถานการณ์การใช้ภาษาและการศึกษาในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยปัจจุบัน จึงมีลักษณะที่แตกต่างจากการใช้ภาษาในโรงเรียนและในระดับชาติ โดยการใช้ภาษาในชุมชนท้องถิ่นหรือพื้นบ้านนั้น จะใช้หนึ่งภาษาหรือมากกว่า โดยจะใช้ภาษาแม่หรือภาษาของบรรพบุรุษในครอบครัว ในชุมชน ในหมู่บ้านหรือแม้กระทั่งในตลาดที่มีวัฒนธรรมเดียวกันเท่านั้น แต่สำหรับการใช้ภาษาในโรงเรียน จะเป็นการใช้ภาษาไทยมาตรฐานเพียงภาษาเดียวเท่านั้น สำหรับใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน ใช้เป็นภาษาราชการ แต่ถ้าในห้องเรียน ครูกับนักเรียนอาจใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารกัน หากครูกับนักเรียนนั้นเป็นชนเผ่าเดียวกัน วัฒนธรรมเดียวกัน หรือแม้แต่การใช้ภาษาเดียวกัน (ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560, น. 13-14)

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่ในโรงเรียนมีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายชาติพันธุ์มาเรียนรวมกัน ดังนั้น ภาษาของเด็กมักเป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนท้องถิ่น แตกต่างจากภาษาของโรงเรียนซึ่งใช้ภาษาไทยมาตรฐาน อีกทั้งเนื้อหาในการเรียนการสอนมักจะเน้นภาษาไทยที่เป็นภาษามาตรฐาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช่ครูกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในชั้นเรียนไม่เข้าใจภาษาไทยในสิ่งที่ครูสอนอย่างชัดเจน ไม่สนุกในการไปโรงเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดาร เมื่อมีครูมาบรรจุแต่ละปีการศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่นาน ก็จะมีการโยกย้ายและหมุนเวียนเปลี่ยนกันมาสอน ส่งผลให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ครูไม่สามารถสอนนักเรียนเหล่านี้ได้ ประกอบกับมีครูส่วนน้อยที่สามารถพูดภาษาถิ่นได้ ดังนั้น ครูส่วนใหญ่จึงไม่สามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ การสอนของครูก็สอนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษามาตรฐานเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่ศึกษาพื้นฐานของผู้เรียน รวมถึงสังคม วัฒนธรรม ประเพณีของผู้เรียนและชุมชน ไม่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นเหตุให้นักเรียนไม่อยากมาโรงเรียนเพราะไม่สามารถสื่อสารกับคุณครูได้ ไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นวิชาหลักและเป็นวิชาพื้นฐานต่อการเรียนรู้อื่น ๆ ดังนั้นนโยบายทางภาษาและการศึกษาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยการสอนเป็นรายวิชาหรือใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนร่วมกับภาษาไทยตามบริบทพื้นที่ที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยากนัก ทางออกที่ดีจึงควรเป็นการพัฒนา ส่งเสริมครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบันให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาให้แก่เด็กนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ สุวรรณมา และเกียรติสุดา ศรีสุข (2558) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยน พัฒนาตามบริบทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพจริง คือ ห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ หรือห้องเรียนที่มีสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมต้องมีการพัฒนาครู พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิระ สมนาม (2560) ที่สรุปผลการวิจัยไว้ว่า ผู้สอนควรปรับเนื้อหาแบบเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบท การเรียนรู้ของผู้เรียนไทใหญ่ เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้เนื้อหาการเรียนโดยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารได้อย่างเต็มศักยภาพ

แนวคิดที่เหมาะสมกับการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ คือ วิธีการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา เนื่องจากวิธีการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ครูที่สอนภาษาที่สองให้แก่เด็กนักเรียน ช่วยกระตุ้นนักเรียนให้มีความเข้าใจในการเรียนภาษาเป้าหมายหรือภาษาไทย รวมทั้งเนื้อหาและหนังสือที่ใช้ในการเรียนภาษาเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษาให้เป็นกลุ่มนักเรียนที่สามารถพูดได้สองภาษาจากการเรียนรู้ของพวกเขา ทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้น การสอนในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มนี้ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาจึงมีความแตกต่างจากวิธีเรียนแบบดั้งเดิมที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการรับประสบการณ์ตรงจากครูผู้สอน เช่น ในห้องเรียนสองภาษา คุณครูจะสอนหลักการโครงสร้างของภาษา สอนให้จำ ให้ท่อง ให้อ่าน ใช้ภาษาสอนภาษาตามหลักธรรมชาติ แต่การเชื่อมโยงภาษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้จากภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษารวมทั้งการเรียนรู้ของพวกเขาพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้นการสอนในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนอีกด้วย (Garcia, Johnson, & Selter, 2017, pp. 4-5)

การพัฒนาทักษะครู และการเพิ่มเติมทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครู คือ “การฝึกอบรมครู” ดังที่ ชูชัย สมितिโกร (2558, น. 8) ได้อธิบายว่า การฝึกอบรมบุคลากร (personnel training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และทัศนคติ (attitude) ของบุคลากรซึ่งจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่องค์การจัดขึ้นมา เพื่อช่วยให้บุคลากรมีคุณสมบัติในการทำงานที่สูงขึ้น

แนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ฝึกอบรมครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยง สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ที่ครูยังไม่คุ้นเคย จึงต้องเรียนรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยง คือ แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ เปิดเผยความคิดหรือความรู้แฝงของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่เบื้องหลังการทำงานออกสู่ภายนอก ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองและประยุกต์ความรู้มาใช้ในโลกแห่งความจริง โดยมีงานวิจัยที่นำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร คือ ศศิธร ชิดนายิ (2559) การฝึกหัดทางปัญญา: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้าง

ความรู้ที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมสำหรับอาจารย์พยาบาล ที่มีภารกิจสำคัญคือ การเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้เป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับการทำงานในอนาคต โดยมีกรอบแนวคิดคือ สารการเรียนรู้ การจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวิธีการเรียนการสอน โดยมีวิธีการสอน ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) จึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการพัฒนาครู เช่นเดียวกับอาจารย์พยาบาล เพราะมีลักษณะเป็นวิชาชีพเช่นเดียวกัน และมีความต้องการจำเป็น และวิธีในการพัฒนาระหว่างปฏิบัติวิชาชีพคล้ายคลึงกัน

อีกทั้งการพัฒนาครูที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืนคือ การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย ริชาร์ด ดูโฟร์ (Richard DuFour) และรอเบิร์ต เอเคอร์ (Robert Eaker) เมื่อ ค.ศ. 1998 ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อีกหลายประการ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ 2) การเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การเรียนรู้ร่วมกัน 5) การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม 6) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และ 8) การสะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาต่อยอด (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 404-406) ผสานกับแนวคิด การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เนื่องจากเป็นวิธีการสำคัญอีกวิธีหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 334) ได้อธิบายว่า แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach, lesson study and learning approach) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียนเขียนแผนการเรียนการสอน และเตรียมสื่อการสอน 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively see) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect) ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้และการคิดของนักเรียนที่

เกิดขึ้นในชั้นเรียนการอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไข บทเรียนจนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาในการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จากการนำแนวคิดที่สำคัญได้แก่ การฝึกหัดทางปัญญาจากต้นแบบ ที่นำผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษามาทำยทอดความรู้ และการเข้าร่วมสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน รวมทั้งการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่เป็นการรวมกลุ่มของครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนร่วมกัน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครู จากการปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน แล้วนำมาพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากยังไม่มีหลักสูตรนี้ แต่หากมีหลักสูตรแล้วก็จะทำให้การพัฒนาครูประสบผลสำเร็จได้ตามที่มุ่งหวัง เพราะหลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ที่ผ่านการวางแผนและเขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครูในบริบทที่หลากหลายได้

คำถามการวิจัย

1. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และองค์ประกอบมีลักษณะเด่นอย่างไร
3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
4. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
3. เพื่อทดลองการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมุ่งศึกษา
  - 3.1 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาของครูก่อนและหลังฝึกอบรม ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น
  - 3.2 เปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ของครูหลังการฝึกอบรม เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์ในบริบทโรงเรียนที่มีนักเรียนชาติพันธุ์โรงเรียนบนพื้นที่สูง รวมทั้งโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา หรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือนักเรียนที่ด้อยโอกาส เป็นต้น
3. ผลการวิจัยช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ในศาสตร์ด้านหลักสูตรและการสอน ดังนี้
  - 3.1 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
  - 3.2 แนวทางการนำทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสู่การปฏิบัติการสอน
4. สถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ไปบูรณาการในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนได้
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรม ไปพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ออกเป็น 4 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนกำหนดขอบเขต 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านแหล่งข้อมูล และด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (R₁)

ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ตามทักษะของผู้ทรงคุณวุฒิ ใน 2 ประเด็น คือ

1.1.1 ความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1.2 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ของครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ได้แก่ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต หนังสือและตำรา

3. ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ

3.1 ความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3.2 แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (D₁)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการสร้างหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบและรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นหลักสูตรที่ได้จากการกำหนด ขอบข่ายและลำดับความรู้ความเข้าใจของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง(เนื้อหาสาระ ระยะเวลา) แนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และการวัดและประเมินผล

1.2 เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน

2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

2.2 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกับโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 10 คน ที่เข้าร่วมการทดลองใช้บางส่วนของหลักสูตรฝึกอบรม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (R₂)

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3.2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และ 3) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้

4.1 ภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติออกแบบการจัดการเรียนรู้ 30 ชั่วโมง

4.2 ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน 6 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (D₂)

การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมในขั้นตอนนี้ มุ่งเน้นการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ภายหลังจากจัดกิจกรรมฝึกอบรม มีตัวชี้วัดคือ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พิจารณาความคิดเห็นของครูผู้เข้าฝึกอบรมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง มวลประสบการณ์ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้วางแผนและเขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบด้วย

1.1 เอกสารหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรม การฝึกอบรมให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบ ได้แก่

ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร (เนื้อหาสาระ และระยะเวลา) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และการวัดและประเมินผล

1.2 เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล

2. ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้จากภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษารวมทั้งการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนที่พูด 2 ภาษาได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียน โดยในการวิจัยนี้ ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการเชื่อมโยงภาษา ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) กระบวนการค้นหา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการสร้างความรู้พื้นฐานให้กับผู้เรียนตามวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่จะแตกต่างจากการปรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนตรงที่เราทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น 2) กระบวนการประมวลผล เป็นการประมวลผลกระบวนการสอนหรือการวัดผลสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไป 3) กระบวนการสร้างจินตนาการ ผู้เรียนทำการแบ่งกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน เพื่อระดมความคิด วางแผน เขียนโครงร่าง และทดสอบสมมติฐานของตนเอง โดยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ 4) กระบวนการนำเสนอ ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตัวเองให้กับเพื่อนในกลุ่ม และถือว่าเป็นขั้นตอนของการฝึกใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพทางภาษาของตน พร้อมทั้งได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและครู ก่อนนำเสนอผลงาน และ 5) กระบวนการนำไปใช้ ผู้เรียนจะได้นำเสนอความก้าวหน้าในการใช้ภาษาของตนเองทั้งที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาที่สองในการนำเสนอ

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ผลการเรียนรู้ของครูจากการเข้าฝึกอบรม เกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ประกอบด้วย ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า วัดโดยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง คุณสมบัตินักเรียนในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

4.1 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ความสามารถของครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

4.2 ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ความสามารถของครูผู้สอนในการเขียนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ในหน่วยการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแนวในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารสำคัญ เนื้อหา คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน) กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา) สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล

4.3 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ความสามารถของครูในการดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ วัดโดยแบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric 4 อันดับ) มี 3 ด้าน ๆ ละ 4 ประเด็น รวมจำนวน 12 ประเด็น

5. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ความรู้สึกในทางดีของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 1) ความรู้สึกที่มีต่อปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณลักษณะของวิทยากร 2) ความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และ 3) ความรู้สึกที่มีต่อผลลัพธ์ ได้แก่ การนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน

ความพึงพอใจวัดโดย แบบวัดความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ

6. การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ หมายถึง วิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถ สรุปลงเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบการออกแบบหน่วย การเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรมตามแนวคิดของ ศศิธร ชิดนาค (2559) ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration)

7. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หมายถึง แนวคิดการพัฒนาครุวิชาชีพที่ว่าด้วยการพัฒนา ตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลังกลุ่มครู ซึ่งดำเนินงานโดยร่วมกันเลือกบทเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต้องการสอนมาศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของ “กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach)” จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง รวมทั้งครูเกิดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย ในงานวิจัยนี้ ได้นำเสนอขั้นตอนของกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลักที่มีลักษณะ การดำเนินงานเป็นวงจร Plan – See – Reflect (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 334) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) ซึ่งเป็นการศึกษา ผู้เรียนเขียนแผนการเรียนการสอน และเตรียมสื่อการสอน 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively see) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้ และการคิดของนักเรียน โดยตรงในชั้นเรียน และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect) ในประเด็นเกี่ยวกับ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้และการคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน จนได้บทเรียน ที่มีคุณภาพ

8. **นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์** หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนบริบทสังคมไทยที่ไม่ใช่เชื้อชาติไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน ใช้ภาษาแม่ (ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สะกอ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 อำเภอแม่แจ่ม และอำเภอจอมทอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎี เชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
2. ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
  - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
  - 1.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา
  - 1.4 การฝึกอบรม
    - 1.4.1 ความหมายของการฝึกอบรม
    - 1.4.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
    - 1.4.3 ประเภทของการฝึกอบรม
    - 1.4.4 การจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ
    - 1.4.5 ลักษณะของการฝึกอบรมที่ดี
  - 1.5 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
    - 1.5.1 ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม
    - 1.5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
  - 1.6 รูปแบบการฝึกอบรมในวิชาชีพครู
  - 1.7 ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ
    - 1.7.1 ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ
    - 1.7.2 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาการศึกษา
  - 1.8 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
    - 1.8.1 ความหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
    - 1.8.2 รูปแบบ กระบวนการ และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องฯ
    - 1.8.3 รูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Model of Lesson Study Groups)

2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- 2.1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 2.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
3. ภาษาไทยมาตรฐาน
  - 3.1 ลักษณะของภาษามาตรฐาน
  - 3.2 การทำภาษาไทยให้เป็นภาษามาตรฐาน
4. ภาษาชาติพันธุ์ในพื้นที่วิจัย
  - 4.1 ภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ
  - 4.2 ภาษาชาติพันธุ์ม้ง
  - 4.3 ภาษาชาติพันธุ์ไทใหญ่
  - 4.4 การเปรียบเทียบภาษากะเหรี่ยง ภาษาม้ง และภาษาไทใหญ่ กับภาษาไทย จาก บัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
5. ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
  - 5.1 ชื่อและความหมายของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
  - 5.2 องค์ประกอบของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
  - 5.3 ความสำคัญและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 5.4 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
  - 5.5 กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
    - 5.5.1 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
  - 5.6 กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
  - 5.7 กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์
6. การออกแบบการจัดการเรียนรู้
  - 6.1 ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้
  - 6.2 หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้
  - 6.3 องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้
  - 6.4 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้
  - 6.5 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
7. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
  - 7.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

- 7.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย
- 7.3 แนวทางการเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
- 7.4 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
- 8. การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
  - 8.1 แนวคิดการฝึกหัดทางปัญญา
  - 8.2 กลยุทธ์การเรียนการสอนการฝึกหัดทางปัญญา
- 9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย
  - 9.1 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธิพิสัย
  - 9.2 โครงสร้างความสามารถด้านพุทธิพิสัยของบลูม
- 10. ความพึงพอใจ
  - 10.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 10.2 องค์ประกอบของความพึงพอใจ
  - 10.3 ลักษณะและวิธีการประเมินความพึงพอใจ
- 11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร ถือเป็นเข็มทิศของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ การพัฒนาหลักสูตรที่ดีจึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียน

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 132) ได้ให้คำนิยามของ “หลักสูตร” หมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2556, น. 1) ได้ให้คำนิยามความหมายของหลักสูตร ไว้ว่า “หลักสูตร” เป็นข้อกำหนดว่าด้วยจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

และยังมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของ หลักสูตร ไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532, น. 8-15) สรุปความหมายของหลักสูตร ไว้ 7 ลักษณะ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน ดังที่ บ็อบบิท (Bobbitt, 1918, p. 42) ได้ให้นิยามว่า หลักสูตร คือ รายการของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กและเยาวชนจะต้องทำและจะต้องประสบโดยการพัฒนาความสามารถ เพื่อจะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีและเหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่

2. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน ดังที่ ราแกน, และเชพเพิร์ด (Ragan, & Shepherd, 1977, p. 192) ให้นิยามหลักสูตรว่า คือประสบการณ์ทุกชนิดของผู้เรียนที่โรงเรียนรับผิดชอบ รวมทั้งรายวิชาที่เปิดสอน เอกสารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ของแต่ละคน

3. หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่ ทรัมป์, และมิลเลอร์ (Trump, & Miller, 1968, pp. 11-12) ให้ความหมายหลักสูตรว่า เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่เตรียมการไว้และจัดให้แก่ผู้เรียนโดยโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน

4. หลักสูตร คือ สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ ดังที่ ลาวา เทลลิเมอร์, และคอลลูนิส (Lavatelli, Moore, & Kalsounis, 1972, pp. 1-2) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ ชุดของการเรียนและประสบการณ์สำหรับผู้เรียนที่วางแผนไว้โดยโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการศึกษา

5. หลักสูตร คือ สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทาง ดังที่ ทาบา (Taba, 1962, p. 10) สรุปว่า หลักสูตร เป็นวิธีการเตรียมเยาวชนให้มีส่วนร่วม ในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สามารถสร้างผลผลิตให้แก่สังคมของเรา

6. หลักสูตร คือ ข้อผูกพันระหว่างผู้เรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ซึ่ง ลีวิส, และมิล (Lewis, & Miel, 1972, p. 27) ให้ความหมายหลักสูตรว่า เป็นชุดของความตั้งใจเกี่ยวกับโอกาสในการสร้างข้อผูกพันของผู้เรียนกับบุคคลอื่นและกับสิ่งต่าง ๆ ภายในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม

7. หลักสูตร คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งอาจารย์ด้านหลักสูตรและการสอนของมหาวิทยาลัยนอร์ทเธอร์นอิลลินอยส์ (Northern Illinois University) ให้ความหมายว่า “หลักสูตร คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู

และเนื้อหาสาระในส่วนที่เป็นงานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล ทักษะ และค่านิยม เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้”

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น. 4-6) ให้ความหมายว่า หลักสูตรมีความหมาย 2 นัย โดยความหมายในวงแคบของหลักสูตรคือ วิชาที่สอน ส่วนความหมายในวงกว้าง หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม

วิเชียร อารังโสติสกุล (2560, น. 10) ได้ให้ความหมายของ “หลักสูตร” ไว้ใน บทความทางวิชาการ “ทฤษฎีการนำหลักสูตรไปใช้ : ทฤษฎีหลักสูตรที่ต้องเร่งสร้าง” ตีพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 19 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2560 ว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ได้วางแผนและเขียนขึ้นอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561, น. 5-6) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่จัดให้กับผู้เรียน
2. หลักสูตร คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียน
3. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน
4. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน

มารุต พัฒผล (2562, น. 10) ได้กล่าวว่า “หลักสูตร” คือ มวลประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งหมดที่สถานศึกษาวางแผนและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

Taba (1962, p. 11 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557, น. 2) ให้ความหมายหลักสูตรว่า เป็นแบบแผนสำหรับการเรียนรู้

Beauchamp (1981, p. 67 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557, น. 3) ให้ความหมายหลักสูตรว่า เป็นแผนซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในโรงเรียน

จากความหมายของหลักสูตรที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาแต่ละคนได้ให้นิยามของหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยภาพรวมแล้วต่างก็มีจุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตรไปในทิศทางเดียวกันก็คือ การพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั่นเอง ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาได้วางแผนและเขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรต้องมีองค์ประกอบอย่างครบถ้วน ผู้สอนจึงจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญมีนักการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, น. 5- 8)

Tyler, (1971, p. 1) ได้ตั้งคำถามซึ่งนำมาสรุปเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร 4 ประการ คือ

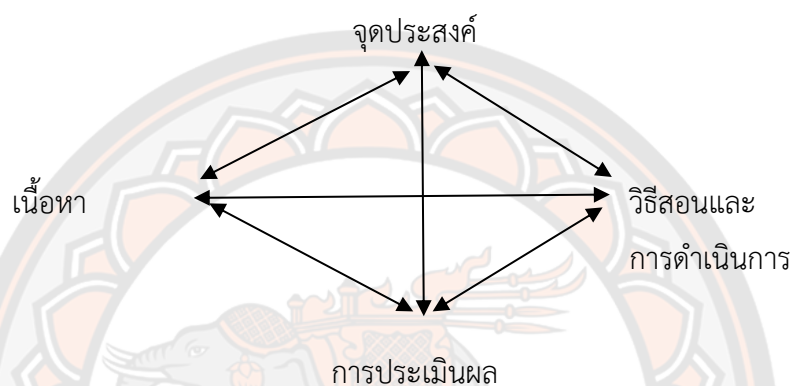
1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเรียนบรรลุผล
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational experience) ที่โรงเรียนจะจัดประสบการณ์อะไรบ้างที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. วิธีการจัดประสบการณ์ (Organizational of educational experience) โรงเรียนจะจัดประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. วิธีการประเมิน (Determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ๆ แล้ว

ธำรง บัวศรี (2542, น. 8-9) ได้สรุปองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการ คือ

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education goals and policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นแล้ว
5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะ และความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum materials and Instructional media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ วีดิทัศน์ ภาพ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น ที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กาญจนา कुमारักษ์ (2543, น. 20-22) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร ตามแนวคิดของ Taba (1962, pp. 422-423) ไว้ 4 ประการ คือ จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอนและการดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร

จากภาพ 1 อธิบายความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ (Objectives) มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากจุดประสงค์จะเป็นแนวทางของการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ว่าจุดประสงค์อะไรบ้างในการสอน ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนใคร สอนทำไม และจะมีวิธีการสอนและประเมินผลอย่างไร

2. เนื้อหา (Subject matter) หมายถึง สารของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ เนื้อหาวิชาจะเป็นรายละเอียดของสารความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. วิธีสอนและการดำเนินการ (Methods and organization) เป็นการแปลงจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรไปสู่การสอนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน โดยประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้จุดประสงค์เป็นแนวทางหรือเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร สามารถสรุปแนวคิดของนักการศึกษาหรือนักพัฒนาหลักสูตร ได้ว่า หลักสูตรต้องมีองค์ประกอบครบสี่ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย/จุดประสงค์ เนื้อหา/ประสบการณ์ วิธีการจัดประสบการณ์/วิธีสอน และการประเมินผล มีเพียงบางองค์ประกอบที่มีความเห็นไม่ตรงกัน อาทิเช่น รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน สำหรับการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญไว้ 8 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร (เนื้อหาสาระ และระยะเวลา) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และการวัดและประเมินผล

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของทาบา (Hilda Taba) มีลักษณะจากล่างขึ้นบน (grassroots approach) โดยใช้วิธีอุปนัย (inductive approach) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร โดยทาบาสอนไว้ว่า หลักสูตรควรมาจากครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหารระดับสูง (1962, pp. 422-425 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, น. 9-11) อีกทั้งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีกระบวนการคล้ายคลึงกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สำนวญความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม พัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก ควรเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริงและเป็นแนวทางในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

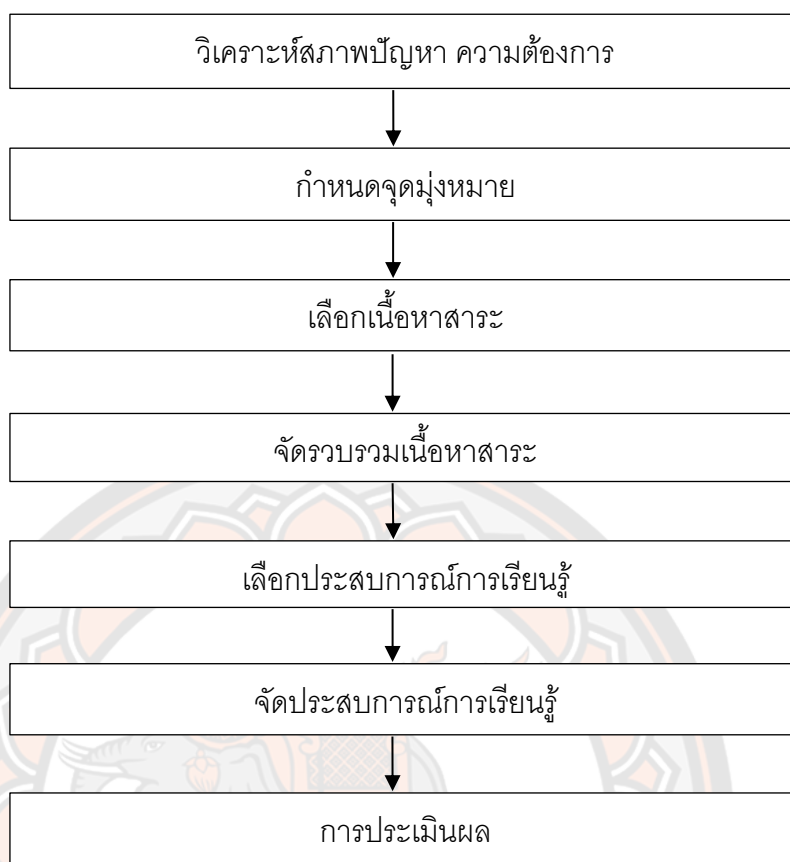
ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่คัดเลือกรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลังซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ภาพ 2 แสดงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ

4. การฝึกอบรม

การพัฒนาบุคลากรในองค์กรด้วยการฝึกอบรม เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม บุคลากรอย่างเป็นระบบ จะทำให้บุคลากรเกิดองค์ความรู้ใหม่ ได้รับการฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ อีกทั้งมีเป้าหมายและทิศทางการทำงานที่ชัดเจนขึ้น ทำให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4.1 ความหมายของการฝึกอบรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542, น. 9) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่าการฝึกอบรม เป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม และทักษะ ความชำนาญเฉพาะด้านของบุคลากรที่ไม่สามารถทำได้โดยกระบวนการเรียนการสอนปกติ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชูชัย สมितिไกร (2558, น. 8) กล่าวว่า การฝึกอบรมบุคลากร (personnel training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และทัศนคติ (attitude) ของบุคลากร ซึ่งจะช่วยปรับปรุงให้

การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่องค์กรจัดขึ้นมา เพื่อช่วยให้บุคลากรมีคุณสมบัติในการทำงานที่สูงขึ้น

สมคิด บางโม (2559, น. 13) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคล โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และทัศนคติ (attitude) อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานในการทำงานให้สูงขึ้นทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น จะเห็นว่าการฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลนั่นเอง

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 550) ได้ให้คำนิยามของ “การฝึกอบรม” หมายถึง วิธีการประเภทหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน มีการวางวัตถุประสงค์ วิธีการฝึกหัด และระดับของผลลัพธ์ไว้อย่างชัดเจน วิธีการฝึกจะเน้นการปฏิบัติจริง ตามการสาธิต การแนะนำของครูผู้สอน หรือผู้ฝึก และมีการวัดผลร่วมกันเป็นระยะ ๆ กระบวนการฝึกมีการเสริมแรง การสร้างวินัย การอบรมบ่มนิสัย การเน้นความรู้ ทักษะ และคุณธรรมไปพร้อมกัน

จากความหมายของการฝึกอบรมที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งมุ่งในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เข้าฝึกอบรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542, น. 10) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป มุ่งพัฒนาให้บุคลากรสามารถดำเนินภารกิจที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าทันเทคโนโลยีและวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป
2. วัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นวัตถุประสงค์ในวงแคบที่ยึดหน่วยการฝึกอบรมมาเป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจัดกลุ่มตามเป้าหมายผู้รับการฝึกอบรมตามเนื้อหาสาระและภารกิจ

สมคิด บางโม (2559, น. 14-15) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง อาจจำแนกวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมได้ 4 ประเภท โดยเรียกย่อ ๆ ว่า KUSA ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge: K) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรม เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน

2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (understand: U) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้ว สามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้

3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (skill: S) ทักษะ คือความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การซักรถจักรยาน เป็นต้น

4. เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (attitude: A) เจตคติหรือทัศนคติ คือความรู้สึกที่ดีหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ดี การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดหรือเพิ่มความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชาต่อเพื่อนร่วมงาน และงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความจงรักภักดีต่อบริษัท ความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องาน ความเอาใจใส่ต่องาน เป็นต้น

ซูซีย์ สมิทธิไกร (2558, น. 8 – 9) กล่าวถึงการฝึกอบรมบุคลากร ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) ของแต่ละบุคคล ความตระหนักรู้ในตนเองคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เช่น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร จุดแข็งจุดอ่อนในการทำงานของตนเอง การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตนเองปฏิบัติจริงและปรัชญาที่ยึดถือ การเข้าใจถึงทัศนคติที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง และการเรียนรู้ว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร เป็นต้น

2. เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (job skills) ของแต่ละบุคคล โดยอาจเป็นทักษะด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงาน การปกครองบังคับบัญชาลูกน้อง เป็นต้น

3. เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (motivation) ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี แม้ว่าบุคคลหนึ่งจะมีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงาน แล้วบุคคลนั้นก็อาจจะมิได้ใช้ความรู้และความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร

จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดีและเกิดประสิทธิภาพ

4.3 ประเภทของการฝึกอบรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542, น. 14 – 15) ได้กล่าวว่า ประเภทของการฝึกอบรม จำแนกได้ 4 ประเภทคือ ตามกลุ่มผู้รับการอบรม ตามเนื้อหาและประสบการณ์ ตามวิธีการและเทคนิคการฝึกอบรมและตามสถานการณ์ที่ในการฝึกอบรม และกล่าวถึงการฝึกอบรมตามเนื้อหาและประสบการณ์ว่าจำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การฝึกอบรมความรู้พื้นฐาน การฝึกอบรมการสร้างหรือพัฒนาทักษะความชำนาญและการฝึกอบรมการจัดการชั้นสูง เช่น การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การฝึกอบรมการเป็นผู้นำ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรม โดยยึดหลักต่าง ๆ ดังนี้

1. แบ่งโดยยึดช่วงเวลาในการทำงานเป็นหลัก แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ
  - 1.1 การฝึกอบรมก่อนประจำการ (Pre-Service Training)
  - 1.2 การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In-Service Training)

2. แบ่งโดยยึดลักษณะวิธีการฝึกอบรมเป็นหลัก

ชูชัย สมितिไกร (2558, น. 10 – 13) การฝึกอบรมบุคลากรมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท และสามารถจำแนกตามเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. แหล่งของการฝึกอบรม เกณฑ์ประเภทนี้บ่งบอกถึงแหล่งของผู้รับผิดชอบการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1.1 การฝึกอบรมภายในองค์การ (In-house training) การฝึกอบรมแบบนี้ เป็นสิ่งที่องค์การจัดขึ้นเองภายในสถานที่ทำงาน โดยหน่วยฝึกอบรมขององค์การจะเป็นผู้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร กำหนดตารางเวลาการฝึกอบรมและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกองค์การมาเป็นวิทยากร การฝึกอบรมประเภทนี้มีข้อดีตรงที่ว่า องค์การสามารถกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานขององค์การได้อย่างเต็มที่ แต่ข้อเสียก็คือองค์การอาจจะต้องทุ่มเทพัฒนศาสตร์ทั้งในด้านกำลังคนและงบประมาณให้แก่การฝึกอบรมประเภทนี้มากพอสมควร เนื่องจากต้องเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการทั้งหมด ตั้งแต่การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การจัดหาวิทยากร การจัดการด้านต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินผลการฝึกอบรม

- 1.2 การซื้อการฝึกอบรมจากภายนอก การฝึกอบรมประเภทนี้มิได้เป็นสิ่งที่องค์การจัดขึ้นเอง แต่เป็นการว่าจ้างหน่วยงานฝึกอบรมภายนอกให้เป็นผู้จัดการฝึกอบรมแทน หรืออาจจะเป็นการส่งพนักงานเข้ารับการฝึกอบรมซึ่งจัดขึ้นโดยองค์การภายนอกที่รับจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้อื่น ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันหลายองค์การ ตัวอย่างเช่น สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย สมาคม

การจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) เป็นต้น การซื้อการฝึกอบรมจากภายนอก มักเป็นที่นิยมขององค์กรที่มีขนาดเล็ก มีจำนวนพนักงานไม่มาก และไม่มีหน่วยฝึกอบรมเป็นของตนเอง

2. การจัดประสบการณ์การฝึกอบรม เกณฑ์ข้อนี้บ่งบอกว่าการฝึกอบรมได้รับการจัดขึ้นในขณะที่ผู้รับการอบรมกำลังปฏิบัติงานอยู่ด้วย หรือหยุดพักการปฏิบัติงานไว้ชั่วคราวเพื่อรับการอบรมในท้องถิ่น

2.1 การฝึกอบรมในงาน (on-the-job training) การฝึกอบรมประเภทนี้กระทำโดย การให้ผู้รับการฝึกอบรมลงมือปฏิบัติงานจริงในสถานที่ทำงานจริง ภายใต้การดูแลเอาใจใส่ของพนักงานซึ่งทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง โดยแสดงวิธีการปฏิบัติงานพร้อมทั้งอธิบายประกอบ จากนั้นจึงให้ผู้รับการอบรมปฏิบัติตาม ที่เลี้ยงจะคอยดูแลให้คำแนะนำและช่วยเหลือหากมีปัญหาเกิดขึ้น

2.2 การฝึกอบรมนอกรงาน (off-the-job training) ผู้รับการฝึกอบรมประเภทนี้จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสถานที่ฝึกอบรมโดยเฉพาะ และต้องหยุดพักการปฏิบัติงานภายในองค์กรไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าการฝึกอบรมจะเสร็จสิ้น

3. ทักษะที่ต้องการฝึก หมายถึง สิ่งที่ต้องการฝึกอบรมต้องการเพิ่มพูนหรือสร้างขึ้นในตัวผู้รับการฝึกอบรม

3.1 การฝึกอบรมทักษะด้านเทคนิค (technical skills training) คือ การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านเทคนิค เช่น การซ่อมแซมรถยนต์ การบำรุงรักษาเครื่องจักร การวิเคราะห์สินเชื่อ เป็นต้น

3.2 การฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการ (managerial skills training) คือ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดการและบริหารงาน โดยส่วนใหญ่แล้วผู้รับการอบรมมักจะมีตำแหน่งเป็นผู้จัดการหรือหัวหน้างานขององค์กร

3.3 การฝึกอบรมทักษะด้านการติดต่อสัมพันธ์ (interpersonal skills training) การฝึกอบรมประเภทนี้มุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรมมีการพัฒนาทักษะในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน

4. ระดับชั้นของพนักงานที่เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง ระดับความรับผิดชอบในงานของผู้เข้ารับการอบรม

4.1 การฝึกอบรมระดับพนักงานปฏิบัติการ (employee training) คือ การฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้แก่พนักงานระดับปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่ผลิตสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าโดยตรง โดยมักจะเป็นการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เช่น การซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องจักร การโต้ตอบทางโทรศัพท์ เทคนิคการขาย เป็นต้น

4.2 การฝึกอบรมระดับหัวหน้างาน (supervisory training) คือ การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นกลุ่มพนักงานที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับต้นขององค์กร โดยส่วนใหญ่แล้ว การฝึกอบรมประเภทนี้ มักจะมีหลักสูตรที่ให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารงาน

4.3 การฝึกอบรมระดับผู้จัดการ (managerial training) กลุ่มเป้าหมายของการฝึกอบรมประเภทนี้คือ กลุ่มพนักงานระดับผู้จัดการฝ่ายหรือผู้บริหารระดับกลางขององค์กร เนื้อหาของการฝึกอบรมแบบนี้ก็จะมุ่งเน้นให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการและบริหารงานที่ลึกซึ้งมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สามารถบริหารงานและจัดการคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 การฝึกอบรมระดับผู้บริหารชั้นสูง (executive training) การฝึกอบรมประเภทนี้มุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรม ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร อาทิ กรรมการผู้จัดการ ประธานและรองประธานบริษัท มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการบริหารองค์กร เช่น การพัฒนาองค์กร (organizational development) การบริหารการเปลี่ยนแปลง (change management) การวางแผนและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (strategic planning and decision-making) เป็นต้น

4.4 การจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

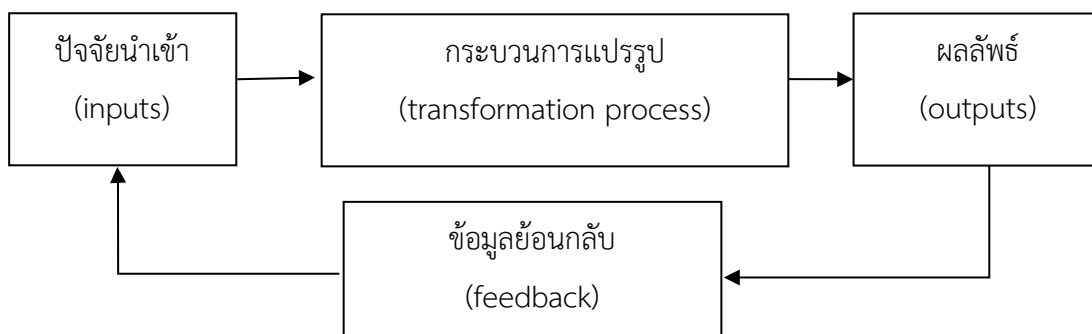
การวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบเป็นกระบวนการที่มีพื้นฐานจากแนวคิดเชิงระบบ (the systems approach) ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ประการแรก ระบบของการฝึกอบรมบุคลากรเป็นเพียงระบบย่อยระบบหนึ่งขององค์กรและมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับระบบอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องตัวอย่างเช่น นโยบายขององค์กรในด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรย่อมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการจัดการฝึกอบรม

ประการที่ 2 แนวคิดแบบระบบเน้นการนำข้อมูลย้อนกลับ (feedback) มาใช้เพื่อการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นโครงการฝึกอบรมจึงไม่เคยเป็นเพียงจุดหมายปลายทาง แต่จะเป็นสิ่งที่จะต้องได้รับการปรับเปลี่ยนตามข้อมูลที่ได้รับกลับมาอยู่เสมอ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

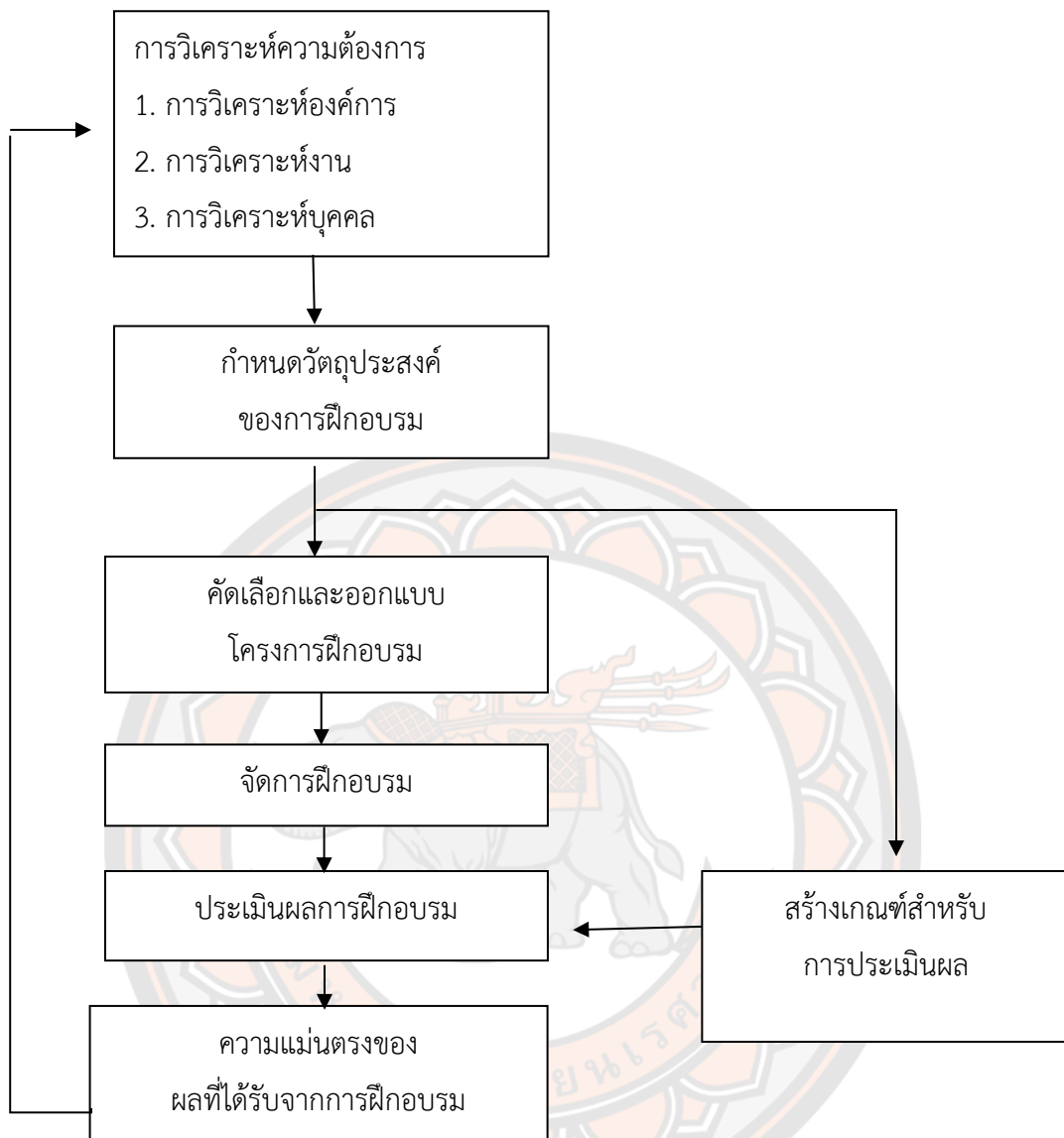
ประการที่ 3 แนวคิดแบบระบบจะทำหน้าที่เป็นเสมือนกรอบความคิด (frame of reference) สำหรับการวางแผนและดำเนินการจัดการฝึกอบรม (Goldstein, & Ford, 2002)

ภาพ 3 แสดงองค์ประกอบของการทำงานแบบระบบซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการแปรรูป (transformation process) ผลลัพธ์ (output) และข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานของระบบจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและหมุนเวียนเป็นวัฏจักรโดยอาศัยข้อมูลย้อนกลับเป็นสิ่งที่ชี้แนะการปรับเปลี่ยนสิ่งที่จะถูกป้อนเข้าไปในระบบ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ตรงกับความต้องการขององค์กร

ภาพ 3 แสดงกระบวนการทำงานแบบระบบ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปัจจัยนำเข้าของระบบการฝึกอบรมบุคลากร ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ บุคลิกภาพ แรงจูงใจ และทัศนคติของบุคลากรในองค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรย่อมมีบุคลากรที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน แม้แต่ในองค์กรเดียวกันบุคลากรแต่ละคนก็ยังมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันอีกด้วย สำหรับกระบวนการแปรรูปคือ โครงการฝึกอบรมบุคลากร ซึ่งองค์กรได้จัดขึ้น โครงการเหล่านี้จะทำหน้าที่ปรับปรุง เพิ่มพูน ส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จนมีผลลัพธ์หรือพัฒนาการเป็นที่น่าพอใจขององค์กร อย่างไรก็ตาม องค์กรจะต้องมีการประเมินและติดตามผลอยู่ทุกระยะ เพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรคและสิ่งที่ควรปรับปรุง และนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนโครงการฝึกอบรมบุคลากรต่อไป

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (needs assessment) เป็นขั้นตอนแรกของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงยังมีนักจัดการฝึกอบรมบางส่วนมุ่งสนใจแต่จะจัดการฝึกอบรมโดยละเลยการวิเคราะห์ความต้องการขององค์กร ดังนั้น การฝึกอบรมหลาย ๆ โครงการจึงมิได้สร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่องค์กรแต่ประการใด

การละเอียดดังกล่าวมีสาเหตุหลาย ๆ ประการด้วยกัน ประการแรกคือการเห่อตามแฟชั่นหรือความนิยมซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น ตัวอย่างเช่นในขณะนั้น วงการการบริหารธุรกิจและจัดการทรัพยากรมนุษย์ อาจจะมีความสนใจเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันของพนักงาน (employee engagement) เป็นอย่างมาก ทำให้มีการจัดการมีกรอบเช่นนั้นขึ้นมาบ้าง โดยมีได้ค้ำประกันว่าองค์กรมีความต้องการ เช่นนั้นและจะนำวิธีการจัดการแบบนั้นมาใช้จริงหรือไม่ ประการที่สอง นักจัดการการฝึกอบรมคิดว่าการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและเสียเวลาทำไปโดยใช่เหตุ ทั้งนี้เพราะคิดว่าตนเองมีข้อมูลทุกอย่างอยู่ในหัวของตนอยู่แล้ว ประการที่สาม การจัดการการฝึกอบรมขององค์กรบางแห่ง มีลักษณะของการกระทำไปตามประเพณี หรือดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนที่เคยเป็นมาตัวอย่างเช่น ในแต่ละปีจะต้องจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องนั้นเรื่องนี้เหมือนอย่างที่ทำกันมาในปีก่อน ๆ โดยมีได้ตรวจสอบว่าโครงการดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องจัดอีกหรือไม่

จากภาพ 4 การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมประกอบด้วย การวิเคราะห์รวม 3 ประการ คือ การวิเคราะห์องค์กร การวิเคราะห์ภารกิจและคุณสมบัติ และการวิเคราะห์บุคคล

การวิเคราะห์องค์กร (organizational analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวขององค์กร รวมทั้งแนวโน้มต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายเหล่านี้ ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กรจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางและการวางแผนการฝึกอบรม การวิเคราะห์องค์กรยังเป็นการตรวจสอบบรรยากาศการทำงานภายในองค์กร (organizational climate) การฝึกอบรมไม่อาจจะก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ได้หากผู้บังคับบัญชาไม่ได้สนับสนุนให้ผู้รับการอบรมนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการทำงานจริง นอกจากนี้การวิเคราะห์องค์กรยังเป็นการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กร ซึ่งจำเป็นต่อการจัดโครงการฝึกอบรมให้บรรลุผลสำเร็จ

การวิเคราะห์งาน (job analysis) ขั้นตอนที่สองของการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมคือ การวิเคราะห์งานซึ่งจะบ่งบอกว่าผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำอะไร อย่างไร และเพราะเหตุใด รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้และสภาพแวดล้อมในการทำงาน นอกจากนั้น ยังบ่งบอกอีกด้วยว่าผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ จะต้องมีความรู้ ทักษะ และความสามารถอะไรบ้างสำหรับการปฏิบัติงานนั้น ๆ ข้อมูลจากการวิเคราะห์นี้จะช่วยให้นักจัดการฝึกอบรมทราบว่า หลักสูตรและเนื้อหาของการฝึกอบรมควรจะประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง การวิเคราะห์บุคคล (person analysis) การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะช่วยให้ทราบว่าผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการทำงานอยู่ในระดับใด การวิเคราะห์บุคคลจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ที่มาแล้วข้างต้น

แต่การวิเคราะห์บุคคลจะมุ่งเน้นไปที่ระดับความถูกต้องของการปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคน เพื่อพิจารณาว่าพนักงานคนนั้น ๆ จำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนแรก จะเป็นสิ่งที่จะนำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศสำหรับการออกแบบและพัฒนาการฝึกอบรมต่อไป และยังเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการประเมินผลโครงการฝึกอบรมอีกด้วย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ดีนั้นควรจะเป็นแบบที่เรียกว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral objectives)

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม

เมื่อทราบแล้วว่าวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมคืออะไร ขั้นตอนี่สามนี้ก็จะเป็นการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อน และต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเป็นอย่างมาก นักจัดการการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านหลักการเรียนรู้ และการเลือกสรรสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้รับการอบรม เพื่อให้พวกเขาเกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ ทักษะหรือความสามารถ ตามที่ได้มุ่งหวังไว้ ดังนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักจัดการการฝึกอบรมจะต้องรู้ว่าการกิจและความรู้ ทักษะและความสามารถสำหรับภารกิจนั้นคืออะไร และการฝึกอบรมแบบใดที่จะช่วยให้ผู้รับการอบรมมีการเรียนรู้และการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรมจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นหัวข้อวิชา เนื้อหา รูปแบบและวิธีการอบรมสื่อการสอน วิทยากร และเวลาสำหรับการฝึกอบรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล

การสร้างเกณฑ์ (criteria) สำหรับการประเมินผล ควรที่จะได้กระทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะต้องอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากเกณฑ์สำหรับการประเมินผลคือมาตรฐานที่ใช้วัดพฤติกรรม ดังนั้น เกณฑ์จึงควรจะระบุว่า พฤติกรรมอะไรที่ผู้รับการอบรมจะต้องมีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นความรู้ หรือทักษะ หรือความสามารถ ระดับต่ำสุดของพฤติกรรมที่จัดว่าผ่านเกณฑ์อยู่ที่ตรงไหนและพฤติกรรมนั้นแสดงออกมาภายใต้สภาวะการณ์อย่างไร สำหรับประเภทของเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินผลจะได้กล่าวถึงในบทต่อ ๆ ไป

ขั้นตอนที่ 5 จัดการฝึกอบรม

หลังจากการวางแผนและเตรียมการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมา ก็คือการดำเนินการฝึกอบรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ นักจัดการการฝึกอบรมจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่ของการฝึกอบรมให้เรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นในด้านของโต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ

แสงสว่าง อุณหภูมิ อาหาร หรือที่พักรับสำหรับผู้รับการอบรม นอกจากนั้น ยังต้องคอยดูแลและประสานงานกับวิทยากรของการฝึกอบรมด้วย ในระหว่างการฝึกอบรม นักจัดการการฝึกอบรมอาจจะต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ดังนั้นจึงควรที่จะได้มีการเตรียมการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไว้ด้วยเช่นกัน

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการฝึกอบรม

กระบวนการของการประเมินผลการฝึกอบรม ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ชนิดด้วยกันคือการสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล (ขั้นตอนที่ 4) และการวัดผลโดยใช้วิธีการทดลอง (experimental method) หรือวิธีการที่ไม่ใช่การทดลอง (non - experimental method) เพื่อตรวจสอบว่ามีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นหรือไม่

การประเมินจะบ่งชี้ว่า ผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้นมีความตรง (validity) มากน้อยเพียงไร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผลที่ได้รับนั้นตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ การฝึกอบรมที่จัดว่าประสบความสำเร็จนั้น จะต้องให้ประโยชน์และคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากผลที่ได้รับไม่ตรงและต่ำกว่าความคาดหวังขององค์กร นักจัดการฝึกอบรมจะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการประเมินผล ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และการวางแผนการฝึกอบรมในอนาคตต่อไป ผลของการประเมินจึงเป็นเสมือนข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ซึ่งจะไปปรับเปลี่ยนการลงทุนเพื่อการฝึกอบรม (input) ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า การฝึกอบรมบุคลากรเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบายขององค์กร การฝึกอบรมบุคลากรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์นอกจากนั้น การจัดการฝึกอบรมบุคลากรยังต้องกระทำอย่างเป็นระบบโดยแนวคิดเชิงระบบเน้นถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องภายในระบบ ในงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยได้เลือกการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ เนื่องจากมีขั้นตอนของการจัดการฝึกอบรมที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากขั้นตอนด้วยการวิเคราะห์ ความต้องการในการฝึกอบรม การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล การจัดการฝึกอบรม และการประเมินผลโครงการฝึกอบรม และผลที่ได้รับจากการประเมินผล จะเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับการปรับปรุงแก้ไขโครงการฝึกอบรมต่อไปในอนาคตได้

4.5 ลักษณะของการฝึกอบรมที่ดี

สมชาย สังข์สี (2550, น. 115-116 อ้างถึงใน เกียรติภูมิ มะแสงสม, 2561, น. 88) ได้กล่าวถึงลักษณะของการฝึกอบรมที่ดี ดังนี้

1. เป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบ 2 ทาง (two process) คือผู้เรียนและผู้สอนต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้การเรียนรู้มีผลในทางปฏิบัติ
2. การอบรมที่ได้ผลต้องกระทำกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงต้องหาข้อมูลของผู้เข้ารับการอบรมเสียก่อน
3. จำนวนผู้เข้ารับการอบรมต้องมีจำนวนพอเหมาะกับสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ จำนวนที่น้อยเกินไปจะทำให้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ส่วนจำนวนที่มากเกินไป การอบรมมักไม่ได้ผลในการปฏิบัติ
4. หลักสูตรอบรมต้องมีความกระชับเฉพาะเรื่อง มีเนื้อหาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้
5. วิทยากรที่ให้ความรู้ในการอบรมต้องมีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์อย่างแท้จริง มีความสามารถในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้และเข้าใจในจิตวิทยาการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี มีเทคนิคและวิธีการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจชัดเจน กระตือรือร้น และให้ความสนใจ
6. มีบรรยากาศและการจูงใจที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความร่วมมือในกิจกรรมการอบรม การจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตื่นตัว กระตือรือร้น อยากเรียนรู้
7. สถานที่และเทคโนโลยีทางการศึกษาตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ การจัดที่นั่ง สื่อ อุปกรณ์ เสียงรบกวน ถ้าสามารถจัดให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ จะส่งเสริมให้การอบรมบรรลุผลตามจุดประสงค์
8. ปัจจัยอื่น ๆ ต้องมีความพร้อมเช่น ทรัพยากรงบประมาณ การประสานงาน เวลา เป็นต้น
9. มีการติดตามประเมินผลการอบรมเสมอเพื่อเรียนรู้และสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องของหลักสูตรอบรมได้
10. ผู้บริหารองค์กรจะต้องมีความรู้และทักษะในการพัฒนาและจัดการโครงการอบรม เพื่อให้บรรยากาศภายในองค์กรมีลักษณะส่งเสริมและสนับสนุน ยอมรับและเห็นความสำคัญของการอบรม

จะเห็นได้ว่า การฝึกอบรมที่ดีนั้น จะต้องเป็นการฝึกอบรมแบบ 2 ทางคือ ผู้สอนหรือวิทยากรกับผู้เข้าฝึกอบรมต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้เข้าอบรมมีจำนวนพอเหมาะและมีจุดประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องเดียวกันพร้อมทั้งนำความรู้ไปปฏิบัติงานจริงได้ วิทยากรต้องมีความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างแท้จริง มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและจูงใจให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ มีสื่อ/อุปกรณ์ในการอบรมที่

เพียงพอ และมีการติดตามประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรมได้

5. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การพัฒนาและออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมจึงจำเป็นต้องมีวิธีการกำหนดหัวข้อหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในการนำไปใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

5.1 ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 550) ได้ให้คำนิยามของ “หลักสูตรฝึกอบรม” หมายถึง เอกสารที่ใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมบุคคลหรือคณะบุคคล เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ สมรรถนะ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระยะเวลาขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์ การประเมินผลอาจกระทำเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมหรือประเมินติดตามผลไปด้วยก็ได้ หลักสูตรฝึกอบรมอาจจัดขณะปฏิบัติงานประจำ หรือไม่ใช่ปฏิบัติงานประจำก็ได้ องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ระยะเวลา กิจกรรม และการประเมินผล

ชลลดา พิงรำพรรณ (2559, น. 30) ได้กล่าวไว้ในดัชนีพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีม ของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร” ถึงความหมายของ “หลักสูตรฝึกอบรม” ไว้ว่า หมายถึงกระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ (knowledge) ความสามารถ (ability) ทักษะ (skill) ทศนคติ (attitude) และพฤติกรรม (behavior) ที่ส่งเสริมและพัฒนาให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคนที่แตกต่างกัน

จากนิยามของหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรม เป็นเอกสารที่เป็นแนวทางในการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ความหมายของการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และประเภทของการฝึกอบรม จึงได้สรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	สาระสำคัญ
1. ความหมายของหลักสูตร	มวลงประสพการณที่โรงเรียนจัดขึ้นให้แก่ผู้เรียน โดยจัดในรูปแผนการจัดการเรียนรู หรือจากการจัดประสพการณให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนโดยตรง โดยมีกรกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลกรเรียนรูตามจุดประสงค หรือจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้
2. องค์ประกอบของหลักสูตร	2.1 ความเป็นมาและความสำคัญ 2.2 หลักการ 2.3 จุดมุ่งหมาย 2.4 โครงสร้างหลักสูตร (เนื้อหากิจกรรม ระยะเวลา) 2.5 แนวทางการบริหารจัดการ 2.6 เป้าหมาย 2.7 กิจกรรมการฝึกอบรม 2.8 สื่อประกอบการฝึกอบรม 2.9 การวัดและประเมินผล
3. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย ทำกรสำรวจความต้องการเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่ได้จากการกำหนด ขอบข่ายและลำดับความรู้ความเข้าใจ การกำหนดเนื้อหาสาระ และวิธีการฝึกอบรมให้สอดคล้องจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร (ต่อ)	ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร เป็นการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรภายหลังการจัดกิจกรรมฝึกอบรม มีตัวชี้วัดคือ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมทางด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	สาระสำคัญ
4. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของทาบ)	ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สำนวญความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้วให้ไปตามลำดับขั้นตอน และตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 7 การประเมินผล

6. รูปแบบของการฝึกอบรมครู

รูปแบบของการฝึกอบรมครู แบ่งออกได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

- 6.1 การจัดฝึกอบรมเองภายในองค์กร คือ การจัดฝึกอบรมที่ดำเนินการภายในองค์กร โดยดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดโครงการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรนั้น ๆ
- 6.2 การส่งบุคลากรไปอบรมภายนอก คือ การส่งบุคลากรออกไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก
- 6.3 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ การจัดประชุมโดยยกปัญหาที่มีอยู่มาให้ศึกษาหรือทดลองปฏิบัติ และอาจใช้เป็นแนวในการปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการประชุม
- 6.4 ศึกษาดูงาน คือ การออกไปศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของหน่วยงานอื่น
- 6.5 การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงานจริง คือ การฝึกอบรมหรือให้ความรู้ในขณะที่ปฏิบัติงานจริง ซึ่งมีทั้งการเสนอแนะ ให้คำปรึกษา และการนิเทศ

ประโยชน์ของการฝึกอบรมครู

การฝึกอบรมที่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จนั้น คือ การฝึกอบรมที่มีการกำหนดเป้าหมายในการฝึกอบรมชัดเจน สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สนุกสนาน และไม่สร้างความตึงเครียดให้กับผู้เข้าร่วมอบรม ต้องมีวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการถ่ายทอดที่ดี รวมทั้งมีการประเมินที่สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ที่ผู้เข้าร่วมอบรมควรได้รับ ดังนั้น การฝึกอบรมครูจึงมีประโยชน์ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

1. การฝึกอบรมทำให้ครูผู้สอนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเอง เนื่องจากได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการอบรม ทำให้สามารถนำทักษะและความรู้ที่ได้ไปเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมากยิ่งขึ้น

2. การฝึกอบรมทำให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสในการปรึกษาหารือระหว่างกัน ทั้งกับสมาชิกทุกคนในองค์กร ในกรณีที่เป็นกรอบรมภายใน หรืออาจจะเป็นการพูดคุยกับครูผู้สอนต่างโรงเรียนในการอบรมภายนอก ซึ่งทำให้ทราบรูปแบบแนวคิด รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในมุมมองที่แตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล

3. การฝึกอบรมทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพร้อมกัน ซึ่งเป็นผลดีกว่าการให้ความรู้ความเข้าใจทีละบุคคล

4. การฝึกอบรมช่วยให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการสอนให้เชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน

5. การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาตัวเองของครูผู้สอน ซึ่งสำหรับครูผู้สอนที่เป็นข้าราชการ การฝึกอบรมเหล่านี้จะมีผลต่อการพิจารณาเงินเดือน การทำวิทยฐานะหรือแม้แต่การตอบประกอบวิชาชีพครู

6. การฝึกอบรมช่วยเปิดโลกทัศน์ของครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อการศึกษา เนื้อหาความรู้ และนักเรียนที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นผลดี เพราะทำให้การสอนของครูทันสมัย

จะเห็นได้ว่า การฝึกอบรมครูเป็นเรื่องสำคัญที่เสริมสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาวิชาชีพครู การฝึกอบรมครูส่งผลให้ครูได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการอบรม ทำให้สามารถนำทักษะและความรู้ที่ได้ไปเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ช่วยเปิดโลกทัศน์ของครูผู้สอน ทำให้การสอนของครูมีความทันสมัยมากขึ้น อันนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นตามไปด้วย

7. ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

7.1 ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) หมายถึง การรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย ริชาร์ด ดูโฟร์ (Richard DuFour) และรอเบิร์ต เอเคอร์ (Robert Eaker) เมื่อ ค.ศ. 1998 โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นนวัตกรรมที่พัฒนามาจากการจัดการความรู้ (Knowledge management) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) ตามลำดับ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นการผสมผสานแนวคิด 2 ประการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ (Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 404-406)

1. การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ (shared vision) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์ของผู้ร่วมวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง ที่นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงการ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดการศึกษา โดยมีพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

2. การมีวัฒนธรรมรวมพลัง (Collaborative culture) เป็นความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหาร ผู้สอน ชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย

3. การปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Focus on outcomes) เป็นการให้ความสำคัญแก่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning outcomes) และดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกระบวนการชี้แนะ (Coaching) ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการชี้แนะโดยพี่เลี้ยง (Mentoring) กระบวนการชี้แนะโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert coaching) กระบวนการชี้แนะโดยผู้บริหาร (Administrator coaching) และ กระบวนการชี้แนะโดยเพื่อน (Peer coaching)

4. การสนับสนุนและการแบ่งปันภาวะผู้นำ (Supportive and shared leadership) เป็นการที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้เป็นผู้นำทางความคิดและการตัดสินใจทางวิชาการ

5. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล (Shared personal practice) เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ที่ผู้สอนแต่ละคนได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของตนเอง มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพและคุณภาพผู้เรียน

นอกจากนี้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอีกหลายประการ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) การเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การเรียนรู้ร่วมกัน 5) การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสร้างสรรคนวัตกรรม 6) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และ 8) การสะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาต่อยอด ซึ่งเป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษา เครือข่ายสถานศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

5. การเรียนรู้ของทุกคนในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ฝังแน่น จนเป็นวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

การเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาชีพ จะเกิดคุณค่าอย่างยั่งยืนต้องใช้ระยะเวลา และการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหลายปี เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักและเข้าใจผู้เรียน การวางแผนการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนขณะที่ครูปฏิบัติการสอน การสะท้อนผล การปฏิบัติงาน การปรับปรุงและพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น เป็นต้น จะต้องอาศัยการเรียนรู้และการบูรณาการหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการที่หลากหลาย และต้องฝึกฝนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และการที่ครูต้องสัมผัส รับรู้ และเห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดศรัทธาและความเชื่อถือเป็นวิถีชีวิตความเป็นครู และวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง

จะเห็นได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาการศึกษา มีแนวคิดสำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ได้แก่ เป้าหมาย คือคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน กระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง ความร่วมมือรวมพลังเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างสรรค์ แผนกิจกรรมการเรียนรู้ การเพิ่มความชำนาญและความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการเรียนรู้ต้องทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร จากแนวคิดจะนำไปสู่การสนับสนุนให้โรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นการบ่มเพาะวิถีของความเป็นสังคมประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสม

8. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study)

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทการทำงานจริง ในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของครู โดยมุ่งให้ครูเป็นผู้ขับเคลื่อนและปรับกระบวนการทำงานด้วยตนเอง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจการทำงานของตนเองดีที่สุด อีกทั้งเป็นกระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเป้าหมายสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

8.1 ความหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2555 ได้กำหนดให้ใช้คำว่า “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” แทนคำว่า “การศึกษาผ่านบทเรียน” ที่เคยใช้ในพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังกลุ่มครู ซึ่งดำเนินงานโดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ต้องการสอนมาศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของ

“กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Process)” จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง รวมทั้งครูเกิดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนนั้นด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, น. 263)

คำว่า “บทเรียน (Lesson)” ตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีความหมายครอบคลุมใน 3 ประการ ดังนี้ (ซาริณี ตริวิรัญญู, 2556, น. 1 - 12)

- (1) บทเรียน หมายถึง แผนการจัดการเรียนการสอน
- (2) บทเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครู ตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งรวมถึงการใช้สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
- (3) บทเรียน หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียน อาจเป็นมโนทัศน์ ข้อความรู้ เจตคติ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ

ส่วนคำว่า “บทเรียนวิจัย” (lesson study lesson / study lesson / research lesson) หมายถึง บทเรียนที่ผ่านการศึกษาวิจัยตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นบทเรียนที่กลุ่มครูเลือกมาศึกษาวิจัย โดยดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จนได้เป็นบทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริงกับผู้เรียนของตน

การดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- 1) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ (professional development) ในระยะยาวที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นวงจรที่มีระบบ ต่อเนื่อง และมีการดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- 2) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (professional learning) ในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของครู (classroom – or school based development)
- 3) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มุ่งให้ครูเป็นผู้ขับเคลื่อน (teacher-led) และปรับกระบวนการทำงานด้วยตนเอง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจการทำงานของตนเองดีที่สุด
- 4) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเป้าหมายที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการโดยทั่วไป ที่สามารถนำไปใช้ได้ ในหลายวัตถุประสงค์ สามารถปรับขั้นตอนของการดำเนินงานให้เหมาะสมกับการดำเนินงานในแต่ละบริบทได้ โดยยังคงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของกระบวนการ

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีหลักการสำคัญของการดำเนินงาน ได้แก่

- 1) การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง คือ การทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังของครู และผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียน ซึ่งหมายถึงการทำงานร่วมกันด้วยความสมัครใจ มีบทบาทใน

การทำงานและการตัดสินใจที่เท่าเทียมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน มีความรับผิดชอบและมีความเป็นข่าวของร่วมกันในผลงานที่เกิดขึ้น โดยเกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและเกิดสิ่งที่มีคุณค่าขึ้น

2) การกำหนดประเด็น การพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่มาจากสภาพปัญหา ด้านการคิด หรือการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน คือ การที่ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหา ด้านการเรียนรู้หรือการคิดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของตน และมุ่งเป้าหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของผู้เรียนโดยตรง ในชั้นเรียน คือ การที่ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันดำเนินการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้น ในขณะที่มีการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน

4) การให้ผลสะท้อนและการอภิปรายผลการปฏิบัติงาน คือ การที่ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนดำเนินการอภิปรายร่วมกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียน เช่น การอภิปรายเพื่อกำหนดเป้าหมายการอภิปรายและสะท้อนความคิดเพื่อวางแผนการสอน ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญที่จำเป็นต้องมีการอภิปรายคือ ขั้นตอนสืบสอบผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการอภิปรายและสะท้อนความคิดภายหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน

5) การดำเนินการในระยะยาวและขับเคลื่อนกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริงโดยครู (teacher-driven) คือ การที่ครูดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่มีลักษณะเป็นวงจรในระยะยาว เมื่อดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเสร็จสิ้นในวงจรหนึ่งแล้วก็ดำเนินการอีกวงจรหนึ่งต่อ อาจเป็นการดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมในบทเรียนเดิมหรือดำเนินการศึกษาในบทเรียนใหม่ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับบทเรียนเดิม ทั้งนี้ ครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยครูต้องปรับขั้นตอนของการทำงานให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานจริงของตนเอง

6) การมีส่วนร่วมของผู้รู้ คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของผู้รู้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หรือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอน

ในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญของกระบวนการ และต้องใช้หลักการสำคัญนั้น ๆ อย่างครบถ้วนในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันแต่ละครั้ง

8.2 รูปแบบ กระบวนการ และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ครูหรือผู้ดำเนินการต้องพิจารณา รูปแบบ การดำเนินงานและลักษณะการจัดกลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ให้มีความเหมาะสมกับ เป้าหมายและบริบทของตน โดยรูปแบบการดำเนินงาน ลักษณะของกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และรูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Model of Lesson Study) โดยทั่วไป ในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 การพัฒนาบทเรียนร่วมกันแบบสถานศึกษาเป็นฐาน (School – based Lesson Study) เป็นการดำเนินการพัฒนาวิชาที่ครูตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยครูที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน เป็นการรวมกลุ่มกันของครูเพื่อศึกษาและพัฒนาบทเรียนเพื่อให้ได้บทเรียน ที่มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา อาจเป็นการดำเนินการโดยครูเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสถานศึกษาหรือเป็นการดำเนินการทั้งสถานศึกษา (whole-school) ก็ได้ ซึ่งรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่มีการดำเนินงานมากที่สุด

1.2 การพัฒนาบทเรียนร่วมกันแบบข้ามสถานศึกษา (Cross – school Lesson Study) เป็นการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยการรวมกลุ่มกันของครูจากหลายสถานศึกษาที่อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน หรือในเขตพื้นที่เดียวกัน (district – wide Lesson Study) ซึ่งเป็นครูที่มีความสมัครใจและสนใจที่จะศึกษาในประเด็นเดียวกันหรือในบทเรียนเดียวกัน และสามารถทำงานร่วมกันตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จนทำให้ได้บทเรียนที่ครูในกลุ่มสามารถใช้ร่วมกันได้

1.3 การพัฒนาบทเรียนร่วมกันแบบข้ามเขตพื้นที่ (Cross – district Lesson Study) เป็นการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยการรวมกลุ่มกันของครูจากต่างสถานศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความสมัครใจและสนใจที่จะศึกษาในประเด็นหรือในบทเรียนเดียวกัน มักเป็นการดำเนินงานร่วมกันตามนโยบายของสถานศึกษาที่มีหน่วยงานต้นสังกัดเดียวกัน หรือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดตั้งกลุ่มในลักษณะเช่นนี้

2. กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Group) หมายความว่ากลุ่มครูที่ดำเนินการศึกษาวิจัยบทเรียนร่วมกันตามกระบวนการพัฒนาบทเรียน เป็นกลุ่มครูที่มีความสมัครใจในการทำงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและสนใจที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยในประเด็นเดียวกันมีความสมัครใจและเจตนารมณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และสามารถทำงานร่วมกันได้ตลอดในทุก

ขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยทั่วไปมักมีสมาชิกกลุ่มละประมาณ 3 – 7 คน ในบางบริบทกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันอาจมีความหมายรวมถึง ผู้รู้ (Knowledgeable Others) ที่เข้ามาร่วมดำเนินงานกับกลุ่มครูในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการด้วย ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันนั้น มีบุคลากรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

2.1 ครูในกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Participated Teachers) คือ ครูที่เข้ามาร่วมดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและทำงานร่วมกับกลุ่มตลอดในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2.2 ผู้ดำเนินการ (Implementors) คือ ผู้ริเริ่มนำกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มาแนะนำให้เป็นที่ยึดถือของครู และ/หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกและประสานการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูแต่ละกลุ่ม ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และสามารถประสานงานครูกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งผู้ดำเนินการอาจเป็นผู้บริหารครูในกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันเองหรือเป็นบุคคลภายนอกที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาครูและการพัฒนาการศึกษา เช่น นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์

2.3 ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Participants) คือ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญ ได้แก่

2.3.1 ผู้รู้ (Knowledgeable Others) หมายถึง บุคคลภายนอกกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอน อาจเป็นครูหรือผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถสูงและเป็นที่ยอมรับ นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือศึกษานิเทศก์ ผู้รู้มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาในการวางแผนการสอน หรือเป็นผู้ร่วมสังเกตและอภิปรายสะท้อนความคิดต่อการเรียนการสอน เป็นผู้สรุปการอภิปรายหลังการสอน ช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงเป็นผู้นำแนวความคิด ทฤษฎี หรือองค์ความรู้ใหม่มาสู่กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งบทบาทที่สำคัญยิ่งของผู้รู้ คือ การช่วยเหลือครูในการสร้างความชัดเจนหรือจัดประสบการณ์ของครูให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้

2.3.2 ผู้ร่วมเรียนรู้ หมายถึง ครู ผู้บริหาร หรือผู้ที่สนใจที่ไม่ได้เข้าร่วมในกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แต่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในบางขั้นตอนอย่างจริงจัง และร่วมมีบทบาทในการขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันในระยะนั้น ๆ เช่น เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนและเขียนแผนการสอน เข้ามามีส่วนร่วม

ในการสังเกตชั้นเรียนและอภิปรายสะท้อนความคิด แต่ไม่ได้อยู่ร่วมดำเนินการตลอดในทุกขั้นตอน เช่นเดียวกับครูที่อยู่ในกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

3. กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

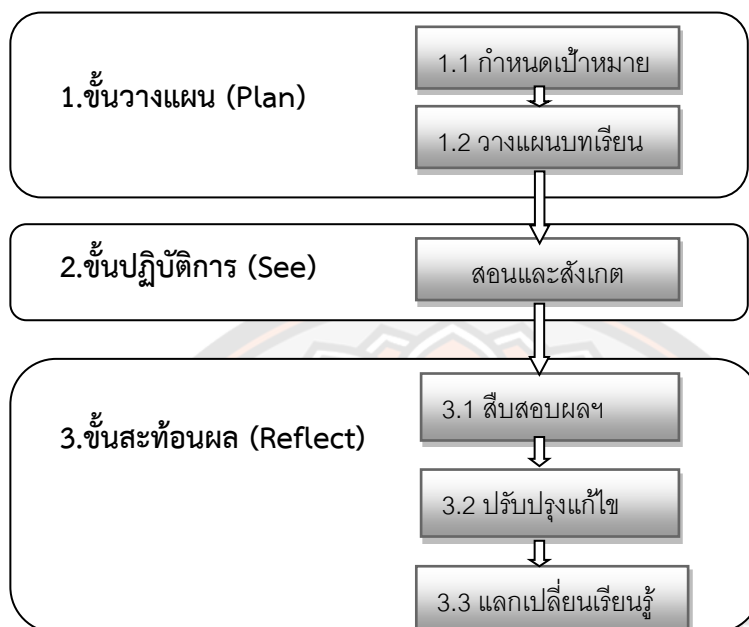
กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยให้ครู ดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังในบริบทการทำงานจริงของตนเองอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง ผ่านขั้นตอนสำคัญที่มีลักษณะเป็นวงจรและมีหลักการสำคัญของกระบวนการอย่างครบถ้วน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูควบคู่ไปกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องด้วยกระบวนการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันมีลักษณะเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท จึงมีผู้เสนอ ขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไว้ในหลายลักษณะ แนวทางและกระบวนการที่ นำเสนอในที่นี้ปรับจากผลการวิจัยส่วนหนึ่งในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการทำงานของครูไทย สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ ในการพัฒนาครู หรือสำหรับครูนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การเตรียมการดำเนินการ ได้แก่

- (1) การกำหนดรูปแบบการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้เหมาะสมกับเป้าหมาย และบริบทการดำเนินงาน
- (2) การเผยแพร่แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (3) การจัดกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- (4) การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ผู้รู้
- (5) การจัดตารางปฏิบัติงานและการจัดประชุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงาน กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็น กระบวนการทำงานพัฒนาวิชาชีพร่วมกันของกลุ่มครูที่ให้ความสำคัญกับการสังเกตพฤติกรรมที่แสดง ถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงในชั้นเรียน และการอภิปรายสะท้อนความคิดร่วมกัน กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันนี้ไม่มีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด สามารถยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนขั้นตอนการทำงานได้ตามความเหมาะสมกับบริบทการทำงานจริง โดยยังคงไว้ ซึ่งหลักการสำคัญทั้ง 6 หลักการที่ได้เสนอไว้ข้างต้น สำหรับงานวิจัยนี้ ขอเสนอขั้นตอนสำคัญของ

กระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนหลักที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นวงจร Plan – See – Reflect (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555) ดังนี้

ภาพ 5 แสดงกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามวงจร Plan – See – Reflect

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน (Plan - Preparations) การดำเนินการในระยษนี้ เป็นระยะก่อนนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนจริง ซึ่งมีการดำเนินการใน 2 ขั้นตอนย่อยดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันระบุปัญหาจากสภาพปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน กำหนดเป้าหมาย หัวเรื่อง หรือประเด็นในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา นโยบาย และหลักสูตร โดยมุ่งเน้นเป้าหมายในด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่ากำหนดเป้าหมายตามความสนใจของครู รวมถึงตรวจสอบความเข้าใจในเป้าหมายของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วกำหนดแผนปฏิบัติงานของกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ๆ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มเกิดความกระจำงในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของผู้เรียน มีทิศทางและแนวปฏิบัติในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม

2. การวางแผนบทเรียน โดยกลุ่มเลือกบทเรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมาย มาวางแผนการสอนร่วมกัน เขียนแผนการจัดการเรียนการสอน และจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ซึ่งกลุ่มมักเลือกบทเรียนที่ทำหายหรือจัดการเรียนการสอนได้ยาก

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการ (See – Teaching & Observation) การดำเนินการ ในระยะนี้เป็นระยะของการนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนจริง ซึ่งเป็นการสอนและสังเกตในชั้นเรียน โดยกลุ่มนำแผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นไปสอนในชั้นเรียนโดยครู 1 คน ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่ม ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ เป็นผู้สังเกต บันทึก และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามแผนที่ได้วางไว้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น บันทึกวิดีโอทัศน์ บันทึกเทปเสียง เก็บรวบรวมผลงานผู้เรียน หรือสัมภาษณ์ผู้เรียนหลังสอน ซึ่งเน้นการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้ทำความเข้าใจในกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานหรือประเด็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ในการสังเกตชั้นเรียน มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนและผู้เรียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะใช้ในการอภิปรายสะท้อนความคิดถึงแนวทางการสอนที่ดีกว่าเดิม มิใช่เพื่อการประเมินการสอนของครู ซึ่งในขณะสังเกต ผู้สังเกตไม่ควรให้ความช่วยเหลือหรือแทรกแซงการทำกิจกรรมของผู้เรียน และควรสังเกตในประเด็นของการจัดการเรียนการสอนที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ ไม่ใช่ลักษณะตามธรรมชาติของครูหรือผู้เรียนที่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างทันที

ขั้นตอนการสอนและสังเกตนี้ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการ และเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันกับขั้นตอนการสืบสอบผลการปฏิบัติงานหรือการอภิปรายสะท้อนความคิดหลังการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อไปอยู่เสมอ เพราะการดำเนินงานใน 2 ขั้นตอนนี้คือจุดศูนย์รวมขององค์ความรู้ ความคิด และการปฏิบัติของครู และเป็นบริบทในการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งได้แก่ ครู ผู้เรียน และผู้รู้ ซึ่งจะส่งผลให้ครูได้ความรู้ มุมมอง และแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอน การสังเกตผู้เรียนโดยตรงในชั้นเรียนจริงนี้ถือได้ว่าเป็นจุดเด่นและข้อบังคับสำคัญของกระบวนการที่สามารถช่วยแก้ปัญหาที่ครูอาจทำงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงได้ และเป็นการกระตุ้นให้ครูต้องคิดวางแผนการสอนที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในชั้นเรียน ซึ่งต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มิใช่คิดเพียงเพื่อให้ออกมาเป็นเอกสารหลักฐานส่งผู้บังคับบัญชาเท่านั้น รวมทั้งการให้ครูได้สังเกตผู้เรียนนี้ ช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรู้ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ครูสามารถแสดงพฤติกรรมการสอนและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (Reflect – Discussion & Reflection) การดำเนินงาน ในระยะนี้เป็นระยะหลังการนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนจริง เป็นขั้นตอนของการย้อนทวน (recall) ไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข (re-design / revise) สอนซ้ำ (re-teach) และถอดบทเรียนว่ากลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ในประเด็นใดบ้าง ซึ่งมีการดำเนินการใน 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การสืบสอบผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นที่กลุ่มอภิปรายสะท้อนความคิด ร่วมกันจากข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 2 โดยมุ่งเน้นการอภิปรายเพื่อให้ได้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยครูผู้สอนมักเป็นผู้เริ่มต้น การอภิปรายก่อน และอภิปรายมุ่งประเด็นที่ตัวบทเรียนว่าสิ่งใดคือปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการเรียนการสอน และอภิปรายถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่นั้น รวมทั้งควรอภิปรายสะท้อนความคิด ว่ากลุ่มได้เรียนรู้้อะไรจากการดำเนินงานในชั้นเรียนบ้าง นอกจากนี้ ครูสามารถให้ผู้เรียนเป็นผู้สะท้อน ความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ทั้งในด้านความรู้สึก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ซึ่งหลาย ครั้งพบว่า ผู้เรียนสามารถให้ข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่าง น่าสนใจ

2. การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน เป็นขั้นตอนที่กลุ่มปรับปรุงแก้ไขบทเรียน ซึ่งรวมถึงแผนการจัดการเรียนการสอนและเอกสารหรือสื่อประกอบการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้มีคุณภาพดีและสมบูรณ์เหมาะสมยิ่งขึ้นตามข้อสรุปที่ได้จากการอภิปราย ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกว่าครั้งที่ผ่าน มา

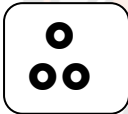

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครู รวบรวมข้อมูล สรุปข้อ เรียนรู้และนำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้สู่บุคคลอื่น ๆ โดยการเปิดชั้นเรียน (Open Class) ซึ่งเชิญผู้สนใจ มาร่วมสังเกตการจัดการเรียนการสอน และนำเสนอทั้งผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและนวัตกรรม หรือวิธีการพัฒนาที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อขยายผลและเพื่อเติมเต็มการเรียนรู้ของกลุ่ม ต่อไป รวมทั้งเพื่อให้กลุ่มได้จัดระบบองค์ความรู้ที่ได้ของตนและมีหลักฐานในการดำเนินงานที่ชัดเจน ตลอดจนเพื่อให้มีโอกาสได้ภาคภูมิใจในผลงาน

ในขั้นตอนที่ 2 – 3 นั้น อาจมีการดำเนินการซ้ำได้หลายครั้ง หากต้องการ หรือจำเป็น ซึ่งหลังจากปรับปรุงแก้ไขบทเรียนในขั้นที่ 3.2 แล้ว อาจนำบทเรียนดังกล่าวไปสอนอีก ครั้ง (reteach) กับผู้เรียนกลุ่มใหม่โดยครูคนเดิมหรือครูอื่น เพื่อพัฒนาบทเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเมื่อได้บทเรียนที่มีคุณภาพแล้ว กลุ่มก็สามารถเริ่มต้นดำเนินการตามวงจรพัฒนาบทเรียนร่วมกับ กับบทเรียนใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ หรือบทเรียนตามเป้าหมายใหม่ได้ต่อไป

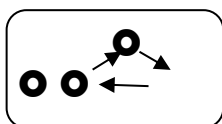
8.3 รูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Model of Lesson Study Groups)

เนื่องจากการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันนั้นมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละบริบท ดังนั้น รูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันจึงมีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามเป้าหมายของกลุ่ม ลักษณะของสมาชิก และบริบทในการดำเนินงาน สำหรับงานวิจัยเล่มนี้ ขอเสนอตัวอย่างรูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนที่เอื้อต่อการทำงานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเป็นทางเลือกของครูและผู้ที่สนใจในการเริ่มต้นดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ดังนี้

ตาราง 2 แสดงรูปแบบและลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

รูปแบบของกลุ่ม	ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม	ตัวอย่างการดำเนินงาน
1) รูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง 	- สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจ และทำกิจกรรมร่วมกันตลอดในทุกขั้นตอน - ผลงานที่เกิดขึ้น (แผนการสอน/รายงาน) ถือเป็นผลงานของกลุ่ม - เหมาะสำหรับกลุ่มครูที่สอนในรายวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระดับชั้นเดียวกัน หรือกลุ่มครูที่ต้องการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาบทเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างจริงจังไว้ในโรงเรียนของตนเอง	ครูทุกคนในกลุ่มเป็นครูประจำชั้น ป.1 ที่ต้องสอนภาษาไทยให้ นักเรียนในห้องของตน นักเรียนแต่ละห้องเรียน เนื้อหาสาระเดียวกัน ครูใช้แผนการสอนร่วมกันได้ ครูทุกคนในกลุ่มจึงช่วยกันเลือกบทเรียนที่เป็นปัญหาคำดำเนินงานตามวงจรการพัฒนาบทเรียนร่วมกันจนได้แผนการสอนและสื่อที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ร่วมกันได้
2) รูปแบบกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันแบบคู่ขนาน 	- กลุ่มกำหนดและทำความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน เลือกวิธีการสอนและกำหนดขั้นตอนหลักของการวางแผนการสอนร่วมกัน แยกย้ายกันจัดทำแผนการสอนและดำเนินการสอนในบทเรียนที่ตนรับผิดชอบ - ผลงานกลุ่ม คือ วิธีการ ขั้นตอน หรือนวัตกรรมที่ใช้ รายงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ส่วนผลงานรายบุคคล คือ แผนการจัดการเรียนการสอน - เหมาะสำหรับการรวมกลุ่มกันของครูที่สอนในรายวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน มีประเด็นปัญหาาร่วมกัน แต่ต่างระดับชั้นกัน	ครูคณิตศาสตร์ชั้น ป.4 – ป.6 มีปัญหาาร่วมกันคือ นักเรียนมีปัญหาในการเรียนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน ทุกคนจึงช่วยกันคิดวิธีสอนและวางแผนการสอนในขั้นตอนหลักร่วมกันแล้วแยกย้ายกันไปเขียนแผนในรายละเอียดให้เหมาะกับระดับชั้นของตนเอง แล้วนำแผนการสอนมาขอความเห็นจากกลุ่มช่วยกันสังเกตการสอนและสะท้อนความคิดจนได้แผนการสอนที่ดีของแต่ละระดับชั้น

รูปแบบของกลุ่ม	ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม	ตัวอย่างการดำเนินงาน
3) รูปแบบกลุ่มพัฒนา บทเรียนร่วมกันแบบ หมุนเวียน	- การทำงานพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่สมาชิกในกลุ่มทุกคนผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นบุคคลสำคัญ (key person) ของการทำงานกลุ่มในแต่ละวงจร โดยกลุ่มจะดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อสนับสนุนครูในกลุ่มที่ละคน ให้ได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง - เหมาะสำหรับกรรวมกลุ่มกันของครูที่สอนต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่างระดับชั้น โดยอาจมีประเด็นปัญหาร่วมกันหรือต่างกันได้	ครูสอนภาษาอังกฤษชั้น ม.1, ม.3 และม.5 รวมกลุ่มกันพัฒนาบทเรียน โดยให้ครู ม.1 กำหนดเป้าหมายและประเด็นพัฒนาบทเรียนร่วมกันในวงจรรอบแรก จากปัญหาในชั้นเรียนของตน แล้วกลุ่มจึงช่วยกันวางแผน สังเกตการณ์สอน ปรับปรุงแก้ไขจนได้แผนการสอนที่ดี จากนั้นก็เริ่มต้นวงจรอีกครั้ง โดยให้ครู ม.3 เป็นผู้เลือกบทเรียนบ้าง และดำเนินการเช่นนี้ไปจนครบทุกคน

รูปแบบของกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันข้างต้นนี้ ผู้สนใจสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานและเป้าหมายในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของตน หรืออาจดำเนินการในรูปแบบอื่นที่มีได้นำเสนอไว้ในที่นี้ตามความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินงานจริง สิ่งสำคัญที่สุดที่ควรระลึกไว้เสมอไม่ว่าจะดำเนินการในรูปแบบใด ก็คือ ทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานเดียวกันคือ มุ่งให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังที่ครูซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมปรับปรุงแก้ไขอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและเกิดสิ่งที่มีคุณค่า รวมถึงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การดำเนินงานพัฒนาบทเรียนร่วมกันจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น หากดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

1) กำหนดจุดเน้น (focus) หรือเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนาผู้เรียน และสมาชิกในกลุ่มต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนในเป้าหมายดังกล่าวร่วมกัน เช่น การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2) เน้นการพัฒนาบทเรียนในเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ อาจเพียง 2 – 3 บทเรียนต่อภาคการศึกษา เพื่อมุ่งให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกและได้บทเรียนที่ดีใช้ได้จริง

3) ในระยะแรกของการดำเนินงาน สามารถเริ่มต้นจากการพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนเดิมที่มีอยู่แล้วได้

4) มีนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพราะนอกจากจะช่วยปรับการเรียน-เปลี่ยนการสอนแล้ว ยังช่วยให้กลุ่มผู้สอนมีประเด็นสนใจร่วมกันที่จะนำไปสู่การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างกว้างขวาง

5) จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในการทำงานเป็นทีมและกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันก่อนและ/หรือจัดกิจกรรมนี้คู่ขนานไปกับการดำเนินงานพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศของการเปิดใจ การไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกัน และเพื่อให้สมาชิกสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงาน เช่น ใช้กล้องวิดีโอทัศน์ช่วยในการบันทึกร่องรอยหลักฐานและทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

7) บูรณาการงานพัฒนาบทเรียนร่วมกันเข้ากับงานตามนโยบายอื่น ๆ ของสถานศึกษา โดยผู้ดำเนินการควรชี้ให้เห็นความสัมพันธ์หรือความสอดคล้องของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันกับงานนั้น ๆ หรือบูรณาการแนวคิด/นวัตกรรมนั้น ๆ เข้าสู่การดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งสามารถทำได้เนื่องจากกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการโดยทั่วไปที่ไม่มีเนื้อหาเฉพาะเจาะจง จึงสามารถนำองค์ความรู้เชิงนวัตกรรมใด ๆ มาเป็นสาระของกระบวนการได้ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น เช่น กำหนดให้เป้าหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” หรือ “มีจิตสาธารณะ” ให้กับผู้เรียน หรือนำวงจรการเรียนรู้ 5E มาใช้เป็นนวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเปลี่ยนแปลงชั้นเรียน และเพื่อพัฒนาผู้เรียน หรือนำแนวคิดการออกแบบย้อนกลับ (Backward Design) มาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนในขั้นตอนของการวางแผนบทเรียน เป็นต้น

8) การมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุนของผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสรรเวลาปฏิบัติงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันแก่ครู คือปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันประสบความสำเร็จ

ด้วยลักษณะของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่ได้มีการกำหนดลำดับขั้นตอนของกระบวนการหรือการกำหนดรูปแบบที่ตายตัว ทำให้ผู้ดำเนินการและครูสามารถปรับรูปแบบหรือกระบวนการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงานในแต่ละบริบทของชั้นเรียนและสถานศึกษาของตนได้ ดังนั้น ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ผู้ดำเนินการและครูควรต้องทำความเข้าใจว่า การดำเนินงานพัฒนาบทเรียนร่วมกันไม่ใช่โปรแกรมสำเร็จรูปหรือหลักสูตรฝึกอบรมที่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ในระยะเวลาอันสั้นและเห็นผลได้ชัดเจนในทันที หากแต่เป็นเรื่อง

ของการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลง และแทรกซึมเข้าสู่วัฒนธรรมการทำงานตามปกติประจำวันของครู ดังนั้น ผู้ดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันจึงต้องตระหนักว่าการนำแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมาใช้พัฒนาการทำงานวิชาชีพของครูนั้น ไม่ควรเป็นไปอย่างเร่งรีบและหวังให้เกิดผลอย่างรวดเร็ว หากแต่ต้องค่อย ๆ ให้ครูและผู้เกี่ยวข้องซึมซับและเรียนรู้ถึงผลดีที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามแนวคิดนี้ และเมื่อครูค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานพัฒนาการเรียนการสอนของตนไปที่ละน้อย ๆ จนเป็นระบบแล้ว ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนก็ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปด้วยกัน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

1. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัดที่

1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว
2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ
5. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน

7. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ
8. อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ
9. มีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่

1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด
2. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน
3. เขียนบันทึกประจำวัน
4. เขียนจดหมายลาครู
5. เขียนเรื่องตามจินตนาการ
6. มีมารยาทในการเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดที่

1. เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
2. บอกสาระสำคัญจากการฟังและการดู
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
4. พูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู
5. พูดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์
6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัดที่

1. เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ

4. แต่งประโยคง่าย ๆ
5. แต่งคำคล้องจองและคำขวัญ
6. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัดที่

1. ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ระบุเพลงพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็ก เพื่อปลูกฝังความชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่าน

4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

ดังนั้น วิชาภาษาไทย จึงถือว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานของวิชาอื่น ๆ ในการอ่าน การเขียน รวมทั้งการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดในการพัฒนาครูผู้สอนที่สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะถือว่าเป็นระดับชั้นพื้นฐานของการเรียนรู้ของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อเรียนจบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อันได้แก่

ด้านการอ่าน อ่านออกเสียงคำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

ด้านการเขียน มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

ด้านการฟัง การดู และการพูด เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

ด้านหลักการใช้ภาษาไทย สกศดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำ ในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำแต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

ด้านวรรณคดีและวรรณกรรม เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดี และวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้พัฒนาตาม ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว

2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน

3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

4. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน

2. เขียนบันทึกประจำวัน

3. เขียนเรื่องตามจินตนาการจากคำ ภาพ และหัวข้อที่กำหนด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด

1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตาม
2. ตอบคำถามและเล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
3. พุดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู
4. พุดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์
5. มีมารยาทในการฟัง การดูและการพุด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

1. เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
3. แต่งประโยคง่าย ๆ
4. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ผู้วิจัยได้นำมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพุด และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

ภาษาไทยมาตรฐาน (standard Thai)

ภาษาไทยมาตรฐานมีทั้งภาษาพุดซึ่งเปล่งเสียงออกทางปากและภาษาเขียนซึ่งใช้ตัวอักษรสื่อความหมาย มนุษย์ทุกกลุ่มมีภาษาพุด แต่ไม่ทุกกลุ่มมีภาษาเขียน นักภาษาศาสตร์จึงยึดภาษาพุดเป็นหลัก ดังนั้น หากถามว่าภาษาไทยกำเนิดเมื่อใด ก็จะหมายความว่าภาษาพุดของไทยสมัยยังไม่มีภาษาเขียนกำเนิดเมื่อใด คำตอบก็คือไม่มีผู้ใดรู้เพราะไม่มีหลักฐาน แต่บางคนอาจตอบว่าภาษาไทยกำเนิดในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อมีการจารึกอักษรไทยลงในศิลาจารึกหลักที่หนึ่ง ในปี พ.ศ. 1826 คือภาษาไทยมีอายุ 735 ปี นี่เป็นข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง อายุ 735 ปีเป็นอายุของตัวอักษรไทย ไม่ใช่ภาษาไทย แต่หากจะนับว่าตัวอักษรไทยในศิลาจารึกหลักที่หนึ่ง เป็นต้นกำเนิดของหลักฐานการมีภาษามาตรฐาน ก็น่าจะเป็นคำกล่าวที่ไม่ผิด เพราะผลงานการศึกษาวิจัยของผู้เชี่ยวชาญด้านจารึก ให้ข้อสรุปตรงกันว่า ตัวอักษรไทยในศิลาจารึกหลักที่หนึ่ง เป็นตัวอักษรไทยที่

เก่าแก่ที่สุดและเป็นแม่แบบของตัวอักษรไทยรูปแบบต่าง ๆ ในสมัยต่อ ๆ มา (ก่องแก้ว วีระประจักษ์, และกิตติยวดี บุญซื่อ, 2535)

ภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง ภาษาไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับให้ใช้เป็นภาษากลาง ในการติดต่อสื่อสารทางราชการและในการศึกษาทั่วประเทศ อันที่จริงภาษาไทยกรุงเทพฯ ก็เป็นภาษาไทยถิ่นหนึ่งในภาคกลาง แต่เนื่องจากกรุงเทพฯ มีฐานะเป็นเมืองหลวง ภาษาไทยถิ่น กรุงเทพฯ จึงถูกกำหนดให้เป็นภาษาไทยมาตรฐาน และใช้เป็นภาษากลางสำหรับการติดต่อราชการ เป็นสื่อในการศึกษาและเป็นภาษาที่สอนให้แก่ผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ (บรรทัดฐาน ภาษาไทย เล่ม 4, 2551, น. 39)

นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2562, น. 14-15) ได้กล่าวถึงภาษาไทย ในลักษณะที่เป็นภาษามาตรฐาน ไว้ว่า

ภาษามาตรฐาน (standard language) หมายถึง ภาษาที่เป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็น รูปแบบของภาษาที่ถูกต้อง ใช้ในแวดวงที่สำคัญของชาติ เช่น แวดวงราชการ สื่อ กฎหมาย และ การศึกษา ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่คนไทยทุกคนคุ้นเคย เพราะใช้ในหนังสือหรือประกาศทาง ราชการ ใช้ในสื่อหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ใช้ในการร่างกฎหมายทุกประเภท และใช้ในการ เรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

การทำภาษาไทยให้เป็นภาษามาตรฐาน

การทำภาษาไทยให้เป็นภาษามาตรฐาน (language standardization) หมายถึง การสร้าง หลักหรือกฎเกณฑ์ของการใช้ภาษา เหมือนประมวลกฎหมายที่คนในสังคมรับรู้และปฏิบัติตาม เพื่อใช้ภาษาให้ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของคน สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ภาษา เป็นภาษามาตรฐาน ได้แก่ การสร้างตัวอักษรหรือระบบการเขียน การสร้างตำราไวยากรณ์และ พจนานุกรม

การประดิษฐ์ลายสือไทย (ตัวอักษรไทย) โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ดังปรากฏหลักฐาน ในศิลาจารึกหลักที่หนึ่ง ถือเป็นขั้นแรกของการสร้างภาษาไทยให้เป็นภาษามาตรฐาน เป็นที่น่าสนใจ ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับว่าภาษาไทยมีตัวอักษรที่เป็น อัตลักษณ์ของตนเอง หลายประเทศต้องนำตัวอักษรโรมันมาใช้เขียนคำในภาษาของตนเอง เช่น ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม

การสร้างตำราไวยากรณ์และพจนานุกรมเป็นอีกขั้นหนึ่งของการทำให้ภาษาเป็นภาษา มาตรฐาน ตำราไวยากรณ์เล่มแรกของไทยคือ จินตามณี เขียนขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนพจนานุกรมสามเล่มแรกของภาษาไทย จัดทำโดยมิชชันนารีต่างประเทศ ได้แก่

1. สัพพะ พะจะนะ พาสาไท โดย ซอง ฌอง บาติสต์ ปาลเลอกัว (Jean Baptist Pallegoix) แสดงคำเทียบเท่าสี่ภาษา คือ ไทย ละติน ฝรั่งเศส และอังกฤษ พิมพ์ที่กรุงปารีส พ.ศ. 2397

2. พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย โดยหม่อมยอร์ช บี.แมคฟาร์แลนด์ (George B. McFarland) พิมพ์ พ.ศ. 2408

3. อักษรวิธานศัพท์ โดย แดน บีช บรัดเลย์ (Dan Beach Bradley) เป็นพจนานุกรมไทย-ไทย พิมพ์ พ.ศ. 2416

พจนานุกรมภาษาไทยที่ทำโดยคนไทยเล่มแรกมีชื่อว่า “ปทานุกรม” ตีพิมพ์โดยกรมตำรากระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) พ.ศ. 2470 ภายหลังเมื่อมีการจัดตั้งราชบัณฑิตยสถาน หน่วยงานนี้จึงรับโอนปทานุกรมเล่มดังกล่าวมาชำระและตีพิมพ์เป็น “พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493” และปรับปรุงเรื่อยมาเป็นฉบับ พ.ศ. 2525, พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2554 ตามลำดับ

การมีตัวอักษร ตำราไวยากรณ์ และพจนานุกรมดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดภาษาไทยมาตรฐานในระดับที่สมบูรณ์ ส่งผลให้ภาษาย่อย (dialects) ของภาษาไทย เช่น ภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ภาษาไทยของคนบางกลุ่มในสังคมกลายเป็นภาษาแม่ไม่มาตรฐานโดยอัตโนมัติ ภาษาเหล่านั้นยังคงอยู่แต่ใช้พูดเฉพาะพื้นที่และเฉพาะกลุ่ม ไม่มีบทบาทในแวดวงสำคัญ เช่น กฎหมาย การศึกษา ราชการ สื่อ และวรรณกรรม แม้จะมีกฎระเบียบในการใช้ แต่ภาษาไทยมาตรฐานก็ยังเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เมื่อเทียบกับภาษาไทยปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่า ภาษาพูดมีการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ เสียงบางเสียงได้สูญไปแล้ว เช่น เสียงพยัญชนะ ข ค ญ สระโอ ฯลฯ บางเสียงก็มีแนวโน้มว่ากำลังเปลี่ยนแปลงไปในทางสูญไปจากภาษา เช่น เสียง ร (กำลังกลายเป็นเสียง ล ซึ่งในที่สุดก็คงกลืนเป็นเสียงเดียวกัน) ส่วนตัวอักษรก็เห็นชัดว่ามีรูป และการใช้ที่ต่างจากในศิลาจารึกและเอกสารโบราณอย่างมาก แต่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนเป็นภาษาสมัยใหม่ ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เข้าสู่ยุคสมัยใหม่ และส่งผลให้ภาษาไทยเปิดประตูและก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่

ภาษาชาติพันธุ์ในพื้นที่วิจัย

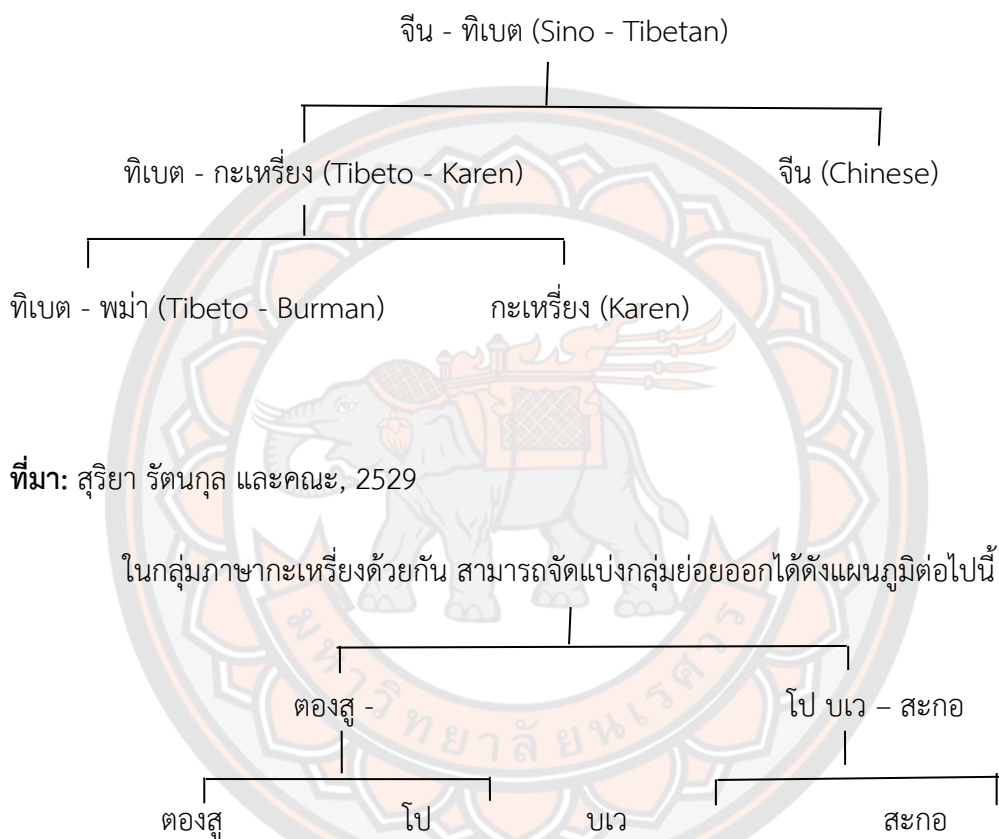
ประเทศไทยเป็นสมมติร่วมของคนไทยทุกคน อีกทั้งเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางภาษาและชาติพันธุ์ ประชากรพูดภาษาต่าง ๆ กันมากกว่า 70 ภาษา ทั้งภาษาตระกูลไท และภาษาตระกูลอื่น ๆ กระจายในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการและเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน และอาจกล่าวได้ว่า เราใช้ภาษาตลอดเวลาในการคิด ในการสื่อสาร และเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ แต่สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ภาษาถือว่าเป็นปัญหาอย่างใหญ่หลวงในโรงเรียนได้ ทุก ๆ วัน เด็ก ๆ อาจไม่เข้าใจคุณครูของพวกเขาได้เลยว่าให้ทำอะไร หรืออาจไม่เข้าใจว่าตัวอักษรสัมพันธ์กับเสียงได้อย่างไร ดังนั้น การที่จะให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้เรียนได้ดีที่สุด คือ การเรียนรู้ภาษาถิ่น ภาษาชาติพันธุ์ของพวกเขาควบคู่กับการเรียนภาษาไทย วิทยานิพนธ์เล่มนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการวิจัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอจอมทอง และอำเภอแม่แจ่ม ของจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ (Sgaw Karen Language)

ภาษากะเหรี่ยงสะกอ (สารานุกรม กะเหรี่ยงสะกอ, 2538, น. 6 - 7)

ภาษากะเหรี่ยงจัดอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ลักษณะเด่น ๆ ของภาษากะเหรี่ยงสะกอที่แตกต่างจากภาษาไทย ได้แก่ โครงสร้างพยางค์ เสียงพยัญชนะ และสระบางเสียง รวมทั้งเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งในบางถิ่นจะมีลักษณะน้ำเสียงเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย

โครงสร้างพยางค์

ภาษากะเหรี่ยงสะกอไม่มีพยัญชนะสะกด ในบางถิ่นอาจพบว่าไม่มีพยัญชนะสะกดบ้างแต่ก็เป็นจำนวนน้อยมาก ด้วยเหตุนี้ เมื่อชาวกะเหรี่ยงเรียนพูดภาษาไทย จะพบว่ามีปัญหาในเรื่องการออกเสียงและการได้ยินพยัญชนะสะกดของภาษาไทย เช่น ในคำว่า “ กัก กัด กั๊บ ” เป็นต้น

เสียงพยัญชนะและสระบางเสียง

เสียงพยัญชนะของภาษากะเหรี่ยงสะกอที่แตกต่างจากภาษาไทยอย่างเด่นชัด คือ เสียงกลุ่มเสียดแทรก ได้แก่ เสียงเสียดแทรกระหว่างฟัน เส้นเสียงไม่สั่น ออกเสียงเหมือนเสียงตันในคำภาษาอังกฤษว่า “think”

เสียงเสียดแทรกที่เพดานอ่อน เส้นเสียงไม่สั่น /x/

เสียงเสียดแทรกที่เพดานอ่อน เส้นเสียงสั่น /Y/

เสียงเสียดแทรกที่เพดานแข็ง เส้นเสียงสั่น /J/ (Puttachart, 1983)

ภาษากะเหรี่ยงในบางถิ่น เช่น ถิ่นขุนแจ่ม ในจังหวัดเชียงใหม่ พบเสียงเสียดแทรกอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย ได้แก่

เสียงเสียดแทรก ที่ใช้ปลายลิ้น และปุ่มเหงือก เส้นเสียงสั่น /Z/

และเสียงเสียดแทรก ที่ใช้ฟันบนและริมฝีปากล่าง เส้นเสียงสั่น /v/

ภาษากะเหรี่ยงสะกอมีพยัญชนะเสียงควบกล้ำที่ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่มี ได้แก่ เสียง ย /j/ และเสียงเสียดแทรกที่โคนลิ้น เส้นเสียงสั่น พ /Y/ ในคำว่า แพยะ /phje 3/ ‘(เรียน) เก่ง’ และ เพ /Ye2/ ‘ดี, สบาย’ ตามลำดับ

ลักษณะเด่นของเสียงสระที่แตกต่างจากภาษาไทย คือ ไม่มีความแตกต่างของสระสั้นยาวที่มียสำคัญ ทำให้คำมีความหมายเปลี่ยนไป และไม่มีสระประสม

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ในภาษากะเหรี่ยงสะกอบางถิ่น เช่น ที่อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน พบว่ามีลักษณะน้ำเสียง 3 ลักษณะ ปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ คือ เสียงลมแทรก (breathy) เสียงต่ำลึก (creaky) และเสียงบีบเส้นเสียง (glottalized) ลักษณะน้ำเสียงเหล่านี้ เมื่อเกิดร่วมกับระดับเสียงสูงต่ำ ทำให้เกิดวรรณยุกต์ 6 วรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์กลาง ในคำว่า /wa1/ ‘white’

วรรณยุกต์สูงมีลมแทรก ในคำว่า /wa2/ ‘to flap’

วรรณยุกต์ต่ำมีลมแทรก ในคำว่า /wa3/ ‘husband’

วรรณยุกต์ต่ำลึก ในคำว่า /wa4/ ‘to scratch’

วรรณยุกต์สูงบีบเส้นเสียง ในคำว่า /wa5/ ‘bamboo, to pass under’

วรรณยุกต์ต่ำบีบเส้นเสียง ในคำว่า /wa 6/ ‘round, circle’

ที่มา: Puttachart, 1983, p. 55

นอกจากภาษากระเหรี่ยงที่ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว กระเหรี่ยงสะกอส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยถิ่นใต้ เนื่องจากกระเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าพวกอื่นและรับการพัฒนาได้เร็วกว่าพวกอื่น

ตาราง 3 แสดงเปรียบเทียบภาษา และเสียงกระเหรี่ยงสะกอ-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ
รูปและเสียงสระ

ลำดับ ที่	ภาษากระเหรี่ยงสะกอ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ᨧ	สระ-า	a_ar	อา
2	ᨧ	สระ-อ	or	ออ
3	ᨧ	สระ-ือ	ue	อือ
4	ᨧ	สระ-ี	ee	อี
5	ᨧ	สระ-ู	oo	อู
6	ᨧ	สระ-เ	a_e	เอ
7	ᨧ	สระ-เ	er	เออ
8	ᨧ	สระ-แ	ae	แ
9	ᨧ	สระ-ไ	ai	ไอ

รูปและเสียงพยัญชนะ

ลำดับ ที่	ภาษากระเหรี่ยงสะกอ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ᨧ	ก	g , k	ก๊ะจ้ออิ
2	ᨧ	ข ค ฌ	kh , k	ค๊ะเก้อวอ
3	ᨧ	ข ค ฌ	kh , k	ค๊ะเกล่อลอ
4	ᨧ	ข ค ฌ	kh , k	ช๊ะค๊ะ
5	ᨧ	ง	ng	งะคุเคลอ
6	ᨧ	จ	j , ch	จ๊ะเต้อะเพลอ
7	ᨧ	ฉ ช	ch ,sh	จ๊ะเต้อะปี
8	ᨧ	ซ	s	ซะควะหม่ม
9	ᨧ	ญ	y	ญาโหญ่ซ้อ

ลำดับ ที่	ภาษากระเหรี่ยงสะกอ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
10	∞	ต	t	ดาหว่าจี้
11	∞	ถ ท ฐ	t , th , dh	ทะเส่อหมิ
12	๕	ด	d , dh	ดาดาด. ดาเตอคา
13	๕	น	n	นะซี , นะเตอซี
14	๐	ป	p	ปีะเตอคอ
15	๑	พ , ภ	p	พะหวิ, พะเปอหวิ
16	๖	บ	b	บาเหม่อกุ
17	๖	ม	m	มะดิด่า
18	๖	ย	y	ยาเลาะทอ
19	๑	ร	r	ระเก๊ะ
20	๖	ล	l	ละเก๊ะโกะ
21	๐	ว	w, y	วะเตอวอ
22	๖	ซ ศ ษ ส	s	ชะเตาะมอ
23	๖	ห	h,hn	หะเก๊ะขอ
24	๖	ฮ	h	อะคีร่อ
25	๑	อ	o	หลิ๊ะเก๊ะเตอ
คำควบกล้ำ				
ลำดับ ที่	ภาษากระเหรี่ยงสะกอ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	□-๑	-ร	_kr	ก๊ะ-ระ-กร้า
2	๗ ๐	-ล	_kl	ก๊ะ-ละ-กล๊ะ
3	๕ ๐	-ว	_kv	ก๊ะ-วะ-กว๊ะ
4	๗ ๐	-ก	_kg	ชะ-ก๊ะ-ชก๊ะ

ลำดับ ที่	ภาษากระเหรี่ยงสะกอ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
วรรณยุกต์				
ลำดับ ที่	ภาษากระเหรี่ยงสะกอ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	๑	ไม้เอกเสียงสั้น	-	เอ้อชี
2	๒	ไม้เอกเสียงยาว	-	อะชี
3	๓	ไม้ตรี	-	เฟลอะชี
4	๔	ไม้โท	-	ฮะชี
5	๕	สามัญ	-	กะโพ

ภาษาชาติพันธุ์ม้ง (Mong Language)

ภาษาม้ง จัดอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาม้ง-เมียน ตามที่ม้งในไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักตามสำเนียงภาษาและการแต่งกายคือ ม้งเตือ (Hmoob dawb) และม้งจื๊ว (Hmoob ntsuab) โดยทั้งสองกลุ่มนี้แม้จะมีสำเนียงและคำศัพท์บางส่วนที่แตกต่างกัน แต่พวกเขาต่างก็สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้เช่นเดียวกับภาษาคำเมืองกับภาษาไทย หรือภาษาลื้อกับภาษาคำเมือง เป็นต้น

สำหรับภาษาเขียนนั้น แต่เดิมคนม้งไม่มีระบบการเขียนของตนเอง แม้จะมีการกล่าวอ้างว่า ลวดลายผ้าปักของชาวม้งเป็นระบบการเขียนรูปแบบหนึ่งของม้งในอดีต แต่ก็ไม่สามารถอธิบายได้ว่าระบบลวดลายดังกล่าวเป็นระบบการอ่านและการเขียนได้อย่างไร ลวดลายผ้าปักม้งจึงมีความหมายต่อคนม้งในฐานะที่เป็นเพียงส่วนประกอบที่ใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของม้งมากกว่าที่จะเป็นระบบการเขียนที่บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม นับจากคริสต์ทศวรรษ 1950 คนม้งก็มีระบบของการเขียนของตนเองอันได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมิชชันนารีชาวอเมริกันและฝรั่งเศส (George Barney, William Smaller และ Yves Bertrais) ที่เข้ามาสอนศาสนาคริสต์ให้กับม้ง ในประเทศลาว นอกนั้นในระยะที่ผ่านมายังมีระบบตัวเขียนอื่น ๆ อีก แต่ไม่เป็นที่นิยมในหมู่คนม้งในประเทศไทยมากเท่าระบบนี้

ระบบการเขียนภาษาม้งที่ถูกคิดค้นพัฒนาดังกล่าวนั้นมาจากการปรับใช้อักษรโรมัน (Romanized Popular Alphabet/RPA) มาแทนเสียงต่าง ๆ ในภาษาม้ง ซึ่งนับว่ามีความสอดคล้องกับเสียงภาษาม้งมากที่สุดเมื่อเทียบกับการใช้ตัวอักษรในภาษาไทย ระบบการเขียนดังกล่าวจึงเป็นที่ยอมรับและใช้กันมากที่สุดในปัจจุบัน แม้เป้าหมายของการสร้างระบบการเขียนดังกล่าวคือ เพื่อต้องการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในหมู่ของม้งก็ตาม ฉะนั้นคุณูปการของการพัฒนาระบบการเขียน

ดังกล่าวจึงมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงแค่ของเรื่องศาสนาเท่านั้น มั่งในประเทศต่าง ๆ นอกจากจะใช้ภาษาประจำชาติที่ตนอาศัยอยู่แล้ว พวกเขาก็ได้ใช้ระบบภาษาเขียนดังกล่าวในการสื่อสารกับคนมั่งขามชาติได้ด้วย และที่สำคัญคือ การสร้างระบบการเขียนดังกล่าว ทำให้ภาษามั่งกลายเป็นภาษาที่สามารถเรียนรู้และถ่ายทอดกันได้โดยมิได้จำกัดอยู่กับคนมั่งเท่านั้น ซึ่งเช่นเดียวกับภาษาไทย ภาษามั่งก็มีพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ด้วย กล่าวคือ มีพยัญชนะทั้งหมด 57 ตัว สระ 14 ตัว และวรรณยุกต์ 7 รูป 8 เสียง ซึ่งต้องยอมรับว่าอักษรภาษาไทยนั้นไม่สามารถที่จะใช้แทนเสียงในภาษามั่งได้ตรงตามเสียงในภาษามั่งอย่างครบถ้วนและถูกต้อง จึงเป็นการยากพอควรที่ผู้เขียนจะนำเสนอภาษามั่งผ่านอักษรภาษาไทย สำหรับลักษณะตัวอักษรโรมันที่ใช้เป็นพยัญชนะ สระ และเสียงวรรณยุกต์ มีดังนี้

พยัญชนะ ในภาษามั่งมีทั้งหมด 57 ตัว ดังตารางต่อไปนี้ คือ (ดังตาราง 4)

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบภาษาและเสียงภาษามั่ง-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ

พยัญชนะ	อักษรภาษามั่ง	เทียบอักษรภาษาไทย	
พยัญชนะตัวเดียว มีทั้งหมด 18	t k p s x l n h m g q v r z y c f d	ต ก ป ช ซ ล น ฮ ม ก ว จ ย ย จ ฟ ด	
พยัญชนะควบกล้ำ 2 ตัว มีทั้งหมด 22 ตัว	kh qh ch ts ny h nth nt np ph tx xy hl nk nr dh rh nc pl hm hn ml nl	ค ค ช จ ญ หน ท ด บ พ จ ช หล ก จ ฐ ช จ ปล หม หน มล นล	
พยัญชนะควบกล้ำ 3 ตัว มีทั้งหมด 14 ตัว	tsh nth txh nts nph nrp hml hnl nkh nqh nch ntx npl plh hny	ช ด ช จ จ ฎ ฌ ฆ มล หนล ฌ ฆ ฌ จ บล พล หญ	
พยัญชนะควบกล้ำ 4 ตัว มีทั้งหมด 3 ตัว	ntsh ntxh nplh	ณ ณ ฎ	
สระ ในภาษามั่งมีทั้งหมด 14 ตัว			
สระอา (a)	สระอี (i)	สระเอ (e)	สระอี (w)
สระอุ (U)	สระออ (o)	สระโอง (oo)	สระอาง (aa)
สระเอง (ee)	สระเออ (aw)	สระเอีย (ia)	สระเอา (au)
สระอัว (ua)	สระไอ (ai)		

วรรณยุกต์ ในภาษาม้งมีทั้งหมด 7 รูป 8 เสียง

ชื่อวรรณยุกต์	ตัวอักษรแสดงเสียงสระ
ส่วบัว (suab npua)	เสียงสามัญลงท้ายด้วยสระ
ส่วนือ (suab nws)	ใช้ตัว s
ส่วก้อ (suab koj)	ใช้ตัว j
ส่วเป (suab peb)	ใช้ตัว b
ส่วกุ (suab kuv)	ใช้ตัว v
ส่วป้อ (suab pom)	ใช้ตัว m
ส่วยอห์ (suab yog)	ใช้ตัว g
ส่วเตอ (suab ntawd)	ใช้ตัว d

รูปและเสียงสระ

ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	┆	สระอา	a	อา
2	┆	สระอุ	u	อุ
3	┆	สระเอง	ee	เอง
4	┆	สระอัว	ua	อัว
5	┆	สระอี	l	อี
6	┆	สระออ	o	ออ
7	┆	สระเออ	aw	เออ
8	┆	สระไอ	ai	ไอ
9	┆	สระเอ	e	เอ
10	┆	สระโอง	oo	โอง
11	┆	สระเอีย	ia	เอีย
12	┆	สระอี	w	อี
13	┆	สระอาง	aa	อาง
14	┆	สระเอา	au	เอา

ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
สระเพิ่มเติม				
ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ꨀ	อู+ว	u/o	อูว
2	ꨁ	อี+ว	i/w	อีว
3	ꨂ	เอ+ว	e/i	เอว
4	ꨃ	โอ+ว	o/ua	โอว
5	ꨄ	อ+วู	o/u	อวู
6	ꨅ		ai/a	
รูปและเสียงพยัญชนะตัวเดียวมี 18 ตัว				
ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ꨆ	ว	q	ก่า
2	ꨇ	ม	m	หมี่
3	ꨈ	ต	t	ตื้อ
4	ꨉ	จ	v	ร่าจ
5	ꨊ	ฮ	h	ฮื้อ
6	ꨋ	ป	p	ป้าง
7	ꨌ	ย	z	เซี้ย
8	ꨍ	น	n	น็อง
9	ꨎ	ย/ดร	r	เจี้ย
10	ꨏ	ฟ	f	ฟื่อ
11	ꨐ	ซ	s	ซิว
12	ꨑ	ด	d	เต้
13	ꨒ	ย	y	เย็ง
14	ꨓ	จ	c	จอ
15	ꨔ	ก	k	กอ
16	ꨕ	ล	l	เลี้ย

ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
17	𑜄	ช	x	เช่า
18	𑜆 𑜇 𑜈	อ	O, U, I	ออ/อู/อื
รูปและเสียงพยัญชนะควบสองตัวมี 22 ตัว				
19	𑜉	ช	xy	ช็อง
20	𑜊	ข	tx	ขอจ็อ
21	𑜋	น	nd	น็อ
22	𑜌	ก	nk	ก็อ
23	𑜍	ช	ch	ช่อ
24	𑜎	บ	np	บ๊ว
25	𑜏	จ	ts	จ็ู
26	𑜐	ด	nt	ด็อ
27	𑜑	ช	rh	ชูจ็อ
28	𑜒	กล	nq	กล็ว
29	𑜓	มล	ml	เมราะชะ
30	𑜔	พ	ph	เผาะ
31	𑜕	หน	hn	หนึ
32	𑜖	หม	hm	หมู
33	𑜗	ปล	pl	ปลาง
34	𑜘	ท	th	ท็อง
35	𑜙	จ	nc	จา
36	𑜚	ค	qh	ขอจั้ง
37	𑜛	ญ	ny	ยั้ง
38	𑜜	ค	kh	เค้า
39	𑜝	-	hl	ฮั้ว
40	𑜞	-	dl	-
41	𑜟	นล	nr	นคร็ว

ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
รูปและเสียงพยัญชนะควบสามตัวมี 14 ตัว				
42	ᩉ	จ	nph	เจ้าเจ้
43	ᩊ	ช	tsh	เฉ่า
44	ᩋ	ด	nth	ขวา
45	ᩌ	-	ntx	-
46	ᩍ	-	nqh	เครเด้
47	ᩎ	หญ	hny	หยัง
48	ᩏ	-	nkh	จีต้อง
49	ᩐ	ณ	nch	ชู
50	ᩑ	ซ	txh	เซ่ร์
51	ᩒ	จ	nts	จ่าว
52	ᩓ	บล	npl	โบร้ง
53	ᩔ	พล	plh	พร้าว
54	ᩕ	-	nrh	โฉ้งจา
รูปและเสียงพยัญชนะควบสี่ตัวมี 3 ตัว				
55	ᩖ	ณ	ntxh	ชื้อ
56	ᩗ	ณ	ntsh	สู
57	ᩘ	ภล	ntlh	ไพร์
ลำดับ ที่	ตัวเลขม้ง	ตัวเลขไทย	ตัวเลขสากล	การออกเสียง
1	ᩙ	๑	1	อี่
2	ᩚ	๒	2	อ้อ
3	ᩛ	๓	3	เป้
4	ᩜ	๔	4	เปล้า
5	ᩝ	๕	5	จี
6	ᩞ	๖	6	เงา
7	᩟	๗	7	ชยาง
8	᩠	๘	8	หยี่

ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
9	ꨀ	๙	9	จิว
10	ꨁ	๑๐	10	เก้า
วรรณยุกต์				
ลำดับ ที่	ภาษาม้ง	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ꨀ	คล้ายเสียงสามัญ	-	สัวบัว (suab npua)
2	ꨁ	คล้ายเสียงเอกกึ่งโท	s	สัวนือ (suab nws)
3	ꨂ	คล้ายเสียงไม้โท	j	สัวก่อ (suab koj)
4	ꨃ	คล้ายเสียงเอก	b	สัวเป้ (suab peb)
5	ꨄ	คล้ายไม้โทแต่ต่ำกว่า	v	สัวกู๋ (suab kuv)
6	ꨅ	คล้ายเสียงจัตวา	m	สัวป้อ (suab pom)
7	ꨆ	คล้ายเสียงเอก	g , m/g	สัวยอห์ (suab yog)
8	ꨇ	คล้ายเสียงไม้ตรี	d , s/g	สัวเตอ (suab ntawd)

ภาษาชาติพันธุ์ไทใหญ่ (Shan Language)

ภาษาพูด คนไทใหญ่เรียกภาษาพูดของตนเองว่า “กว่าวไต” คำว่า “กว่าว” คือคำเดียวกับคำว่า “กำ” ในภาษาล้านนา และคำว่า “คำ” หรือ “ความ” ในภาษาไทย แม้กลุ่มคนไทใหญ่ที่กระจายออกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ จะพูดภาษาเดียวกัน แต่พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมที่ยาวนานของแต่ละกลุ่ม แต่ละพื้นที่ การสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ทำให้เกิดสำเนียงการพูดที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ในรัฐฉาน ลักษณะการพูดภาษาไทใหญ่จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนตามภูมิภาค คือ ฉานเหนือ ฉานใต้ และฉานตะวันออก ซึ่งทั้งสามกลุ่มนั้นมีระบบเสียงที่แตกต่างกันอยู่บ้าง กล่าวคือ ในฉานเหนือ ซึ่งคนเรียกว่า ไทเมมา มีภาษาพูดและภาษาเขียนเหมือนชาวไทเหนือในยูนนาน คำศัพท์บางคำจึงมีการหยิบยืมคำศัพท์จากภาษาพม่าและจีน ในฉานใต้เป็นที่ตั้งของเมืองตองจี หรือโตนตี/ตันตี ในภาษาไทใหญ่ เป็นเมืองหลวงของรัฐฉาน มีภาษาพูดใกล้เคียงกับฉานเหนือ และมีการหยิบยืมคำศัพท์จากภาษาพม่าเป็นจำนวนมาก ส่วนในฉานตะวันออก ซึ่งมีกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไทอยู่มากเช่น ลื้อ ยอง เชน จะมีอาณาเขตติดต่อกับล้านนาทางภาคเหนือของไทยมานานจึงทำให้มีภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกันมาก (เรณู วิชาศิลป์, 2541, น. 264)

คนไทใหญ่ในประเทศไทยส่วนมากจะมีภาษาพูดใกล้เคียงกับรัฐและภูมิภาคที่ตนเองอพยพมา เช่นในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ที่มีพื้นที่ติดกับฉานได้ ก็มักจะพูดภาษาไตหลวง ขณะที่ชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงราย มาจากฉานตะวันออก จึงมีลักษณะการพูดที่ใกล้เคียงกับคนล้านนา หรือบางครั้งพวกเขาก็นิยามตัวเองว่าเป็นคน “ไต้ออ” คือ กลุ่มคนไตที่มีลักษณะการพูดคล้ายด้วย “ย้าอ้อ” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทใหญ่บริเวณชายแดนแม่สายที่อพยพมาจาก เมืองกำ เมืองนุง เมืองยาก และเมืองป้อก ในเชียงตุง สำหรับการพูดของคนไทใหญ่ในประเทศไทย แม้จะมีรากฐานมาจากในรัฐฉาน แต่เนื่องจากต้องติดต่อสัมพันธ์กับคนไทย คนเมือง (ล้านนา) จึงทำให้มีการประยุกต์ใช้คำศัพท์ของไทยและล้านนาเข้าไปด้วย ที่สำคัญคือจะมีศัพท์พม่า จีน หรือ อังกฤษ น้อยกว่าคนไทใหญ่ในพม่า ปัจจุบันคนหนุ่มสาวชาวไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเกินกว่า 10 ปี การพูดภาษาไทใหญ่จึงมีการเปลี่ยนไปมาก เนื่องจากจะมีคำที่เป็นภาษาไทยปนเข้าไปเป็นจำนวนมาก (วรรณา จันทนาคม, 2526, น. 3)

ตัวอักษรที่ใช้เขียน ประวัติความเป็นมาของอักษรไทใหญ่ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ ประวัติศาสตร์พม่าส่วนใหญ่ยืนยันว่า ชาวไทใหญ่รับเอาอักษรและพุทธศาสนาจากพม่า อย่างไรก็ตามงานเขียนของไทใหญ่เชื่อว่า อักษรไทใหญ่มีวิวัฒนาการมาจากอักษรพราหมี-นาครี อักษรไทใหญ่ 10 ตัวคล้ายคลึงกับอักษรพม่า แต่มี 3 ตัวที่คล้ายคลึงกับอักษรนาครี โดยเฉพาะอักษรตัว “อ” ที่ไม่เหมือนอักษรใดเลยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แต่คล้ายกับ “อ” ในอักษรมอญในจารึกมอญที่เจดีย์เขวซานดอ ที่จารึกในคริสต์ศตวรรษที่ 11 และมีการคาดการณ์ว่าอักษรไทใหญ่ในพม่าอาจจะมีวิวัฒนาการมาจากแหล่งต่อไปนี้ (ชาย คำเมือง, 2544, น. 247-251)

1) มาจากธิเบต โดยผ่านอาณาจักรน่านเจ้า เพราะไม่มีอักษรพยัญชนะตัวที่สี่ของแต่ละวรรค (ข ฃ ฅ ฌ) เช่นเดียวกับอักษรธิเบตที่เป็นลักษณะที่สำคัญมาก

2) จากอินเดียตอนใต้ผ่านเมืองแปร์ ตามประวัติศาสตร์พม่า ไทใหญ่เคยยิ่งใหญ่มีอำนาจครอบครองถึงเมืองแปร์ก่อนคริสตกาล

3) จากตะแลง (มอญ) แห่งพะโค โดยผ่านเขตลาว ชาวลาวได้มาติดต่อกับชาวตะแลงก่อนที่จะมาพบกับชาวพม่า และบางทีอาจจะนำอักษรที่ยืมมานี้ไปเผยแพร่สู่ชาวไทใหญ่ก็ได้

4) จากอินเดียใต้ผ่านอาณาจักรจามปา กัมพูชา และเชียงแสน จามปารับเอาอักษรและอารยธรรมจากอินเดียได้ กัมพูชาได้รับสืบทอดมา และเชียงแสนก็ได้รับสืบทอดมาอีกต่อหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของน่านเจ้า

ตาราง 5 แสดงเปรียบเทียบภาษาและเสียงไทใหญ่-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ
รูปและเสียงพยัญชนะ

ลำดับ ที่	ภาษาไทใหญ่	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ᨁ	ก	g , k	ก๊ะ
2	ᨂ	ข ขุ ค คม	kh , k	ค๊ะ
3	ᨃ	ง	nga	ง๊ะ
4	ᨄ	จ	J , ch	จ๊ะ
5	ᨅ	ช	s	ช๊ะ
6	ᨆ	ย ญ	y , ngy	งยะ หรือ งญะ
7	ᨇ	ต ฏ	t	ต๊ะ
8	ᨈ	ท ฑ ฐ ฑ ฒ	t , th , dh	ท๊ะ
9	ᨉ	น ฌ	n	นะ
10	ᨊ	ป	p	ป๊ะ
11	ᨋ	พ ฝ	p ,ph	ฟ๊ะ
12	ᨌ	ฟ	f , fh	ฟ๊ะ
13	ᨍ	ม	m	มะ
14	ᨎ	ย	y	ยะ
15	ᨏ	ร	r	ระ
16	ᨐ	ล	l	ล๊ะ
17	ᨑ	ว	w , v	วะ
18	ᨒ	ห ฮ	h , hn	ฮ๊ะ
19	ᨓ	อ	o	อ๊ะ

พยัญชนะเสียงหลัก 18 ตัว

ลำดับ ที่	ภาษาไทใหญ่	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
1	ᨁ	ก๊ะ		
2	ᨂ	ค๊ะ		
3	ᨃ	งะ		

ลำดับ ที่	ภาษาไทยใหญ่	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
4	ဝ	จี้ะ		
5	သ	ชชะ		
6	ဂ	งญะ		
7	တ	ต๊ะ		
8	ထ	ทะ		
9	ဓ	นะ		
10	ပ	ป๊ะ		
11	ဖ	พะ		
12	မ	มะ		
13	ယ	ยะ		
14	ရ	ระ		
15	လ	ละ		
16	ဝဲ	วะ		
17	။	ฮะ		
18	က	อ๊ะ		
พยัญชนะเสียงเพิ่มเติม 5 ตัว				
1	ခ	คะ		
2	ဆ	ท๊ะ		
3	ဇ	ต๊ะ		
4	ဗ	ป๊ะ		
5	ဗူ	พะ		
วรรณยุกต์กำกับ 6 เสียง				
1	- ဝဝ်,	เป้า	เสียงจัตวา (ว่าง)	
2	- ဝက်း	ยัก	เสียงเอก	
3	- ဝက်းထဝ်း	ยักจ๋า	เสียงโท	

ลำดับ ที่	ภาษาไทยใหญ่	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
4	$\frac{-}{\text{᠘ᠦᠨᠦᠰᠦ}}$	จำหน้า	เสียงกลาง	
5	$\frac{-}{\text{᠘ᠦᠨᠦᠳᠦ}}$	จำดำ+อ้อ	เสียงตรี	
6	$\frac{-}{\text{ᠸᠠᠵᠢᠨ}}$	ยักขึ้น	เสียงสามัญ	
สระในภาษาไทยใหญ่หลัก 12 รูป				
1	-			
	᠓	อ๊ะ		
2	-᠒			
	᠓᠒	อ๋า		
3	ᠣ			
	ᠣᠢ	อ๊ะ		
4	ᠣ			
	ᠣᠨ	อ๋น		
5	ᠤ			
	ᠤᠵ	อู่		
6	ᠤ			
	ᠤᠵᠤ	อู่		
7	ᠤ-			
	ᠤᠵ	เอ้		
8	ᠤ-			
	ᠤᠵᠤ	แเอ้		

ลำดับ ที่	ภาษาไทยใหญ่	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	การออกเสียง
9	$\frac{\text{แ}}{\text{ไ}}$ แไ			
		โ		
10	$\frac{\text{เ-}}$ เ-			
		อ		
11	$\frac{\text{อ}}$ อ			
		อ		
12	$\frac{\text{อ}}$ อ			
		เอ		

คำควบกล้ำ หรือ แม่เสียงซ้อน/ မေ့သီင်သွတ်.

ควบ ย “ย” သွတ်.					ควบ ร “ร” သွတ်.					ควบ ว “ว” သွတ်.				
ဂ	+	ယ	=	ဂယ	ဂ	+	ရ	=	ဂြ	ဂ	+	ဝ	=	ဂွ
กัะ	ซ้อน	ยะ		กัยะ	กัะ	ซ้อน	ระ		กัระ	กัะ	ซ้อน	วะ		กัวะ
ခ	+	ယ	=	ခုယ	ခ	+	ရ	=	ခုြ	ခ	+	ဝ	=	ခုွ
คัะ	ซ้อน	ยะ		คัยะ	คัะ	ซ้อน	ระ		คัระ	คัะ	ซ้อน	วะ		คัวะ
ဝ	+	ယ	=	ပုယ	ဝ	+	ရ	=	ဝြ	ဝ	+	ဝ	=	ဝွ
ปึะ	ซ้อน	ยะ		ปึยะ	ชัะ	ซ้อน	ระ		ชัระ	ชัะ	ซ้อน	วะ		ชัวะ
ဖ	+	ယ	=	ပုယ	တ	+	ရ	=	တြ	တ	+	ဝ	=	တွ
ฟัะ	ซ้อน	ยะ		ฟัยะ	คัะ	ซ้อน	ระ		คัระ	คัะ	ซ้อน	วะ		คัวะ
မ	+	ယ	=	မုယ	ဖ	+	ရ	=	ဖြ	ပ	+	ဝ	=	ပွ
มัะ	ซ้อน	ยะ		มัยะ	ฟัะ	ซ้อน	ระ		ฟัระ	ปึะ	ซ้อน	วะ		ปึวะ
လ	+	ယ	=	လုယ										
ลัะ	ซ้อน	ยะ		ลัยะ										

ภาพ 6 แสดงคำควบกล้ำ และแม่เสียงซ้อน

ตัวสะกดเสียง คำตาย / တူင်္ဂိတ်; သိင်္ဂါတ်,

ประกอบด้วย พยัญชนะตัวสะกด ဝ = ဝ ဝ = ဝ ဝ = ဝ ดังนี้

တဝ်	တော်	တိဝ်	တိတ်	တိတ်	တုဝ်	တုတ်	တွဝ်	တွိတ်	တွိတ်
อับ	อาบ	อิบ	เอบ	แอบ	อุบ	โอบ	อบ	อิบ	เอิบ
တဝ်	တော်	တိတ်	တိတ်	တိတ်	တုတ်	တုတ်	တွတ်	တွိတ်	တွိတ်
อัค	อาค	อิค	เอค	แอก	อุค	โอค	อก	อิค	เอค
တဝ်	တော်	တိတ်	တိတ်	တိတ်	တုတ်	တုတ်	တွတ်	တွိတ်	တွိတ်
อัค	อาค	อิค	เอค	แอก	อุค	โอค	อก	อิค	เอค

ภาพ 7 แสดงตัวสะกดเสียงคำตาย

ช้อนสระ อือ (သွင်္ဂိတ်; “ကိုတ်”)

က	+	ကိုတ်	=	ကို	ကိုး; ကို
<u>အီး</u>	ผสม	<u>อือ</u>	ออกเสียง	<u>อือ</u>	ก้วยคำ+อือ ก้วยเหนือ

ภาพ 8 แสดงช้อนสระ อือ

สระเสียงซ้อน ၁၃ ဝု / သွင်္ဂိတ်; သွင်္ဂိတ် ၁၈ တူင်္ဂိတ်

’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’
’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’
’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’	’

ภาพ 9 แสดงเสียงซ้อน 13 ဝု

สระผสม เมฆกระบี่: **วู๋**.

ชั้นสระ **อิ** (วู๋: "อิ")

ก	+	อิ	=	กั	กั, ใ้:
อึ	ผสม	อิ	ออกเสียง	ไ้	กัคิน
ก	+	อิ	=	กั	กั: ใ้:
อ้า	ผสม	อิ	ออกเสียง	อ้าย	อ้า: ใ้คิน
ก	+	อิ	=	กั	กั: ใ้:
อู	ผสม	อิ	ออกเสียง	อู	คั: ใ้ แพด
ก	+	อิ	=	กั	กั: 7 ใ้:
โอ	ผสม	อิ	ออกเสียง	โอ	คั: ใ้ แพด
ก	+	อิ	=	กั	กั: ใ้:
อ้อ	ผสม	อิ	ออกเสียง	อ้อ	อ้อ: ใ้คิน
ก	+	อิ	=	กั	กั: ใ้, ใ้:
อ้อ	ผสม	อิ	ออกเสียง	อ้อ	คั: ใ้ แพด
ก	+	อิ	=	กั	กั: ใ้, ใ้:
เอ	ผสม	อิ	ออกเสียง	เอ	คั: ใ้ แพด

ชั้นสระ **อู** (วู๋: "อู")

ก	+	อู	=	กั	อ ใ้:
อึ	ผสม	อู	ออกเสียง	อ้า	ว ใ้ แพด
ก	+	อู	=	กั	กั: ใ้:
อ้า	ผสม	อู	ออกเสียง	อ้าว	อ้า: ใ้ แพด
อิ	+	อู	=	อิ	ใ้, ใ้:
อู	ผสม	อู	ออกเสียง	อู	ใ้ ใ้ แพด
ก	+	อู	=	อิ	กั: ใ้, ใ้:
โอ	ผสม	อู	ออกเสียง	โอ	อ ใ้ ใ้ แพด
ก	+	อู	=	อิ	กั: ใ้, ใ้:
อ้อ	ผสม	อู	ออกเสียง	อ้อ	อ ใ้ ใ้ แพด

ภาพ 10 แสดงสระผสม ชั้นอิ ชั้นอู

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะภาษาไตเสียงหลักกับภาษาไทย 19 ตัว

พยัญชนะอักษรไต	คำอ่าน	เทียบเสียงพยัญชนะ อักษรไทย	หมายเหตุ
ᨧ	กัะ	ก	
ᨨ	คัะ	ข, ช, ค, ศ, ฆ	
ᨩ	งัะ	ง	
ᨪ	จัะ	จ	
ᨫ	ซัะ	ส, ซ, ศ, ษ	
ᨬ	งยะ หรือ งญะ	ย, ญ	อ่านเสียงควบ ง+ย
ᨭ	ตัะ	ต, ฏ	
ᨮ	ทัะ	ถ, ฐ, ฑ, ฒ	
ᨯ	นัะ	น, ณ	
ᨰ	ปัะ	ป	
ᨱ	ฟัะ	พ, ผ	
ᨲ	ฟัะ	ฟ	
ᨳ	มัะ	ม	
ᨴ	ยัะ	ย	
ᨵ	รัะ	ร	
ᨶ	ลัะ	ล	
ᨷ	วัะ	ว	
ᨸ	ฮัะ	ห, ฮ	
ᨹ	อัะ	อ	

การเปรียบเทียบภาษากะเหรี่ยง ภาษาม้ง และภาษาไทยใหญ่ กับภาษาไทย จากบัญชี
คำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบภาษาชาติพันธุ์ จากบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 กับภาษาชาติพันธุ์ในพื้นที่วิจัย ดังนี้

หมวดคำนาม

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบภาษากะเหรี่ยง ภาษาม้ง และภาษาไทยใหญ่ กับภาษาไทย จาก
บัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ที่	คำภาษาไทยพื้นฐาน	ภาษากะเหรี่ยงสะกอ	คำภาษาม้ง	คำภาษาไทยใหญ่
1	เจ้านาย	เส่-โง่	-	-
2	กาน้ำ	ที-คลอก-เดอ	ลู-หื้อ-กา	-
3	ตา	แมะ-คี	ช่อ-มัว	ต้า
4	มะม่วง	เซอะ-ค้อ-ส่า	เหม่า-มง	หมาก-มง
5	ก้อนหิน	เล่อ	ปือเยี	กอน-ระ-อวาง
6	คุณน้ำ	เมอง่า	โพ	-
7	เสื่อผ้า	ต้า-กิ-ยะ	เคอะ-กระ-วา	กลัน-วา
8	โรงเรียน	โจ๊ะ	เจ้งเต๋อ	จง-สล่า
9	ข้าวเหนียว	เม-ปิ-อิ	หมอ-เบล่า	กาย-ฮุง
10	กำไล	จือพล่อ	ตันบ้ำ	-
11	แตงโม	แตะ-ต้อ-ส่า	กลี-ตัง	ตัง-เต้า
12	กล้วย	เซอ-ควี	จือเจ้า	กะ-ต๊วก
13	ภูเขา	ต้า-ลู่	ปือ-จั้ง	รัง
14	อา	เมอง่า	หย่าง	อ่า
15	ป่า	ปรี้อ	โป	-
16	เห็ด	กือ	เจ(ย)	-
17	สามี	วา	จี้	-
18	สมุด	ลิ	เต้า	จะ-ฮื้อ
19	เบ็ด	ตุ้-แคว	เบ๊ะ	-
20	ปลา	ยะ-โพ	เจ	ก๊ะ

ที่	คำภาษาไทยพื้นฐาน	ภาษากะเหรี่ยงสะกอ	คำภาษาม้ง	คำภาษาไทยใหญ่
21	หมู	ถ้อ	บัว	เหล็ก
22	ไก่	ชอ	ก้า	กะ-นิ-ย้า
23	ไก่อ่าง	ชอ-กะ	ก้าย-จี	-
24	ไข่เจียว	ชอ-ดี-แควะ	ไข่-เจียว	-
25	เครื่องบิน	เก๋อ-บอ	ชย้ง-ตุ้	ทอม-บิน
26	บุหรี	มูลี	หลัว-เหย้ง	-
27	ดอกไม้	ตำ-พอ	ป้าง	ด้าก
28	มอเตอร์ไซค์	มอ-เตอร์-ไซค์	เซ้-โละ-เค่อ	ต้า-ลด
29	ผัก	สะ-ป่า-ด้อ	เหย้า	พัก
30	กรรไกร	ถ้ำ-เตอะ-ริ	จา	จำ-ไร
31	กระท่อม	แด	เจ้-เต้	-
32	ค่างคาว	บรา	ค่าง-คาว	
33	ฟัน	แม	เกา-หนา	ราง
34	ประตู	ประ-ตุ	ช่อ-จั้ง	กา-ละ-วะ
35	ไปไม้	เส้-ลา-อู	โปลั้ง	ละ-แคะ
36	แก้อี้	แก้อี้	จั้ง	ตั้ง
37	เงิน	เจ๊ะ	หย้า	แปก
38	สะเมาะ	แดะ	หยะ	-
39	ลูกข้าง	ลูก-ข้าง	ตา-ลื้อ	ปล้า-ข้าง
40	ลูกแก้ว	ลูก-แก้ว	โก-ป้าง	แม-ก้อน-แซ้ง

หมวดคำกริยา

ที่	คำภาษาไทยพื้นฐาน	ภาษากะเหรี่ยงสะกอ	คำภาษาม้ง	คำภาษาไทยใหญ่
1	กอด	พอฮี้	เซ่อ	-
2	เก็บ	แดะ	เค่อ	-
3	กระโดด	ควต่า	เดรีย ป้า เปอ	เจะ
4	กินข้าว	อ่อะ	น่อ-หมอ	กอนระอาน
5	ขับรถ	ดอโล่	จำ เซ้	-
6	ขุด	คุด่า	เคื่อ	คดหลิน
7	ขว้าง	ควิต่า	ป้อ เจ้	-

ที่	คำภาษาไทยพื้นฐาน	ภาษากะเหรี่ยงสะกอ	คำภาษาม้ง	คำภาษาไทยใหญ่
8	เขียน	แกะ	เขียน	-
9	ชี้	เต๊ะ	ใจ้	-
10	ขอบใจ	ตะบรี	อัวใจ	มิ่งหงะ
11	มอง	กว่า	เซ่	-
12	จับ	ฝ่อ	ตัว	ยิบ
13	ร้องไห้	ห่อ	กั้ว	-
14	ยิ้ม	นี่	หลั้ว	ยิ้ม
15	ดู	กว่า	ไซ้	-
16	เห็น	ถี้	ป่อ	-
17	พูด	โตต้า	ไฮ่ หลู่	-
18	อ่าน	พะด่า	เง่ง	-
19	ไป	กู่	โน่ง	-
20	ยิง	คะ	ตัว	ยิง
21	ยื่น	เซเถ่อ	เสอ	-
22	อาบน้ำ	เอาะหลู่ที่	ดาเต้	-
23	แตะ	ฝ่อ	ก้อ	ยิบ
24	หัวเราะ	นี่	ลั้ว	-
25	ปรบมือ	แดจี้	โต่ เต้	-
26	ปิด	ก๊ะตี้	เกอ	ปี้ด
27	เปิด	เอ้าะถ่อ	เค้	เป่ด
28	สอน	โส่ด่า	เคี้ย	-
29	เล่น	แง	อัวซี	-
	หกหล่ม	ลอคสี่	ดรอ	-

สัญลักษณ์ - เป็นการพูดทับศัพท์ภาษาไทย

ทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา (Translanguaging Theory)

1. ชื่อและความหมายของทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา

Traslanguaging หมายถึง การเชื่อมโอนภาษา หรือ การเชื่อมโยงภาษา หรือหมายถึง การแปลภาษา ทั้ง 3 คำนี้ จะมีความหมายที่เหมือนกันนั่นคือ เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสอนที่มีเชื่อม ภาษาถิ่นหรือภาษาแม่สู่ความเข้าใจความหมายของภาษาเป้าหมาย หรือภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งมีนักวิจัยต่างประเทศได้ให้ความหมายของ Traslanguaging ไว้ดังต่อไปนี้

Cen Williams (1994) เป็นผู้ใช้คำว่า Traslanguaging เป็นครั้งแรกโดยได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการอธิบายกลยุทธ์การสอนในห้องเรียนสองภาษาในโรงเรียนเวลล์ โดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาเวลล์

Gloria Ladson-Billings (1994) กล่าวว่า เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีสติปัญญา สังคม อารมณ์และการเมือง โดยใช้การอ้างอิงทางวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยครูใช้ภูมิหลังและความรู้ของนักเรียนในการสร้างสะพานสู่การเข้าใจเนื้อหา

Creese, & Blackledge (2010) ได้อธิบายว่า การเชื่อมโอนภาษาเป็นเครื่องมือทางภาษาศาสตร์ที่สามารถยืดหยุ่นได้ไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีการสื่อสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการใช้ภาษาเพื่อเสริมพลังให้นักเรียน

Garcia, & Liwei (2014) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลในความหมายต่าง ๆ ในการใช้ภาษาสื่อความหมาย เพื่อที่จะปรับตัวและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในสถานการณ์ทางสังคมและภาษาที่แตกต่างกัน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระและเท่าเทียมกัน

Garcia, Johnson, & Seltzer (2017) ได้ให้ความหมายของการเชื่อมโอนภาษาไว้ว่า หมายถึง ความสามารถทางภาษาของนักเรียนที่ใช้ภาษาได้สองภาษา (Bilingual) ในการที่จะเปลี่ยน การรับรู้ การเรียนรู้ รวมถึงการใช้ภาษาและการสื่อสารในภาษาแม่(ภาษาแรก) ของเขากับภาษาที่สอง สลับไปมาได้อย่างเป็นอัตโนมัติ

นอกจากนี้ García, Johnson, & Seltzer (2017) ยังได้กล่าวว่าในทฤษฎีการเชื่อมโอนภาษา นั้นจะให้ความสำคัญอยู่ 2 ระดับได้แก่

1. ระดับสังคม เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้มาจากครอบครัวที่อาจจะมีภาษาแม่ (ภาษาแรก) ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในมุมมองของชั้นเรียนที่เป็นแบบนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์นั้น จึงต้องเน้น การพัฒนาทางด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มนี้ด้วย เนื่องจากนักเรียนเหล่านี้ต้องมาเรียน ร่วมกันในชั้นเรียนที่เป็นภาษาเป้าหมาย

2. ระดับมุมมองทางด้านการเรียนการสอน กล่าวคือ ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นเสมือนสะพานในการที่เชื่อมต่อระหว่างการเรียนการสอน กับ นักเรียนที่เป็นนักเรียน 2 ภาษา โดยจะต้องพัฒนาและออกแบบบทเรียนและแบบฝึกหัดต่าง ๆ ให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ในภาษาเป้าหมายที่กำลังเรียนอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนนั้นต้องดึงเอาความรู้ความสามารถทางภาษาแม่ของนักเรียนแต่ละคนเข้ามาร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนกลุ่มนี้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของพวกเขาได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า การเชื่อมโยงภาษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้จากภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษารวมทั้ง การเรียนรู้ของพวกเขา พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้นการสอนในลักษณะนี้ ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนด้วย

2. องค์ประกอบของทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ stance, design, และ shifts (García, Johnson, & Seltzer, 2017, pp.11)

1. Stance ในที่นี้หมายถึง ความเชื่อ (belief) กล่าวคือ ก่อนที่จะเริ่มใช้การเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีคิดก่อน โดยที่ต้องเชื่อว่านักเรียนสองภาษานั้น มีความรู้ความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย ทั้งภาษาแรกของเขาและภาษาเป้าหมายที่กำลังเรียนอยู่ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา เป็นกลวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้

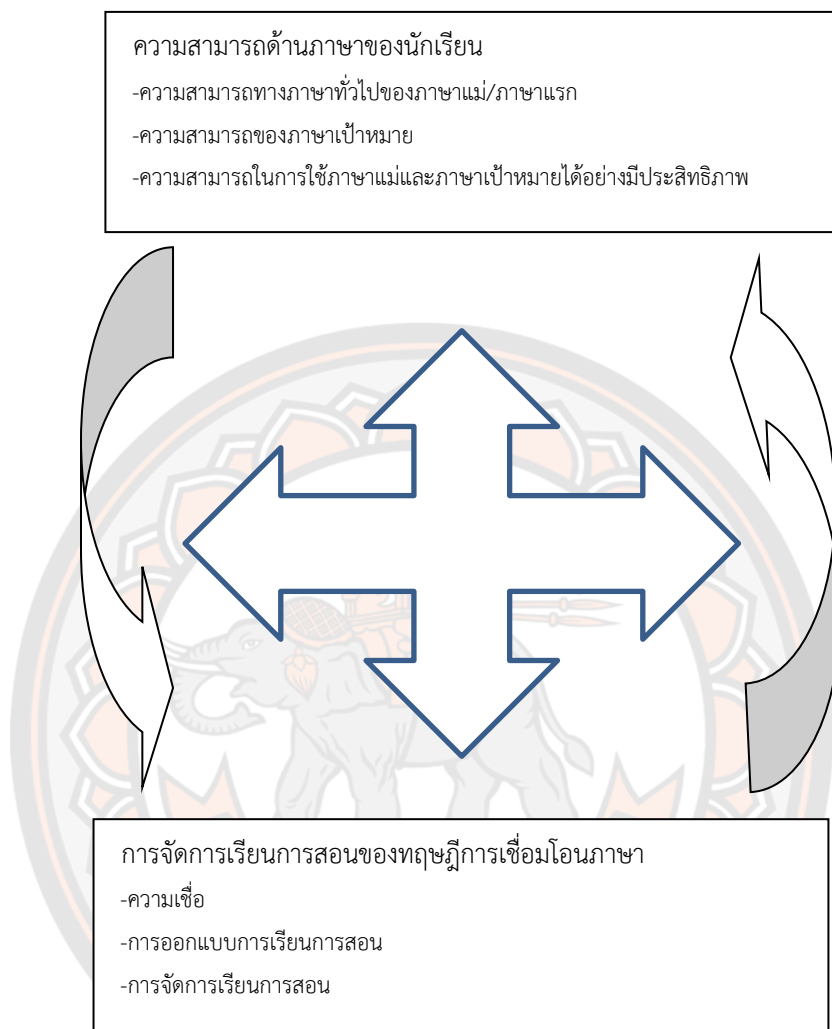
2. Design หมายถึง การออกแบบการเรียนการสอนนั้นต้องให้เนื้อหา วิธีการ บทเรียน กิจกรรม รวมถึงการประเมินต่าง ๆ ในชั้นเรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มนี้ เพื่อที่จะได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. Shifts หมายถึง การเคลื่อนที่หรือการเคลื่อนไหว (movement) ซึ่งในทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับเรื่องของ moment-by-moment ซึ่งก็คือ ในระหว่างที่ดำเนินการเรียนการสอนนั้น ต้องมีการประยุกต์และปรับเปลี่ยน ในเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและสภาพการเรียนรู้ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

3. ความสำคัญและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ควรเตรียมการไว้เป็นอย่างดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีอย่างแท้จริง กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา มีความแตกต่างจากวิธีเรียนแบบดั้งเดิมที่ผู้เรียนเรียนรู้ รับประสบการณ์ตรงจากครูผู้สอน เช่นในห้องเรียนสองภาษา (ผู้เรียนที่เรียนในหลักสูตรสองภาษา) คุณครูจะสอนหลักการ โครงสร้างของภาษา สอนให้จำ ให้ท่อง ให้อ่าน ใช้ภาษาสอนภาษาตามหลักธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งอาจเรียกว่า push in (บังคับ จับยัด) โดยใช้กระบวนการสอนแบบหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้ม (Structured English immersion programs) ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนแบบลัดและไม่เตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สามารถเรียนเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กับภาษาอีกหนึ่งภาษา เช่น ภาษาสเปน และภาษาอังกฤษ เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาในหลักสูตรปกติ อาจารย์ผู้สอนมักจะจัดการเรียนการสอนภาษาโดยแยกสอนภาษาแม่และภาษาที่สอง ไม่นำมาสอนร่วมกัน และมีวัตถุประสงค์ในการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีศักยภาพทางด้านวิชาการ โดยเน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

ภาพ 11 แสดง The translanguaging classroom framework

ที่มา: García, Johnson, & Seltzer, 2017, p. 25

จากภาพ 11 แสดงให้เห็นกรอบแนวคิดของทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ซึ่งนำมาใช้ในชั้นเรียนสองภาษา การไหลลื่นหรือการยืดหยุ่น (the translanguaging corriente) ของการสอนแบบการเชื่อมโยงภาษา จะมีการประยุกต์ ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับ 2 องค์ประกอบหลักที่จะเกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอนแบบนี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถทางด้านภาษาของนักเรียนที่เป็นสองภาษา ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถทางภาษาทั่วไปของภาษาแม่/ภาษาแรก ความสามารถของภาษาเป้าหมาย และความสามารถในการที่จะสลับ

การใช้ภาษาแรกและภาษาเป้าหมายได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพอย่างเป็นอัตโนมัติ และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 นั้น คือ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาของครูผู้สอน ซึ่งก็จะประกอบไปด้วย ความเชื่อ (stance) ว่านักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา มีความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย การออกแบบการเรียนการสอน (design) จึงต้องให้เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มนี้ และการจัดการเรียนการสอน (shifts) ที่ต้องมีการประยุกต์และปรับเปลี่ยนตลอดเวลา (García, Johnson, & Seltzer, 2017, p. 25)

4. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ต้องเริ่มจากขั้นแรกที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า คือ ความเชื่อของผู้สอน (translanguaging stance) ซึ่งหมายถึงความเชื่อของผู้สอนที่ว่าผู้เรียนหลักสูตรสองภาษามีศักยภาพทางด้านภาษาแบบองค์รวมเต็มศักยภาพ (one holistic repertoire) และเชื่อในทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาว่าสามารถส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนได้ โดยความเชื่อนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ดียิ่งขึ้นได้
2. เพื่อจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาของตนอย่างเต็มศักยภาพเพื่อการศึกษาในอนาคต
3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน โดยการจัดพื้นที่และโอกาสทางการเรียนตามหลักสูตรสองภาษา
4. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และชุมชนรวมถึงสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลักสูตรสองภาษา (bilingual students)

นอกเหนือจากครูผู้สอนจะต้องมีความเชื่อเรื่องการเชื่อมโยงภาษาแล้ว เขาเหล่านั้นต้องมีความเป็นธรรมทางชุมชนอย่างมาก ต้องมีความมุ่งหวังว่าเขาเหล่านั้นจะสามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและวัดผลทางการศึกษาให้กับผู้เรียนหลักสูตรสองภาษา (bilingual students) ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา จะเริ่มจาก translanguaging stance (ความเชื่อของครู) หมายถึง การวางแผนปรัชญาที่ครูได้สร้างการวิธีการถ่ายโอนภาษา (Translanguaging) ในชั้นเรียนขึ้น ซึ่งการเชื่อมโยงภาษา มีความสำคัญต่อความคิดหรือโครงสร้างในการจัดการศึกษาแบบสองภาษา (educating bilingual students) เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้รับความรู้ต่าง ๆ จากครูผู้สอนมาโดยตรง เช่น ความรู้ความสามารถด้านภาษาและวัฒนธรรมแบบพลวัตจากวิธีการสอน และการวัดผลของครูเอง ดังนั้นเราจึงใช้คำจำกัดความว่า Juntos ซึ่งเป็นภาษาสเปน แปลว่าร่วมด้วยช่วยกัน เพื่ออธิบายขั้นตอนนี้

Juntos stance (ความเชื่อเรื่องการร่วมด้วยช่วยกัน) ประกอบไปด้วยความเชื่อ 3 อย่าง ดังนี้

1. การฝึกฝนทักษะภาษาและความเข้าใจวัฒนธรรมทางภาษาของผู้เรียนได้มาจากทางบ้านและชุมชนที่ผู้เรียนอยู่เช่นเดียวกับที่ผู้เรียนได้ความรู้ต่าง ๆ จากที่โรงเรียน สิ่งเหล่านี้จะช่วยฝึกฝนและสร้างความเข้าใจในการทำงานแบบร่วมด้วยช่วยกัน (juntos) และยังเป็น การช่วยเพิ่มพูนทักษะภาษาและวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนอีกด้วย

2. ครอบครัวและชุมชนที่ผู้เรียนอยู่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่าอย่างมาก และต้องรวมเข้ากับกระบวนการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (education process juntos).

3. ชั้นเรียนเป็นพื้นที่แห่งประชาธิปไตยที่ซึ่งครูและผู้เรียนร่วมกัน โดยละวัฒนธรรมการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่ผู้เรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม และครูเป็นผู้ประเมิน ซึ่งสำหรับห้องเรียน Juntos ครูและผู้เรียนจะทำงานให้บรรลุเป้าหมายด้วยกัน

การยกระดับ ความเชื่อในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษานี้เป็นบันไดขั้นแรกของ Cunnig (2010) ที่กล่าวไว้ว่า ความเชื่อในทฤษฎี (Translanguaging stance) เป็นขั้นแรกที่ทำให้ได้ง่าย แต่มีประสิทธิภาพสูง เพราะจะเป็นขั้นปฏิบัติการ “ถ้าคุณต้องการให้ผู้เรียนของคุณฉลาด มีจินตนาการสูงและมีความสามารถทางด้านภาษา ครูผู้สอนต้องส่งเสริม สนับสนุน และสั่งสอนให้ผู้เรียน มีจินตนาการสูง และมีความสามารถทางด้านภาษา ตั้งแต่วันแรกที่เขาได้เข้ามาเรียนในสถานศึกษา” ตามหลักการของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนจะเน้นความสำคัญไปที่ผู้เรียนที่ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ตัวอย่างเช่น การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนภาษาลาติน เป็นห้องเรียนที่มีความยากในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด แต่จำนวนของผู้เรียนที่เป็นชาวลาตินในอเมริกาได้เพิ่มจำนวนสูงขึ้น แต่โรงเรียนยังคงจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาสื่อสาร มีชาวลาตินอเมริกาได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริกาจำนวนมาก ซึ่งได้เกิดการกีดกันทางการศึกษาแบบสองภาษา และไม่มีความเป็นธรรมทางชุมชน การนำทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ไปใช้ในการจัดการศึกษาจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และทำให้เด็กที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานได้รับการศึกษาในชุมชนที่เหมาะสมและไม่เป็นภัยทั้งทางด้านจิตใจและชุมชน

5. กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

5.1 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)

การเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการจัดระเบียบการสอนเพราะจะช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานในการอ่าน การเขียน การฟังและการพูดและภาษา นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และนับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง จากการวิจัยสำหรับสองภาษาที่เกิดขึ้นใหม่โดยเฉพาะเมื่อรวมกับการเชื่อมโยงภาษา เพราะการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งผลให้เกิด

1) ความรู้ของเนื้อหาเชิงลึก การเรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อผ่านภาษาอังกฤษรวมถึงภาษาที่ใช้ในบ้านเป็นระยะเวลาช่วยให้สองภาษาที่เกิดขึ้นใหม่พัฒนาความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น สาระของความรู้จะเน้นอย่างยิ่งในมาตรฐานในหลักสูตรแกนกลางทั่วไป

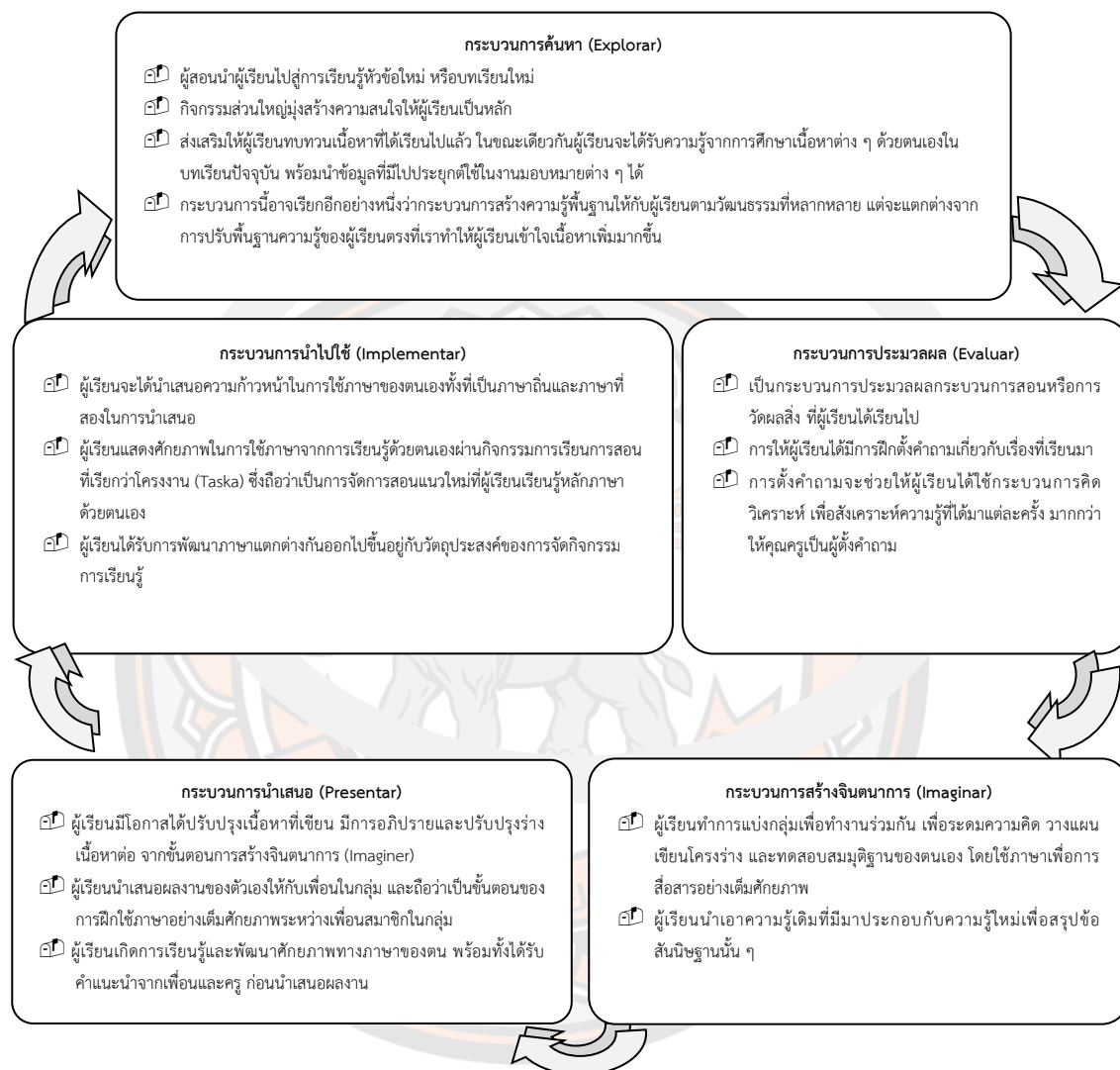
2) เพิ่มการพัฒนาทางภาษาตามวัตถุประสงค์ของวิชาการ เนื่องจากการเรียนรู้อยู่ที่หัวข้อที่เฉพาะเจาะจง จึงมีโอกาสมากมายสำหรับการพูดสองภาษาที่จะได้ยินอ่านพูดและเขียน คำศัพท์ในบริบทที่มีความหมาย (Gibbons, 2002) หากมีการจัดเตรียมวิธีให้นักเรียนทำการพูดอ่านและเขียนในภาษาของตนเองเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษพวกเขาสามารถเข้าใจและใช้ภาษาวิชาการใหม่ในทุกภาษาได้ดีขึ้น

3) ปรับปรุงความเข้าใจในการอ่าน โดยการอ่านข้อความเกี่ยวกับหัวข้อพื้นที่เนื้อหาในภาษาที่บ้านภาษาสองภาษาที่เกิดขึ้นใหม่มีความรู้พื้นฐานที่จะวาดเมื่ออ่านข้อความอื่น ๆ เกี่ยวกับหัวข้อเดียวกันในภาษาอังกฤษ เมื่อภาษาสองภาษาเกิดขึ้นได้รับความรู้พื้นฐานมากขึ้นพวกเขาสามารถอ่านและเข้าใจข้อความที่ซับซ้อนมากขึ้นเกี่ยวกับหัวข้อในภาษาอังกฤษ (Goldenberg, 2008) สิ่งนี้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาภาษาอังกฤษของพวกเขาและยังช่วยพัฒนาความรู้ในภาษาแม่ของพวกเขา

4) ปรับปรุงความสามารถในการเขียน การเรียนการสอนแบบบูรณาการสองภาษามีความรู้ทางภาษาและเนื้อหาที่พวกเขาต้องการ เพื่อให้สามารถเขียนเกี่ยวกับหัวข้อในภาษาอังกฤษหรือภาษาแม่ (Samway, 2006) ส่งผลให้มีคุณภาพและปริมาณงานเขียนของพวกเขาเพิ่มขึ้น

สำหรับห้องเรียนสองภาษา จะมีการสร้างหน่วยบูรณาการเดียวกัน สิ่งนี้ช่วยให้การเชื่อมโยงภาษาเกิดขึ้นในระดับสูง สองภาษาที่เกิดขึ้นใหม่ของผู้เรียนจะสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้เนื้อหาและการพัฒนาภาษาจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งได้เพื่อปรับปรุงความเข้าใจในหัวข้อและความสามารถในการอ่านและการเขียน

6. กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging pedagogical strategies)

ภาพ 12 แสดงกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

ที่มา: García, Johnson, & Seltzer, 2017, p.74

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากกระบวนการค้นหา (Explorar) ประเมินผล (Evaluar) การสร้างจินตนาการ (Imaginar) การนำเสนอ (presentar) และขั้นการนำไปได้ในการจัดการเรียนการสอน (Implementar) ซึ่งมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการค้นหา (Explorar) กระบวนการนี้ ผู้สอนจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้หัวข้อใหม่หรือบทเรียนใหม่ กิจกรรมส่วนใหญ่มุ่งสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเป็นหลัก กระบวนการนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการศึกษาเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเองในบทเรียนปัจจุบัน พร้อมนำข้อมูลที่มีไปประยุกต์ใช้ในงานมอบหมายต่าง ๆ ได้ กระบวนการค้นหานี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากระบวนการสร้างความรู้พื้นฐานให้กับผู้เรียนตามวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่จะแตกต่างจากการปรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนตรงที่เราทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น

2. กระบวนการประเมินผล (Evaluar) การประเมินผล กระบวนการสอนหรือการวัดผล หมายถึงสิ่งที่เราเรียนไป เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใด ๆ แล้ว ผู้เรียนควรมีโอกาสนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้ได้ เช่น ทำแบบฝึกหัด หรือฝึกตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมา อาจเป็นการตั้งคำถามเพื่อตอบคำถามตัวเองก็ได้ เช่น ผู้เรียนจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร การให้ผู้เรียนตั้งคำถามถามตัวเองนั้น ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ในแต่ละครั้ง มากกว่าอาจารย์จะเป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ

3. กระบวนการสร้างจินตนาการ (Imaginar) ในกระบวนการที่ 3 นี้ ผู้เรียนจะได้แบ่งกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน เพื่อระดมความคิด วางแผน เขียนโครงร่าง และทดสอบสมมติฐานของตนเอง โดยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะนำเอาความรู้ที่มีมาประกอบกับความรู้ใหม่เพื่อสรุปข้อสันนิษฐานนั้น ๆ

4. กระบวนการนำเสนอ (Presentar) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปรับปรุงเนื้อหาที่เขียน มีการอภิปราย และปรับปรุงร่างเนื้อหาต่อจากขั้นตอนการสร้างจินตนาการ (Imaginar) และนำเสนอผลงานของตัวเองให้กับเพื่อนในกลุ่ม และถือว่าเป็นขั้นตอนของการฝึกใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ในกระบวนการนี้ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาของตนเองกับเพื่อนสมาชิก ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพทางภาษาของตน ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและครู ก่อนนำเสนองานผลงานในชั้นการสอน และประเมินการทำงานของตนเอง และประเมินการนำเสนอตามความเป็นจริงตามศักยภาพความสามารถที่แสดงออกมา

5. กระบวนการนำไปใช้ (Implementar) ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้นำเสนอ ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาของตนเองทั้งที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาเป้าหมายในการนำเสนอ เพื่อแสดงศักยภาพในการใช้ภาษาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียกว่า ภาระงาน (Tasks) ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการสอนแนวใหม่ที่ผู้เรียนเรียนรู้หลักภาษาด้วยตัวเอง

ครูผู้สอนสามารถใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี translanguaging ทุกวันเพื่อให้ผู้เรียนหลักสูตรสองภาษาเข้าใจหลักการใช้นิยามมากขึ้น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ภาษาตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาแบบพลวัต (dynamic translanguaging progression) ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ครูผู้สอนสามารถใช้กระบวนการเพื่อบริหารการระหว่างความรู้และความสามารถของผู้เรียนที่มีอยู่กับการฝึกฝนภาษา รวมถึงสิ่งที่ผู้เรียนมุ่งหวังจากรายวิชาที่เรียนนั้น ๆ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยได้ออกแบบกิจกรรมใช้กลวิธีการสอน และสื่อการสอนให้เหมาะสมกับขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เป็นลำดับ ดังนี้

1. การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ดียิ่ง

แต่ละขั้นตอนของการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ใช้กลวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทางภาษาของตนอย่างเต็มศักยภาพ ยกตัวอย่างเช่น การอ่านหนังสือในเรื่องที่ตนเองสนใจ พร้อมฝึกเขียนบรรยายโดยใช้ภาษาทั้งสองภาษา (ภาษาถิ่นและภาษาไทย) กลวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษานี้ยังทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้น และพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา กลวิธีต่อไปนี้เป็นตัวอย่างผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทุกขั้นตอนการสอน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมกันนั้นผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทางทักษะภาษาของตนด้วยตนเองได้ เช่น

- ฝึกให้ผู้เรียนใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าหาความรู้โดยใช้ทั้งภาษาพื้นถิ่นและภาษาที่สอง
- มอบหมายงานทั้งที่เป็นงานอ่านบทความสองภาษาและเขียนบทความทั้งสองภาษา ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งภาษาถิ่นและภาษาที่สองเพื่อสนับสนุนการฝึกอภิปราย
- ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาทักษะภาษา ทั้งที่เป็นหลักไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค วลี คำศัพท์และคำเชื่อม จากหนังสือหลากหลายภาษาตามบริบทภาษาของผู้เรียน
- จัดศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้กับผู้เรียนทั้งที่เป็นบทความในชีวิตจริงและบทความที่แต่งขึ้น
- ขณะและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารได้

2. การจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาของตนอย่างเต็มศักยภาพเพื่อการศึกษา
ในอนาคต

ในชั้นการสอนตามกระบวนการสร้างจินตนาการ (imaginar), กระบวนการนำเสนอ (presenter) และขั้นการนำไปใช้ (implementar) ตามกลวิธีจัดการกระบวนการเรียนการสอนตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนทักษะภาษาที่จำเป็นสำหรับงานวิชาการ ซึ่งผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาของตนเพื่อต่อยอดความรู้เดิม ตัวอย่างเช่น

- ให้ผู้เรียนร่างความคิดของตนเองเป็นภาษาที่ตนเองถนัดก่อนที่จะลงมือเขียนงาน เป็นภาษาที่สองเพื่อนำส่งอาจารย์ หรือนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- ให้ผู้เรียนที่อาจพูดภาษาเดียวกันหรือพูดต่างภาษากันจับคู่กัน เพื่อทำงานที่ได้รับ มอบหมายการแนวการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาแบบพลวัต
- ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยใช้ภาษาถิ่นได้
- ให้การจับคู่การทำงานเป็นการแลกเปลี่ยนกันนำเสนอความคิดในภาษาของตน
- ให้ผู้เรียนตั้งคำถามพร้อมทั้งตอบคำถามของตนในการอภิปรายข้อที่ศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาของผู้เรียน
- ให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลักภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาในเชิงการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ในเชิงอภิภาษา

3. การส่งเสริมและสนับสนุน โดยการจัดพื้นที่และโอกาสทางการเรียนให้กับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์

ในทุกขั้นตอนของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นการประเมินผล (evaluar) ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้สองภาษาของตนในการศึกษาหาความรู้ และสื่อสาร ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เช่น

- จัดหาหนังสือหรือเรื่องราวที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริม ทักษะ ให้กับผู้เรียนได้อ่าน และสามารถเข้าใจเรื่องราวได้
- มอบหมายงานให้ผู้เรียนเขียนเรื่องราวโดยใช้สองภาษาที่เป็นสถานการณ์ฝึก การเขียนโดยใช้สองภาษา
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เขียนบทละคร/เรื่องราวสั้น ๆ โดยใช้ทักษะภาษาสองภาษา
- มอบหมายให้ผู้เรียนเขียนงานให้ผู้อ่านสองภาษา ครอบครัวหรือสังคมของตนได้ อ่านงานเขียนของผู้เรียนบ้าง
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาภาษาแม่และภาษาอื่น ๆ ในการสนทนาโต้ตอบกับ เพื่อน เช่น ถาม ตอบ อภิปรายในหัวข้อเรื่องใดๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ภาษาของ ผู้เรียน

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และชุมชนรวมถึงสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา คือการส่งเสริมอารมณ์และสังคม พร้อมทั้งยกระดับความเป็นเอกลักษณ์ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ถ้าครูผู้สอนนำเป้าหมายในข้อนี้ไปรวมอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการสอน ด้วยถือว่าดีมาก เพราะการปลูกฝังพฤติกรรมทางด้านสังคมและอารมณ์ที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน และต่อไปนี่คือตัวอย่างกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

- อภิปรายเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องที่อ่าน เกี่ยวกับตัวละครว่ามีความสอดคล้องกับการใช้ภาษา มีวัฒนธรรมระหว่างประเทศหรือไม่
- เชิญชวนสมาชิกในครอบครัวของผู้เรียนสมาชิกในสังคมเข้ามามีบทบาทในการจัดเตรียมการสอน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
- หาบทความที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาระหว่างประเทศที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้อ่านและวิเคราะห์ห่อภิปราย ในเรื่องนั้นๆ
- มอบหมายงานให้ผู้เรียนทำ เช่นเขียนบทความสองภาษาที่เกี่ยวข้องกับสังคม ฝึกเขียนจดหมาย เขียนบทความหรือบทวิจารณ์ลงในบล็อก (blog) การเขียนโครงงานวิจัย รู้สึกเขียนบทความเหมือนในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- เลือกหัวข้อหรือบทความที่มีการใช้ภาษาหลายภาษา ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง
- การจะพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาของผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องวัดพฤติกรรมการใช้ภาษาเช่นเดียวกันกับหลักไวยากรณ์ที่ใช้ในการสนทนาด้วย

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา และได้ออกแบบกิจกรรมใช้กลวิธีการสอนและใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ประกอบด้วย การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ดียิ่ง การจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาของตนอย่างเต็มศักยภาพเพื่อการศึกษาในอนาคต การส่งเสริมและสนับสนุนโดยการจัดพื้นที่และโอกาสทางการเรียนให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และชุมชนรวมถึงสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เคมป์ (Jerrold Kemp, 1985) ให้ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นวิธีใช้กระบวนการวางแผนเชิงระบบ โดยกระบวนการจะก่อให้เกิดการตรวจสอบปัญหาการเรียนการสอนและความจำเป็นต่าง ๆ การหาวิธีแก้ปัญหาและวัดผล

สุคนธ์ ภูริเวทย์ (2542, น. 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นการวางแผนการสอน การกำหนดรูปแบบหรือแบบฟอร์มของการเรียนรู้ การจัดทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอนอย่างมีระบบ โดยการนำวิธีการเชิงระบบ (system approach) มาใช้ และรูปแบบการสอนหรือแบบฟอร์มของการเรียนรู้นั้น จะเป็นสิ่งชี้แนะสถานการณ์และความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการกำหนดขั้นตอนในการเลือกสื่อ เพื่อเป็นตัวกลางสำหรับการถ่ายทอดเนื้อหา รายละเอียดจากการออกแบบการสอน จึงเรียกได้ว่าเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ต้องใช้ความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการออกแบบ รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนการสอน กิจกรรม และนำไปทดลองใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

กาญจนา คุณารักษ์ (2552, น. 26) ให้ความหมายการออกแบบการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเงื่อนไขในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แล้วจึงวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยอาศัยความรู้จากหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และคอมพิวเตอร์

สำหรับ จารูว์จน์ สองเมือง (2556) ได้กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงระบบ เพื่อสร้างคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ ลักษณะของการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวจะครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ และมีการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ทั้งนี้ การนิยามของการออกแบบการจัดการเรียนรู้สามารถจัดกลุ่มออกได้เป็น 4 มิติ คือ

1. มิติของกระบวนการ (Process) หมายถึง ระบบการพัฒนาสำหรับการจัดการเรียนการสอนเฉพาะที่นำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ และนำเอาทฤษฎีการจัดการเรียนรู้มาสร้างความมั่นใจต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้กระบวนการเริ่มด้วยการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ เป้าหมาย และการพัฒนาระบบที่จะจัดส่งไปยังการตอบสนองความต้องการการเรียนรู้นี้ดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้ และการประเมินผล สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมของผู้เรียน

2. มิติขององค์ความรู้ (Discipline) หมายถึง ความรู้แขนงวิชาหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ กระบวนการสำหรับการพัฒนาและการนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้

3. มิติของวิทยาศาสตร์ (Science) หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างสรรค์รายละเอียดเฉพาะสำหรับการพัฒนา การนำไปใช้ การประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข สำหรับสถานการณ์การอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนรู้ทั้งในหน่วยขนาดใหญ่และขนาดเล็กของทุกระดับความซับซ้อนเนื้อหาวิชา

4. มิติของความจริง (Reality) หมายถึง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการออกแบบที่สามารถเริ่มต้นได้ในทุก ๆ จุด บ่อยครั้งที่เกิดแนวคิดที่จะพัฒนาขึ้นในแก่นหลักจากสถานการณ์ขณะที่มีการจัดการเรียนรู้ ในบางครั้งอาจจะมีการเริ่มกระบวนการการออกแบบโดยไม่ได้นำภูมิหลังใด ๆ มาพิจารณา โดยเริ่มจากการเขียนขึ้นจากระบบที่เป็นกระแสนิยมในตอนนั้นก็

สรุปได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหา การวิเคราะห์สถานการณ์ สู่การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมีหลักในการออกแบบที่ดี ดังที่ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533, น. 81) ได้เสนอหลักในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นลำดับแรก เพื่อทราบถึงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ จิตใจ ความรู้สึก และทักษะต่าง ๆ ในตัวผู้เรียน เพื่อการออกแบบการสอนให้สัมพันธ์กับผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัว ความสามารถที่จะรับรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ตลอดจนทัศนคติของผู้เรียน ดังนั้นในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมได้นั้น ผู้สอนต้องศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนก่อน เพื่อให้สามารถออกแบบที่ตรงกับคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งจะเป็แนวทางในการสอนที่ประสบผลสำเร็จ

2. ผู้เรียนจะสนใจเรียน เมื่อมีผู้ชี้แนะการออกแบบการสอนโดยให้มีการชี้แนะจากผู้สอนจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น แต่ไม่ได้หมายถึงการสอนโดยบอกความรู้แก่ผู้เรียน แต่เป็นการชี้ให้เห็นแนวทางที่จะสืบค้นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้ไปสืบค้นและประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทในการชี้แนะบางส่วน และช่วยเติมในบางส่วน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกันเท่านั้น

3. ต้องให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและคงทน โดยการมีส่วนร่วมอาจให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการถาม การตอบ การอภิปราย การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแก้ปัญหา เป็นต้น สำหรับสัดส่วนการมีส่วนร่วม คงต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา จุดประสงค์ การเรียนและเนื้อหาในการเรียน

4. ต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตนเอง (ข้อมูลย้อนกลับ) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน (feedback) เป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากเป็นการให้ผู้เรียนได้รู้ถึงผลการกระทำของตนเอง ผู้เรียนจะรู้ตนเอง และเกิดแรงจูงใจในการเรียน และนำผลการเรียนนั้นไปปรับปรุงการเรียนของตนเองได้อย่างทันที่ ดังนั้น การให้ผลย้อนกลับจึงควรกระทำอย่างทันทีเป็นระยะ ๆ การทำให้เกณฑ์การประเมินโปร่งใสและเข้าใจได้ง่าย จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกเป้าหมายหรือระดับของงานที่พวกเขาต้องการบรรลุผล

5. ต้องให้ผู้เรียนได้กระทำซ้ำ ๆ หรือฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ (ทักษะ)

การที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีความชำนาญในการทำงานนั้น ๆ เช่น การฝึกทำโจทย์คณิตศาสตร์บ่อย ๆ ย่อมทำให้มองเห็นแง่มุมในการแก้ปัญหามากขึ้น เมื่อพบโจทย์ที่พลิกแพลงจะสามารถวินิจฉัยและแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น

จากรูว์จน์ สองเมือง (2556) ได้เสนอหลักการออกแบบไว้ว่า ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้หรือการออกแบบการเรียนรู้เป็นการนำเสนอแนวคิดสู่รูปธรรม ดังนั้น เพื่อให้ผู้ออกแบบสื่อสารกับผู้ใช้ได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยการสร้างแบบจำลอง (Model) มาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารสิ่งที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากแบบจำลองจะช่วยให้เราสามารถสร้างภาพโน้ตทัศน์ตัวแทนของความจริงได้ แบบจำลองคือตัวแทนที่ให้ง่ายต่อสิ่งที่มีความซับซ้อนทั้งด้านรูปทรง กระบวนการ และปัจจัยของสิ่งที่มีความแปลกประหลาดทางด้านรูปธรรมหรือแม้กระทั่งในสิ่งที่เป็นแนวความคิด

นอกจากบทบาทของแบบจำลองที่มีส่วนสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้ออกแบบกับผู้ใช้แล้วยังมีบทบาทระหว่างผู้ออกแบบด้วยกันเองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการออกแบบเป็นทีม ดังนี้

1. ช่วยให้การออกแบบการเรียนรู้ทำได้ในเวลาที่รวดเร็วขึ้น เนื่องจากแบบจำลองจะทำให้ผู้ออกแบบเจาะจงความสนใจในจุดเดียวกันได้ ในขณะเดียวกันก็เห็นทิศทางของระบบที่ออกแบบได้ ช่วยให้ประหยัดเวลาในการออกแบบมากขึ้น

2. ช่วยในการสื่อสาร แบบจำลองช่วยให้เกิดการถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ความเชื่อของคนออกแบบตรงกัน และสามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ไปยังผู้สอนได้ ในขณะเดียวกันผู้สอนซึ่งจะเป็นผู้ที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นไปใช้ก็จะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับ

เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหาและแผนการประเมินของรูปแบบดังกล่าว กระบวนการสื่อสารจะทำได้ ดีขึ้นเมื่อแนวคิดดังกล่าวถูกถ่ายทอดออกมาให้เป็นรูปธรรมในลักษณะของแบบจำลอง

3. ทำให้มีความครอบคลุมในทุกด้านของจุดเด่นของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในการจัดการเรียนการสอนมีสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลากหลาย ซึ่งผู้สอนจะต้องควบคุม สถานการณ์เหล่านั้น และสร้างให้เกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด ดังนั้น แบบจำลองจะช่วยให้เกิดภาพสถานการณ์เหล่านั้น และนำแนวคิดที่ออกแบบไปใช้สถานการณ์ ในการจัดการเรียนการสอนได้

สรุปได้ว่า หลักในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นอันดับ แรกเพื่อทราบพื้นฐานของผู้เรียน และมีการชี้แนะเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ได้เร็ว และมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้ รวมทั้งมีการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ โดยมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิด การพัฒนา นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และมีความเหมาะสมกับ พัฒนาการของผู้เรียน อีกทั้งควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

3. องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

นักการศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Brown Lewis, & Harcleroad (1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการ การเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) จุดมุ่งหมาย (Goal)
- 2) สภาพการณ์ (Condition)
- 3) ทรัพยากรหรือแหล่งวิชาการ (Resources)
- 4) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Physical Facilities)

โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ จุดมุ่งหมาย (Goal) เป็นสิ่งแรกที่คุณสอนต้องกำหนดให้แน่นอน ว่าจะเมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้ว ผู้เรียนจะบรรลุถึงวัตถุประสงค์อะไรบ้าง ซึ่งจะต้องเป็นวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนแล้ว ต้องมีการเลือกเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Dick, & Carey (1985) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของการออกแบบการจัดการ การเรียนรู้ไว้ 3 องค์ประกอบได้แก่

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน (Identify Instructional Goals)
- 2) การพัฒนาการสอน (Conduct Instruction Analysis)
- 3) การประเมินการเรียนรู้ (Identify Entry Behaviors Characteristics)

Kemp (1985) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) โปรแกรมนี้จะใช้สอนใคร (ลักษณะผู้เรียน)
- 2) สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหรือให้ผู้เรียนสามารถทำได้คืออะไร (จุดประสงค์)
- 3) ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาหรือทักษะได้ดีที่สุดด้วยวิธีการใด (วิธีการจัดการเรียนการสอน)

4) จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้แล้ว (การประเมินผล)
โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนการสอน (Instructional Problems) เป็นการกำหนดปัญหาการเรียนการสอนเพื่อนำไปพิจารณาออกแบบและพัฒนาบทเรียน

2. คุณสมบัติของผู้เรียน (Learner Characteristics) เป็นการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เรียนที่จะเป็นผู้ใช้บทเรียนหรือระบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. การวิเคราะห์งานหรือภารกิจ (Task Analysis) เป็นการสังเคราะห์ที่ผู้เรียนจะต้องแสดงออกในรูปของการกระทำที่วัดได้

4. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน (Instructional Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียน

5. การเรียงลำดับเนื้อหา (Content Sequencing) เป็นการกำหนดความสำคัญของเนื้อหา โดยเรียงลำดับตามหลักประสบการณ์การเรียนรู้

6. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) เป็นการกำหนดกลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อนำเสนอบทเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) เสนอองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) จุดหมาย 3) วิธีสอน 4) การประเมินผล โดยตั้งคำถามประกอบ 4 ข้อ ดังนี้

1. จะออกแบบและพัฒนาโปรแกรมนี้เพื่อใคร เป็นการพิจารณาคุณลักษณะผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. ต้องการให้ผู้เรียนหรือผู้เข้าฝึกอบรม ได้เรียนรู้หรือมีความสามารถที่จะทำอะไรได้บ้าง เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน

3. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาวิชาหรือทักษะต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในอย่างไร เป็นการกำหนดวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

4. จะรู้ได้อย่างไรว่า ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นการกำหนดกระบวนการประเมินผล

กิตานันท์ มลิทอง (2540, น. 65) กำหนดองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ว่ามีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่

- 1) ผู้เรียน (Learner or Trainees) โดยต้องมีการพิจารณาลักษณะของผู้เรียนเพื่อการออกแบบกิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม
- 2) วัตถุประสงค์ (Objectives) โดยการตั้งวัตถุประสงค์ว่า ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างในการสอนนั้น
- 3) วิธีการและกิจกรรม (Methods and Activities) โดยการกำหนดวิธีการและกิจกรรมในการเรียนรู้ว่าควรมีอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 4) การประเมินผล (Evaluation) โดยกำหนดวิธีการประเมินผลเพื่อตัดสินว่าการเรียนรู้นั้นประสบผลตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

จารุวัจน์ สองเมือง (255 6) กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ เป็นองค์ประกอบของการพัฒนาแบบจำลองเพื่อการนิยามปัญหา สร้างความชัดเจนต่อสถานการณ์ที่ต้องการศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อทดสอบถึงสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ และต้องกระทำในการเข้าสู่กระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อการจัดการเรียนรู้
- 2) การออกแบบ เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วนั้นมาสู่การจัดทำแผนหรือวางกลยุทธ์เพื่อนำไปใช้ เป้าหมายของขั้นตอนนี้คือ การกำหนดสารสนเทศสำหรับนำไปสู่การจัดการเรียนรู้
- 3) การพัฒนา เป็นขั้นตอนถัดจากขั้นการวิเคราะห์และการออกแบบ เป็นกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ เอกสารประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้
- 4) การส่งเสริมการใช้ เป็นขั้นตอนในการส่งถ่ายกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปยังผู้เรียน ในขั้นตอนนี้จะเป็นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้ที่จะเข้าไปก่อให้เกิดผลกับผู้เรียน และเป็นขั้นของการส่งถ่ายความรู้และทักษะไปยังผู้เรียน
- 5) การประเมินผล เป็นขั้นการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณค่าของการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลจะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันทุกขั้นตอนการดำเนินงานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้วิจัย ประกอบด้วย

- 1) คุณลักษณะของผู้เรียน 2) จุดมุ่งหมายของการสอน 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

4. ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้อธิบายถึงกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เคมป์ (Jerold Kemp, 1985) ได้พัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน

สามารถนำไปใช้ออกแบบและพัฒนาบทเรียนได้อย่างเป็นอย่างดี การออกแบบการเรียนการสอนของเคมป์ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 1) ระดับในสุดเป็นองค์ประกอบทั่ว ๆ ไปของบทเรียนและผู้เรียน
- 2) ระดับถัดออกมาประกอบด้วย 9 ขั้นตอนย่อย
- 3) ระดับที่สามเป็นการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน
- 4) ระดับนอกสุดเป็นการประเมินผล ได้แก่การประเมินผลระหว่างดำเนินการ และการประเมินผลสรุป

โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. ความต้องการของผู้เรียน เป้าหมายการเรียนรู้ลำดับและข้อจำกัด (Learner Needs, Goal, Priorities, Constraints) เป็นส่วนที่พิจารณาเกี่ยวกับความต้องการเป้าหมายและข้อจำกัดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของผู้เรียน การใช้บทเรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญขั้นแรกของการเริ่มต้นในกระบวนการออกแบบระบบการสอนหรือบทเรียน จึงจัดอยู่ในศูนย์กลางของระบบ

2. คุณสมบัติของผู้เรียน (Learner Characteristics) เป็นการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เรียนที่จะเป็นผู้ใช้ระบบการสอนหรือบทเรียนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การพิจารณาคุณสมบัติจำนวน 3 ด้าน ดังนี้

- 2.1 คุณสมบัติทั่วไป (General Characteristics) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา
- 2.2 ความสามารถเฉพาะทาง (Specify Entry Competencies)
- 2.3 รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เช่นการใช้สื่อและกิจกรรม เป็นต้น

3. เป้าหมายของงานที่ได้รับ (Job Outcomes Purpose) เป็นการพิจารณาเป้าหมายของงานที่ผู้เรียนจะได้รับหลังจากบทเรียนแล้วเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้งานต่อไป

4. การวิเคราะห์งานหรือภารกิจรายวิชา (Subject Task Analysis) เป็นการวิเคราะห์งานหรือภารกิจที่ผู้เรียนจะต้องแสดงออกในรูปของการกระทำที่วัดได้หรือสังเกตได้ การวิเคราะห์งานในขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- 4.1 เนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการ
- 4.2 ขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน
- 4.3 แนวทางการออกแบบกลยุทธ์การเรียนการสอน

5. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียน โดยพิจารณาจากผลของการวิเคราะห์งานที่ได้จากขั้นตอนที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบบทเรียนและการประเมินผลบทเรียน วัตถุประสงค์ในขั้นตอนนี้จะต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

6. กิจกรรมการสอน (Teaching Activities) เป็นการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนโดยพิจารณาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้การเลือกวัสดุและสื่อการสอนก็จะต้องให้สอดคล้องกับกิจกรรมการสอนด้วยเช่นกัน

7. แหล่งทรัพยากรการเรียนการสอน (Instructional Resources) เป็นการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอนจากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากผู้เรียนและสถานการณ์การเรียนการสอนเป็นสำคัญ

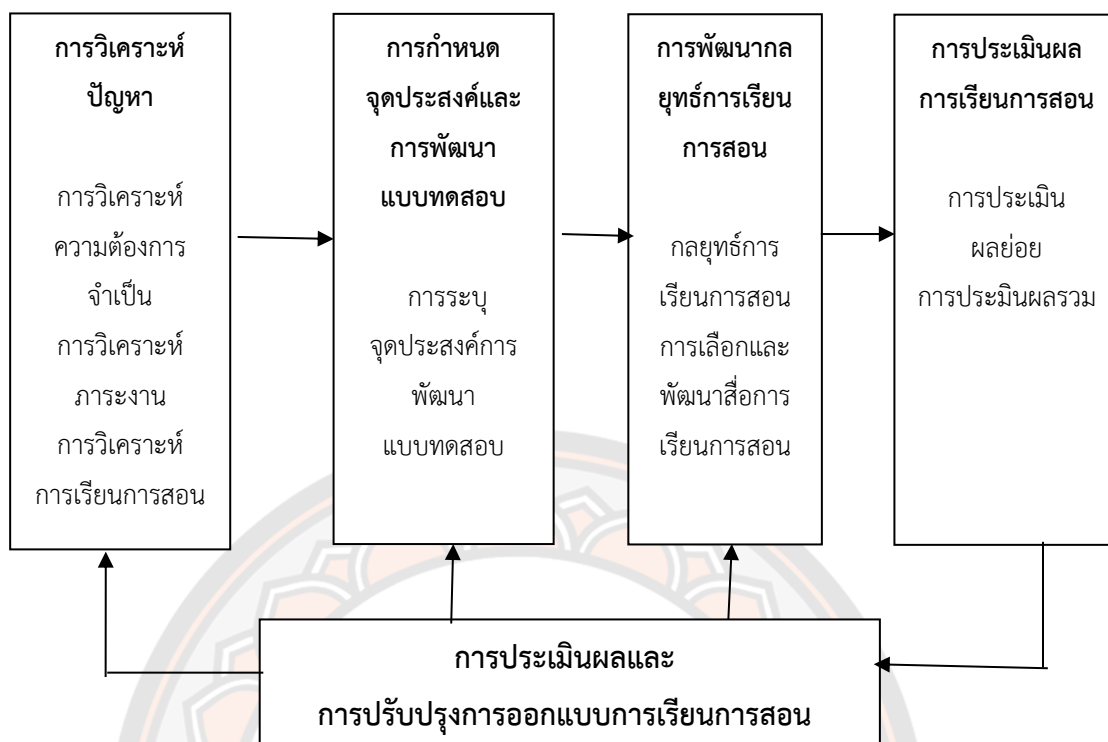
8. สิ่งสนับสนุนบริการ (Support Services) เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ เช่น สถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและตารางเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

9. การประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการสร้างเครื่องมือวัดผลและดำเนินการวัดผลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่าง ๆ ของบทเรียนหรือระบบการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนต่อไป

10. การทดสอบก่อนบทเรียน (Pretesting) เป็นการทดสอบผู้เรียนก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์เดิมและพื้นฐานความรู้ เพื่อแนะนำให้มีการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ก่อนศึกษาบทเรียนหรือหาแนวทางช่วยเหลือผู้เรียนต่อไป

กาญจนา คุณารักษ์ (2552, น. 143-144) กล่าวถึงกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหา
2. การกำหนดจุดประสงค์
3. การพัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอน
4. การประเมินผลการเรียนการสอน
5. การประเมินและปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอน เขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพ 13 แสดงการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ที่มา: กาญจนา คุณารักษ์, 2552, น. 144

จากแนวคิดของนักการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนสำคัญที่ต้องดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้
- ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้
- ขั้นที่ 3 การกำหนดกิจกรรมหรือสาระการเรียนรู้
- ขั้นที่ 4 การเลือกวิธีการสอน
- ขั้นที่ 5 การเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ ความเชื่อ (Stance) การออกแบบ (Design) และการยกระดับการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจและสอดคล้องกับผู้เรียน (Shifts) มาร่วมกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้

ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กระบวนการค้นหา (Explorer)

ผู้เรียนจะได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนที่จะเรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดในกระบวนการนี้คือการออกแบบบทเรียนให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน เพราะกระบวนการออกแบบนี้จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้เรียนรู้ สืบค้นข้อมูลในหัวข้อที่กำหนดอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายภาษา ที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เช่น ครูผู้สอนเปิดคลิปวิดีโออินเทอร์เน็ตที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านสิ่งที่ได้ฟัง แบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ในกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนคำถามทั้งที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาไทย ครูผู้สอนสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป็นต้น

2. กระบวนการประมวลผล (Evaluat)

ขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญสำหรับผู้เรียนที่จะสร้างศักยภาพด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับตนเอง ตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนได้เตรียมเนื้อหาเกี่ยวกับสื่อโฆษณา โดยเน้นเรื่องที่สร้างความเข้าใจในบทความสื่อโฆษณา รวมถึงการใช้ภาษาในงานโฆษณาเพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนและให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์สื่อโฆษณาเป็นภาษาถิ่นและภาษาไทย จากนั้นให้ผู้เรียนศึกษาหลักภาษาและแนวทางการใช้ภาษาในการเขียนบทความโฆษณา เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเขียนงานโฆษณาของตนเองได้

3. กระบวนการสร้างจินตนาการ (Imaginar)

เป็นการส่งเสริมและให้แนวคิดใหม่ ๆ ในการใช้ภาษากับผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องแบ่งกลุ่มในการทำงานร่วมกัน และร่วมกันทบทวนเนื้อหาในเรื่องที่เรียนมาด้วยกัน เพื่อที่จะสร้างนวัตกรรมหรือสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยในการทำกิจกรรมกลุ่มนี้ ในแต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์และสามารถใช้ภาษาของตนเองในการสื่อสารได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำงานตามที่ครูมอบหมายได้อย่างเต็มความสามารถ ตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนให้นักเรียนเขียนบทความโฆษณาในหัวข้อ “สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา” นักเรียนและกลุ่มจะมีวิธีการอย่างไรที่จะให้ผู้อ่านสนใจโฆษณาของเรา และร่วมใจกันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

4. กระบวนการนำเสนอ (Presentar)

เป็นขั้นตอนของการนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มให้เพื่อนสมาชิกในห้องฟัง โดยการให้ทุกคนนำเสนอผลงานร่วมกัน ไม่ให้แยกกันนำเสนอ และไม่ให้แบ่งกันนำเสนอแต่ละหัวข้อ แต่ให้นำเสนอคล้ายกับการทำรายการโทรทัศน์ ตัวอย่างเช่น ในห้องเรียนมีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ พื้นเมือง ม้ง และกะเหรี่ยง โดยครูผู้สอนเตรียมโครงร่างภาษาเพื่อให้นักเรียนนำเสนอ เช่นนักเรียนกลุ่มชนพื้นเมือง เกริ่นนำด้วยภาษาม้ง และแนะนำเพื่อนด้วยภาษากะเหรี่ยง นักเรียน

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนำเสนอผลงานด้วยภาษาไทย และทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปเป็นภาษาไทยอีกครั้ง (ในการนำเสนอของนักเรียนแต่ละคนที้นำเสนอด้วยภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตนเอง หากมีการนำเสนอไม่ถูกต้อง เพื่อนเจ้าของภาษาก็จะช่วยในการนำเสนอเพิ่มเติม)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสนำเสนอความคิดของตนเองหน้าชั้นเรียน จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการนำเสนอหน้าห้อง และจะเป็นการสร้างสังคมแห่งการส่งผ่านภาษาและวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนทุกด้าน

5. กระบวนการนำไปใช้ (Implementar)

เป็นขั้นตอนการนำเสนอผลงานสู่สาธารณชนหรือเพื่อน ๆ ในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงที่จะวัดได้ว่าผลงานของผู้เรียนมีศักยภาพเพียงไร เช่นการติดผลงานสื่อโฆษณาของกลุ่มตนเองที่ป้ายนิเทศในห้องเรียน ตามบริเวณอาคารของโรงเรียน หรือบอร์ดจัดนิทรรศการในห้องสมุด เป็นต้น

ข้อควรคำนึงในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ได้แก่

1. ภาษาและวัฒนธรรมที่ผู้เรียนจะต้องฝึก
2. การให้คุณค่าของความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและชุมชนในการศึกษาของผู้เรียน
3. ควรสร้างวัฒนธรรมระหว่างชนชั้นที่เน้นความเท่าเทียมกันทางสังคม

จะเห็นได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 5 ขั้นตอนมาปรับใช้ และออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพทางภาษาอย่างแท้จริง อีกทั้งได้ดำเนินการตามองค์ประกอบหลักของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาคือ

1. Stance ผู้เรียน ภาษาและเนื้อหาควรไปในแนวทางเดียวกัน
2. Design การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร โดยใช้กลวิธีการตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
3. Shifts กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบของครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาที่ได้ออกแบบไว้ นอกจากนี้แล้วยังเป็นเอกสารที่บ่งชี้ลักษณะเฉพาะของงานวิชาชีพครู และสามารถใช้เป็นหลักฐานสำหรับการพิจารณาผลงานทางวิชาการ และคุณภาพในการปฏิบัติการเรียนการสอน แผนการจัด

การเรียนรู้โดยทั่วไปสามารถจำแนกได้ 2 ระดับ คือ แผนระดับหน่วยการเรียนรู้ (Unit Plan) และ แผนรายชั่วโมง (Lesson Plan) สำหรับรูปแบบของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความเรียง ตาราง (Logical Frame: Log Frame) และความเรียงประกอบตาราง อย่างไรก็ตามการเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่จะเลือกใช้รูปแบบการเขียนแผนที่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามภายในองค์กรเดียวกันสมควรที่จะกำหนดใช้รูปแบบเดียวกัน เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการสืบค้น อ้างอิง และรองรับการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

เมื่อก้าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ Oliva (2009, p. 350) เสนอไว้ว่า ควรประกอบด้วย จุดหมาย (Goals) จุดประสงค์ (Objectives) ยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ (Teaching Strategies) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) และเทคนิคการประเมิน (Evaluation Techniques) ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์การเสนอองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทยตามที่หน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ และสถานศึกษาใช้กันอยู่ในปัจจุบัน พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญดังที่จะอธิบายในรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

ลำดับที่ของแผน ชื่อรายวิชา ระดับชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ชื่อเรื่อง และ/หรือ ชื่อหน่วยย่อย-ชื่อเรื่องย่อยระยะเวลา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ชื่อครูผู้สอน และวันเดือนปีที่สอน

2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องสาระสำคัญจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาสาระ/สาระการเรียนรู้หลักฐานการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้

3. เอกสารประกอบ ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม เครื่องมือวัด และประเมินผล และบันทึกผลการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจึงจะเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ในชั้นเรียนดังที่จะเสนอ ต่อไปนี้

3. แนวทางการเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

3.1 การเขียนส่วนนำของแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนนำเป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บอกรายละเอียดเบื้องต้น เป็นประโยชน์สำหรับการนำไปใช้และสืบค้น มีแนวการระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ลำดับที่ของแผน ซึ่งข้อมูลนี้จะทำให้ทราบว่าทั้งรายวิชา มีแผนทั้งสิ้นจำนวนเท่าไร และจัดการเรียนรู้ตามลำดับอย่างไรบ้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา ระดับชั้นที่สอน ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อเรื่อง และหรือชื่อหน่วยย่อยชื่อเรื่องย่อย จำนวนระยะเวลา วันที่ เดือน ปี และชื่อครูผู้สอน เป็นการเขียนระบุข้อมูลตามความเป็นจริงในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา

3.2 การเขียนส่วนเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้

3.2.1 มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

ชั้นตอนนี้เป็น การวิเคราะห์ และคัดเลือกสาระ (Strand) มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่บ่งชี้เนื้อหาความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะ (Attitude) ที่เกี่ยวข้องกัน โดยนำมาระบุไว้อย่างครบถ้วน หรืออาจเขียนไว้ในลักษณะย่อก็ได้ หากมีการระบุไว้แล้วโดยละเอียดในประมวลรายวิชา

3.2.2 สาระสำคัญ (Concept)

สาระสำคัญ คือ ข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่นหรือเห็นข้อสรุปถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอซึ่งต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้ว ทั้งด้านเนื้อหา ความรู้ด้านทักษะ หรือด้านเจตคติ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเรื่องที่สอนแต่ละเรื่อง สาระสำคัญ เป็นคำที่เคยถูกนำมาใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า สังกัด ความคิด รวบรวม มโนทัศน์ และมโนคติ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือความนิยมใช้ในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตาม มีแนวการเขียน ดังต่อไปนี้

1. เขียนในลักษณะของการสรุปเนื้อหาความรู้ ทักษะ หรือเจตคติที่เป็นเป้าหมายด้วยภาษาที่กระชับและชัดเจน

2. เขียนในลักษณะความเรียงหรือเขียนเป็นข้อ ๆ ในกรณีที่การจัดการเรียนรู้ครั้งนั้นมีหลายสาระสำคัญ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาควรมีสาระสำคัญเดียวในการเรียนรู้แต่ละเรื่อง เนื่องจากการรับรู้ของผู้เรียนยังอยู่ในขอบเขตที่ไม่กว้างขวางนัก

3.2.3 จุดประสงค์ (Objectives)

การออกแบบจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้มีแนวทางการเขียนหลายลักษณะ ทั้งนี้โดยทั่วไปทางครุศึกษานิยมเขียนลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives: BO) เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกหลังจากที่ได้เรียนรู้ตามแผน

การจัดการเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้และสามารถวัดผลได้ ทั้งนี้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์ควรจะครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อให้การเรียนรู้แต่ละหน่วยเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด และเป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จุดประสงค์แต่ละข้อควรจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูตั้งขึ้น (Condition) 2) พฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังให้แสดงออก (Terminal Behavior) และ 3) เกณฑ์บ่งชี้ความสามารถของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรม (Criteria) อย่างไรก็ตามหากครูผู้สอนไม่สามารถระบุส่วนประกอบสำคัญได้ครบถ้วนทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวไว้ ก็สามารถระบุเฉพาะพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ขาดไม่ได้โดยละส่วนประกอบอื่นไว้ในฐานที่เข้าใจ

การกำหนดจุดประสงค์ให้ครอบคลุมความมุ่งหมายทางการศึกษา

1) ด้านพุทธิพิสัย จะมีพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินหรือตัดสิน และการสร้างสรรค์

คำกริยาที่ใช้ในการระบุพฤติกรรมด้านนี้ ได้แก่ บอกเล่า อธิบาย แสดงชี้ ระบุ เขียน แปลสรุป อภิปราย วิเคราะห์ ตัดสิน เปรียบเทียบ เป็นต้น

2) ด้านจิตพิสัย จะมีพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก การตระหนัก การเห็นคุณค่าความจำเป็น ความภาคภูมิใจ การยอมรับ ความชื่นชม การมีค่านิยม และลักษณะนิสัยที่ดี

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้นนี้สามารถใช้คำแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังดังที่กล่าวไว้ และใช้คำกริยาบางคำช่วยให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น วิเคราะห์ อภิปราย แสดงทัศนะ แสดงความรู้สึก แสดงเหตุผล เป็นต้น เช่น นักเรียนบอกคุณค่าของประเพณีท้องถิ่นได้ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในจังหวัดโดยเขียนแสดงทัศนะได้และนักเรียนระบุประโยชน์ของการออกกำลังกายได้

3) ด้านทักษะพิสัย จะมีพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำการปฏิบัติและการแสดงออกเป็นต้นคำกริยาที่ใช้ในการระบุพฤติกรรมด้านนี้ได้แก่ ฟังพูดอ่านเขียนทำ ทดลองปฏิบัติสาธิต แสดง แก้ปัญหา เป็นต้น

3.2.4 เนื้อหาสาระ (Content)

เนื้อหาสาระสำหรับการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครูผู้สอนมองเห็นสิ่งที่จะต้องสอน และสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ในด้านความรู้ อาจประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการในด้านทักษะ อาจประกอบด้วย วิธีการ ขั้นตอน หรือแนวปฏิบัติ และในด้านเจตคติ ที่จะทำให้เห็นคุณค่าและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื้อหาแต่ละเรื่องจะมีปริมาณและสัดส่วนที่

แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามการคัดเลือก หรือออกแบบเนื้อหาเป็นประเด็นที่มีความสำคัญที่ต้องใช้หลักการ และเหตุผลโดยคัดเลือกจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเป็นปัจจุบัน ไม่ยึดหนังสือเพียงเล่มเดียว นอกจากนี้ การพัฒนาเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิงมาตรฐานจำเป็นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และสะท้อนความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) ที่จะเกิดขึ้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามนำเสนอเนื้อหาไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้สามารถเขียนในลักษณะพอสังเขป หากเนื้อหามีปริมาณมากควรทำเป็นใบความรู้สำหรับครูโดยผนวกไว้ตอนท้ายของแผนการจัดการเรียนรู้

การออกแบบเนื้อหาสาระ ครูผู้สอนควรพิจารณาประเภทของความรู้ที่อยู่ในการสอนแต่ละเรื่องให้บรรลุผลเนื่องจากความรู้และทักษะทั้งหมด ไม่อาจแยกจากกันได้ เพราะเกี่ยวข้องประสานกันโดยตลอด ตลอดจนเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหา และแนวทางการพัฒนาเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ประเภทความรู้ (Types of Knowledge)

1. สารระข้อมูลทั่ว ๆ ไป และข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Facts and Information to know what)
2. ความคิดรวบยอด (Concepts to know what)
3. หลักการ (Principle) แนวคิด และทฤษฎี (Theories) กลยุทธ์ (Strategies) เทคนิควิธี (Techniques to know what and to know how)
4. กระบวนการ (Process) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure) กระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving to know how)
5. ทักษะและการปฏิบัติ (Skills and Performance to know how)

ผู้สอนควรสามารถจำแนกความรู้แต่ละประเภทได้ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาตามลักษณะของความรู้แต่ละประเภท และเพื่อพิจารณาในการเลือกใช้วิธีการสอนและกระบวนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

เกณฑ์ในการคัดเลือก/พัฒนาเนื้อหาในรายวิชา

1. ความตรง (Validity) กล่าวคือ เนื้อหานั้นมีความตรงกับที่หลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของเรื่องที่สอน ไม่มากหรือน้อยเกินไป
2. ความสำคัญ (Significance) เป็นการพิจารณาถึงเนื้อหาที่มีความหมาย มีความสำคัญจำเป็นต้องเรียนรู้
3. ความสนใจ และความน่าสนใจ (Interest) เนื้อหาความรู้ที่ดึงดูดสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนในแต่ละวัย โดยนำมาเรียบเรียง และจัดระบบการเสนอให้มีความน่าสนใจ ทำท่าย ให้อยากรู้ อยากเรียน

4. ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ (Learn ability) ผู้เรียนแต่ละวัยจะมีวุฒิภาวะที่แตกต่างกัน การเสนอเนื้อหาจึงต้องปรับให้เหมาะสม

5. ความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม (Consistency with Social Reality) หมายความว่าเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นต้องมีความเป็นปัจจุบัน รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

6. การนำไปใช้ประโยชน์ (utility) การพัฒนาเนื้อหาที่ดีต้องเอื้อต่อการนำไปสู่การในชีวิตจริงได้ โดยมีตัวอย่างสำหรับการนำไปใช้ เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาเนื้อหาในรายวิชา

1. กำหนดขอบเขตของเรื่องที่สอน
2. ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (วรรณกรรม) ที่เกี่ยวข้อง และหรือรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น สัมภาษณ์ สอบถามตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. ออกแบบเค้าโครงเนื้อหา โดยกำหนดหัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อย

4. เขียน เรียบเรียง และอธิบายรายละเอียดตามเค้าโครง

5. ทาคุณภาพก่อนนำไปใช้ เช่น ให้ครูผู้มีประสบการณ์ช่วยพิจารณา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู หรืออาจพิจารณาด้วยตนเอง โดยใช้แนวทางที่กล่าวไว้นี้เป็นเกณฑ์ เป็นต้น

3.2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดการประเมินการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการตรวจสอบทั้งในระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และหลังเรียน (Summative Evaluation) ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไร การวัดเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ และวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การตรวจผลงาน และการทดสอบ เป็นต้น ส่วนการประเมินผลเป็นตัดสินผลจากการวัด เช่น ผ่านไม่ผ่าน, ดี-ปานกลาง-ควรปรับปรุง หรือกำหนดเป็นค่าระดับ เป็นต้น

สำหรับการวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ย้อนกลับ ให้ความสำคัญกับภาระงาน (Task) และชิ้นงาน (Product) ซึ่งเป็นหลักฐานของการเรียนรู้โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการแสดงออก (Performance) ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนจนเป็นหลักฐานว่ามีความรู้ความสามารถ หรือเจตคติตามเป้าหมาย และต้องประเมินทั้งความรู้ ทักษะการปฏิบัติผลงานหรือชิ้นงานและเจตคติ และประเมินตลอดกระบวนการด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งติดตามผลภายหลังที่จบบทเรียน แต่ละหน่วยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. กำหนดหลักฐานสำหรับการประเมินการเรียนรู้ (Assessment Evidence)

1.1 กำหนดหลักฐานสำหรับการประเมินผล ได้แก่ ภาระงานชิ้นงาน (Performance Task) สำคัญที่แสดงความรู้ ความสามารถ หรือเจตคติตามเป้าหมาย

1.2 กำหนดเกณฑ์ (Criteria) เพื่อประเมินภาระงาน/ชิ้นงานนั้น

2. กำหนดหลักฐานอื่น ๆ ของการเรียนรู้ (Other Evidence) หลักฐานอื่น ๆ ของการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบที่แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ หรือ เจตคติตามเป้าหมายที่ต้องการ ตัวอย่างเช่นการทำแบบฝึกหัด การฝึกปฏิบัติ การทำการบ้าน การตอบคำถาม และการประดิษฐ์ เป็นต้น

แนวทางการประเมินการเรียนรู้

ครูสามารถใช้คำถามที่กำหนดไว้ต่อไปนี้เป็นแนวในการตอบคำถามในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ชัดเจน ได้แก่ ประเมินอะไร (เช่น การแสดงออกซึ่งผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม ค่านิยม กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น) ประเมินเมื่อใด (เช่น ต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการเรียนการสอน หรือตามสภาพจริง เป็นต้น) ประเมินจากอะไร (เช่น ผลงาน ชิ้นงาน หรือการทดสอบ) ประเมินด้วยวิธีใด (เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ การปฏิบัติ เป็นต้น) และเครื่องมือที่ใช้เป็นอะไร (เช่น แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบประเมินชิ้นงาน หรือแบบทดสอบ เป็นต้น)

หลังจากตอบคำถามทุกประเด็นที่สอดคล้องกันแล้ว สร้างเครื่องมือเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะประกอบด้วยเครื่องมือหลายประเภท เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมินการปฏิบัติงาน การนำเสนอแบบประเมินชิ้นงาน แบบประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบบประเมินส่วนใหญ่จะใช้ Rubrics Scoring ระดับคะแนนที่ให้แต่ละระดับตามความเหมาะสมกับงานและระดับชั้นของผู้เรียน ที่สำคัญตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพจากคะแนนต้องชัดเจนและเหมาะสมควรศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการใช้ Rubrics Scoring เป็นต้น

ในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ทุกประเภทการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกด้าน จะต้องวัดและประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมครบถ้วน ซึ่งความหมายว่า สอนอะไร อย่างไร เพื่อให้ได้ อะไร หรือเกิดอะไรกับผู้เรียน ก็ต้องวัดและประเมินให้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ กระบวนการ เจตคติ และทักษะการคิด

3.2.6 กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนออกแบบเพื่อนำเสนอ เนื้อหาความรู้แนวการสอน วิธีการหรือการปฏิบัติ รวมทั้งคุณลักษณะ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้ รูปแบบ การสอน วิธีสอน เทคนิค หรือผสมผสานขึ้นเป็นยุทธวิธีการเรียนการสอน (Instructional Strategies) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจใช้รูปแบบทั่วไปโดยกำหนดเป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน ขั้นสรุปบทเรียน หรือเป็นขั้นนำเข้าสู่การเรียนรู้ ขั้นพัฒนาการเรียนรู้ และขั้นรวบยอด ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ทั่วไป นอกจากนี้ยังสามารถเขียนตามกระบวนการของรูปแบบ วิธีสอนที่ ยึดถือ ดังตัวอย่างที่นำเสนอซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชกด้าน (Jurisprudential Inquiry Model: JIM) ซึ่งมีนักการศึกษาพัฒนาไว้แล้วโดยเขียนแผนตาม กระบวนการของรูปแบบนั้น

3.2.7 สื่อการเรียนรู้ (Material and Media) และแหล่งเรียนรู้ (Learning Resource)

สื่อการเรียนรู้ คือ สิ่งที่เป็นตัวกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในปัจจุบันยังคงทั้งสื่อพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย สื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้ง เทคนิควิธี สอนที่ยังคงมีประสิทธิภาพและสื่อใหม่ (New Media) ที่ใช้งานผ่านทางระบบเทคโนโลยี สารสนเทศคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีความสามารถในการใช้ได้อย่างคล่องแคล่วทำให้ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา ประกอบด้วย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กระดานสนทนา (Web board) บล็อก (Bog) วิกิพีเดีย ยูทูป รวมทั้งการใช้สังคมออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้หาก มีการนำสื่อใหม่ดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นระบบ มีความเป็นรูปธรรมควบคู่กับเทคนิควิธีสอนก็จะจัดเป็น การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended-learning) ด้วย

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวของผู้เรียน ทั้งบุคคลที่เป็นวิทยากร หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และสถานที่ที่สามารถพาผู้เรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ นำมาใช้เพื่อช่วยเสริมสร้างให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากประสบการณ์ตรง

แนวทางการระบุสื่อการเรียนรู้

1. ระบุชนิดของสื่อการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะควบคู่กัน เช่น บัตรคำ ราชศัพท์ ใบความรู้เรื่องชนเผ่าแผนที่ประเทศไทย แผนภูมิเพลงในหลวงของแผ่นดิน วิดีทัศน์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก เป็นต้น
2. ระบุจำนวนของสื่อในกรณีที่เป็นสื่อสำหรับการฝึกปฏิบัติทั้งเป็น รายบุคคลและรายกลุ่ม เช่น อุปกรณ์การทดลองเรื่องการเกิดฝน จำนวน 4 ชุด ใบงานเรื่อง การประดิษฐ์จากเศษวัสดุ จำนวน 50 แผ่น เป็นต้น

3. สิ่งที่มีอยู่แล้วโดยถาวรในห้องเรียนทั่วไปไม่จำเป็นต้องระบุเป็นสื่อการเรียนรู้เช่น กระดานดำ ดินสอ ปากกาและกระเป่าหนังสือ เป็นต้น

3.2.8 เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. เอกสารที่ใช้ประกอบในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม และแบบฝึกหัด

2. เอกสารที่ใช้ประกอบในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสังเกต แบบทดสอบ รวมทั้งเกณฑ์การประเมินต่าง ๆ ที่จำเป็น

จะเห็นได้ว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อครูผู้สอน เพราะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอนตามองค์ประกอบหลักของแผนการสอน ที่ประกอบด้วย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และวิธีวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน

4. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 5 ขั้นตอน นำมาสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ดังนี้

1. คำถามสำคัญ (Essential Questions)

แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เริ่มต้นที่คำถามสำคัญที่ใช้ในการกระตุ้นความคิด ตั้งความสนใจ และการจุดประกายความคิดจากคำถาม รวมถึงคำถามสำคัญเชิงสร้างสรรค์ที่เราอาจได้จากผู้เรียน เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยไม่ใช่คำถามที่ง่ายเกินไป หรือยากจนหาคำตอบไม่ได้ เช่น

- จากภาพ นักเรียนสังเกตเห็นอะไรจากภาพนี้บ้าง
- นักเรียนคิดว่าบุคคลในภาพกำลังทำอะไร
- นักเรียนคิดว่าจะได้เรียนรู้ในเรื่องอะไรบ้างจากบทความนี้

การตั้งคำถามที่ดีช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะค้นหาความรู้ที่ตนเองได้เคยเห็น เคยเรียนมาจากความรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาตอบคำถามให้ได้

2. มาตรฐานรายวิชา/ตัวชี้วัด (Content Standard)

มาตรฐานรายวิชา คือเกณฑ์สำหรับการเรียนภาษาและเนื้อหาที่ช่วยให้ผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียน เมื่อมาตรฐานรายวิชาได้รับการขยายความหรือระบุให้ชัดเจนขึ้น นั้นหมายถึง เราขยายความรู้จากภาษาเดียว วัฒนธรรมเดียว ให้เชื่อมกับการหาความรู้เดิมของผู้เรียน ครอบครัว ชุมชน รวมถึงการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ และมาตรฐานรายวิชานี้จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปตามแนวทางที่มาตรฐานเป็นตัวกำหนด

ห้องเรียนที่เรียนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สามารถสร้างจินตนาการด้านการใช้ภาษาและฝึกภาษาให้กับผู้เรียนมากกว่าการเรียนทฤษฎีทางภาษา ครูผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในการฝึกภาษาของตนเองโดยใช้มาตรฐานรายวิชาเป็นตัววัดการพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาแบบเต็มศักยภาพ

3. เนื้อหา (Content)

เนื้อหาที่กำหนดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับมาตรฐานรายวิชา/ตัวชี้วัดของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้เราจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนและสมรรถนะรายวิชา

4. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา (Translanguaging Objectives)

วัตถุประสงค์ของมาตรฐานการเรียนรู้ จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนมีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะภาษาให้กับผู้เรียนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา ตัวอย่างเช่น

- ผู้เรียนสามารถบอกความหมายของคำและชนิดของคำในภาษาไทยได้
- ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานกลุ่มเพื่อร่วมกันบอกข้อคิดจากเรื่องที่ฟังโดยใช้ภาษาไทยและภาษาถิ่นในการสื่อสารได้

- นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยและภาษาถิ่นในการแต่งประโยคสั้น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา จะทำให้ผู้เรียนใช้เนื้อหาและหลักภาษาตามแนวทางที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา ประกอบกับความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งจากกระบวนการเรียนรู้นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาและเข้าใจวิธีการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งจะทำให้ครูผู้สอนสามารถวัดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้วด้วย

5. การวัดผลและประเมินผลตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา (Assessment Translanguaging)

การวัดผลและประเมินผลตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา เป็นการวัดผลตามสภาพจริง เป็นการวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งทำให้ครูผู้สอนสามารถติดตามการพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนแบบพลวัตได้ การวัดผลด้านความสามารถทางการใช้ภาษาจะวัดผลความสามารถทางด้านทักษะการพูดและทักษะการเขียน และการเขียนเพื่อแสดงศักยภาพด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน และการวัดผลด้านความสามารถทางภาษาเฉพาะภาษา หมายถึง การพูดหรือสื่อสารที่ใช้ภาษานอกเหนือจากภาษาที่หนึ่ง อาจเป็นภาษากะเหรี่ยง ภาษาม้ง หรือภาษาไทยใหญ่ เป็นต้น

หลักการการวัดผลและประเมินผลตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา

Popham (2008 อ้างถึงใน García, Johnson, & Seltzer, 2017, pp. 81-82) กล่าวว่า ครูผู้สอนควรติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพทางภาษาของตนเองให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นได้ ดังนั้น หลักในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา ควรคำนึงถึงหลักการ 4 ข้อ ดังนี้

1. ควรวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย ซึ่งอาจรวมถึงการวัดผลจากครอบครัวของผู้เรียน การประเมินตนเอง และการวัดผลจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนของผู้เรียน การวัดผลตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาจะเป็นการวัดผลแบบบูรณาการทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนร่วมกัน ซึ่งการวัดผลนั้นจะมุ่งประเด็นไปที่ความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาในการทำงานที่มอบหมายแต่ละชิ้นงานให้สำเร็จและถูกต้อง

2. ควรวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารผ่านชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

3. ควรเน้นการวัดในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถทำได้โดยวัดผลตามสภาพจริงจากงานที่ผู้เรียนได้รับมอบหมายแต่ละชิ้นงาน

4. ควรวัดผลแยกระหว่างหลักภาษาทั่วไปและความสามารถในการใช้ภาษาเฉพาะภาษา (ภาษาแม่)

6. สื่อการสอน (teaching materials)

สื่อการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา หรือเรียกว่า ระบบนิเวศน์ที่มี TL และความหลากหลายของสื่อการสอน (TL ecology & Multilingual resources) โดย Mr.Sangson Son ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา ได้กล่าวไว้ในการฝึกอบรมครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ไว้ว่า สื่อการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา มีดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
2. จัดสภาพแวดล้อมที่มีการเรียนรู้หลายภาษา
3. เก็บผลงานนักเรียนที่เกี่ยวกับภาษาของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในห้องเรียน
4. การจัดทำหนังสือที่มีหลากหลายภาษา หรือแบบฝึกหัดที่มีหลายภาษา
5. การจัดทำพจนานุกรมสองภาษา หรือพจนานุกรมรูปภาพ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ประกอบด้วย 1) คำถามสำคัญ 2) มาตรฐานรายวิชา/ตัวชี้วัด 3) เนื้อหา 4) วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สื่อการสอน สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยอิงแนวทางตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารสำคัญ 4) เนื้อหา 5) คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน) 6) กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา) 7) สื่อการสอน และ 8) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การฝึกหัดทางปัญญาจากต้นแบบ

1. แนวคิดการฝึกหัดทางปัญญา

การฝึกหัดทางปัญญา (Cognitive apprenticeship) หรือวิธีการฝึกปัญญาจากต้นแบบ หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ เปิดเผยความคิดหรือความรู้แฝงของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่เบื้องหลังการทำงานออกสู่ภายนอก ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในโลกแห่งความจริง มีกรอบแนวคิด คือ สาระการเรียนรู้ การจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวิธีการเรียนการสอน (ศศิธร ชิตนาคี, 2560, น. 130-131)

2. กลยุทธ์การเรียนการสอนตามแนวคิดการฝึกหัดทางปัญญา

2.1 ตัวแบบ (modeling) ตัวแบบในการจัดการเรียนการสอนเป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา รายวิชา มีความสามารถในการโค้ช การเสริมศักยภาพ กิจกรรมของตัวแบบได้แก่ การยกตัวอย่าง การสาธิต การสอนโดยการพูดตั้ง การอธิบายความคิด การให้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเห็นกระบวนการคิดที่อยู่เบื้องหลังการแก้ปัญหาและนำมาสร้างกรอบแนวคิดของตนเอง

2.2 การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) เป็นกระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ เรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย มุ่งพัฒนาและเสริมทักษะผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มสมรรถนะให้ใกล้เคียงกับสมรรถนะของผู้เชี่ยวชาญ เนื้อหาในการชี้แนะจะเปลี่ยนตามสถานการณ์ในขณะนั้น กิจกรรมประกอบด้วยการมอบหมายงานให้

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ โดยมีผู้เชี่ยวชาญสังเกตและให้ความช่วยเหลือ เช่น การใช้คำถามที่เป็นการกระตุ้น ศักยภาพ การให้ข้อมูลป้อนกลับ การเตือนความจำ และมอบหมายให้ค้นคว้าเพิ่มเติม

2.3 การเสริมศักยภาพ (scaffolding) เป็นการที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยเหลือเฉพาะในทักษะที่อยู่เกินความสามารถของผู้เรียน โดยทำให้ผู้เรียนทำงานสมบูรณ์ด้วยตนเองให้มากที่สุด หากไม่สามารถทำได้ ผู้เชี่ยวชาญจะช่วยจนงานสำเร็จ เมื่อผู้เรียนสามารถรับผิดชอบในการทำงานนั้นได้ด้วยตนเองแล้ว ผู้สอนจะค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลง กิจกรรมการเสริมศักยภาพ เช่น การยกตัวอย่าง การให้ข้อเสนอแนะ การอธิบาย การให้คำแนะนำ การประเมินผล การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนค้นหา การกระตุ้น (prompts) การบอกใบ้ (hints) แนะนำแนวการแก้ไขปัญหาบางส่วน การชี้แนะ (direct instruction) เป็นต้น

2.4 การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) เป็นการที่ผู้เรียนบอกเล่าหรือสื่อสารเกี่ยวกับความรู้หรือวิธีคิดกระบวนการที่ตนเองใช้พร้อมเหตุผลประกอบและยุทธศาสตร์ที่เลือกใช้ ในการตัดสินใจ เป็นการนำความรู้ที่มีอยู่ในตัวเองออกมา อาจใช้การพูดหรือการเขียนหรือวิธีการอื่น ๆ ใดที่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ หรือใช้ตำรา ไดอะแกรม

2.5 การสะท้อนคิด (reflection)

การสะท้อนคิดเป็นการให้ผู้เรียนไตร่ตรอง และสะท้อนคิดงานที่ตนเองทำ วิเคราะห์หรือแยกแยะ เปรียบเทียบกระบวนการแก้ปัญหาของตนเองกับผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เรียนคนอื่น ๆ และในที่สุดสามารถเปรียบเทียบกับรูปแบบทางปัญญาของผู้เชี่ยวชาญ การกระทำเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในตนเองและเกิดความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า การรู้คิด (metacognition) วิธีการสะท้อนคิดทำได้โดยใช้ การเลียนแบบ (imitation) การทำซ้ำหรือเล่นซ้ำ (replay) การสังเกตการทำงานของผู้เชี่ยวชาญจากวิดีโอหรือคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้เรียนเปรียบเทียบกับตนเองกับสมรรถนะของผู้เชี่ยวชาญได้

2.6 การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration)

การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ของผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นหลังจากเมื่อการชี้แนะ และการเสริมศักยภาพลดลง การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ เป็นการหาความรู้ด้วยตนเองโดยอิสระ ผู้สอนกำหนดปัญหา เปลี่ยนบทบาทเป็นการเตรียมสื่อที่ช่วยเหลือผู้เรียนให้ดำเนินการสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ หาวิธีการสำรวจ เป็นวิธีผลักดันผู้เรียนให้ผู้เรียนพยายามตั้งสมมติฐาน หาวิธีการ และแนวทาง ประมวลผลคล้ายกับผู้เชี่ยวชาญแก้ปัญหา หลังจากสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ ผู้เรียนจะแสดงออกมาเป็น คำพูดหรือการเขียน มีการสะท้อนภาพหรือเปรียบเทียบตนเองกับผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ผู้สอนควรจะ

- 1) ค่อย ๆ ถอยห่างจากผู้เรียน ลดความช่วยเหลือ ทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำงาน
- 2) กระตุ้นผู้เรียนให้ทำด้วยตนเอง
- 3) จัดเตรียมเป้าหมายที่ท้าทายมากขึ้น
- 4) กระตุ้นให้ผู้เรียนไปถึงเป้าหมายที่ต้องการ
- และ 5) กระตุ้นให้ค้นหาปัญหาใหม่และฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับพุทธิพิสัย

เป้าหมายของการจัดการศึกษาทั่วไป มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามใน 3 ด้าน คือ 1) พุทธิพิสัย ซึ่งเน้นถึงการพัฒนาทางด้านความรู้ ความคิด และปัญญา 2) เจตพิสัย ซึ่งเน้นถึงการพัฒนาทางด้านความรู้สึก อารมณ์และการปรับตัว และ 3) ทักษะพิสัย ซึ่งเน้นถึงการพัฒนาทางด้านการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อต่าง ๆ ทางด้านร่างกาย

2. ผลการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย

ผลการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถและทักษะทางสมอง ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับผลการเรียนรู้ด้านนี้เป็นศูนย์กลางของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนที่ครูโดยทั่วไปเน้น ทั้งนี้ เพราะเป็นผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความรู้ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้มาจากประสบการณ์การเรียนการสอนที่ได้รับ ความรู้เกิดมาจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากการสังเกตทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ข้อมูลข่าวสารใดก็ตามทั้งที่ได้ยิน ได้อ่าน ได้เห็น หรือได้มาด้วยประสบการณ์ทั้งหมดก็เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ทั้งสิ้น ถ้าข้อมูลข่าวสารที่บุคคลได้รับมาเป็นสิ่งที่เขาสามารถจำได้ หรือระลึกได้ สิ่งที่ได้รับมาก็เป็นความรู้ทั้งสิ้น แต่ความรู้เพียงการจำนั้นจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อบุคคลได้มาคิดจัดระเบียบหรือเรียบเรียงความรู้นั้นให้มีความหมายยิ่งขึ้น โดยการคิดด้วยคำถามต่าง ๆ เช่น “ข้อมูลนี้หมายความว่าอย่างไร” “เราจะรู้จักสิ่งนี้ได้ด้วยวิธีใด” หรือ “ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น” การตอบคำถามเช่นนี้จะช่วยให้บุคคลเข้าใจข้อมูลข่าวสารนั้นยิ่งขึ้น โดยสามารถจัดระเบียบข้อมูลข่าวสารหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในระหว่างแนวคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเป็นโครงสร้างของความรู้ที่บุคคลพร้อมที่จะดึงข้อความรู้ที่เกิดจากกระบวนการคิดนั้นมาใช้ได้ ความสามารถในการดึงความรู้มาใช้ของบุคคลจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านพุทธิพิสัย ดังนั้น ผลการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยจึงมิใช่เพียงการจำหรือระลึกถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับมาจากการสังเกตซึ่งเป็นเพียงความรู้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงความสามารถในการใช้ความคิดที่จะจัดระบบข้อความรู้เหล่านั้นให้มีความหมายพร้อมที่จะดึงออกมาใช้ได้ต่อไป

1. ความรู้และการคิด การคิด ความเข้าใจ และการปฏิบัติ ต่างก็เป็นเป้าหมายของการศึกษา แต่พฤติกรรมเหล่านี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองโดยไม่มีพื้นฐานของความรู้ในเนื้อหามาก่อน การคิดเป็นกระบวนการและความรู้เป็นผลผลิตและมีความสัมพันธ์กัน ความรู้ใหม่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าไม่ใช้กระบวนการคิด แต่การคิดก็ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่มีอยู่เดิม การเรียนรู้ว่าจะคิดอย่างไร แตกต่างจากสิ่งที่เรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนจึงไม่ควรแต่จะเพียงมุ่งสอนความรู้ให้นักเรียนเท่านั้น แต่ควรสอนวิธีการคิดให้นักเรียนด้วย เพื่อนักเรียนจะสามารถเข้าใจและดึงความรู้เหล่านั้นออกมาใช้ได้

2. ความรู้และความเข้าใจ ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับการซึมซับข้อมูลข่าวสารใหม่ โดยการเชื่อมโยงกับข้อมูลข่าวสารที่บุคคลมีอยู่ให้สัมพันธ์กัน ความรู้ที่เป็นความเข้าใจจึงมีประโยชน์มากกว่าความรู้ที่เป็นเพียงข้อมูลข่าวสาร ครูสามารถให้ข้อมูลข่าวสารนักเรียนได้ แต่ไม่สามารถให้ความเข้าใจได้ เพราะความเข้าใจเกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลแสวงหาโดยการคิด เชื่อมโยงความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องของข้อมูลข่าวสารใหม่และเก่าเข้าด้วยกัน จนเป็นโครงสร้างของความรู้ การสอนถึงวิธีการคิดให้นักเรียน จึงเป็นความสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจได้

3. ความรู้และการปฏิบัติ การปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมที่แสดงออกมาด้วยการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้เป็นพฤติกรรมที่แสดงประสิทธิภาพของความสามารถทางด้านความรู้ของบุคคล ความรู้ที่มีประโยชน์ ความสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ความรู้ในการนำไปใช้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสมองของบุคคล ซึ่งแสดงถึงความรู้ว่าจะทำหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้นอย่างไร วิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนได้บรรลุความสามารถด้านพุทธิพิสัยทุกระดับได้

3. โครงสร้างของความสามารถทางด้านพุทธิพิสัยของบลูม

โครงสร้างของความสามารถด้านพุทธิพิสัยที่รู้จักและนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางในทางการศึกษา เสนอโดยบลูม (Bloom, 1956, อ้างถึงในเอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, 2548, น. 324-327) โดยจำแนกความสามารถด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 6 ชั้น คือ

1. ความรู้ความจำ

ระดับความสามารถชั้นความรู้ความจำ เป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการระลึกหรือจำได้ถึงเรื่องราวที่เคยได้เรียนรู้แล้ว ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ที่ครูจัดให้ในการเรียนการสอน เป็นความรู้ที่ได้มาจากการเรียนการสอนโดยตรง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องนำความรู้ที่ได้รับนี้ไปจัดกระทำหรือเรียบเรียงใหม่มีความหมายขึ้น ซึ่งจะเป็นความสามารถในขั้นต่อไป

2. ความเข้าใจ

ระดับความสามารถด้านความเข้าใจ เป็นความสามารถในการใช้กระบวนการทางความคิดในการนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ต่าง ๆ มาทำให้มีความหมายขึ้น ซึ่งกระบวนการทางความคิดในขั้นนี้ เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแปลความ การตีความ และการขยายความ ซึ่งความสามารถเหล่านี้ ต้องการใช้กระบวนการคิดที่ไปไกลกว่าการจำและระลึกถึงข้อความรู้ต่าง ๆ เท่านั้น

3. การนำไปใช้

ระดับความสามารถขั้นการนำไปใช้ เป็นความสามารถในการนำสิ่งที่ เป็นนามธรรมไปใช้ในสถานการณ์เฉพาะเรื่องหรือสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรม นามธรรม ในที่นี้อาจจะอยู่ในรูปจากหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีการซึ่งเป็นเรื่องที่ได้เรียนรู้มาแล้ว สถานการณ์ที่นำหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีการที่นำไปใช้นี้ อาจเป็นสถานการณ์ใหม่ หรือสถานการณ์จำลอง ความสามารถในการนำไปใช้ได้แก่ การบอกวิธีการ หรือหลักการในการนำมาใช้แก้ปัญหาที่กำหนด

4. การวิเคราะห์

ความสามารถขั้นการวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการแยกเรื่องราว เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่าประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ อะไร ทั้งนี้ เพื่อสามารถบ่งชี้ถึงความสำคัญของส่วนย่อยและความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของส่วนย่อย ๆ ต่าง ๆ ที่แยกแยะ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เข้าใจถึงเรื่องราว เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่วิเคราะห์นั้นเพื่อการสื่อความหมายที่ชัดเจนขึ้น ผลการเรียนรู้ในขั้นนี้ ต้องการความเข้าใจทั้งในด้านเนื้อหา และรูปแบบโครงสร้างเรื่องราวต่าง ๆ

5. การสังเคราะห์

ความสามารถขั้นการสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการรวบรวมหรือประกอบส่วนย่อยทั้งหลายให้เป็นส่วนรวม โดยส่วนรวมที่ประกอบขึ้นนี้ จะมีแบบหรือโครงสร้างใหม่ที่มีความชัดเจนและมีคุณภาพสูงขึ้น ผลการเรียนรู้ในขั้นการสังเคราะห์นี้ เน้นที่พฤติกรรมที่สร้างสรรค์ในการสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ ความสามารถขั้นการสังเคราะห์นี้มีลักษณะของผลผลิตที่เกิดขึ้น

6. การประเมินค่า

ความสามารถขั้นการประเมินค่า เป็นความสามารถในการวินิจฉัยเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งหรือเรื่องราวต่าง ๆ ตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ผลการเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นระดับสูงในขั้นความสามารถด้านพุทธิพิสัย

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลนั้นมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยอ้อม โดยการวัดที่ความคิดเห็นเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงจะสามารถวัดความพึงพอใจได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 256) ได้นิยามความพึงพอใจ (Satisfaction) ว่าการบรรลุถึงความต้องการหรือความปรารถนาก่อให้เกิดความอิ่มใจ การบรรลุถึงข้อกำหนดหรือสิ่งจำเป็น

ความพึงพอใจ หมายถึง สิ่งที่ควรจะเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจเป็นผลมาจากการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ ที่มนุษย์เราได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งบวกและลบ ถ้าเมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกบวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นทางลบ เป็นความรู้สึกไม่พอใจ (กชกร เบ้าสุวรรณ และคณะ, 2550 อ้างถึงใน อรรถพร คาคม, 2546, น. 29)

นอกจากนี้ พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563, น. 60) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจ ไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เกิดจากแรงจูงใจซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในที่ผลักดันให้เกิดความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ยินดี ไม่ยินดี เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังที่เกิดจากการประเมินค่า อันเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์จากการกระทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์และแสดงออกทางพฤติกรรมที่ตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไป ความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจหรือการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และการตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ ความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้สิ่งที่ทำนั้น ประสบความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบของการเกิดความพึงพอใจ ดังนี้ (เดิมศักดิ์ คทาวณิ, 2546, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556, Maslow, 1970 อ้างถึงใน พัฒนา พรหมณี และคณะ, 2563, น. 60)

1. ความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของร่างกาย เป็นการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิต และความปลอดภัย

2. ความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของจิตใจเป็นแรงจูงใจในการตอบสนองความต้องการทางด้าน

2.1 ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relatedness Needs) เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพหรือมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น หรือต้องการควบคุมผู้อื่น

2.2 ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) ได้แก่ ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม ได้รับการยอมรับในสังคม ได้รับการยกย่องหรือมีชื่อเสียง รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพ และการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย

2.3 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากเป็นเรื่องอยากจะเป็น อยากจะได้ ตามความคิดของตนเอง แต่ไม่สามารถเสาะแสวงหาได้

3. ความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์บางอย่างระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมตอบสนอง กล่าวคือ เมื่อสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ร่างกายจะเกิดความพยายามที่จะแก้ปัญหา นั้น โดยแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งบุคคลจะเลือกพฤติกรรมตอบสนอง ที่พอใจที่สุดไปเชื่อมโยงสิ่งเร้าหรือปัญหานั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม ซึ่งประสบการณ์จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้สถานการณ์และเกิดแรงจูงใจสู่เป้าหมาย

3. ลักษณะและวิธีประเมินความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งเป็นพลังภายในผลักดันให้เกิดความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ยินดี ไม่ยินดี เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังที่เกิดจากการประมาณค่า อันเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์จากการกระทำกิจกรรมเพื่อให้เกิด การตอบสนองความต้องการตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา การประเมินความพึงพอใจเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่พอใจและไม่พอใจ ในเชิงปริมาณ (magnitude) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ลักษณะของการประเมินความพึงพอใจ (บังอร ผงผ่าน, 2538 อ้างถึงใน พัฒนา พรหมณี และคณะ, 2563, น. 62-63)

1.1 การประเมินความพึงพอใจด้านความรู้สึก เป็นลักษณะการประเมินทาง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคล

1.2 การประเมินความพึงพอใจด้านความคิด เป็นการประเมินการรับรู้ของบุคคล และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ ที่เกิดเป็นความรู้ ความคิด เกี่ยวข้องกับการพิจารณาที่มาของ ทัศนคติออกมาว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ที่เกิดจากการประมวลผลของสมอง

1.3 การวัดความพึงพอใจในด้านพฤติกรรม เป็นการวัดความพร้อมที่จะกระทำหรือ พร้อมที่จะตอบสนองที่มาของพฤติกรรม

2. วิธีประเมินความพึงพอใจ การประเมินความพึงพอใจมีการประเมินหลายวิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (พัฒนา พรหมณี และคณะ, 2563, น. 63)

2.1 การสังเกต เป็นวิธีการสำหรับใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการสังเกตพฤติกรรม และจดบันทึกความพึงพอใจที่แสดงออกมาในประเด็นที่ต้องการประเมินอย่างมีแบบแผน โดยผู้สังเกต จะไม่มีการปฏิบัติการหรือมีส่วนร่วมกับผู้ถูกสังเกต ต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ สรุปและ

ตีความตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่และเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายที่ใช้สำหรับการศึกษาในกรณีศึกษาเท่านั้น

2.2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ประเมินจะต้องออกไปพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยตรง มีการเตรียมแผนล่วงหน้า เป็นการถามให้ตอบปากเปล่า แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ตอบ เนื่องจากผู้ตอบอาจรู้สึกไม่อิสระในการตอบ หรือไม่คุ้นเคยกับผู้ถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด ควรเตรียมตัวให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ ควรลงพื้นที่เพื่อทำความคุ้นเคยก่อนเพื่อให้เกิดความสนิทสนมและความไว้วางใจ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด

2.3 การใช้แบบสอบถามประมาณค่า เป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เป็น การสร้างประโยคข้อความต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการประเมิน โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อนั้น โดยใช้มาตรประเมินแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก สามารถเก็บข้อมูลได้เร็ว

สรุปได้ว่า วิธีการประเมินความพึงพอใจแบบต่าง ๆ จะพบว่า เครื่องมือและวิธีที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานในการประเมินระดับความพึงพอใจ คือวิธีการประเมินด้วยเก็บข้อมูลด้วยการสอบถามจากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า อันสามารถประเมินความพึงพอใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการนำไปใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นความรู้สึกในทางดีของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 1) ความรู้สึกที่มีต่อปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณลักษณะของวิทยากร 2) ความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และ 3) ความรู้สึกที่มีต่อผลลัพธ์ ได้แก่ การนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน วัดโดยแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ปาริชาติ สุวรรณมา, และเกียรติสุดา ศรีสุข (2558) ได้ศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูในห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูในห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเคารพสิทธิของผู้อื่น และ

การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลังจากครูได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูในห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนบ้านแม่ฮ้อใน อำเภอเชียงดาว อำเภอเชียงดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย คณะครู จำนวน 9 คน นักเรียน จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับครูคือ 1) แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน และ 2) แบบบันทึกคุณลักษณะของนักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับนักเรียน คือ 1) แบบสอบถามการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) แบบสอบถามการเคารพสิทธิของผู้อื่น 3) แบบสอบถามการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ 4) การเขียนสะท้อนคิด ครูตีที่ฉันทัก สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า RAI และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูได้ปฏิบัติการสอนจริงในห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (RAI) อยู่ระหว่าง 0.80 – 0.99 นักเรียนทุกระดับชั้นมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะที่ดีขึ้น เช่น การยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความภาคภูมิใจในตนเอง ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของนักเรียน พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ นักเรียนมีคุณลักษณะการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในระดับยอมรับมากที่สุด จากร้อยละ 38.60 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 42.66 การเคารพสิทธิของผู้อื่น จากพฤติกรรมที่เคยแสดงออกถึงการไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นทางด้านร่างกาย ด้านวาจา และด้านเพศ ลดลง จากร้อยละ 3.42 เป็นร้อยละ 1.73 และด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นจาก 3.83 เป็น 4.06 นักเรียนชอบครูที่สอนให้เป็นคนดี มีมารยาท มีน้ำใจ อยู่อย่างพอเพียง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เชษฐภุมิ วรณไพศาล (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา สำหรับนิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ 2) วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ และ 3) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ระดับปริญญาตรี จำนวน 356 คน ที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ จำนวน 11 แห่ง ประจำปีการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 และกลุ่มผู้บริหารสถาบัน กลุ่มอำนวยการกองพัฒนาคุณภาพนิสิต กลุ่มอาจารย์ผู้สอน กลุ่มละ 1 คน จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่า T (t-test) และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ มีความคาดหวังในการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถาบัน องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาคุณภาพ นิสิตนักศึกษา 2) แนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์พบ 5 แนวปฏิบัติ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาวัฒนธรรม การออกแบบหลักสูตร ความไวต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย การดำรงอัตลักษณ์ของชาติ และนโยบายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนรู้แบบอิงเนื้อหา (content-based) การปรับเปลี่ยนให้เข้ากับความต้องการที่จำเพาะเจาะจง (adapting to specific needs) การถ่ายโอนความรู้ข้ามวัฒนธรรม (transferring intercultural knowledge) การหลอมรวมชุมชน นิสิตนักศึกษา (integrated student community) การดำเนินการแบบมีส่วนร่วม (participatory administration) สรุปคือ CATIP Model

สิระ สมนาม (2560) ได้ศึกษามโนทัศน์หลักสูตรและแบบเรียนภาษาไทย ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของเด็กข้ามชาติไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้คุณค่าของหลักสูตรและมวลประสบการณ์ผ่านแบบเรียนวิชาภาษาไทยระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนข้ามชาติไทใหญ่ 2) วิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้ในแบบเรียนวิชา ภาษาไทยกับประสบการณ์ในวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียนข้ามชาติไทใหญ่ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ ผู้เรียนข้ามชาติไทใหญ่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 คน ใช้กระบวนการวิจัย คือ การวิเคราะห์เนื้อหา และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยประเด็นสนทนากลุ่มย่อย และแบบวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้คุณค่าของหลักสูตรและมวลประสบการณ์ผ่านแบบเรียนวิชาภาษาไทยระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานของนักเรียนข้ามชาติไทใหญ่นั้นยังมีจำกัด 2) การเชื่อมโยงความรู้ในแบบเรียนวิชา ภาษาไทยกับประสบการณ์ในวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียนข้ามชาติไทใหญ่มิมีน้อย และ 3) ผู้สอนควรปรับเนื้อหาแบบเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนไทใหญ่ เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้เนื้อหา การเรียนโดยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารได้อย่างเต็ม ศักยภาพ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ธัญชา เขียวหวาน (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครู เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและความสามารถทางการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวัดทางหลวง (เทพราชภูร์รังสรรค์) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- 2) เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และ
- 3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนวัดทางหลวง (เทพราชภูร์รังสรรค์) จากการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครู

ตามขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 2) การวางแผนบทเรียน 3) การนำแผนการสอนไปใช้ 4) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน 5) การสืบสอบผลการปฏิบัติงาน 6) การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน และ 7) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบปฏิบัติ (Practical Action Research) มีครูผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน เก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และการทดสอบ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ครูมีการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร และเนื้อหาสาระวิชา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้สื่อ การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น 2) นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวัดทางหลวง (เทพราชภูร์รังสรรค์) มีความสามารถทางการอ่านสูงขึ้นหลังจากการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครู กล่าวคือ นักเรียนมีผลการทดสอบการอ่านจากแบบทดสอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูสูงกว่าก่อนการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น ทั้งการมีส่วนร่วมในการเรียน ความกระตือรือร้นในการเรียน และพฤติกรรมการตอบคำถาม รวมถึงมีต่อการอ่านภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น

เกรียง ฐิติจำเริญพร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพ โดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นฐานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการกระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพโดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นฐานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยง และ 2) ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูใหม่ การดำเนินการวิจัย มี 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาของครูใหม่ โดยวิธีการศึกษาเอกสาร ระยะที่ 2 การสร้าง การตรวจสอบ และการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพฯ โดยการสังเคราะห์สาระสำคัญและหลักการของแนวคิด

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการเป็นพี่เลี้ยง แล้วนำเสนอกระบวนการต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาเกี่ยวกับความตรงของเนื้อหา ความสอดคล้องขององค์ประกอบของ รูปแบบฯ และความเหมาะสมของกระบวนการที่พัฒนาขึ้น ระยะที่ 3 การใช้กระบวนการนำครูใหม่ เข้าสู่วิชาชีพฯ กับกรณีศึกษาซึ่งเป็นครูใหม่ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และ ยังไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูที่ทำการสอนในโรงเรียนไม่เกินระยะเวลา 3 ปี นับตั้งแต่เริ่มประกอบ วิชาชีพครู จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ และแบบประเมินการวิเคราะห์และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 4 การนำเสนอ กระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพฯ ฉบับสมบูรณ์ แก่ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย โดยการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การสังเกตชั้นเรียน การสังเกตการสะท้อนคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) กระบวนการ นำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพที่พัฒนาขึ้น เป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพครูแก่ครูใหม่ ที่มุ่งเน้นให้ครูใหม่ได้ เรียนรู้จากการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลัง การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนและการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้างร่วมกับครูใหม่ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มและพี่เลี้ยงผู้มีประสบการณ์สูงกว่า กระบวนการนี้มีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูทันทีเมื่อครูใหม่เริ่ม ปฏิบัติงาน โดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเป็นวงจรต่อเนื่องในระยะยาว 2) การพัฒนาวิชาชีพ ในระบบการทำงานจริงในชั้นเรียน 3) การพัฒนาความสัมพันธ์และการปฏิบัติงานร่วมกันของครูใหม่ กับพี่เลี้ยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและส่วนตน 4) การร่วมมือรวมพลังขับเคลื่อนและปรับ กระบวนการทำงานด้วยตนเองของครูใหม่ โดยการสนับสนุนส่งเสริมจากพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ สูงกว่า 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การออกแบบ การเรียนการสอนและการปฏิบัติการสอนเพื่อขยายผล และเติมเต็มการเรียนรู้ของกลุ่ม การดำเนินงานตามกระบวนการมี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างทีมงานและตั้งเป้าหมายร่วมกัน ประกอบด้วย การนำครูใหม่สร้างทีมงาน การจับคู่ครูใหม่กับ พี่เลี้ยง การอบรมพี่เลี้ยง การปฐมนิเทศครูใหม่ และการตั้งเป้าหมายที่ต้องการบรรลุร่วมกัน ขั้นที่ 2 การเรียนรู้การออกแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประกอบด้วยวงจรของการวางแผนบทเรียนและ สังเกตชั้นเรียนของพี่เลี้ยงการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของพี่เลี้ยง การสะท้อนคิด จากการสังเกตชั้นเรียนของพี่เลี้ยงร่วมกัน การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่ การปฏิบัติ การสอนและสังเกตชั้นเรียนของครูใหม่ การสะท้อนคิดโดยครูใหม่ที่ปฏิบัติการสอน การสืบสอบผล และการสะท้อนคิดโดยพี่เลี้ยงและครูใหม่ที่สังเกตชั้นเรียน และการวิเคราะห์และปรับปรุงบทเรียน และขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพในการออกแบบการเรียนการสอนและการปฏิบัติ การสอน โดยกระบวนการที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้ครูใหม่มีพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบ

การเรียนการสอนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ครูใหม่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงจากระดับพอใช้ 2 คน ระดับดี 5 คน ระดับดีมาก 1 คน ไปเป็นระดับดี 1 คน และระดับดีมาก 7 คน รวมถึงส่งผลให้ครูใหม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น ครูใหม่สามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ตลอดจนคำนึงถึงการจัดการชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

วราภรณ์ วงษาปิ่น (2561) ได้ศึกษา การศึกษาผลการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและผลการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายคือ ครู จำนวน 6 คน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน นักเรียน จำนวน 12 คน และผู้ปกครอง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกต การจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำเสนอการวิจัยโดยวิธีการพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนบ้านแม่จ้องได้พัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการสอนร่วมกัน (LS1) ขั้นที่ 2 ขั้นจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (LS2) ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการสอน (LS3) และขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนบทเรียน (LS4) 2) ผลการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้ฟังที่ดี สุขุมเยือกเย็น มีเหตุมีผล มีความเป็นกลาง สื่อสารกับครูและให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวก ช่วยเหลือและสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ครูปรับกระบวนการคิด เปลี่ยนวิธีการสอน ให้ความสำคัญกับนักเรียน เอาใจใส่และวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองในการจัดการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมคิด (Buddy) หัวหน้าวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย และมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป และครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.40$) หากพิจารณาตามขั้นการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน พบว่า ครูมีความพึงพอใจขั้นสะท้อนบทเรียนมากที่สุด ($\mu=4.54$) รองลงมาคือขั้นวางแผนการสอนร่วมกัน ($\mu=4.39$) และครูมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ขั้นการจัดการทำแผนการจัดการเรียนรู้และขั้นสังเกตการสอน ($\mu=4.28$) นอกจากนี้ นักเรียนมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติในการทำกิจกรรมร่วมกับครูด้วย ความตั้งใจ มีความสุข สนุกสนาน กระตือรือร้น สามารถโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นร่วมกับครูในการทำกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม สุดท้ายนักเรียน

เกิดความสุขในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เกิดความรัก ความห่วงหาอาลัย อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนในท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ สำหรับผู้ปกครองรู้สึกดีใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียน การสอน เกิดความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน มองเห็นพัฒนาการของนักเรียน และเกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ของครูเพิ่มขึ้น

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฝึกอบรม

มธรส ประภาจันทร์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่าน สำหรับครูประถมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและ วินิจฉัยการอ่านสำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่านสำหรับครูประถมศึกษาตอนต้น มีวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย

- 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร
- 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการประเมินเพื่อวินิจฉัยการอ่านภาษาไทยของ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3) ที่มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ระดับชั้นละ 2 คน รวมจำนวน 6 คน
- 3) ศึกษาเชิงลึก เกี่ยวกับวิธีการสอนอ่านภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาตอนต้นด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบเรียน ภาษาไทย และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทและมีส่วน เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสอนอ่านภาษาไทย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย ศึกษานิเทศก์ เชี่ยวชาญภาษาไทย และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนอ่าน 5 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นครู เชี่ยวชาญและครูต้นแบบของสมาคมภาษาไทยแห่งประเทศไทย รวมจำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่าง การประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองนำร่องใช้หลักสูตรกับครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยที่มีใจกลุ่มเป้าหมาย ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) ระดับชั้นละ 1 คน รวมจำนวน 3 คน และทำ Feedback Workshop ร่วมกับครูผู้เข้ารับการอบรม และผู้เรียนในชั้นเรียน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติกับ สถานการณ์จริง ไม่มีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ จากการนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่านสำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3) ระดับชั้นละ 1 คน จาก 2 โรงเรียน รวมจำนวน 6 คน โดยใช้กระบวนการฝึกอบรม REAR 4 ขั้นตอนในทุกหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถในการสอนอ่านภาษาไทย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนชนิด Analytic scoring rubrics วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบประเมินความสามารถในการวินิจฉัยการอ่านภาษาไทย กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนชนิด Analytic scoring rubrics วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่านภาษาไทย มีลักษณะเป็นแบบบันทึกและแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา 4) แบบสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้เรียนมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และ 5) แบบบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่านภาษาไทย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้เรียน และแบบบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการอบรม นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1) หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและวินิจฉัย การอ่านสำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 1) หลักการของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้ระยะเวลา 39 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยที่ 1 การอ่านเป็นเส้นทางดำเนินชีวิต หน่วยที่ 2 จินตนาการ ความรู้ ความคิดจากการอ่าน หน่วยที่ 3 สอนและวินิจฉัยการอ่านสู่ความยั่งยืน หน่วยที่ 4 อ่านได้ วินิจฉัยเป็น และหน่วยที่ 5 กระจกสะท้อนการอ่าน 4) กระบวนการฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อการฝึกอบรม และ 7) การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม

2) การตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มเป้าหมายมาตรวจสอบกับเกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตรพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 1) ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความสามารถในการสอนอ่านภาษาไทยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม 2) ครูที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร มีความสามารถในการวินิจฉัยการอ่านภาษาไทยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม 3) ครูที่ได้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความสามารถในการสอนอ่านภาษาไทยก่อน ระหว่าง และหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงขึ้น และ 4) ครูที่ได้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความสามารถในการวินิจฉัยการอ่านภาษาไทย ก่อน ระหว่าง และหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงขึ้น

อนุชิต จันทศิลา (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะ 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้รูปแบบ One Group Pretest-Posttest Design ใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples และ One Sample t-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะที่พัฒนาขึ้นทุกสมรรถนะมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 13 สมรรถนะ 37 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ ดังนี้
  - 1.1 สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 5 สมรรถนะ 20 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
  - 1.2 สมรรถนะด้านทักษะ จำนวน 5 สมรรถนะ 11 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
  - 1.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ จำนวน 3 สมรรถนะ 6 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
2. ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

3. หลักสูตรฝึกอบรมมี 8 องค์ประกอบคือ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า

4.1 สมรรถนะด้านความรู้ของครู หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

4.2 สมรรถนะด้านทักษะของครู หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

4.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะของครู หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

4.4 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อรรถกร ชัยมูล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาสภาพความคาดหวังและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพ และความคาดหวังเกี่ยวกับวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 327 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความเชื่อที่มีต่อการวิจัย แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อ

หลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

ผลการวิจัยพบว่า

1. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ มี 13 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย มี 18 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มี 14 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.81$, $SD = 0.17$) ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, $SD = 0.09$) และความต้องการจำเป็นทุกองค์ประกอบ ทุกตัวชี้วัด มีค่า PNI modified เกิน 0.30

3. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 8 องค์ประกอบคือ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี 7 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ 2 การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ 5 ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ 7 การสัมมนา ประเมินผลการฝึกอบรม โดยมีการอบรมที่ห้องอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน 4 สัปดาห์

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

4.1 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้การวิจัย ในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, $SD = 0.18$) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.51

4.4 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, $SD = 0.08$)

อรุณลักษณ์ คำมณี (2561) ได้ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 225 คน ได้แจกแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมโดยการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ จำนวน 144 คน พบว่า ครูที่สมัครใจ อบรม 70 คน ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน พบว่า ปัญหาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อในชั้นเรียน การออกแบบการเรียนรู้ การให้แรงเสริม การสอนการออกเสียง การสอนคำศัพท์ การใช้ภาษาในห้องเรียน และการประเมินผล และผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาในห้องเรียน การออกแบบการเรียนรู้ การใช้สื่อในชั้นเรียน และการประเมินผล ตามลำดับ จากสภาพปัญหาและศึกษาความต้องการจำเป็นได้นำมาสังเคราะห์เป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยพัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ แนวคิด ทฤษฎี 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการฝึกอบรม 5) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง 6) การประเมินผล โดยการจัดฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ชั้นมีความรู้ทางภาษา (Language: L) ชั้นมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Design: D) ชั้นสู่การผลิตสื่อคุณภาพดี (Learning Media: L) และชั้นมีเทคนิคการประเมินผล (Evaluation: E) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.00-4.60 สามารถนำไปใช้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้

2) ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมใช้วิธีการสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน จาก 15 โรงเรียน ระยะเวลา 3 วัน พบว่าจากการทดสอบก่อนอบรมประเมินความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ภาษาในห้องเรียน ด้านการออกแบบ การเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อในชั้นเรียน และด้านการประเมินผล เป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ พบว่า ครูผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมหลักสูตรที่นำมาใช้ การฝึกอบรมมีความชัดเจน วิทยากรมีความสามารถและเหมาะสมมากกับเรื่องที่น่ามาเสนอโดยภาพรวมดีมาก และผลจากการวัดความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรมภาพรวมผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3) การติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 โรงเรียน ระยะเวลาติดตามผล 5 สัปดาห์ ผลการประเมินความสามารถด้านการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมระดับดีมาก ผลการสัมภาษณ์ครูระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการนำแผน สื่อ และแบบทดสอบที่จัดทำขึ้นมาใช้กับนักเรียน ครูมีความสามารถและนำไปใช้ได้เหมาะสม โดยภาพรวมดีมาก แผนการฝึกอบรมทั้งหมดสามารถนำไปใช้สอนในห้องเรียนได้จริง เป็นการเพิ่มความมั่นใจในการจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูมากยิ่งขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูระดับมากที่สุด

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

Tassnee Kampittayakul (2018) ได้ศึกษาบทบาทของการเชื่อมโยงภาษาในการพัฒนานักเรียนไทย ให้มีความสามารถโต้ตอบเชิงภาษา โดยใช้บทเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (The Role of Translanguaging in Improving Thai Learners' Interactional Competence in Dyadic English as a Foreign Language Tutorial Sessions) พบว่า ตามหลักสากลการแปลภาษามีบทบาทสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากการแปลเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับบทความนี้ รายงานผลการศึกษาเชิงสังเกตการณ์ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบการใช้การแปลเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการโต้ตอบ (IC) ในกลุ่มผู้เรียนภาษาไทยที่ใช้แบบฝึกหัดแบบตัวต่อตัว (EFL=English as a foreign language) โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อสำรวจผู้เรียนและผู้ฟัง ซึ่งเป็นลักษณะที่กำหนดของ IC ตั้งอยู่บนพื้นที่การพัฒนาที่ใกล้เคียง (ZPD) ในทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่ง Vygotsky (1978) ได้กล่าวไว้ว่า การแปลและการทำงานร่วมกันของ IC

ซึ่งในการศึกษา การประเมินตนเองของกรอบการพูดคุยของครู (Walsh, 2006, 2011) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา IC ของผู้เรียนภาษาไทยทั้งหมด 25 คน ถูกติดตามในการเรียน 8 สัปดาห์ และเรียนจากในแบบฝึกหัด EFL แบบ dyadic ถึง 200 ครั้ง ดำเนินการในบริบทของการสอนและการแปล ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ร้อยละ 76 ของพวกเขาดีขึ้น ในแง่ของการผลัดกันเรียนมากขึ้น และร้อยละ 100 พวกเขาจะลงทะเบียนการบรรจบกันเป็นฟังก์ชัน ซึ่งเป็นที่พบบ่อยที่สุดเพื่อแสดงความเข้าใจในบทเรียน นอกจากนี้ นักเรียนไทยยังมีปฏิสัมพันธ์กับการแปลในลักษณะที่แตกต่างกัน 2 ประการ คือ ลักษณะที่ขึ้นกับผู้ที่ไม่ได้พัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ และมีอิสระในการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ จากการค้นพบนี้ การแปลภาษาช่วยเพิ่ม IC ของผู้เรียนภาษาไทยในการสอน EFL แบบ dyadic

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

Anne-Marie Bezzina (2017) *Translanguaging Practices in the Teaching of French as a Foreign Language in Malta: แนวการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศในมอลตา* ได้ศึกษาการทบทวนความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการแปลในห้องเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ (FFL) และเสนอเหตุผลทางวัฒนธรรมว่าทำไมบางคนถึงใช้ภาษาที่เรียนรู้ร่วมกับภาษาเป้าหมายในบริบทการเรียนรู้ภาษา FFL การวิเคราะห์คลังข้อมูลของบทเรียนที่บันทึกโดยครูสองคนของ Maltese FFL พยายามจัดหมวดหมู่โครงสร้างของตัวอย่างการแปลตามการจำแนกประเภทของการแปลภาษาในห้องเรียนใน Causa (1998) มันแสดงให้เห็นถึงฟังก์ชันการแปลที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเติมเต็มในชั้นเรียน Maltese FFL เมื่อเทียบกับที่เสนอส่วนใหญ่ใน Maarfia (2008) ผลลัพธ์จะถูกนำไปเปรียบเทียบกับข้อความของครูผู้สอนภาษามอลตา FFL เกี่ยวกับมุมมองของพวกเขาเกี่ยวกับการแปลในแบบสอบถามที่บริหารเร็ว ๆ นี้ (Bezzina, 2016) สถิติพื้นฐานแสดงให้เห็นว่าภาษาเป้าหมายมักอยู่ไกลจากการเป็นภาษาที่โดดเด่นในห้องเรียน FFL และการพูดคุยของผู้เรียนนั้นแทบจะไม่ได้ได้รับการสนับสนุนในภาษาใด ๆ การสังเกตจะถูกตีความในแง่ของปัจจัยที่เป็นไปได้ของอิทธิพลในการแปลในห้องเรียน FFL

Keiko Tsuchiya (2017) *Co-constructing a translanguaging space Analysing a Japanese/ELF group discussion in a CLIL classroom at university: การสร้างพื้นที่แปลร่วมการวิเคราะห์การอภิปรายกลุ่มญี่ปุ่น / เอลฟ์ในห้องเรียน CLIL ที่มหาวิทยาลัย* ได้ศึกษาการแปลภาษาเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่ในการศึกษาสองภาษาและการใช้ภาษา มันหมายถึงการปฏิบัติที่หลากหลายซึ่งบุคคลหลายคนใช้ภาษาหลายภาษาเป็นบทเพลงเชิงบูรณาการ (García, & Li Wei, 2014) การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การใช้การแปลในการอภิปรายกลุ่มในห้องเรียนและการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหา (CLIL) ในมหาวิทยาลัยญี่ปุ่นที่นักเรียนญี่ปุ่นสามคนและนักเรียนอาหรับหนึ่งคนพูด

ภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษเป็นภาษาฝรั่งเศส Lingua (ELF) การศึกษาตรวจสอบว่าทำไม (ฟังก์ชัน) และวิธี (กระบวนการ) ผู้เข้าร่วมแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นเอลฟ์ในบริบทเฉพาะนี้ ในระหว่างการอภิปรายสี่สิบนาที่ผู้เข้าร่วมประชุมพูดเป็นภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่และเอลฟ์ใช้เวลาทั้งหมดน้อยกว่าสิบนาที่โดยเฉพาะระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับชาวอาหรับ จาก Gumperz (1982) และ Klimpfner (2007) มีการระบุหน้าที่สี่ประการของการแปลภาษา: 1) ข้อกำหนดผู้รับ 2) การยืนยัน 3) การชี้แจงและ 4) ขอความช่วยเหลือด้านภาษา กระบวนการของการแปลภาษานั้นถูกตรวจสอบด้วยซึ่งสัมพันธ์กับโครงสร้างการเลี้ยว ผลการวิจัยพบว่าการใช้โทเค็นการตอบสนองใน ELF และความคิดเห็นเมตา- ลิงกิกทำหน้าที่เป็นตัวชี้้นำในการแปล ในการทำเช่นนั้นผู้เข้าร่วมได้ร่วมกันสร้างพื้นที่แปลภาษา

Rasman (2017) TO TRANSLANGUAGE OR NOT TO TRANSLANGUAGE? THE MULTILINGUAL PRACTICE IN AN INDONESIAN EFL CLASSROOM: การแปลหรือไม่แปล การปฏิบัติหลายภาษาในห้องเรียน EFL ของชาวอินโดนีเซีย ได้ศึกษาการแปลเป็นภาษาการใช้ภาษาเต็มรูปแบบของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษา เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้รับการตั้งทฤษฎีว่าเป็นแบบฝึกสอนที่มีประสิทธิภาพเพราะมันสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่มากขึ้นสำหรับหลายภาษา แม้จะมีงานวิจัยจำนวนมากที่เพิ่มขึ้นในหัวข้อนี้ แต่ก็มีทำให้ความสนใจน้อยลงกับการใช้งานการแปลที่แท้จริงในห้องเรียน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มช่องว่างนี้โดยการตรวจสอบการฝึกฝนการแปลในห้องเรียน EFL ในอินโดนีเซียที่ผู้เรียนใช้ละครเต็มของพวกเขา (อังกฤษ, อินโดนีเซีย, ชวา) เพื่อเจาะความหมายในการโต้ตอบของผู้เรียน งานวิจัยนี้พยายามค้นหาทั้งประสิทธิผลและความท้าทายของการใช้การแปลภาษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการบันทึกวิดีโอของการโต้ตอบที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในหมู่นักเรียนมัธยมต้น (อายุ 14-15 ปี) ในห้องเรียน EFL ในชวา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์วาทกรรมและการรับรู้โดยใช้วิธีการทางนิเวศวิทยาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างปฏิสัมพันธ์ท้องถิ่นกับบริบททาง สังคม - การเมืองที่กว้างขึ้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการแปลภาษาสามารถช่วยผู้เรียนในการพัฒนาความสามารถหลายภาษาของพวกเขา (รวมถึงภาษาอังกฤษ) อย่างไรก็ตามสถานะทาง สังคม - การเมืองที่แตกต่างกันของภาษาอังกฤษอินโดนีเซียและชวายังคงเป็นที่แพร่หลายในหมู่นักเรียนดังนั้นจึงยับยั้งพวกเขาจากการเพิ่มบทละครเต็มรูปแบบเมื่อเรียนภาษาอังกฤษ

Dorotea Scopich (2018) TRANSLANGUAGING IN AN EFL CLASSROOM: ATTITUDES AND PRACTICE: การแปลภาษาในห้องเรียน EFL: ทศนคติและการปฏิบัติได้ศึกษาเกี่ยวกับการอภิปรายอย่างถกเถียงเกี่ยวกับประโยชน์ที่เป็นไปได้และข้อเสียของการแปลภาษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่ทัศนคติและการปฏิบัติของการแปลโดยครูและนักเรียน EFL รวมถึงฟังก์ชันการแปลภาษาที่เป็นไปได้ในการเรียนรู้ภาษาและการสอน ผ่านการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมของ

แบบสอบถามและการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน วิทยานิพนธ์นี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความแตกต่างที่เป็นไปได้ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถาม ทศนคติและการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าครูและนักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับการแปลเป็นสื่อการสอนและรับทราบถึงประโยชน์ในการสอนภาษาและการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบตัวอย่างการแปลภาษาทั้งในการสอนและการเรียนรู้บริบทครูส่วนใหญ่แปลออกมาในขณะที่อธิบาย และแก้ไขคำศัพท์และไวยากรณ์ การจัดการชั้นเรียน การอำนวยความสะดวกในการตอบนักเรียนเน้นจุดสำคัญและให้ข้อเสนอแนะและทิศทางสังเกตการแปลของนักเรียนในขณะที่ช่วยเพื่อนร่วมงานระหว่างทำกิจกรรมตอบคำถามของครู เช่นเดียวกับการอภิปรายเนื้อหาและกิจกรรม ดังนั้นการค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ระบุว่าทศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของการเชื่อมโยงภาษา

จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้เสนอไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ครูควรได้รับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนการสอน และจากการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาขึ้น ประชากรมีการโยกย้ายถิ่นฐานกันเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การสื่อสารก็จะใช้ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นในการสื่อสาร เมื่อเข้ามาเรียนในโรงเรียนจึงไม่เข้าใจภาษาไทย ที่เป็นภาษามาตรฐานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเกิดความเบื่อหน่ายไม่ชอบมาโรงเรียน อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ อีกทั้งยังไม่สามารถสื่อสารกับครูผู้สอนได้ ตัวครูผู้สอนเองก็ไม่เข้าใจนักเรียน ไม่เข้าใจพื้นฐานนักเรียนเช่นกัน

การพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรม จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาและพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามบริบทของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจภาษาไทย โดยเริ่มต้นจากครูต้องรู้พื้นฐานนักเรียน เข้าใจนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และมีเทคนิควิธีการสอนให้นักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ สามารถสื่อสารกับครูและเพื่อนในโรงเรียนได้ ดังจะเห็นได้จากมีงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรมอย่างหลากหลายรูปแบบ หรือจากการนำทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาครูให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนและส่งผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเกิดจากการที่ครูรวมกลุ่มกันพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ภายใต้อบรมเดียวกัน นอกจากนี้ หลังจากครูได้รับการอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามผลว่าครูผู้เข้าฝึกอบรม ได้นำความรู้จากการอบรมไปใช้อย่างไร โดยการเข้าไปสังเกตในชั้นเรียนจากการปฏิบัติงานจริงของครู การให้คำแนะนำช่วยเหลือครู รวมทั้งการสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของครู จนครูผู้สอนมีความรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานดีขึ้น สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม และกรอบแนวคิดในการวิจัยของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ตาราง 8 แสดงองค์ประกอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	คำอธิบายองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม	“ครู” เป็นบุคคลสำคัญในกาพัฒนาการศึกษา การเป็นครูมืออาชีพจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประพฤติตนดูแลเอาใจใส่ศิษย์ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู นั่นคือ ครูต้องมีสมรรถนะอันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประสบปัญหาทั้งด้านการอ่าน การฟัง พูดและเขียน ทั้งนี้เพราะเราใช้ภาษาไทยเป็นภาษามาตรฐาน เป็นภาษากลางที่ให้คนไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งใช้ภาษาถิ่นไทยในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เมื่อมีการสื่อสารติดต่อกันจึงต้องใช้ภาษากลางหรือภาษามาตรฐาน แต่เนื่องจากในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ใช้ภาษาชาติพันธุ์ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อต้องเข้าสู่สังคมที่ต้องเข้าสู่การใช้ภาษามาตรฐาน เช่น การติดต่อกิจธุระทางราชการหรือแม้กระทั่งใช้ในการศึกษาในระดับต่าง ๆ คนกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้จึงประสบปัญหาในการใช้ภาษาไทยมาตรฐาน และสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์มีการกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคในประเทศไทย และต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่สอง เมื่อเข้าสู่สถานศึกษาซึ่งต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการศึกษา จึงประสบปัญหาในการเรียนภาษาไทยและการสื่อสารในโรงเรียน เมื่อการจัดการเรียนการสอนใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลาง ทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ จึงทำให้นักเรียนเกิดความท้อแท้ เกิดปัญหาเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน แนวคิดที่เหมาะสมกับการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ คือ วิธีการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา เนื่องจากวิธีการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ครูที่สอนภาษาที่สองให้นักเรียน ช่วยกระตุ้นนักเรียนให้มีความเข้าใจในการเรียนภาษาเป้าหมายหรือ

องค์ประกอบของ หลักสูตรฝึกอบรม	คำอธิบายองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
	ภาษาไทย ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยการฝึกอบรม การพัฒนาครูที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน คือ การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการโดยใช้แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบร่วมกับแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
หลักการของหลักสูตร	1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ของครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่พัฒนาตามตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่เสริมสร้างความสามารถของครูภายใต้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพที่วัดด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน 4. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา 2. ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 3. ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา
โครงสร้างของหลักสูตร	เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่มุ่งพัฒนาทักษะให้กับครูผู้สอนภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม 5 วัน เวลา 36 ชั่วโมง ประกอบด้วย 4 หน่วย คือ หน่วย 1 การเชื่อมโยงภาษา หน่วย 2 พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หน่วย 3 สัมพันธ์ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลาง และหน่วย 4 เสริมสร้างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของ หลักสูตรฝึกอบรม	คำอธิบายองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
แนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตร	1. ครูผู้เข้าฝึกอบรม ทำกิจกรรมทดสอบก่อนการอบรม (Pre-test) เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ภาษาไทย และความเชื่อเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 2. หลังจากการเรียนรู้หน่วยที่ 4 แล้วครูผู้เข้าฝึกอบรม สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ 3. หลังจากออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการสอนแล้ว ครูผู้เข้าฝึกอบรมนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในสถานศึกษา เป็นเวลา 6 ชั่วโมง 4. ครูผู้เข้าฝึกอบรม นำผลการทดลองใช้ มาร่วมกันสะท้อนคิด และประเมินผล 5. รวมเวลาการทำกิจกรรมนี้ ทั้งหมด 36 ชั่วโมงกิจกรรมทั้งหมดผู้เรียน ปฏิบัติการในสถานศึกษา และมีผู้สอนหรือวิทยากรเป็นที่เลี้ยง ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้กำลังใจ
กิจกรรมการฝึกอบรม	การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรม ได้นำทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging) เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้เข้า ฝึกอบรม มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะในห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้แนวคิดในการจัด กิจกรรมการฝึกอบรมดังนี้ 1. การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ 2. แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 3. แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
สื่อประกอบการฝึกอบรม	1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ 1.1 Mr.Sangsok Son, Ph.D จากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ 1.2 ศศ.วรรณา เทียนมี ผอ.มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ 1.3 ศน.พรธณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์ สพป.เชียงใหม่ เขต 6 1.4 ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สพม.เชียงใหม่ 2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 3. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 4. สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ 5. เพื่อนครูที่ร่วมพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 6. นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของ หลักสูตรฝึกอบรม	คำอธิบายองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
การวัดและประเมินผล	1. ด้านความรู้ ประเมินจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินจากแบบทดสอบความรู้ ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม 2. ด้านทักษะการปฏิบัติ ผลงานการฝึกปฏิบัติจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และเขียน แผนการจัดการเรียนรู้สู่การลงมือปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน โดยการประเมินจากแบบสังเกตการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ภาพ 14 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน ลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัด การเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัด การเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จากขั้นตอนการดำเนินงานของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม สามารถแสดงเป็นแผนภาพ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้ดังภาพ 10

รายละเอียดของวิธีดำเนินงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์**

ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต
ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอน
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
ตามทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ใน 2 ประเด็น คือ

1.1.1 ความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอน
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1.2 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับ
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
จำนวน 3 คน

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับ
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ได้แก่ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต
หนังสือและตำรา

3. ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา คือ

3.1 ความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์

3.2 แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์

3.3 แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์

รายละเอียดของวิธีดำเนินงานวิจัยในแต่ละชั้น มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

1.1.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

1.1.2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยง
ภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

1.1.3 ยินดีให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้คำถามที่เกี่ยวข้อง
กับการพัฒนาหลักสูตรและการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่
สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเป็นครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ที่สามารถพูดภาษาถิ่นได้ ประเด็นคำถาม
เป็นแบบปลายเปิดที่มีแนวสัมภาษณ์ ดังนี้

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอายุ การศึกษา อาชีพ และสถานที่ทำงาน

1.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ความสามารถที่จำเป็นดังกล่าว ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

1) ความสามารถด้านความรู้ ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีความรู้
ความเข้าใจเรื่องใดบ้าง และจะสามารถเสริมสร้างได้อย่างไร

2) ความสามารถด้านทักษะ ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีทักษะที่
จำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีอะไรบ้าง และจะสามารถ
เสริมสร้างได้อย่างไร

3) ด้านเจตคติ ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีเจตคติหรือความรู้สึก
ต่อการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย อย่างไร เจตคติหรือความรู้สึกอย่างไรที่
จะช่วยเสริมสร้างให้ประสบผลสำเร็จ และจะเสริมสร้างความรู้สึกดังกล่าวได้อย่างไร

1.2.3 การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวควรมีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง

1.2.4 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีรูปแบบและเนื้อหาสาระของหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนา ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.5 แนวทางการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1) รูปแบบที่ใช้ในการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำคัญอย่างไร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมนำมาเป็นข้อมูลสรุปเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นสำหรับองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรม

2. สำนวจความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การวิจัยสำวจ (Survey Research)

ดำเนินการ เป็นการสำวจความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล การสำวจความต้องการจำเป็นเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้ให้ข้อมูลได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอนโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่มขั้นตอนแรกสุ่มจากโรงเรียนทั้งหมด 88 โรงเรียน 12 สาขาโรงเรียน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 แล้วเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลจากแต่ละโรงเรียนเป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสำรวจความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการออกแบบ การเขียนแผนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.2 ศึกษาผลการวิจัยที่ได้จากขั้นที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.3 สร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นแบบสอบถามที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่คาดหวัง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปยังผู้บริหารของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ในการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และนำไปให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลสองส่วนคือ สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่คาดหวัง มาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนระดับความต้องการจำเป็น ซึ่งรูปแบบการตอบสนองครั้งนี้ จะเป็นแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยระบุข้อมูลทั้งสองชุดคือ ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, น. 199)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการสร้างหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตและรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นหลักสูตรที่ได้จากการกำหนดขอบข่ายและลำดับความรู้ความเข้าใจของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร (เนื้อหาสาระ และระยะเวลา) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และการวัดและประเมินผล

1.2 เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน

2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน

2.2 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกับโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 10 คน ที่เข้าร่วมการทดลองใช้บางส่วนของหลักสูตรฝึกอบรม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ดังที่ได้นำเสนอไว้ในขั้นตอนที่ 1 และดำเนินการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถ และคุณลักษณะที่ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และกรอบการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้รายละเอียดที่จำเป็นตรงกันมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมนำมาเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แนวคิดในการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิจัย และยังสามารถสำรวจความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย นำมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่

1. การยกร่างหลักสูตร

1.1 เขียนเอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลเอกสาร แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนามาใช้กำหนดความเป็นมาของหลักสูตร โดยเขียนเป็นความเรียงเกี่ยวกับความสำคัญ และจุดเน้นของหลักสูตร รวมทั้งวิธีการ และเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้แก่ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สอดคล้องกับข้อมูลสภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

หลักการของหลักสูตร

ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานมาพิจารณากำหนดหลักการของหลักสูตรควรมีลักษณะ และจุดเน้นของหลักสูตรอย่างไร เนื้อหาของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านใด มุ่งให้การเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายได้ มีวิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ลักษณะใด และมีวิธีการใช้หลักสูตรเฉพาะอย่างไร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยนำผลของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ข้อมูลของการศึกษา ความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมุ่งหวังจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในความสามารถด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรม

โครงสร้างของหลักสูตร

ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เป็น 2 ส่วน คือ โครงสร้างเวลา และ โครงสร้างกิจกรรมและเนื้อหา กำหนดเวลาการฝึกอบรมเป็น 2 ระยะ รวมเวลา 36 ชั่วโมง และ กำหนดกรอบเนื้อหา ของการพัฒนาโดยพิจารณาจากเนื้อหาสาระด้านการออกแบบในการเรียนรู้และการทำแผนการสอนในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พร้อมทั้งจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และจากการวิจัยสำรวจ (Survey Research) นำมากำหนดเนื้อหาการพัฒนาโดยจัดเป็นแผนการจัดกิจกรรม และหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเชื่อมโยงภาษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สัมพันธ์ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลาง และหน่วยที่ 4 เสริมสร้างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร

ผู้วิจัยมีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร โดยใช้กิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้แนวคิดการพัฒนาร่วมกัน โดยมีหลักการสำคัญของการดำเนินงาน ดังนี้

1. การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง คือ การทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังของครู และผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งหมายถึงการทำงานร่วมกันด้วยความสมัครใจ มีบทบาทในการทำงานและการตัดสินใจที่เท่าเทียมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน มีความรับผิดชอบ

และมีความเป็นเจ้าของร่วมกันในผลงานที่เกิดขึ้น โดยเกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและเกิดสิ่งที่มีคุณค่าขึ้น

2. การกำหนดประเด็น การพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่มาจากสภาพปัญหา ด้านการคิด หรือการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน คือ การที่ครูร่วมกันกำหนด เป้าหมายหรือประเด็นในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหา ด้านการเรียนรู้หรือการคิดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของตน และมุ่งเป้าหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของผู้เรียนโดยตรงใน ชั้นเรียน คือ การที่ครูและผู้มีส่วนร่วมกับในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันดำเนินการสังเกตพฤติกรรมของ ผู้เรียนที่เกิดขึ้น ในขณะที่มีการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดง ถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การให้ผลสะท้อนและการอภิปรายผลการปฏิบัติงาน คือ การที่ครูและผู้มีส่วนร่วมกับในการพัฒนาบทเรียนดำเนินการอภิปรายร่วมกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา บทเรียน เช่น การอภิปรายเพื่อกำหนดเป้าหมาย การอภิปรายและสะท้อนความคิดเพื่อวางแผน การสอน ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญที่จำเป็นต้องมีการอภิปราย คือ ขั้นสืบสอบผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการอภิปรายและสะท้อนความคิดภายหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้แนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน

5. การมีส่วนร่วมของผู้รู้ คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขั้นตอนของ กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของผู้รู้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หรือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอน

กิจกรรมการฝึกอบรม

การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรม ได้นำทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging) เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของ หลักสูตรฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะในห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้แนวคิดในการจัด กิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 404-406)

2. แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach, lesson study and learning approach) เป็นแนวทางการพัฒนาครูที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครู ในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและในระยะยาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 334)

3. แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ (ศศิธร ชิตนาคี, 2559, น. 9-10)

สื่อ

ผู้วิจัยกำหนดสื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และกิจกรรม การฝึกอบรม คือ 1) ตัวแบบ (Modeling) ได้แก่ Mr.Sangsok Son ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีเชื่อมโอน ภาษา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณมา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์, นางพรรณนิกันใหม่ ศิกษานิเทศก์ สพป. เชียงใหม่ เขต 6 และผู้วิจัย 2) คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 3) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 4) สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ 5) เพื่อนครูที่ร่วมพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และ 6) นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

วิจัยกำหนดการวัดและประเมินผลหลักสูตรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรและจุดมุ่งหมายของเนื้อหาสาระ มีการทดสอบและประเมินผล ความสามารถด้านความรู้ ด้านทักษะ และความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรมก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

1.2 เขียนเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้คณะวิทยากรและหรือผู้ดำเนินการได้ใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการพัฒนา ซึ่งใช้ควบคู่กับเอกสารหลักสูตร มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ แผนการจัดกิจกรรม การฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล

2. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เป็นการนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 สิ่งที่ต้องประเมิน

2.1.1 ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรว่าเหมาะสมกับ สภาพความต้องการและสภาพผู้เข้ารับการพัฒนาเพียงใด เอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอคอนภาษา สำหรับครู ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เมืองค์ประกอบ คือ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง หลักสูตร (เนื้อหาสาระ ระยะเวลา) แนวทางการจัดกิจกรรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล คุณสมบัติของครูผู้เข้าฝึกอบรม และคุณสมบัติวิทยากร

เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอคอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์ มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ แผนการจัดการกิจกรรมการฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและ ประเมินผล

2.1.2 ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ฝึกอบรม โดยพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตั้งแต่ความเป็นมาและ ความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร (เวลา กิจกรรมและเนื้อหา) แนวทาง การบริหารจัดการหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล รวมถึงเอกสารประกอบหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด

2.2 แหล่งข้อมูล

การประเมินร่างหลักสูตรดำเนินการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินซึ่งกำหนด ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และการวัดและ ประเมินผล จำนวน 5 คน สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน/การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน คือ

1. เป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนการบริหารการศึกษาใน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

2. มีประสบการณ์การทำงานด้านหลักสูตรและการสอน อย่างน้อย 5 ปี

3. เป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

4. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน

1. เป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาภาษาไทยในสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือเป็นศึกษานิเทศก์ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2. มีประสบการณ์การทำงานด้านภาษาไทยที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างน้อย 5 ปี

3. เป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน มีคุณสมบัติ คือ

1. เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรหรือการวัดและประเมินผลในระดับอุดมศึกษา

2. มีประสบการณ์การทำงานด้านการวัดและประเมินผลอย่างน้อย 5 ปี

3. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประเมินร่างหลักสูตรประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมในส่วนที่เป็นเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบประเมินความเหมาะสมชนิดมาตราประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นต่อข้อความต่าง ๆ และมีคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ประเมินได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และแบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง (+1) ไม่แน่ใจ (0) และไม่สอดคล้อง (-1) มีรายละเอียดขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรให้เข้าใจ

2.3.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินพร้อมกับสิ่งที่ต้องการประเมินให้ชัดเจน

2.3.3 เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมินทั้งหมด และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน

2.3.4 หากคุณภาพของแบบประเมิน โดยนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนภาษาไทย ด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบประเมิน พิจารณาความเหมาะสม

และความสอดคล้องของข้อความกับลักษณะของการประเมิน รวมทั้งความเหมาะสมของสิ่งที่ต้องการประเมิน สำนวนภาษาที่ใช้

2.3.5 หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยประยุกต์ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2544, น. 102) ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 โดยอยู่ระหว่าง 0.60 -1.00

2.3.6 พิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อความและอื่นๆ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการประเมินร่างหลักสูตร

การเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องกันของหลักสูตรทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ เอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรใช้เกณฑ์ในการพิจารณาแบบประเมินลักษณะมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงคะแนน ดังนี้

รายการประเมิน เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
รายการประเมิน เหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
รายการประเมิน เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
รายการประเมิน เหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
รายการประเมิน เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

หาค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 -2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ค่าความเหมาะสมไว้ โดยกำหนดค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.00 ถือว่า ประเด็นการพิจารณารายการนั้น เหมาะสมที่จะใช้ประกอบไว้ในเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร แต่ถ้าได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ต้องทำการพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 117)

2.4.2 การประเมินความสอดคล้อง ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งดัชนีความสอดคล้อง คำนวณได้จากสูตร (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2544, น. 102)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน นำมาแปลงเป็นคะแนนได้ ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

เมื่อรวมคะแนนและแทนค่าในการหาค่า IOC แล้ว หากค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จะพิจารณาถือว่าใช้ได้โดยไม่ต้องปรับปรุง แต่ถ้าหากพบว่าข้อใดมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

3. การศึกษานำร่อง (Pilot study) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้

วิธีการศึกษานำร่อง ดำเนินการโดยนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงอินภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ไปทดลองใช้กับครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สมัครเข้ารับการพัฒนา จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่

กลุ่มเป้าหมายเพื่อตรวจสอบ ดูว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพียงใด ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตรการดำเนินงานมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 คัดเลือกครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 10 คน ที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้สมัครเข้าอบรมซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมศึกษานำร่อง (Pilot Study)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านความรู้ แบบประเมินความสามารถด้านทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การทำแผนการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติการสอน และแบบประเมินความเหมาะสมในการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

3.3 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักสูตรโดยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 จำนวน 12 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 จำนวน 6 ชั่วโมง

สถานที่ดำเนินการ ณ ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการตามตารางที่กำหนดรวมระยะเวลา 3 วัน ใช้กิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพียงบางส่วน จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้

3.3.2 ทำการทดสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตร (Posttest)

3.3.3 สอบถามความคิดเห็นของคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมจากการศึกษานำร่อง

3.3.4 นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผลการดำเนินการ

4. การปรับปรุงหลักสูตรและการเตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

วิธีดำเนินการ

4.1 การปรับปรุงหลักสูตร หลังจากได้ผลการทดลองจากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ผู้วิจัยนำข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุง เพื่อให้ได้หลักสูตรและคู่มือหลักสูตร ฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์

4.2 การเตรียมการก่อนทดลองใช้จัดเตรียมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 การเตรียมเอกสาร ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ คู่มือหลักสูตร แผนการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้าง หลักสูตรที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดทำกำหนดดำเนินการพัฒนา 3 วัน

4.2.2 การเตรียมตัวบุคคล ได้แก่ การคัดเลือกวิทยากร ประกอบด้วย ผู้วิจัยเอง วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ โดยเรียนเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้การสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นวิทยากรร่วมในการให้ความรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 1 คน เพื่อร่วมเป็นวิทยากรพี่เลี้ยง โดยจัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาพร้อมมอบหมายภารกิจตามกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ใช้การเตรียมกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งพิจารณาจากครูผู้สอนที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรม

4.2.3 การเตรียมสถานที่ ได้แก่ การเตรียมห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรมโดยพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกระยะเวลา 3 วัน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจากโรงเรียนที่มีครูสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ที่เป็นครูชาติพันธุ์ ได้มาเพียง 3 คน และคัดเลือกจากครูที่สอนในห้องเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ ที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนา จำนวน 7 คน รวมผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3.2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองมีดังนี้

4.1 ภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติออกแบบการจัดการเรียนรู้ 5 วัน จำนวน 30 ชั่วโมง (ระยะเวลาฝึกอบรมช่วงวันเสาร์ - อาทิตย์)

4.2 ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 6 ชั่วโมง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แบบวัดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีวิธีการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎี การเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการอบรม

2. กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบทดสอบ
3. ศึกษาแนวคิดและวิธีการสร้างแบบทดสอบ
4. จัดทำตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบทดสอบ และสร้างแบบทดสอบเป็น แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ดังนี้

ตาราง 9 แสดงการออกแบบการวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

องค์ประกอบของการจัด การเรียนรู้ภาษาไทย	ระดับพฤติกรรม					
	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมิน ค่า
ความรู้ความเข้าใจต่อหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย	2(1)	2(1)	2(1)	2(1)	-	-
ความรู้ความเข้าใจต่อการจัด การเรียนรู้ภาษาไทย	2(1)	2(1)	2(1)	4(2)	2(1)	2(1)
ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา	-	4(2)	4(2)	6(3)	2(1)	2(1)
รวม	4(2)	8(4)	8(4)	12(6)	4(2)	4(2)
				40(20)		

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกข้อสอบเป็น 2 เท่าจากองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกแบบทดสอบฉบับจริงจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

5. ผู้วิจัยจัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้

ภาษาไทย และทฤษฎีการเชื่อมโยงไอออนภาษา เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีการให้คะแนนในลักษณะตอบผิดหรือไม่ตอบก็ได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน

6. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ดำเนินการดังนี้

6.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ แก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6.2 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาความตรง (Validity) โดยการนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อทดสอบกับจุดประสงค์ความครอบคลุมจุดประสงค์ ความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษา คัดเลือกข้อทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม สอดคล้อง โดยประยุกต์ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) และใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2533, น. 102) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน นำมาแปลงเป็นคะแนนได้ ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

ปรากฏว่าข้อสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.60 – 1.00 ถือว่าเป็นข้อสอบที่มีความตรงแล้วนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนภาษาไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 20 คน เพื่อคัดเลือกข้อสอบสำหรับใช้เป็นแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

6.3 ค่าความยากง่าย (P) หาได้จากสูตรคำนวณดัชนีความยาก ดังนี้ (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2544, น. 10 8)

$$P = \frac{f}{n}$$

เมื่อ P คือ ดัชนีความยาก

f คือ จำนวนคนที่ตอบข้อสอบนั้นถูก

n คือ จำนวนคนที่เข้าสอบ

ค่าความยากง่าย (P) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 มีค่ามาก หมายถึง มีคนตอบถูกในข้อนั้นมาก แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความง่าย แต่ถ้าค่า P มีค่าน้อย หมายถึงมีคนตอบถูกในข้อนั้นน้อย แสดงว่า ข้อสอบนั้นมีความยาก ในการวิเคราะห์ความยากใช้เกณฑ์ดัชนีความยากของข้อสอบ กำหนดไว้ อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพดีให้ครอบคลุมองค์ประกอบของความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.67

6.4 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยการประมาณค่าด้วย K-R20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) ซึ่งหาได้จากสูตร ดังนี้ (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2544, น. 120)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ n คือ จำนวนข้อสอบ

pq คือ ผลคูณของสัดส่วนผู้ตอบข้อนั้นถูกกับสัดส่วนของผู้ตอบข้อนั้นผิด

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน

6.5 เกณฑ์สำหรับการพิจารณาความสามารถด้านความรู้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการทำแผนการสอนในการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา กำหนดให้วิทยากร และผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาใช้เกณฑ์คะแนนร้อยละ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนร้อยละ 80.00-100 หมายความว่า มีความรู้ ระดับ ดีเยี่ยม
 คะแนนร้อยละ 70.00- 79.99 หมายความว่า มีความรู้ ระดับ ดี
 คะแนนร้อยละ 60.00- 69.99 หมายความว่า มีความรู้ ระดับ พอใช้
 คะแนนร้อยละ 50.00-59.99 หมายความว่า มีความรู้ ระดับ ผ่าน
 คะแนนร้อยละ 0.00-49.99 หมายความว่า มีความรู้ ระดับ ไม่ผ่าน
 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ผ่าน สำหรับการประเมินความสามารถด้านความรู้ โดยกำหนด
 เกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป

2. แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
 ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
 ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถ
 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และ
 ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2 สร้างเกณฑ์ประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเกณฑ์
 การประเมินในแต่ละองค์ประกอบจะมีลักษณะเป็นการให้คะแนนในแต่ละข้อ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ
 4, 3, 2, 1 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแสดงเป็นเกณฑ์
 การประเมิน (rubric score)

2.3 นำแบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎี
 เชื่อมโยงไอนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ฉบับร่าง นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
 ความครอบคลุม ความเหมาะสม และความตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ
 อาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 นำแบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
 จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตรวจสอบความสอดคล้อง
 ระหว่างเกณฑ์ในการประเมินกับระดับคะแนนและภาษาที่ใช้ โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC)
 โดยพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.5 นำแบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว
 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน โดยกำหนดให้วิทยากร
 และผู้วิจัย เป็นผู้ประเมินผลความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อวิเคราะห์หา
 ค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Interrater reliability) มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 80%
 ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 88.44%

6. วิธีดำเนินการวิจัยใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอนดังนี้

6.1 การเตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

6.1.1 การจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอแก่ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขออนุมัติดำเนินการ รวมทั้งเจาะจงเลือกครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง

6.1.2 การเตรียมการด้านเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมให้พร้อมที่จะใช้ทำการทดลองหลักสูตร ได้แก่ เอกสารประกอบการพัฒนาสำหรับวิทยากร เอกสารสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม การเตรียมการด้านอาคารสถานที่สื่อประกอบต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม

6.1.3 การเตรียมการและประสานงานกับคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนา ด้านอาคารสถานที่ พิธีเปิด พิธีปิด อาหารว่างและเครื่องดื่ม การต้อนรับ การเตรียมเอกสารลงเวลาของผู้เข้ารับการพัฒนา การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งงานบริการต่าง ๆ ที่เห็นสมควร

6.2 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

6.2.1 ทำการทดสอบและประเมินก่อนการจัดกิจกรรม (Pretest) โดยทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ประเมินทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามแบบทดสอบและแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การดำเนินการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดของเคอร์ลิงเจอร์ (Kerlinger, 1986, p. 295) เนื่องจากผู้วิจัยใช้ผู้สนใจสมัครเข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มตัวอย่าง และต้องการทราบความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จึงใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ดังรูปแบบต่อไปนี้

ตาราง 10 แสดงแบบแผนวิจัย ศึกษากลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

Pretest	Treatment or intervention	Posttest
O ₁	X	O ₂

- เมื่อ O₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม
 X แทน การได้รับการพัฒนาตามหลักสูตรฝึกอบรม
 O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

6.2.2 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ รวมจำนวน 36 ชั่วโมง

6.2.3 ประเมินผลงานการปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินผลงาน การปฏิบัติการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ครอบคลุมทุกหน่วยการเรียนรู้

6.2.4 สังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมพัฒนาปฏิบัติการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประเมินคุณลักษณะของผู้เข้ารับการพัฒนา ประกอบด้วย ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้มีเหตุผลทางวิชาการ และมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

6.3 ทำการทดสอบและประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตร (Posttest) ดังนี้

6.3.1 ประเมินความสามารถด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ วิทยากรและผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ตามแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.3.2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ วิทยากรและผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบประเมินความสามารถที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.3.3 ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นความรู้สึกรับต่อปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ประเมินตนเองโดยการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ตามแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.4 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมมาวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผลการดำเนินการ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบของการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

7.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่าง ก่อนทดลองและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้สถิติทดสอบลำดับที่โดยเครื่องหมายของ วิลค็อกซัน (Wilcoxon-signed rank test)

7.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครู ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากข้อความจากแบบสังเกต การสอนในชั้นเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยผู้วิจัย และนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์เหตุการณ์ แบบไม่อิงทฤษฎี การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมในขั้นตอนนี้ มุ่งเน้นการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ภายหลังจากจัดกิจกรรมฝึกอบรม มีตัวชี้วัดคือ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตาม หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พิจารณาความคิดเห็นของครูผู้เข้าฝึกอบรม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ในขั้นตอนนี้จะประเมินผลการใช้หลักสูตร แบ่งการดำเนินงาน ดังนี้

1. การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ ครูผู้เข้าฝึกอบรม จำนวน 10 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรในส่วนของปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 - 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (input) สอบถามความพึงพอใจของครูผู้เข้าฝึกอบรม เกี่ยวกับคุณลักษณะของวิทยากร

ตอนที่ 2 กระบวนการ (Process) สอบถามความพึงพอใจของครูผู้เข้าฝึกอบรมด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ตอนที่ 3 ผลลัพธ์ (Output) สอบถามความพึงพอใจของครูผู้เข้าฝึกอบรมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน

1.3 วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามกรอบแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach) โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการพัฒนาด้านการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรด้านต่าง ๆ ปัญหา และอุปสรรครวมทั้งความเหมาะสมของการดำเนินการในทุกส่วนของการจัดกิจกรรมหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการแล้ว ดังนี้

1.3.1 ประเมินความเหมาะสมของปัจจัย (Input) ได้แก่ คุณลักษณะของวิทยากร

1.3.2 ประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ (Process) ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมในด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม

1.3.3 ประเมินความเหมาะสมของผลลัพธ์ (Outcome) ได้แก่ การประเมินการนำความรู้และวิธีการฝึกปฏิบัติที่ได้รับตลอดหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน

การประเมินหลักสูตรตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มีสิ่งที่ต้องการประเมินวิธีการประเมินเครื่องมือที่ใช้ และเกณฑ์การประเมินสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 11 แสดงการสรุปสิ่งที่ต้องการประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้และเกณฑ์การประเมินสำหรับการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
ตอนที่ 1			
ปัจจัยนำเข้า ได้แก่	ครูผู้สอนระดับชั้น	แบบสอบถาม	4.50 -5.00 หมายถึง
คุณลักษณะของ	ประถมศึกษาปีที่ 3	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ	เหมาะสมมากที่สุด
วิทยาการ	โรงเรียนในสังกัด	คุณลักษณะของ	3.50 -4.49 หมายถึง
	สำนักงานเขตพื้นที่	วิทยาการ	เหมาะสมมาก
	การศึกษาประถมศึกษา		2.50 -3.49 หมายถึง
	เชียงใหม่ เขต 6 ที่เป็น		เหมาะสมปานกลาง
	กลุ่มตัวอย่างตอบ		1.50 -2.49 หมายถึง
	แบบสอบถาม		เหมาะสมน้อย
			1.00 -1.49 หมายถึง
			เหมาะสมน้อยที่สุด
			<u>เกณฑ์การตัดสิน</u> คะแนน
			เฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและมี
			ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
			ไม่เกิน 1.00
			(ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2535,
			น. 138)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
<u>ตอนที่ 2</u>			
กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร	ครูผู้สอนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ที่เป็น กลุ่มตัวอย่างตอบ แบบสอบถาม	แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมตาม หลักสูตร	4.50 -5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 3.50 -4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก 2.50 -3.49 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 1.50 -2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย 1.00 -1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด เกณฑ์การตัดสิน คะแนน เฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและมี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.00 (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2535, น. 138) ใช้เกณฑ์เดียวกับสิ่ง ที่ต้องการประเมินด้านปัจจัย นำเข้า
<u>ตอนที่ 3</u>			
ผลลัพธ์ ได้แก่ การนำ ผลที่ได้จากการฝึกอบรม ไปปฏิบัติการสอน	ครูผู้สอนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ที่เป็น กลุ่มตัวอย่างตอบ แบบสอบถาม	แบบสอบถาม ความ คิดเห็นเกี่ยวกับการ นำผลที่ได้จากการเข้า ฝึกอบรมไป ปฏิบัติการสอน	ใช้เกณฑ์เดียวกับสิ่งที่ต้องการ ประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า - สรุปรวบรวมข้อมูลทั้งหมด นำเสนอโดยการแจกแจง ความถี่และ ร้อยละ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสม ของการใช้ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Develop) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอผลการวิจัย ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. ผลการหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม และการศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

นำเสนอผลการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้รับการพัฒนามีต่อหลักสูตรฝึกอบรมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์	ประเด็นสำคัญที่นำไปใช้
1. การเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 1.1 ความสามารถด้านความรู้ 1.2 ความสามารถด้านทักษะ 1.3 ด้านเจตคติ	1.3 ความสามารถด้านเจตคติ 1. มีความเข้าใจถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของผู้เรียน 2. มีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมแต่ละชาติพันธุ์ของผู้เรียน และเจตคติที่ดีต่อชาติพันธุ์นั้น ๆ	
2. การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีองค์ประกอบใดบ้าง	1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 2. หลักการของหลักสูตร 3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4. โครงสร้างหลักสูตร 5. แนวทางบริหารจัดการหลักสูตร 6. เป้าหมายของหลักสูตร 7. กิจกรรมการฝึกอบรม 8. สื่อประกอบการฝึกอบรม 9. การวัดและประเมินผลสาระของหลักสูตร	1. ความเป็นมาและความสำคัญ 2. หลักการของหลักสูตร 3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4. โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร 5. แนวทางบริหารจัดการหลักสูตร 6. เป้าหมายของหลักสูตร 7. กิจกรรมการฝึกอบรม 9. สื่อประกอบการฝึกอบรม 10. การวัดและประเมินผล
3. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สาระของหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนา ควรมีลักษณะอย่างไร	1. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถครูในการออกแบบการสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ 2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่สื่อสารได้ 2 ภาษา ให้เรียนรู้ และเข้าใจในภาษามาตรฐาน หรือภาษาไทย ได้อย่างถูกต้อง 3. เป็นหลักสูตรที่ครูต้องสามารถออกแบบการเรียนรู้ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	1. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถครูในการออกแบบการสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ 2. เป็นหลักสูตรที่ครูต้องสามารถออกแบบการเรียนรู้ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์	ประเด็นสำคัญที่นำไปใช้
	กิจกรรมการพัฒนา 1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ และเข้าใจในสังคม และวัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 2. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูเข้าใจ เข้าถึง หลักการที่นำมาใช้กับผู้เรียนสู่การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ที่เป็นภาษาพื้นฐานของวิชาอื่น ๆ	
4. การพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 4.1 รูปแบบที่ใช้ในการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย 4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สู่ความสำเร็จ	รูปแบบที่ควรนำมาใช้ในการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ควรใช้รูปแบบ “การฝึกอบรม” เพราะเป็นกิจกรรมที่ถือว่ามีประโยชน์ เพราะ 1. เป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ให้แก่ครู 2. ผู้เข้าอบรมได้นำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมมาช่วยในการพัฒนางาน 3. ทำให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน 4. การสร้างแรงจูงใจให้ครูมีการพัฒนาตนเองสู่การพัฒนาทางด้าน การสอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น 5. การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	1. การสร้างแรงจูงใจให้ครูมีการพัฒนาตนเองสู่การพัฒนาทางด้าน การสอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น 2. การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ดังนี้

1. ครูควรมีความรู้ในเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรฯ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. ครูควรมีความเข้าใจต่อสังคม วัฒนธรรม และทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. รูปแบบการพัฒนาที่ควรนำมาใช้ในการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ควรใช้รูปแบบ “การฝึกอบรม” เพราะถือว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ให้แก่ครู ได้นำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับการอบรมมาช่วยในการพัฒนางาน อีกทั้งทำให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น

4. สำคัญและกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม ควรเป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมความสามารถให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่สื่อสารได้ 2 ภาษา ให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจภาษามาตรฐานหรือภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

2. ผลการสำรวจความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้น	n = 10	
	ความถี่	
เพศ		ร้อยละ
1. ชาย	4	40.00
2. หญิง	6	60.00
วุฒิการศึกษา		
1. ปริญญาตรี	8	80.00
2. ปริญญาโท	2	20.00
ประสบการณ์การสอน		
1 – 5 ปี	5	50.00
6 – 10 ปี	3	30.00
11 – 15 ปี	2	20.00
15 ปีขึ้นไป	0	0.00

ข้อมูลเบื้องต้น	n = 10	ร้อยละ
	ความถี่	
ระดับชั้นที่สอน		
ประถมศึกษาปีที่ 1	0	0.00
ประถมศึกษาปีที่ 2	0	0.00
ประถมศึกษาปีที่ 3	10	100

จากตาราง 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.00 และเป็นเพศชายร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80.00 มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ 6 – 10 ปี ร้อยละ 30.00 และ 11 – 15 ปี ร้อยละ 20.00 เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผลความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ตาราง 14 แสดงผลความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ความต้องการจำเป็น	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. ความสามารถในการเตรียมการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	4.800	3.100	0.548	
- ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในหลักสูตร เชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนรู้				3
2. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	4.900	3.000	0.633	2
3. เทคนิค/วิธีการสอน สำหรับห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	4.800	2.800	0.714	1
4. การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน	5.000	3.400	0.471	5
5. การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐาน/ ตัวชี้วัดของหลักสูตร	4.700	3.100	0.516	4

จากตาราง 14 พบว่า ความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในรายองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ประเด็น มีค่า $PNI_{modified}$ ตั้งแต่ 0.471 ถึง 0.714 โดยด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ มากที่สุดและควรได้รับการพัฒนา 3 อันดับแรก คือ เทคนิค/วิธีการสอน สำหรับ

ห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และ ความสามารถในการเตรียมการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ในเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในหลักสูตรเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

นำเสนอผลการสร้างและหาคุณภาพ 3 ส่วน คือ

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
3. ผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างหลักสูตร (เนื้อหาสาระ และระยะเวลา) 5) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร 6) กิจกรรมการฝึกอบรม 7) สื่อ และ 8) การวัดและประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

“ครู” เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปการศึกษาโดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยระบุไว้ในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 9(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 4) ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพครู ดังนั้นการเป็นครูมืออาชีพต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และ

พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประพฤติตน ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู นั่นคือ ครูต้องมีสมรรถนะอันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่ กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารไหลบ่าข้าม พรมแดนมาถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีแสวงหาความรู้กำลัง ปรับเปลี่ยนไปจากระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียว ไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพิ่มมากขึ้น ท่ามกลางสถานะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้ บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้และความสามารถ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการขององค์กรบริหารการศึกษา ตั้งแต่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นครูจึงควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนา ทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ ด้านภาษาไทย โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่นักเรียนประสบปัญหาทั้งด้านการอ่าน การฟัง พูด และการเขียน อีกทั้งครูผู้สอนไม่มีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะพัฒนา นักเรียนกลุ่มนี้ให้มีความสามารถทางการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีโรงเรียนมีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลากหลายชาติพันธุ์มาเรียนรวมกัน ดังนั้น ภาษาของเด็กมักเป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนท้องถิ่น แตกต่าง จากภาษาของโรงเรียนซึ่งใช้ภาษาไทยมาตรฐาน อีกทั้งเนื้อหาในการเรียนการสอนมักจะเน้นภาษาไทย ที่เป็นภาษามาตรฐาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช่ครูกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ ภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในชั้นเรียนไม่เข้าใจภาษาไทยในสิ่งที่ครูสอนอย่างชัดเจน ไม่สนุกในการไปโรงเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ดังนั้นนโยบายทางภาษาและ การศึกษาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยการสอนเป็นรายวิชาหรือใช้ เป็นสื่อในการเรียนการสอนร่วมกับภาษาไทยตามบริบทพื้นที่ที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็น

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าเป็นระดับชั้นพื้นฐานของการจำ การเข้าใจ และการรับรู้ถึงการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ครูที่สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ต้องสอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องมีความเข้าใจวัฒนธรรมของนักเรียน เข้าใจภาษาของนักเรียน และสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ โดยเฉพาะความสำคัญยิ่งกับคุณครูที่สอนภาษาไทยให้กับนักเรียน แต่ปัจจุบันพบว่าคุณครูที่สอน ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีปัญหาด้านการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จึงส่งผลกระทบต่อการสอนให้กับนักเรียน โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย ที่เป็นวิชาพื้นฐานสำคัญต่อ

การเรียนรู้วิชาอื่น ๆ นักเรียนต้องอ่านออก เขียนได้ ฟังรู้เรื่อง พร้อมทั้งพูดได้ถูกต้องตามหลักการ นั่นคือ ผู้เรียนต้องมีทักษะพื้นฐานทางภาษาไทยที่ดี หากครูผู้สอนไม่สามารถสื่อสารด้านการสอนกับนักเรียนได้ เนื่องจากไม่เข้าใจภาษา วัฒนธรรมของผู้เรียน จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่ยอมมาโรงเรียน ไม่อยากเรียนหนังสือ ไม่อยากพูดคุยกับคุณครู ทำให้เป้าหมายต่อการเรียน เพราะครูสื่อสารได้เพียงภาษาไทย เท่านั้น

วิธีการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา เป็นการสนับสนุนให้ครูที่สอนนักเรียนที่เป็นสองภาษา กระตุ้นตัวเองให้มีความเข้าใจในการเรียนภาษาเป้าหมายหรือภาษาไทย รวมทั้งเนื้อหาและหนังสือที่ใช้ในการเรียนภาษาเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษาให้เป็นกลุ่มนักเรียนที่สามารถพูดได้สองภาษาจากการเรียนรู้ของพวกเขา ทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้น การสอนในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มนี้ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนด้วย (Garcia, Johnson, & Selter, 2017) การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาจึงมีความแตกต่างจากวิธีเรียนแบบดั้งเดิมที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการรับประสบการณ์ตรงจากครูผู้สอน เช่น ในห้องเรียนสองภาษา ครูจะสอนหลักการโครงสร้างของภาษา สอนให้จำ ให้ท่อง ให้อ่าน ใช้ภาษาสอนภาษาตามหลักธรรมชาติ นั่นคือการเชื่อมโยงภาษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้จากภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษารวมทั้งการเรียนรู้ของพวกเขา พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้นการสอนในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนอีกด้วย

การพัฒนาทักษะครูและการเพิ่มเติมทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูคือ “การฝึกอบรมครู” ดังที่ ชูชัย สมितिโกร (2558, น. 8) ได้อธิบายไว้ว่า การฝึกอบรมบุคลากร (personnel training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (ability) และทัศนคติ (attitude) ของบุคลากรซึ่งจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมครูจึงมีความสำคัญ ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะการสอนของครูผู้สอนแล้ว ยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเนื้อหา เทคนิคการสอน และรวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่สำคัญและเหมาะกับการนำมาใช้ในการฝึกอบรมครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ได้แก่ แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาเป็นวิธีการใหม่ที่ครูยังไม่คุ้นเคย โดยมีวิธีการสอน ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ผสานกับแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach, lesson study and learning approach) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively see) และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาเพื่อการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จากการนำแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ การฝึกหัดทางปัญญาจากต้นแบบ ที่นำผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษามาดำเนินการถ่ายทอดความรู้ และการเข้าร่วมสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน รวมทั้งการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่เป็นการรวมกลุ่มของครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนร่วมกัน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูจาก การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน แล้วนำมาพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งไม่มีหลักสูตรนี้ แต่หากมีหลักสูตรแล้วก็จะทำให้การพัฒนาครูประสบผลสำเร็จได้ตามที่มุ่งหวัง เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ผ่านการวางแผนและเขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางได้ในบริบทต่าง ๆ กัน และจะมีคุณค่ายิ่งใน การเสริมสร้างครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สู่การพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่พัฒนาตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่เสริมสร้างความสามารถของครูภายใต้ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน
4. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดกับครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม เมื่อจบกระบวนการฝึกอบรม ดังนี้

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ ม้ง และไทใหญ่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา
2. ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการสอน
3. ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

4. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 36 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง
หน่วย 1: การเชื่อมโยงภาษา	กิจกรรมที่ 1 TL คืออะไร ทำไมถึงต้องใช้ TL	2
	กิจกรรมที่ 2 กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2
	กิจกรรมที่ 3 หลักการสอนแบบการเชื่อมโยงภาษา	2
หน่วย 2 พัฒนาภาษา นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	กิจกรรมที่ 1 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง	2
	กิจกรรมที่ 2 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง	2
	กิจกรรมที่ 3 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	2

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง
หน่วย 3 สัมพันธ์ตาม มาตรฐานและตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลาง	กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด	3
	กิจกรรมที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	3
	กิจกรรมที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2
หน่วย 4 เสริมสร้างการ ออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมที่ 1 - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา	2
	กิจกรรมที่ 2 - การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ - การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา	2
	กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	3
	กิจกรรมที่ 4 ปฏิบัติการ 1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (ออกแบบหน่วยการเรียนรู้) 2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	3
รวม 30 ชั่วโมง		
หน่วยที่ 5 ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอนผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง		รวม 6 ชั่วโมง
รวมเวลาฝึกอบรมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง		

5. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร

หลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ครูพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ดังนี้

1. ผู้เข้าฝึกอบรม ทำกิจกรรมทดสอบก่อนการอบรม (Pre-test) เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ภาษาไทย และความเชื่อเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา
2. หลังจากการเรียนรู้หน่วยที่ 4 แล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้
3. หลังจากออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้เข้าฝึกอบรมนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในสถานศึกษา เป็นเวลา 6 ชั่วโมง
4. ผู้เข้าฝึกอบรมนำผลการทดลองใช้ มาร่วมกันสะท้อนคิด และประเมินผล
5. รวมเวลาการทำกิจกรรมนี้ ทั้งหมด 36 ชั่วโมง

หมายเหตุ: กิจกรรมทั้งหมดผู้เข้าฝึกอบรมปฏิบัติการในสถานศึกษา และมีผู้สอนหรือวิทยากรเป็นที่เลี้ยงในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้กำลังใจ

6. กิจกรรมการฝึกอบรม

การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรม ได้นำทฤษฎีการเชื่อมโอนภาษา (Translanguaging) เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะในห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย ริชาร์ด ดูโฟร์ (Richard DuFour) และ รอเบิร์ต เอเคอร์ (Robert Eaker) เมื่อ ค.ศ. 1998 ชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอีกหลายประการ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) การเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การเรียนรู้ร่วมกัน 5) การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม 6) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) การประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และ 8) การสะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาต่อยอด (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 404-406)

2. แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach, lesson study and learning approach) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่อาศัยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอน

บทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียนเขียนแผนการเรียนการสอน และเตรียมสื่อการสอน 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively see) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect) ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้และการคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 334)

3. แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ เปิดเผยความคิดหรือความรู้แฝงของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่เบื้องหลังการทำงานออกสู่ภายนอก ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในโลกแห่งความจริง มีกรอบแนวคิดคือ สารระการการเรียนรู้ การจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวิธีการเรียนการสอน โดยมีวิธีการสอน ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) (ศศิธร ชิดนายิ, 2559, น. 9-10)

7. สื่อ

สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีดังนี้

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่

1.1 Mr. Sangsok Son, Ph.D (TLE Researcher & Developer Literacy & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International)

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์

1.3 สน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่

1.4 สน.พรรณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6

2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
5. เพื่อนครูที่ร่วมพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
6. นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้

8. แนวการวัดและประเมินผล

ผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

ประเมินจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินจากแบบทดสอบความรู้ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

2. ด้านทักษะการปฏิบัติ

ผลงานการฝึกปฏิบัติจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สู่การลงมือปฏิบัติการสอนจริงในห้องเรียน โดยการประเมินจากแบบสังเกตการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการนำแผนการสอนไปใช้จริงในห้องเรียน

2. ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จากการนำหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 15 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 5		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา			
1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา มีความเหมาะสมตามความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาหลักสูตร	4.40	0.55	มาก
2	มีทฤษฎีรองรับ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้	4.40	0.55	มาก
	หลักการของหลักสูตร			
3	มุ่งส่งเสริมความสามารถครูในการสร้างความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานสู่การพัฒนา ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์	4.60	0.55	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 5		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
4	กระบวนการของหลักสูตรสร้าง ความตระหนักให้ผู้ใช่หลักสูตรมีความมุ่งมั่นที่ จะพัฒนาตนเองตามความรู้ที่ได้รับ	4.60	0.55	มากที่สุด
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร				
5	ระบุถึงความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ ครูอย่างชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
6	มีความครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ	4.40	0.55	มาก
7	มีความชัดเจน สามารถทำให้บรรลุถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้	5.00	0.00	มากที่สุด
8	มีความสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร	4.40	0.55	มาก
โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร				
9	โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมระหว่าง เนื้อหา กิจกรรม และเวลา	4.00	0.00	มาก
10	กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมในโครงสร้าง หลักสูตรไว้ชัดเจน	4.00	0.00	มาก
แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร				
11	มีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่ มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะการปฏิบัติได้	4.60	0.55	มากที่สุด
12	แนวทางการบริหารหลักสูตรส่งผลให้ครูสามารถ นำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนได้	5.00	0.00	มากที่สุด
กิจกรรมการฝึกอบรม				
13	กิจกรรมการฝึกอบรมระบุขั้นตอน การทำกิจกรรมได้ชัดเจน	4.40	0.00	มาก
14	กิจกรรมฝึกอบรมทำให้ครูเข้าใจปัญหา และ สามารถหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง	4.00	0.00	มาก
15	กระบวนการฝึกอบรม ส่งเสริมให้ครูเกิด ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ได้อย่างแท้จริง	4.00	0.00	มาก
16	การใช้ทฤษฎีเชื่อมโยงเนื้อหาในการจัดการ เรียนรู้ภาษาไทย มีความเป็นไปได้ในการ พัฒนาครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์	4.60	0.55	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 5		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
	สื่อ			
17	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	4.60	0.55	มากที่สุด
18	สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม	4.00	0.00	มาก
	การวัดและประเมินผล			
19	การวัดและประเมินผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
20	การวัดและประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ	4.60	0.55	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.46	0.55	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด อยู่ใน 10 รายการหลัก โดยมีความเหมาะสมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ระบุถึงความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน, มีความชัดเจน สามารถทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ และแนวทางการบริหารหลักสูตรส่งผลให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนได้ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$)

ตาราง 16 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 5		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
1	รูปเล่มเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมง่ายต่อความเข้าใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
2	คำแนะนำในเอกสารประกอบหลักสูตรมีความชัดเจน สามารถเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่อผู้เข้ารับการพัฒนาได้	4.40	0.55	มาก

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 5		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
3	โครงสร้างหลักสูตรระบุเนื้อหา กิจกรรม และ เวลาชัดเจน	4.00	0.00	มาก
4	ระยะเวลาในการทำกิจกรรมเพียงพอต่อการ ทำกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.00	0.00	มาก
5	ระบุชิ้นงาน ภาระงานไว้อย่างชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
6	ระบุการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ครู สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้จริง	4.20	0.45	มาก
7	ภาษาที่ใช้ในเอกสารประกอบหลักสูตรมี ความชัดเจน ถูกต้อง และสามารถเข้าใจง่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
8	เป็นเอกสารที่ทั้งวิทยากรและครูผู้เข้ารับ การพัฒนาสามารถนำไปใช้ได้ตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร	4.00	0.00	มาก
รวมเฉลี่ย		4.40	0.55	มาก

จากตาราง 16 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 รายการได้แก่ รูปเล่มเอกสารประกอบหลักสูตร เหมาะสม ง่ายต่อความเข้าใจ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ภาษาที่ใช้ในเอกสารประกอบหลักสูตร มีความชัดเจน ถูกต้อง และสามารถเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) และระบุชิ้นงาน ภาระงานไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$)

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังให้คำแนะนำในการปรับปรุงหลักสูตรเพิ่มเติม คือ

- เขียนให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อการใช้ภาษาในการเรียน การสอน
- เขียนปัญหาให้ชัดเจนว่านักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งใช้ภาษาแม่ในชีวิตประจำวัน แต่ต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการเรียน จึงทำให้ประสบปัญหาในการเรียน
- เขียนให้เห็นความจำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งต้องใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวทางสำคัญในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

3. ผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยนำเสนอผลการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

1. การเตรียมเอกสาร ผู้วิจัยได้เตรียมคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นหลักสูตรผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาดำเนินการพัฒนาตามโครงสร้างหลักสูตรเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี จำนวน 2 วัน และภาคปฏิบัติคือปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนจำนวน 1 วัน

2. การเตรียมตัวบุคคล ประกอบด้วย ผู้วิจัย วิทยากรจากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา จำนวน 2 คน ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ 1 คน

ข้อเสนอผลการวิจัยด้านบุคลากรเพิ่มเติม

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาตนเองเพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยได้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การนำทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาร่วมกับทวิ-พหุภาษา มาใช้ให้กับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความรู้และความสามารถในเรื่องทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาโดยตรง จากประเทศเกาหลี คือ Mr.Sangsok Son จากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ ร่วมกับ ผศ.วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถในเรื่องทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ชัดเจนขึ้น สามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มั่นใจยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ วิทยากรจากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ทั้ง 2 คน ได้ร่วมเป็นวิทยากรการอบรมให้แก่ครูผู้รับฝึกอบรม เป็นเวลา 3 วัน

3. การเตรียมสถานที่ ได้แก่ ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ผลการศึกษาทดลองนำร่องหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพิจารณาในความเป็นไปได้ในด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล สรุปได้ดังนี้

1. ความเหมาะสมของความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร พบว่า ความเป็นมาและความสำคัญมีความเหมาะสมตามความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งมีทฤษฎีรองรับที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

2. ความเหมาะสมของหลักการของหลักสูตร พบว่า เป็นหลักการที่มุ่งส่งเสริมความสามารถครูในการสร้างความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานสู่การพัฒนาผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และมีกระบวนการของหลักสูตรที่สร้างความตระหนักให้ผู้ใช่หลักสูตรมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองตามความรู้ที่ได้รับ

3. ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า มีความสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร และครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ มีความชัดเจน สามารถทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุถึงความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน

4. ความเหมาะสมของโครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร พบว่า โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมระหว่างเนื้อหา กิจกรรม และเวลา มีการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมในโครงสร้างหลักสูตรไว้ชัดเจน

5. ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะการปฏิบัติได้ ส่งผลให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนได้

6. ความเหมาะสมของกิจกรรมการฝึกอบรม พบว่า กิจกรรมการฝึกอบรมมีการระบุขั้นตอนการทำกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน มีการใช้ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีความเป็นไปได้ใน การพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ครูเข้าใจปัญหาและสามารถหาวิธีแก้ปัญหาที่ตนเองได้ด้วยตนเอง และเป็นการส่งเสริมให้ครูเกิดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างแท้จริง

7. ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม พบว่า สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

8. ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล พบว่า การวัดและประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ อีกทั้งตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดลองนำร่องหลักสูตรฝึกอบรมมาสรุปผล แก้ไขปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ผู้วิจัยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจัดกิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตร กับครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 10 คน เสนอผลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (n = 10)

การทดสอบ	Mean	SD	Wilcoxon Signed Ranks Test	Sig.
Pretest	7.70	2.75	-2.825	.005
Posttest	17.90	1.37		

จากตาราง 17 พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการอบรม (Posttest) สูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการอบรม (Pretest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้า
ฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้า
ฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ความสามารถด้านการ จัดการเรียนรู้ ภาษาไทย	ประเด็น การ ประเมิน	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ ร้อยละ 70 ของ คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p
ความสามารถในการ ออกแบบการจัดการ เรียนรู้	4	16	11.2	14.35	1.06	9.438	0.000
ความสามารถในการ เขียนแผนการจัดการ เรียนรู้	4	16	11.2	13.65	0.88	8.769	0.000
ความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ ภาษาไทย	4	16	11.2	14.65	0.82	13.334	0.000
รวม	12	48	33.6	42.65	2.17	13.166	0.000

จากตาราง 18 พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้า
ฝึกอบรมหลังฝึกอบรมด้วยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยภาพรวมความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย
13.65 คะแนน ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 14.35 คะแนน และ
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 14.65 คะแนน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ได้มีครูผู้เข้าฝึกอบรม จำนวน 10 คน โดยเป็นครูที่สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นห้องเรียน
หลากหลายชาติพันธุ์ ดังนี้

- 1) โรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด จำนวน 1 คน
- 2) โรงเรียนบ้านห้วยม่วงฝิ่งซ้าย จำนวน 1 คน
- 3) โรงเรียนบ้านปางเกี้ยว จำนวน 1 คน
- 4) โรงเรียนบ้านปางอู่ จำนวน 2 คน
- 5) โรงเรียนศรีจอมทอง จำนวน 2 คน
- 6) โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ จำนวน 3 คน

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น 4 กลุ่มโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ดังนี้ กลุ่มโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด ประกอบด้วยโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอดและโรงเรียนบ้านห้วยม่วงฝิ่งซ้าย จำนวน 2 คน กลุ่มโรงเรียนบ้านปางอู่ ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านปางอู่และบ้านปางเกี้ยว จำนวน 3 คน โรงเรียนศรีจอมทอง จำนวน 2 คน และโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ จำนวน 3 คน

ผลการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม จากการสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยภาพรวม ดังนี้

2.2.1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละกลุ่มโรงเรียนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้คือ คุณลักษณะของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จุดมุ่งหมายของการสอน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การออกแบบชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด น่าสนใจ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามกลวิธีการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา อีกทั้งมีการกำหนดเวลาของการสอนแต่ละหน่วยได้อย่างเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีความรู้และความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจถึงขั้นตอนการสอนของกลวิธีการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นั่นคือ ความเชื่อ (Stance) การออกแบบ (Design) และการยกระดับการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจและสอดคล้องกับผู้เรียน (Shifts) มาร่วมกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

2.2.2 ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ครูผู้เข้าฝึกอบรม สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนและถูกต้องตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ อันได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สื่อประกอบการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล

อีกทั้งมีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน มีการกำหนดสื่อประกอบการสอนได้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้สังเกตชั้นเรียน จำนวน 2 ครั้ง จากการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน โดยทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ได้ผลการสังเกตชั้นเรียน ดังนี้

ผลการสังเกตชั้นเรียนครั้งที่ 1

โรงเรียนศรีจอมทอง - ครูผู้สอนเป็นพื้นเมือง นักเรียนเป็นกลุ่มพื้นเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ และกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

(ครูผู้สอนคนที่ 1) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามที่ออกแบบไว้ โดยไม่มีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา มีการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ แต่มีการปรับเปลี่ยนสื่อประกอบการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ อีกทั้งได้เกิดการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียน และนักเรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถอ่าน เขียนภาษาไทย และเข้าใจความหมายได้ดีขึ้น และจากการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน นักเรียนมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด - ครูผู้สอน นักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ

(ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามที่ออกแบบไว้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้อง มีการใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ นักเรียนเรียนรู้คำภาษาไทยได้ดีขึ้น กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการพูดสื่อสารภาษาไทย รวมทั้งอ่านและเขียนภาษาไทยได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

จุดเด่นของกลุ่มโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอดคือ ครูผู้สอนเป็นครูที่สามารถพูดภาษาถิ่นได้ เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในขณะที่ทำกิจกรรมก็สามารถสื่อสารหรืออธิบายเป็นภาษาถิ่นได้ อีกทั้งในขณะที่ทำกิจกรรม นักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นร่วมกับภาษาไทยได้ แต่ครูผู้สอนก็จะพยายาม

ให้นักเรียนสื่อสารเป็นภาษาไทยให้มาก เพื่อนำไปสู่การอ่าน การเขียน การฟัง และการเข้าใจ ความหมายได้ดียิ่งขึ้น

โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ - ครูผู้สอนเป็นพื้นเมือง นักเรียนเป็นกลุ่มพื้นเมือง กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่

(ครูผู้สอนคนที่ 1) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ แต่มีการปรับกิจกรรมของการแบ่งกลุ่มนักเรียนจากที่ออกแบบไว้แต่ละกลุ่มจะต้องมีหลากหลายชาติพันธุ์ ให้เป็นกลุ่มที่มีชาติพันธุ์เดียวกันก่อนในครั้งแรก เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจและตั้งใจในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันก่อน แล้วจึงปรับกิจกรรมกลุ่มให้มีทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่ม และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งแรก นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสนุกสนาน สามารถสื่อสารเป็นภาษาแม่เดียวกันได้ แต่การเขียนภาษาไทยยังไม่ถูกต้อง มีเพียงนักเรียนกลุ่มพื้นเมืองที่สามารถเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง แต่เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มที่มีนักเรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในกลุ่มเดียวกัน ครั้งแรกนักเรียนยังขาดความมั่นใจในการสื่อสาร แต่ครูผู้สอนได้แนะนำและกระตุ้นนักเรียนในการทำกิจกรรม โดยนักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ เพื่อน ๆ ในกลุ่มจะได้เรียนรู้ภาษาของนักเรียนด้วย ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจขึ้นและทำกิจกรรมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสนุกสนาน อีกทั้งการอ่านและการเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง เพราะเพื่อนที่เป็นนักเรียนพื้นเมืองได้ช่วยกัน นอกจากนี้ครูได้มีการปรับสื่อประกอบการสอนและการวัดและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับการกิจกรรมการเรียนรู้

จุดเด่นของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือคือ ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยทำป้ายนิเทศที่มีภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียนในห้องเรียนครบทุกกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งครูผู้สอนได้เกิดการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียนได้ทุกภาษา

กลุ่มโรงเรียนบ้านปางอู่ - ครูผู้สอนเป็นพื้นเมือง 2 คน และเป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ 1 คน นักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ และกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

(ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านปางอู่) ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการสอนครูที่เป็นครูชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ พบว่า ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา รวมทั้งมีการใช้สื่อและการวัดและประเมินผลเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มกันอย่างสนุกสนาน เพราะนักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ และสามารถสื่อสารได้ เนื่องจากบทเรียนเป็นเรื่องของคำกริยา นักเรียนจึงสามารถแสดงท่าทางออกมาให้เพื่อนได้ อีกทั้งพบว่า ครูผู้สอนสามารถพูดภาษาถิ่นได้ทั้งภาษากะเหรี่ยงสะกอและภาษาม้ง หากนักเรียนไม่เข้าใจ ครูผู้สอนสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ จึงทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

หลังจากผู้วิจัยเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนครบทั้ง 4 โรงเรียนแล้ว ได้ทำการสะท้อนผลร่วมกัน และนำข้อมูลที่ได้รับการสะท้อนผลไปปรับและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้อตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาอีกครั้ง แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนครั้งที่ 2 ได้ จึงให้ครูผู้สอนส่งคลิปการสอน

ผลการสะท้อนคิดของครูผู้สอนด้านการนำแผนการจัดการเรียนรู้อที่พัฒนาบทเรียนร่วมกันมาปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ครูโรงเรียนศรีจอมทอง) “เข้าใจนักเรียนมากขึ้น จัดทำ/ออกแบบการจัดทำแผนการเรียนรู้อที่สามารถเชื่อมโอนภาษา การจัดบรรยากาศชั้นเรียน และสื่อการเรียนรู้อที่สนับสนุนการเรียนรู้อของนักเรียน ดังสโลแกน **เข้าใจนักเรียน เรียนรู้อพร้อมกัน สนับสนุนร่วมมือ**”

(กลุ่มครูผู้สอนโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด) “แนวทางในการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกการเชื่อมโอนภาษา ที่นำภาษาถิ่นมาร่วมกับภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อและเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียน เข้าใจความหมายทั้งภาษาแม่ควบคู่ภาษาไทย”

(ครูโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ) “ภาษาแม่ของนักเรียน ไม่ใช่อุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน เราสามารถหยิบภาษาของนักเรียนมาเป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ ถ้าเราเข้าใจนักเรียน เราก็สามารถออกแบบการเรียนการสอนได้ และเมื่อไม่เข้าใจก็ทำบัญชีคำศัพท์ภาษาถิ่นท้ายแผนการจัดการเรียนรู้อได้ ทำให้เข้าใจภาษาถิ่นของนักเรียนได้มากขึ้น สามารถพูดสื่อสารกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้”

(กลุ่มครูโรงเรียนบ้านปางอ้อ) “ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติ ทำให้เข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถออกแบบการเรียนการสอนแบบเชื่อมโอนภาษาได้ สามารถปรับแผนการสอนปกติให้เป็นแผนการสอนแบบเชื่อมโอนภาษาได้ นักเรียนสนุกและพูดสื่อสารกับเพื่อนได้”

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

นำเสนอผลการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้เข้าฝึกอบรม 10 คน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านปัจจัยนำเข้าของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 10		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	SD	
1	วิทยากรมีความรู้ความสามารถของเนื้อหาที่ถ่ายทอดความรู้	4.80	0.42	มากที่สุด
2	วิทยากรบรรยายได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	4.30	0.48	มาก
3	วิทยากรมีความเหมาะสม ถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.60	0.52	มากที่สุด
4	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ซักถามข้อสงสัย	5.00	0.00	มากที่สุด
5	วิทยากรตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ	4.70	0.48	มากที่สุด
6	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการฝึกปฏิบัติมากที่สุด	4.30	0.48	มาก
7	วิทยากรสามารถช่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก้ปัญหาในระหว่างการทำกิจกรรมได้	4.60	0.52	มากที่สุด
8	วิทยากรสร้างบรรยากาศเร้าความสนใจระหว่างฝึกอบรม	4.80	0.42	มากที่สุด
9	วิทยากรมีการจัดลำดับขั้นตอนของการฝึกอบรม	4.50	0.53	มากที่สุด
10	วิทยากรพร้อมทีมงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.00	0.00	มาก
รวมเฉลี่ย		4.56	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 19 ความพึงพอใจด้านปัจจัยนำเข้าของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.39$) แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีความคิดเห็นในระดับที่มากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ วิทยากรบรรยายได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.48$), วิทยากรเปิดโอกาสให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมได้มีการฝึกปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.48$) และวิทยากรพร้อมทีมงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูผู้เข้าฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.00$)

ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านกระบวนการของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 10		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	SD	
1	การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา ส่งผลให้ผู้รับการพัฒนาเข้าใจปัญหา และ สามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง	3.80	0.42	มาก
2	วิทยากรมีการเสริมแรงให้ผู้รับการพัฒนาทำ กิจกรรมด้วยความเข้าใจและมั่นใจสู่การปฏิบัติ จริง	4.70	0.48	มากที่สุด
3	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
4	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.52	มาก
5	กิจกรรมมีความชัดเจน ส่งเสริมความรู้ ความ เข้าใจต่อผู้รับการพัฒนา	4.60	0.52	มากที่สุด
6	กิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถ ปฏิบัติได้จริง	4.40	0.52	มาก
7	สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำ	5.00	0.00	มากที่สุด
8	การวัดผลกิจกรรมของหลักสูตรสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนด	4.30	0.48	มาก
9	วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรม	4.30	0.48	มาก
10	โดยภาพรวม กระบวนการของหลักสูตรฝึกอบรม ส่งเสริมความสามารถผู้รับการพัฒนาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.30	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย		4.48	0.39	มาก

จากตาราง 20 ความพึงพอใจด้านกระบวนการของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) วิทยากรมีการเสริมแรงให้ผู้รับการพัฒนามำกิจกรรมด้วยความเข้าใจและมั่นใจ สู่การปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.48$) และกิจกรรมมีความชัดเจน ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อครูผู้เข้าฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.52$)

ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านผลลัพธ์ของครูผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน

ข้อที่	รายการประเมิน	N = 10		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	SD	
1	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ทำให้มีความเข้าใจนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น	4.40	0.52	มาก
2	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้	4.50	0.53	มากที่สุด
3	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติสามารถพัฒนาบทเรียนร่วมกันสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้	3.80	0.42	มาก
4	สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นสู่ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนได้อย่างมั่นใจ	4.50	0.53	มากที่สุด
5	เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างแท้จริง	4.40	0.52	มาก
รวมเฉลี่ย		4.32	0.50	มาก

จากตาราง 21 พบว่า ความพึงพอใจด้านผลลัพธ์ของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ ความรู้

ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ทำให้มีความเข้าใจนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.52$), เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.52$) และความรู้ที่ได้รับจากฝึกปฏิบัติสามารถพัฒนาบทเรียนร่วมกันสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.42$)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
3. เพื่อทดลองการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมุ่งศึกษา
  - 3.1 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาของครูก่อนและหลังฝึกอบรม ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น
  - 3.2 เปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ของครูหลังการฝึกอบรม เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานตามกรอบวิธีการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. ศึกษาแนวทางเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 2 ในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การยกร่างหลักสูตร เป็นการนำข้อสรุปจากผลการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างออกแบบหลักสูตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำหลักสูตรที่ประกอบด้วย เอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร

2. การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นการเตรียมเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาอธิบายหลักสูตรที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้สามารถทำความเข้าใจในองค์ประกอบและรายละเอียดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง เอกสารประกอบหลักสูตรประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และเครื่องมือวัดและประเมินผล

3. ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสม และศึกษานำร่อง (Pilot Study)

4. ทดลองนำร่องหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ นำหลักสูตรไปใช้กับครูที่สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน ผลการทดลองนำร่อง พบว่า หลักสูตรมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

5. ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการทดลองนำร่อง และข้อเสนอแนะต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม มาสรุปผล แก้ไขปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการจัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 10 คน โดยดำเนินการทดลองฝึกอบรมตามหลักสูตร จำนวน 36 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 การเชื่อมโยงภาษา หน่วยที่ 2 พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยที่ 3 การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลาง และหน่วยที่ 4 เสริมสร้างการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2. ดำเนินการอบรมตามหลักสูตร ซึ่งกำหนดเป็นภาคทฤษฎี จำนวน 30 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ คือการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอนผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม ในเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

4. ผู้วิจัยดำเนินการความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ใน 3 ด้าน คือ

4.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4.2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4.3 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้คือ

การประเมินหลักสูตรหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยมีตัวชี้วัด คือ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

1. ความรู้สึกที่มีต่อปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณลักษณะของวิทยากร
2. ความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร
3. ความรู้สึกที่มีต่อผลลัพธ์ ได้แก่ การนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้ 1) ครูควรมีความรู้ในเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรฯ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง 2) ครูควรมีความเข้าใจต่อสังคม วัฒนธรรม และทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 3) รูปแบบการพัฒนาที่ควรนำมาใช้ในการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ควรใช้รูปแบบ “การฝึกอบรม” เพราะถือว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ให้แก่ครู ได้นำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมมาช่วยในการพัฒนางาน อีกทั้งทำให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น และ 4) สำคัญและกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม ควรเป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมความสามารถให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่สื่อสารได้ 2 ภาษา ให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจภาษามาตรฐาน หรือภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

1.2 ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าความต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในรายองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ประเด็น มีค่า $PNI_{modified}$ ตั้งแต่ 0.471 ถึง 0.714 โดยด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ มากที่สุดและควรได้รับการพัฒนา 3 อันดับแรก คือ เทคนิค/วิธีการสอนสำหรับห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และ ความสามารถในการเตรียมการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในหลักสูตรเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนรู้

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นำเสนอผลการวิจัย ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ในภาพรวมมีความ

เหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด อยู่ใน 10 รายการหลัก โดยมีความเหมาะสมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ระบุถึงความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน, มีความชัดเจน สามารถทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ และแนวทางการบริหารหลักสูตรส่งผลให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนได้ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) และความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 รายการได้แก่ รูปเล่มเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสม ง่ายต่อความเข้าใจ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ภาษาที่ใช้ในเอกสารประกอบหลักสูตรมีความชัดเจน ถูกต้อง และสามารถเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) และระบุชิ้นงาน ภาระงานไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$) นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังให้คำแนะนำในการปรับปรุงหลักสูตรเพิ่มเติมคือ 1) เขียนให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อการใช้ภาษาในการเรียนการสอน 2) เขียนปัญหาให้ชัดเจนว่านักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งใช้ภาษาแม่ในชีวิตประจำวัน แต่ต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการเรียน จึงทำให้ประสบปัญหาในการเรียน และ 3) เขียนให้เห็นความจำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งต้องใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวทางสำคัญในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

2.2 ผลการทดลองนำร่องหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าหลักสูตรมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 3 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการอบรม (Posttest) สูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการอบรม (Pretest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย นำเสนอผลการวิจัย 2 ส่วน คือ

2.1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรมหลังฝึกอบรมด้วยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยภาพรวมความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 13.65 คะแนน ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 14.35 คะแนน และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 14.65 คะแนน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากผลการศึกษาผลการศึกษาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้เข้าฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม จากการศึกษาสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยภาพรวม ดังนี้

2.2.1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละกลุ่มโรงเรียนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้คือ คุณลักษณะของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จุดมุ่งหมายของการสอน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม 3 ด้านคือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การออกแบบชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด น่าสนใจ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามกลวิธีการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา อีกทั้งมีการกำหนดเวลาของการสอนแต่ละหน่วยได้อย่างเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีความรู้และความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจถึงขั้นตอนการสอนของกลวิธี การสอนภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นั่นคือ ความเชื่อ (Stance) การออกแบบ (Design) และการยกระดับการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจและสอดคล้องกับผู้เรียน (Shifts) มาร่วมกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

2.2.2 ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วน และถูกต้องตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ อันได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สื่อประกอบการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล อีกทั้งมีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน

มีการกำหนดสื่อประกอบการสอนได้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้สังเกตชั้นเรียนจำนวน 2 ครั้งจากการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนโดยทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ได้ผลการสังเกตชั้นเรียน ดังนี้

โรงเรียนศรีจอมทอง - ครูผู้สอนเป็นพื้นเมือง นักเรียนเป็นกลุ่มพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ และกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

(ครูผู้สอนคนที่ 1) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามที่ออกแบบไว้ โดยไม่มีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา มีการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ แต่มีการปรับเปลี่ยนสื่อประกอบการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ อีกทั้งได้เกิดการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียน และนักเรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถอ่าน เขียนภาษาไทย และเข้าใจความหมายได้ดีขึ้น และจากการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน นักเรียนมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด - ครูผู้สอน นักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ

(ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามที่ออกแบบไว้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้อง มีการใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ นักเรียนเรียนรู้อำนาจภาษาไทยได้ดีขึ้น กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการพูดสื่อสารภาษาไทย รวมทั้งอ่านและเขียนภาษาไทยได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

จุดเด่นของกลุ่มโรงเรียนบ้านขุนแม่หยอดคือ ครูผู้สอนเป็นครูที่สามารถพูดภาษาถิ่นได้ เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในขณะทำกิจกรรมก็สามารถสื่อสารหรืออธิบายเป็นภาษาถิ่นได้ อีกทั้งในขณะทำกิจกรรม นักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นร่วมกับภาษาไทยได้ แต่ครูผู้สอนก็จะพยายามให้นักเรียนสื่อสารเป็นภาษาไทยให้มาก เพื่อนำไปสู่การอ่าน การเขียน การฟัง และการเข้าใจความหมายได้ดียิ่งขึ้น

โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ - ครูผู้สอนเป็นพื้นเมือง นักเรียนเป็นกลุ่มพื้นเมือง กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่

(ครูผู้สอนคนที่ 1) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ แต่มีการปรับกิจกรรมของการแบ่งกลุ่มนักเรียนจากที่ออกแบบไว้แต่กลุ่มจะต้องมีหลากหลายชาติพันธุ์ ให้เป็นกลุ่มที่มีชาติพันธุ์เดียวกันก่อนในครั้งแรก เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจและตั้งใจในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันก่อน แล้วจึงปรับกิจกรรมกลุ่มให้มีทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่ม และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งแรก นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสนุกสนาน สามารถสื่อสารเป็นภาษาแม่เดียวกันได้ แต่การเขียนภาษาไทยยังไม่ถูกต้อง มีเพียงนักเรียนกลุ่มพื้นเมืองที่สามารถเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง แต่เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มที่มีนักเรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในกลุ่มเดียวกัน ครั้งแรกนักเรียนยังขาดความมั่นใจในการสื่อสาร แต่ครูผู้สอนได้แนะนำและกระตุ้นนักเรียนในการทำกิจกรรมโดยนักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ เพื่อน ๆ ในกลุ่มจะได้เรียนรู้ภาษาของนักเรียนด้วย ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจขึ้นและทำกิจกรรมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสนุกสนาน อีกทั้งการอ่านและการเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง เพราะเพื่อนที่เป็นนักเรียนพื้นเมืองได้ช่วยกัน นอกจากนี้ครูได้มีการปรับสื่อประกอบการสอนและการวัดและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้อยู่

จุดเด่นของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือคือ ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยทำป้ายนิเทศที่มีภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียนในห้องเรียนครบทุกกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งครูผู้สอนได้เกิดการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียนได้ทุกภาษา

กลุ่มโรงเรียนบ้านปางอู่ - ครูผู้สอนเป็นพื้นเมือง 2 คน และเป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ 1 คน นักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ และกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

(ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านปางอู่) ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการสอนครูที่เป็นครูชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ พบว่า ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา รวมทั้งมีการใช้สื่อและการวัดและประเมินผลเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มกันอย่างสนุกสนาน เพราะนักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ และสามารถสื่อสารได้ เนื่องจากบทเรียนเป็นเรื่องของคำกริยา นักเรียนจึงสามารถแสดงท่าทางออกมาให้เพื่อนได้ อีกทั้งพบว่า ครูผู้สอนสามารถพูดภาษาถิ่นได้ทั้งภาษากะเหรี่ยงสะกอและภาษาม้ง หากนักเรียนไม่เข้าใจ ครูผู้สอนสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ จึงทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

นำเสนอผลการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้รับการพัฒนาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

1. ด้านปัจจัยนำเข้าของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.39$) แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มีความคิดเห็นในระดับที่มาก 3 รายการ ได้แก่ วิทยากรบรรยายได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.48$), วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการฝึกปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.48$) และวิทยากรพร้อมทีมงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.00$)

2. ด้านกระบวนการของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) วิทยากรมีการเสริมแรงให้ผู้รับการพัฒนาทำกิจกรรมด้วยความเข้าใจและมั่นใจ ส่งเสริมการปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.48$) และกิจกรรมมีความชัดเจน ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อผู้รับการพัฒนา ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.52$)

3. ด้านผลลัพธ์ของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมทำให้มีความเข้าใจนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.52$), เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.52$) และความรู้ที่ได้รับจากฝึกปฏิบัติสามารถพัฒนาบทเรียนร่วมกันสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.42$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีประเด็นข้อค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1 จากผลการศึกษาความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร รวมทั้งความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และทัศนคติ (attitude) ของบุคลากรซึ่งจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่องค์การจัดขึ้นมา เพื่อช่วยให้บุคลากรมีคุณสมบัติในการทำงานที่สูงขึ้น (ชูชัย สมितिไกร, 2558, น. 8) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาครู เพราะถือว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ให้แก่ครูที่ได้รับการพัฒนา ได้นำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมมาช่วยในการพัฒนางาน อีกทั้งทำให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควบคู่กับเรียนภาษาถิ่น อันจะส่งผลให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าใจภาษามาตรฐานได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น และการพัฒนาครูที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน คือ การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย ริชาร์ด ดูโฟร์ (Richard DuFour) และโรเบิร์ต เอเคอร์ (Robert Eaker) เมื่อ ค.ศ. 1998 ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอีกหลายประการ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) การเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การเรียนรู้ร่วมกัน 5) การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม 6) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และ 8) การสะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาต่อยอด (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 404-406) ร่วมกับการดำเนินการของแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับ มธุรส ประภาจันทร์ และคณะ (2559) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมทำให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้พร้อมกับการทำงานซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ครูผู้เข้ารับการอบรมเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่ส่งผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการฝึกอบรม เพราะเป็นการฝึกอบรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการเรียนรู้ตลอดจนลงมือปฏิบัติจริง ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา

จากการฝึกปฏิบัติจริง นำผลจากการทำบทปฏิบัติการในหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติจริงในห้องเรียน อีกทั้ง ศิริชัย กาญจนวาสิ (2538, น. 7) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและทันเหตุการณ์เสมอ การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ การพัฒนาฝีมือในการทำงานให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงคนอย่างเป็นระบบ เป็นการให้การศึกษาดลอดชีวิตสำหรับทุกคนเช่นเดียวกับการศึกษา คนต้องพัฒนาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การฝึกอบรมที่ดีจะต้องสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ เกิดประโยชน์ต่อบุคคล ด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิด การวิเคราะห์และการตัดสินใจ เพื่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำ การฝึกอบรมมักใช้เวลาสั้น ๆ เพื่อให้เกิดผลเร็วที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ทันที

1.2 ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาในเรื่อง เทคนิค/วิธีการสอน สำหรับห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการเตรียมการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ และจากสภาพปัจจุบันปัญหาที่เป็นจริงและความคาดหวังของครู จึงนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สอดคล้องกับอรุณลักษณ์ คำณิ (2561) ที่ได้ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กล่าวว่า ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องการพัฒนารจัดการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาในห้องเรียน การออกแบบการเรียนรู้อ การใช้สื่อชั้นเรียน และการประเมินผล ตามลำดับ

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่สร้างขึ้น ดำเนินการโดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแก่ผู้เรียน กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถครู ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการสร้างหลักสูตรที่มาจากปัญหาและสภาพความต้องการแก้ปัญหา

เพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริงที่พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำข้อมูลมา กำหนดจุดมุ่งหมาย และกำหนดเป็นเนื้อหาสาระของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตรของ Taba (1962) ขั้นตอนที่ 1 คือ วิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม พัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก ควรเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริงและเป็นแนวทาง ในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระต้องให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่คัดเลือกบรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใด ก่อนหลังซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้ เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรจุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือ ข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป การที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและ ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ฝึกอบรมตามกระบวนการข้างต้นแล้ว หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ จันทะคุณ (2560) ที่วิจัยพบว่า หลักสูตร ฝึกอบรมเตรียมความพร้อมรับมีอน้ำท่วมตามแนวคิดพี่สอนน้อง สำหรับนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย ภายหลังการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วหลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ ทองสุข (2557) ที่วิจัยพบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเตรียมความพร้อมในการเผชิญภัยพิบัติน้ำท่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีประเด็นที่ควรนำมา อภิปราย 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าการฝึกอบรม

เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ใช้การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเป็นแนวคิดสำคัญในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ที่ครูยังไม่คุ้นเคย จึงต้องเรียนรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (cognitive apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration)

1. ตัวแบบ

ตัวแบบในการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International) และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้งสองคนมีความสามารถในการโค้ช และการเสริมศักยภาพ กิจกรรมของตัวแบบได้แก่ การยกตัวอย่าง การสาธิต การอธิบายความคิด

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา เป็นทฤษฎีใหม่ที่ยังไม่มีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การได้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีการเชื่อมโอนภาษามาถ่ายทอดให้กับครูผู้เข้าฝึกอบรมโดยตรง จะส่งผลให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมเข้าใจนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก่อนการฝึกอบรมให้กับครู ผู้วิจัยได้เข้ารับการอบรมพัฒนากับ Mr. Sangsok Son และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ณ มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสาร รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติจริงในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และจากการที่ผู้วิจัยและครูผู้เข้าฝึกอบรมได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาโดยตรง ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมนักเรียน เข้าใจกระบวนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา จนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนได้

2. การชี้แนะหรือการโค้ช

การชี้แนะหรือการโค้ช เป็นกระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้ของครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรม มีเป้าหมายเพื่อให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมประสบความสำเร็จ เรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย มุ่งพัฒนาและเสริมทักษะความสามารถผ่านการมีปฏิสัมพันธ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถให้ใกล้เคียงกับสมรรถนะของผู้เชี่ยวชาญ กิจกรรมประกอบด้วย การมอบหมายงานให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมฝึกปฏิบัติโดยมีผู้เชี่ยวชาญสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมและให้การช่วยเหลือในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความเข้าใจในกิจกรรมที่ฝึกปฏิบัติ สามารถบูรณาการกิจกรรมร่วมกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องตามบริบทของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. การเสริมศักยภาพ

การเสริมศักยภาพเป็นการที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ช่วยเหลือเฉพาะในด้านความรู้ความเข้าใจ และความสามารถที่อยู่เกินความสามารถของครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรม โดยทำให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรม สร้างความรู้ความเข้าใจ และทำงานสมบูรณ์ด้วยตนเองให้มากที่สุด หากไม่สามารถทำได้ผู้เชี่ยวชาญจะช่วยจนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้ และทำงานสำเร็จ เมื่อครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถรับผิดชอบในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และทำงานนั้นได้ด้วยตนเองแล้วผู้สอนจะค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลง กิจกรรมการเสริมศักยภาพ เช่น การยกตัวอย่าง การให้ข้อเสนอแนะ การอธิบาย การให้คำแนะนำ การประเมินผล การตั้งคำถามเพื่อให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมค้นหา การกระตุ้น (Prompts) การบอกใบ้ (Hints) แนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาบางส่วน การชี้แนะ (Direct instruction) เป็นต้น

4. การพูดหรือสื่อสารออกมา

การพูดหรือสื่อสารออกมาเป็นการให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมบอกเล่าหรือเขียนหลังจากที่ฝึกปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจและทำงาน รวมทั้งการให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมวิพากษ์งานของกลุ่มเพื่อน

5. การสะท้อนคิด

การสะท้อนคิดเป็นการทำให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมไตร่ตรองถึงความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง กิจกรรมที่ใช้ ได้แก่ การให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมทบทวน ไตร่ตรอง และวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ และความสามารถของตนเองกับผู้เชี่ยวชาญหรือเพื่อน ๆ การสะท้อนคิดของครูจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยรับรู้ว่ามีครูมีความรู้

ความเข้าใจเพียงใด และมีเรื่องใดที่ต้องเติมเต็มความรู้ ปรับเปลี่ยนความคิดครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

6. การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่

การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ เป็นขั้นตอนหลังจากครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้เชี่ยวชาญออกจากการช่วยเหลือ ผู้เชี่ยวชาญจะมีบทบาทคือ กระตุ้นครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนให้มีการเรียนรู้อย่างอิสระ กำหนดเป้าหมายของตนเอง รวมทั้งการช่วยให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความมั่นใจในการสร้างความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติการสอน และแก้ปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมการฝึกอบรมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (cognitive apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ เปิดเผยความคิดหรือความรู้แฝงของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่เบื้องหลังการทำงาน ออกสู่ภายนอก ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้จักคิด ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในโลกแห่งความจริง มีกรอบแนวคิด คือ สาระการเรียนรู้ การจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวิธีการเรียนการสอน โดยมีวิธีการสอน ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) (ศศิธร ชิดนายิ, 2559, น. 9-10) และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ศศิธร ชิดนายิ, 2559) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการฝึกหัดทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาพยาบาล ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า 1) นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 57 คนคิดเป็นร้อยละ 87.69 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 12.31 2) นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยมีจุดเด่น คือ ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ คือ Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International) และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์

ประยุกต์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาโดยตรง ซึ่งทั้ง 2 ท่านได้ถ่ายทอดความรู้ ได้ตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้ทำการชี้แนะในการทำกิจกรรมด้วยความเอาใจใส่ทุกกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงแม้ว่า Mr. Sangsok Son จะพูดภาษาไทยไม่ค่อยชัดเจน แต่ก็พยายามพูดสื่อสารด้วยอากัปกิริยาท่าทางให้ครูผู้เข้าอบรมได้เข้าใจ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี และผู้วิจัยช่วยแปลเป็นภาษาไทยให้เข้าใจยิ่งขึ้น มีการเสริมศักยภาพครูผู้เข้าฝึกอบรมให้รู้จักการวิพากษ์ผลงานทั้งของตนเองและของเพื่อน รู้จักการสะท้อนคิด และนำผลที่ได้รับจากการสะท้อนจากการปฏิบัติกิจกรรมและปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนไปปรับปรุงและพัฒนา อีกทั้งมีการกระตุ้นความคิดในการให้เกดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในขณะทำกิจกรรม การเรียนการสอน เมื่อเกิดปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้จนเกิดเป็นประสบการณ์ นำไปสู่ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3.2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาสำหรับ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ ความสามารถดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ใช้การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ดังที่ได้อธิบายมาข้างต้น ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา และ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมแนวคิดการพัฒนาบทเรียน ร่วมกัน (lesson study approach) ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาสำหรับ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และเตรียมสื่อ

2) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาสำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์และสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงในชั้นเรียน

3) การสะท้อนผลร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนที่ เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไข บทเรียน จนได้บทเรียนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษาสำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคุณภาพ

และจากการสะท้อนคิดของครูผู้เข้าฝึกอบรมด้านการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาบทเรียนร่วมกันมาปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน ได้ผลการสะท้อนคิด ดังนี้

1) ทำให้เข้าใจนักเรียนมากขึ้น จัดทำ/ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงภาษา การจัดบรรยากาศชั้นเรียน และสื่อการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ดังสโลแกน “**เข้าใจนักเรียน เรียนรู้พร้อมกัน สนับสนุนร่วมมือ**”

2) มีแนวทางในการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกการเชื่อมโยงภาษา ที่นำภาษาถิ่นมาร่วมกับภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียน เข้าใจความหมายทั้งภาษาแม่ควบคู่ภาษาไทย

3) ภาษาแม่ของนักเรียน ไม่ใช่อุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน เราสามารถหยิบภาษาของนักเรียนมาเป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ ถ้าเราเข้าใจนักเรียน เราก็สามารถออกแบบการเรียนการสอนได้ และเมื่อไม่เข้าใจ ก็ทำบัญชีคำศัพท์ภาษาถิ่นท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ทำให้เข้าใจภาษาถิ่นของนักเรียนได้มากขึ้น สามารถพูดสื่อสารกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้

กิจกรรมการฝึกอบรมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study and learning approach) ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียน เขียนแผนการเรียนการสอน และเตรียมสื่อการสอน 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect) ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้และการคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ (ชาโรณี ตรีวิทย์, 2552, 2560; ราชบัณฑิตยสภา, 2558)

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาโรณี ตรีวิทย์ (2550) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) กระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียนเป็นกระบวนการทำงานในการพัฒนาวิชาชีพของครูในบริบทการทำงานจริงของตนผ่านการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการคิดและการเรียนรู้ของนักเรียน กระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนมีขั้นตอนสำคัญ

6 ชั้นที่มีลักษณะเป็นวงจร ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายการศึกษาผ่านบทเรียน 2) การวางแผนบทเรียน 3) การสอนและการสังเกตในชั้นเรียน 4) การสืบสอบผลการปฏิบัติงาน 5) การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน และ 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้ในการดำเนินงานตามกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน ครูสามารถปรับขั้นตอนการดำเนินงานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของตนได้โดยยังคงรักษาองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการไว้ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง 2) การกำหนดประเด็นการศึกษาผ่านบทเรียนที่มาจากสภาพปัญหาด้านการคิดหรือการเรียนรู้ในการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน 3) การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน 4) การให้ผลสะท้อนและการอภิปรายผลการปฏิบัติงาน 5) การดำเนินการในระยะยาวและขับเคลื่อนกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริงโดยครู และ 6) การมีส่วนร่วมของผู้รู้ 2) การดำเนินงานตามกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนสามารถช่วยพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูได้ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ด้านทักษะการคิดในการจัดการเรียนการสอน และด้านความสามารถในการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง โดยครูผู้ร่วมวิจัยมีการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด และครูผู้ร่วมวิจัยประมาณร้อยละ 50 มีการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด 11 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ ครูผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อย 3 ตัวบ่งชี้ โดยมีการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 ตัวบ่งชี้ในแต่ละด้าน

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวรา ชูสังข์ (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการฝึกอบรมฯ ที่พัฒนาขึ้น ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน มีหลักการสำคัญคือ 1) ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตามกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจและเคารพซึ่งกันและกันของครู 2) ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนโดยคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สลับบทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะโดยเท่าเทียม ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ 4) สังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยใช้ประเด็นการสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ผู้รับการชี้แนะกำหนดไว้ 5) วิเคราะห์ และสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และ

ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง และมีขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ 4 ขั้นตอน คือ 1) สร้างกลุ่มสมาชิก 2) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาได้ร่วมกัน 3) พัฒนาการสอน 4) สะท้อนผลการพัฒนา กระบวนการฝึกอบรมฯ ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 50 ชั่วโมง 2) ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน รองลงมา คือ การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามลำดับ นอกจากนี้ หลังจากเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการออกแบบแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ได้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ออกแบบกิจกรรมมีเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ครูช่วยกันเตรียมการสำหรับการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้คิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ใช้คำถามปลายเปิด และรอคอยคำตอบจากเด็ก ใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ออกแบบไว้ และใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีขนาดใหญ่เหมาะสมกับเด็ก ใช้สื่อของจริงและเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส ใช้สื่อเป็นระบบ รวมทั้งจัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับเรื่องที่สอน

4. จากการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูมีความคิดเห็นว่าวิทยากรบรรยายได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม เปิดโอกาสให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้มีการฝึกปฏิบัติมากที่สุด อีกทั้งมีทีมงานที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เข้าฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและเหมาะสมที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม ตรงกับการปฏิบัติหน้าที่จริงในสถานศึกษา อีกทั้งครูมีความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดความรู้ และเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมขณะฝึกอบรม จึงส่งผลต่อการพัฒนาและสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้

4.2 ด้านกระบวนการ ความคิดเห็นด้านกระบวนการของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำ วิทยากรมีการเสริมแรงให้ ครูผู้เข้าฝึกอบรมทำกิจกรรมด้วยความเข้าใจและมั่นใจสู่การปฏิบัติจริง และกิจกรรมมีความชัดเจน ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อผู้รับการพัฒนา ที่เป็นเช่นนี้เพราะ กิจกรรมของหลักสูตรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสามารถครูผู้สอน มีการปฏิบัติกิจกรรมจริงและตรงกับสภาพปัญหาในด้านการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนจริงในห้องเรียน ครูผู้เข้าฝึกอบรมจึงมีความมั่นใจที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปพัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสู่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลต่อการเรียนรู้ อย่างมีความสุขและมีความหมายต่อผู้เรียน

4.3 ด้านผลลัพธ์ ความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ของครูผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูมีความคิดเห็นว่า ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมพัฒนา ทำให้มีความเข้าใจนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น และความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการสอนได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยมีการเตรียมการดำเนินการจัดกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้นความสามารถครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย สู่ความสามารถในการเขียนแผนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างมาตรฐาน และตัวชี้วัดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับแผนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษาได้อย่างเข้าใจในบริบทความแตกต่างของผู้เรียนหลากหลายชาติพันธุ์ในห้องเรียน

ข้อค้นพบจากการทำวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาความสามารถครูที่สอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า

ด้านครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น จนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ ถูกต้องตามกระบวนการสอน อีกทั้งสามารถนำไปปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนได้ เนื่องจากครูที่เข้าฝึกอบรมมีความเชื่อว่า วิธีการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สามารถปรับวิธีสอนในห้องเรียนที่มีนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ได้ และนักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จากการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การให้อิสระในการใช้ภาษาแม่ของตนในการทำกิจกรรม การยอมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน อีกทั้งให้ความเคารพทางภาษาชาติพันธุ์ของกันและกัน

2. ครูที่เข้าฝึกอบรมที่ไม่ใช่ครูชาติพันธุ์หรือครูท้องถิ่น ที่ประสบปัญหาด้านการสื่อสารกับนักเรียนในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะให้ครูผู้สอนจัดทำ “คำศัพท์ภาษาถิ่น” เพิ่มเติมในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ครูได้ศึกษาคำศัพท์ภาษาถิ่นที่ต้องใช้ในแผนหรือบทเรียนนั้น ๆ ก่อน เพื่อที่จะสื่อสารกับนักเรียนได้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้น ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนด้านภาษาไทยดีขึ้นอีกด้วย

3. ครูที่เข้าฝึกอบรมที่เป็นครูชาติพันธุ์ หลังจากการเข้าฝึกอบรมแล้ว นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน ทำให้ค้นพบตนเองว่า “เป็นครู TL” เนื่องจากกระบวนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาที่สามารถพูดสื่อสารภาษาแม่ในขณะปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนได้ ทำให้ครูสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้และพร้อมทั้งบอกความหมายภาษาไทยควบคู่กันไป ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เพราะได้ทำการปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนอยู่แล้ว เพียงแต่ปรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ และสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร

ด้านนักเรียน

จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในขณะครูผู้เข้าฝึกอบรมนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน พบว่า

1. ในการจับกลุ่มของนักเรียนที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ในกลุ่ม นักเรียนจะยังไม่ยอมรับในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เนื่องจากไม่กล้าสื่อสารกับเพื่อนในกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้แนะนำให้ปรับเปลี่ยนกลุ่มโดยให้นักเรียนที่เป็นชาติพันธุ์เดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน สามารถสื่อสารด้วยภาษาเดียวกันได้ นักเรียนจึงยอมทำกิจกรรมกลุ่ม และให้จับกลุ่มเหมือนครั้งที่ 1 อีกครั้ง โดยครูให้อิสระในการพูดภาษาถิ่นของตนได้ และสามารถใช้ภาษาถิ่นควบคู่ภาษาไทยในการพูดสื่อสารกับเพื่อนได้
2. นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความตั้งใจ สามารถสื่อสารกับเพื่อนได้ และเมื่อนำเสนอผลงานก็สามารถพูดภาษาถิ่นของเพื่อนได้ หากพูดผิด เพื่อนเจ้าของภาษาจะช่วยพูดให้ถูกต้องทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานจากการเรียนรู้ภาษาถิ่นของเพื่อนอย่างไม่รู้ตัว
3. นักเรียนสามารถอ่านและเขียนภาษาถิ่นควบคู่ภาษาไทยได้ ทำให้มีความมั่นใจในการพูดสื่อสารกับครูและกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และร่วมกันทำกิจกรรมกันอย่างมีความสุข ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูดภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการเข้าใจความหมายของภาษาไทยได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

จากการทำวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์” ผู้วิจัยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานทางการศึกษา ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญ และสนับสนุนส่งเสริม

ให้มีการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้กับครูผู้สอน หรือพัฒนาเป็นหน่วยการเรียนรู้ หรือหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

1.2 โรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถให้กับครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาที่จะต้องสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูและนำหลักสูตรฝึกอบรมฉบับนี้ไปใช้

2.1 การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ควรเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้ครูเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ อันจะเป็นรากฐานความเติบโตทางความคิด ซึ่งประสบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน คล้ายคลึงกับครูและนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในงานวิจัยนี้

2.2 การพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ควรให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา เพราะการพัฒนาครูที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน คือ การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) ผสานกับแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach)

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประสบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนคล้ายคลึงกับครูและนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในงานวิจัยนี้

3.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้กับโรงเรียนในสังกัดอื่นเช่น โรงเรียนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือโรงเรียนในสังกัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2551). บทควมวิชาการ: ชาตินิยมกับ
พหุวัฒนธรรม. ใน *การประชุมวิชาการเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรรายปีที่ดีท้องถิ่นแผ่นดินไหว สำหรับโรงเรียนใน
พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้*. พะเยา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2536). *การวิจัยหลักสูตร ในประมวลบทความหลักสูตร: สาระร่วมสมัย*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ศิริธัญญรัตน์. (2561). *การออกแบบระบบการเรียนการสอน*. นครปฐม: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อลิอัน เพรส.
- ฉลอง ทับศรี. (2542). *การออกแบบการเรียนการสอนวิชา การออกแบบการเรียนการสอน (423511)*.
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2559). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร: แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ:
วีพริ้นท์ (1991).
- ซาตา กลิ่นเจริญ. (ม.ป.ป.). *เอกสารคำสอน การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิษณุโลก: ภาควิชา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชูชัย สมมติไกร. (2558). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). *หนังสือชุดส่งเสริมความรู้แก่ครู – อาจารย์ และประชาชน วิชาหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมภาษา สำหรับนิสิตนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ (ปริญญาณิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติ เพชรชื่น. (2535). *เทคนิคการประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). *เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- จิติมตี อาพัทธนานนท์. (2561). *โรงเรียนหลากหลายวัฒนธรรม: นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในสังคมพหุวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิระ ประวาฬพฤกษ์. (2538). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบัน ราชภัฏ.
- ณิรดา เวชญาติลักษณ์. (2561). *หลักการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ทวีป อภิลีทธิ์. (2536). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: พับลิคิสิเนนสพริ้นท์.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ธนัชชการพิมพ์.
- นงเยาว์ เนาวรัตน์. (2559). *การศึกษาพหุวัฒนธรรมเบื้องต้น: เรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในศตวรรษที่ 21*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ดวงสมัย.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2543). *นวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: เอสอาร์ พริ้นส์ดีง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *พัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐาน การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง นิมมานเหมินทร์. (2552). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4: วัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.
- พจนานุกรมคำศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2555). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

- มธุรส ประภาจันทร์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่าน และวินิจฉัยการอ่าน สำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2561). *ภาษาศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 1-5*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 6-10*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 11-15*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2562). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2545). *การประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรภรณ์ วงษาปัน. (2561). *การศึกษาผลการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอตอสะแกเขต จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพ การศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: เพชรเกษมพรีนติ้ง กรุ๊ป.
- วารินทร์ แก้วอุไร. (2549). *เอกสารคำสอน การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิษณุโลก: ภาควิชา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ศศิธร ชิดนาคย์. (2560). การฝึกหัดทางปัญญา: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความรู้. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลราชชนนี อุดรดิตถ์*, 9(2), 128-135.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

- สังัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สมชาติ กิจยรรยง, และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2539). *เทคนิคการจัดการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2539). *การประเมินหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิระ สมนาม. (2560). *โมเดลหลักสูตรและแบบเรียนภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กข้ามชาติไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจริตลักษณ์ ตีผดุง, และสรินยา คำเมือง. (2540). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงโป*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: เชียงใหม่ โรงพิมพ์สงศิลป์.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2561). *แนวคิดและแนวทาง: การประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา รัตนกุล, และสมทรง บุรุษพัฒน์. (2538). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงสะกอ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2560). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษา ชาติพันธุ์ และการจัดการศึกษา: โครงการวิจัยปฏิบัติการเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย เป็นสื่อ: กรณีศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”*. ปัตตานี: อีควาน มีเดีย แอนดีไซด์.
- อรรถกร ชัยมูล. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

- อรุณลักษณ์ คำมณี. (2561). *หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2544). *เอกสารคำสอน ระเบียบวิธีวิจัย ภาควิชาการศึกษา. พิษณุโลก: ภาควิชา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- Bezzina, A. M. (2017). *Translanguaging Practices in the Teaching of French as a Foreign Language in Malta*. Malta: Faculty of Education, University of Malta.
- Celic, C., & Seltzer, K. (2013). *Translanguaging: A CUNY-NYSIEB GUIDE FOR EDUCATORS*. New York: The Graduate Center, The City University of New York.
- Garcia, O., Johnson, S. L., & Seltzer, K. (2017). *THE TRANSLANGUAGING CLASSROOM: Leveraging Student Bilingualism for Learning*. Philadelphia: Caslon.
- Kampittayakul, T. (2018). *The Role of Translanguaging in Improving Thai learners Interactional Competence in Dyadic English as a Foreign Language Tutorial Sessions*. Thailand: Assumption University, Thailand.
- Proceedings. (2016). *Pedagogical and Cultural Approaches in Western Languages In The First International Conference*. Bangkok: Srinakharinwirot University Bangkok, Thailand.
- Rasman. (2017). *TO TRANSLANGUAGE OR NOT TO TRANSLANGUAGE? THE MULTILINGUAL PRACTICE IN AN INDONESIAN EFL CLASSROOM*. Indonesia: Universitas Negeri Yogyakarta.
- Scopich, D. (2018). *TRANSLANGUAGING IN AN EFL CLASSROOM: ATTITUDES AND PRACTICE. Submitted in partial fulfilment of the requirements for the M.A.in English Language and Literature and Italian Language and Literature at the University of Rijeka*. N.P.: n.p.
- Tsuchiya, K. (2017). *Co-constructing a translanguaging space Analysing a Japanese/ELF group discussion in a CLIL classroom at university*. Yokohama: Yokohama City University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง/หน้าที่ปัจจุบัน.....

ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ..... ปี

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์

ข้อที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับครูที่สอน
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1 ความสามารถด้านความรู้

1.2 ความสามารถด้านทักษะ

1.3 ความสามารถด้านเจตคติ

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2 การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีองค์ประกอบ
ใดบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม
ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สารของหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการ
พัฒนา ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 4 การพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4.1 รูปแบบที่ใช้ในการเสริมสร้างความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สู่ความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร
หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง แบบประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วิธีการประเมิน

ขอให้ท่านประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยพิจารณารายการประเมินแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมาก

ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่เสียสละเวลา ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

ฐิติพร ไชแสง

นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของหลักสูตร

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา มีความเหมาะสมตามความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาหลักสูตร					
2	มีทฤษฎีรองรับ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้					
3	หลักการของหลักสูตร มุ่งส่งเสริมความสามารถครูในการสร้างความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานสู่การพัฒนาผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์					
4	กระบวนการของหลักสูตรสร้างความตระหนักให้ผู้ใช้หลักสูตรมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองตามความรู้ที่ได้รับ					
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5	ระบุถึงความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน					
6	มีความครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ					
7	มีความชัดเจน สามารถทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้					
8	มีความสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร					
9	โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมระหว่างเนื้อหา กิจกรรม และเวลา					
10	กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมในโครงสร้างหลักสูตรไว้ชัดเจน					
11	แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร มีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะการปฏิบัติได้					
12	แนวทางการบริหารหลักสูตรส่งผลให้ครูสามารถนำไป					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	ปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนได้					
13	กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรมระบุขั้นตอน การทำกิจกรรมได้ชัดเจน					
14	กิจกรรมฝึกอบรมทำให้ครูเข้าใจปัญหา และสามารถหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง					
15	กระบวนการฝึกอบรม ส่งเสริมให้ครูเกิดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างแท้จริง					
16	การใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์					
17	สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้เทคโนโลยีเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์					
18	สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม					
19	การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
20	การวัดและประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ					

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	รูปเล่มเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสม ง่ายต่อความเข้าใจ					
2	คำแนะนำในเอกสารประกอบหลักสูตรมีความชัดเจน สามารถเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่อผู้เข้ารับการพัฒนาดได้					
3	โครงสร้างหลักสูตรระบุเนื้อหา กิจกรรม และเวลาชัดเจน					
4	ระยะเวลาในการทำกิจกรรมเพียงพอต่อการทำกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
5	ระบุชิ้นงาน ภาระงานไว้อย่างชัดเจน					
6	ระบุการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน ครูสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้จริง					
7	ภาษาที่ใช้ในเอกสารประกอบหลักสูตรมีความชัดเจน ถูกต้อง และสามารถเข้าใจได้ง่าย					
8	เป็นเอกสารที่ทั้งวิทยากรและครูผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปใช้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....(ผู้เชี่ยวชาญ)

(.....)

**แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรกับเอกสารประกอบหลักสูตร
หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง แบบประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม กับเอกสารประกอบฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วิธีการประเมิน

ขอให้ท่านพิจารณาประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรกับเอกสารประกอบหลักสูตร โดยพิจารณารายการประเมินแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการประเมินนั้นมีความสอดคล้อง
- 1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินนั้นไม่มีความสอดคล้อง

และโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่เสียสละเวลา ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

ฐิติพร ไชแสง

นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรกับเอกสารประกอบหลักสูตร

ข้อที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	ความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร			
2	ความเป็นมาและปัญหาเหมาะสมกับการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์			
3	หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งส่งเสริมความสามารถครูอย่างแท้จริง			
4	เนื้อหา กิจกรรมและเวลาในการดำเนินกิจกรรมในเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสม			
5	กิจกรรมของหลักสูตรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการทำกิจกรรมสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน			
6	ความเหมาะสมของทฤษฎีที่ใช้ในการส่งเสริมความสามารถครู			
7	กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์			
8	สื่อ/อุปกรณ์ มีความทันสมัย เหมาะกับครูผู้เข้ารับพัฒนา			
9	การวัดและประเมินผลของแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม			
10	โดยภาพรวมของหลักสูตรฝึกอบรม “ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา” ทำให้ครูเข้าใจนักเรียนที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และสามารถจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้			

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ .....(ผู้เชี่ยวชาญ)

(.....)

**แบบประเมินความเหมาะสมของข้อคำถามของแบบสอบถามความคิดเห็น
ผู้เข้าร่วมพัฒนาเพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเข้าร่วมพัฒนาของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์

2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้า

ฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน

3. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีการประเมิน

การประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์ โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณารายการประเมินและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการประเมินนั้นมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แนใจว่ารายการประเมินนั้นไม่มีความสอดคล้อง

และโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่เสียสละเวลา ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมิน

ความเหมาะสมของร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

ฐิติพร ไชแสง

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

1. เพศ ชาย หญิง
2. ประสบการณ์การสอน 1- 5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี
3. วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	วิทยากรมีความรู้ความสามารถของเนื้อหาที่ถ่ายทอดความรู้			
2	วิทยากรบรรยายได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม			
3	วิทยากรมีความเหมาะสม ถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย			
4	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ซักถามข้อสงสัย			
5	วิทยากรตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ			
6	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการปฏิบัติมากที่สุด			
7	วิทยากรสามารถช่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก้ปัญหาในระหว่างการทำกิจกรรมได้			
8	วิทยากรสร้างบรรยากาศเร้าความสนใจระหว่างฝึกอบรม			
9	วิทยากรมีการจัดลำดับขั้นตอนของการฝึกอบรม			
10	วิทยากรพร้อมทีมงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและเหมาะสม			

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ส่งผลให้ผู้รับการพัฒนาเข้าใจปัญหา และสามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง			
2	วิทยากรมีการเสริมแรงให้ผู้เข้ารับการพัฒนามุ่งมั่นทำกิจกรรมด้วยความเข้าใจและมั่นใจ สู่การปฏิบัติจริง			
3	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			
4	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา			
5	กิจกรรมมีความชัดเจน ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อผู้รับการพัฒนา			
6	กิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติได้จริง			
7	สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำ			
8	การวัดผลกิจกรรมของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด			
9	วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรม			
10	โดยภาพรวม กระบวนการของหลักสูตรฝึกอบรม ส่งเสริมความสามารถผู้รับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง			

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติ
การสอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ทำให้มีความเข้าใจ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น			
2	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ส่งผลให้มีความรู้ความ เข้าใจในหลักการของทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษาสู่การ ออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้			
3	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติ สามารถพัฒนาบทเรียน ร่วมกันสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้			
4	สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นสู่ ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนได้อย่างมั่นใจ			
5	เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมสร้างความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ อย่างแท้จริง			

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

ลงชื่อ .....(ผู้เชี่ยวชาญ)

(.....)

**แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรม
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
(สำหรับผู้เข้าร่วมพัฒนา)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเข้าร่วมพัฒนาของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์

2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการที่มีต่อการจัดกิจกรรมตาม

หลักสูตร

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้า

ฝึกอบรมไปปฏิบัติการสอน

3. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีการประเมิน

การประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนชาติพันธุ์ โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมาก

ยิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

1. เพศ ชาย หญิง
2. ประสบการณ์การสอน 1- 5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี
3. วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าที่มีต่อคุณลักษณะของวิทยากร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	วิทยากรมีความรู้ความสามารถของเนื้อหาที่ถ่ายทอดความรู้					
2	วิทยากรบรรยายได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม					
3	วิทยากรมีความเหมาะสม ถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย					
4	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ซักถามข้อสงสัย					
5	วิทยากรตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ					
6	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการปฏิบัติมากที่สุด					
7	วิทยากรสามารถช่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก้ปัญหาในระหว่างการทำกิจกรรมได้					
8	วิทยากรสร้างบรรยากาศเร้าความสนใจระหว่างฝึกอบรม					
9	วิทยากรมีการจัดลำดับขั้นตอนของการฝึกอบรม					
10	วิทยากรพร้อมทีมงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและเหมาะสม					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ส่งผลให้ผู้รับการพัฒนาเข้าใจปัญหา และสามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง					
2	วิทยากรมีการเสริมแรงให้ผู้รับการพัฒนาทำกิจกรรมด้วยความเข้าใจและมั่นใจ สู่การปฏิบัติจริง					
3	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
4	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
5	กิจกรรมมีความชัดเจน ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อผู้รับการพัฒนา					
6	กิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติได้จริง					
7	สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำ					
8	การวัดผลกิจกรรมของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด					
9	วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรม					
10	โดยภาพรวม กระบวนการของหลักสูตรฝึกอบรม ส่งเสริมความสามารถผู้รับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ที่มีต่อการนำผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมไปปฏิบัติ

การสอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ทำให้มีความเข้าใจนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น					
2	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้					
3	ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติ สามารถพัฒนาบทเรียนร่วมกันสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้					
4	สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นสู่ปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนได้อย่างมั่นใจ					
5	เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างแท้จริง					

แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ความรู้ความเข้าใจต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. ข้อใด **ไม่ใช่** คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
  - ก. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว
  - ข. มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดได้อย่างถูกต้อง สวยงามตาม หลักการเขียน
  - ค. เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
  - ง. เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่านได้
2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
  - ก. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
  - ข. เพื่อตัดสินผลการเรียน
  - ค. เพื่อเน้นการปฏิบัติตามสภาพจริง
  - ง. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และตัดสินผลการเรียน
3. คุณครูในข้อใดทำการสอนได้ถูกต้อง
  - ก. คุณครูพรสอนตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร
  - ข. คุณครูเพลินสอนตามหนังสือที่ทางโรงเรียนจัดหาให้
  - ค. คุณครูแพรสอนตามเอกสาร/คู่มือครูประกอบการสอน
  - ง. คุณครูพลอยสอนตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตรเท่าที่จำเป็น
4. ชั้นเตรียมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อใดมีความสำคัญน้อยกว่าข้ออื่น
  - ก. ศึกษาแหล่งเรียนรู้
  - ข. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้
  - ค. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา
  - ง. ศึกษาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

5. ผู้สอนศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ พิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้สื่อให้ผู้เรียนได้เกิด การพัฒนาการเรียนรู้ ข้อความข้างต้น หมายถึงข้อใด
  - ก. กระบวนการเรียนรู้
  - ข. การออกแบบการจัดการเรียนรู้**
  - ค. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
  - ง. กระบวนการออกแบบสื่อการเรียนรู้
6. เหตุใดครูต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
  - ก. เพื่อตัดเกรด
  - ข. เพื่อตัดสินผลการเรียน
  - ค. เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย**
  - ง. เพื่อความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ของครู
7. ข้อใดถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้
  - ก. เด็กชายชายมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์**
  - ข. เด็กชายแดงสามารถอ่านออกและเขียนได้เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
  - ค. เด็กชายดำมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการเรียนการสอน
  - ง. เด็กชายเขียวมีความเข้าใจในการเป่าขลุ่ยเพราะสามารถจำโน้ตเพลงชาติได้
8. วิธีสอนแบบใด **ไม่เหมาะสม**กับนักเรียนระดับประถมศึกษา
  - ก. บรรยาย**
  - ข. อภิปราย
  - ค. กรณีศึกษา
  - ง. สถานการณ์จำลอง
9. จุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดของการจัดการเรียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาคือข้อใด
  - ก. นักเรียนสามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนได้
  - ข. นักเรียนเห็นคุณค่าและเกิดจิตอนุรักษ์ภาษา
  - ค. นักเรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้**
  - ง. นักเรียนเห็นความงดงามของภาษาไทยในรูปแบบต่าง ๆ

ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

10. วิธีการสอนของครูในข้อใดที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและกล้าแสดงออกมากที่สุด
  - ก. ครูประสงค์ใช้วิธีการสอนแบบเกม
  - ข. ครูประสานใช้วิธีการสอนแบบทัศนศึกษา
  - ค. ครูประสิทธิ์ใช้วิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ**
  - ง. ครูประเสริฐใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
11. ถ้าพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เบื่อการเรียนภาษาไทย ในฐานะที่เราเป็นครูจะแก้ปัญหาอย่างไร
  - ก. ครูออกแบบการเรียนรู้ใหม่
  - ข. ครูให้นักเรียนออกแบบการเรียนรู้ใหม่
  - ค. ครูกับนักเรียนช่วยกันออกแบบการเรียนรู้
  - ง. ครูออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้และผลิตสื่อ**
12. ข้อใดกล่าวเกี่ยวกับ “การเชื่อมโยงภาษา” ได้ถูกต้องที่สุด
  - ก. เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนนักเรียนให้พูดได้ 2 ภาษา
  - ข. เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนนักเรียนภาษาถิ่นให้มีความเข้าใจภาษาเป้าหมาย**
  - ค. เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้กระตุ้นนักเรียนชาติพันธุ์ให้เกิดการเรียนรู้
  - ง. เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสื่อสารกับครูด้วยภาษาแม่ได้
13. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุด
  - ก. ภาษาท้องถิ่น/ภาษาแม่ ไม่ใช่ภาษาสำหรับเพื่อการศึกษา
  - ข. ฉันไม่สนหรอกว่า นักเรียนของฉันจะพูดได้กี่ภาษา เพราะฉันสอนเพียงภาษาไทย
  - ค. ภาษาท้องถิ่น/ภาษาแม่ของนักเรียนนี้แหละที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี**
  - ง. นักเรียนควรพูดภาษาไทยถึงแม้ว่าจะอยู่ที่บ้าน เพื่อที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาไทยให้ดีขึ้น
14. คุณครูในข้อใดต่อไปนี้ ตัดสินใจได้ถูกต้องตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาในการจัดการเรียนการสอน
  - ก. ครูใจคิดว่าการเปรียบเทียบระหว่างภาษาถิ่นกับภาษาไทย สามารถพัฒนาความรู้ทางภาษาได้**
  - ข. ครูโอ้ไม่ได้คาดหวังว่านักเรียนชาติพันธุ์จะทำงานได้ดีในโรงเรียน เนื่องจากภาษาไทยของพวกเขาไม่ดีพอ
  - ค. ครูขวัญไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นของนักเรียน ดังนั้น เมื่ออยู่ในห้องเรียนนักเรียนจึงไม่ควรพูดภาษาถิ่น/ภาษาแม่โดยเด็ดขาด
  - ง. ครูเปียร์กล่าวว่า “ไม่เป็นไร ถ้าโรงเรียนของฉันจะทำงานได้ไม่ดี เพราะนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยและพูดภาษาไทยไม่ได้”

15. ข้อใดต่อไปนี้เป็นขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครูตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
- ก. **Stance** คือ ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีคิด
- ข. Design คือ ครูผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้
- ค. Shifts คือ การดำเนินการเรียนการสอนต้องมีการประยุกต์และปรับเปลี่ยน
- ง. ทุกข้อที่กล่าวมา มีความสำคัญเท่ากัน
16. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อใดคือสาเหตุของการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้เรียนในห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
- ก. ครูผู้สอนไม่สามารถสอนนักเรียนได้ เพราะไม่สามารถพูดภาษาท้องถิ่นของนักเรียนได้ จึงเลือกสอนเฉพาะนักเรียน
- ข. **ครูผู้สอนไม่สามารถสื่อสารภาษาถิ่นกับนักเรียนได้ จึงส่งผลให้นักเรียนไม่ยอมมาโรงเรียน เพราะไม่เข้าใจภาษาที่ครูพูด**
- ค. ครูผู้สอนไม่ต้องการสอนภาษาถิ่นควบคู่กับการสอนภาษาไทย เพราะภาษาถิ่นของนักเรียนจะทำให้พวกเขาสับสนในการเรียนรู้ภาษาไทย
- ง. ครูผู้สอนไม่ต้องการสอนภาษาถิ่นควบคู่กับการสอนภาษาไทย เพราะภาษาถิ่นของนักเรียนจะทำให้พวกเขาสับสนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
17. จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ข้อใดคือหลักการของทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา
- ก. ครูสุพจน์กล่าวว่า “ภาษาไทย กับภาษาถิ่น ไม่สามารถที่เชื่อมต่อกันได้ในการจัดการเรียนการสอน”
- ข. ครูสุภาภกล่าวว่า “ฉันคิดว่า ฉันไม่สามารถสอนนักเรียนหรือเอาชนะนักเรียนท้องถิ่นได้ เพราะภาษาไทยของพวกเขาไม่ดีพอ”
- ค. ครูสุภาภกล่าวว่า “ฉันจะสอนโดยใช้ภาษาถิ่นของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ ในเนื้อหาใหม่ ๆ รวมถึงเรียนภาษาไทยให้ดีขึ้น”
- ง. **ครูสุปราณีกล่าวว่า “ฉันจะสอนนักเรียนของฉันให้สามารถเข้าใจบทเรียนมากขึ้น เมื่อได้เรียนเนื้อหาเป็นภาษาไทยและภาษาท้องถิ่นควบคู่กันไป”**

18. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับภาษาของเด็กที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่บ้าน
- ก. เห็นด้วยเพราะ ภาษาที่นักเรียนใช้อยู่ไม่สำคัญหรอก เพราะภาษาที่พวกเขาใช้ไม่ใช่ภาษาไทย
  - ข. ไม่เห็นด้วยเพราะ ภาษาไทยไม่ใช่ภาษาที่บ้าน ดังนั้นพวกเขาจึงไม่สามารถรับคะแนนสูงเท่ากับนักเรียนไทย
  - ค. เห็นด้วยเพราะ นักเรียนสามารถถามคำถามกับเพื่อนเป็นภาษาท้องถิ่นได้ เวลาที่พวกเขาไม่เข้าใจแนวคิดภาษาไทย**
  - ง. ไม่เห็นด้วยเพราะ นักเรียนควรพูดภาษาไทยกับคนในครอบครัว เพราะจะเป็นการฝึกทักษะภาษาไทย และสามารถสื่อสารกับครูได้
19. การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างไร ที่ถือว่าการจัดการเรียนการสอนที่มามีประสิทธิภาพตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
- ก. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - ข. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ**
  - ค. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ
  - ง. การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์
20. ข้อใดต่อไปนี้เป็นความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
- ก. นักเรียนชอบมาโรงเรียนเพราะสามารถฟังบทเรียนที่ครูสอนได้
  - ข. นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้เพราะสามารถสื่อสารกับครูและเพื่อน ๆ ได้**
  - ค. นักเรียนสนุกกับการมาโรงเรียน เพราะครูไม่บังคับในการพูดภาษาถิ่นกับเพื่อน ๆ
  - ง. นักเรียนชอบมาโรงเรียนเพราะสามารถเอาชนะเพื่อน ๆ นักเรียนไทยได้ เพราะพูดภาษาไทยได้

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. องค์ประกอบของการออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ 1) คุณลักษณะของผู้เรียน 2) จุดมุ่งหมายของการสอน 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอน 4) การวัดและประเมิน	4	มีองค์ประกอบของการออกแบบครบ 4 ข้อ
	3	มีองค์ประกอบของการออกแบบ 3 ข้อ
	2	มีองค์ประกอบของการออกแบบ 2 ข้อ
	1	มีองค์ประกอบของการออกแบบ 1 ข้อ
2. การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ พุทธิ พิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	4	กำหนดวัตถุประสงค์ครบถ้วน 3 ด้าน
	3	กำหนดวัตถุประสงค์เพียง 2 ด้าน
	2	กำหนดวัตถุประสงค์เพียงด้านเดียว
	1	ไม่กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
3. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 1) ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด น่าสนใจ 2) หน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับ มาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร แกนกลาง วิชาภาษาไทย 3) การจัดการเรียนรู้เป็นไปตาม กลวิธีการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา	4	มีการออกแบบได้ครบถ้วน เหมาะสมทั้ง 3 ข้อ ข้อมูลชัดเจน สามารถนำไปเป็นต้นแบบได้
	3	มีการออกแบบได้ครบถ้วน เหมาะสมทั้ง 3 ข้อ ข้อมูลชัดเจน
	2	มีการออกแบบได้ครบถ้วน เหมาะสมทั้ง 2 ข้อ ข้อมูลชัดเจน
	1	มีการออกแบบได้ครบถ้วน เหมาะสมทั้ง 1 ข้อ ข้อมูลชัดเจน
4. การกำหนดเวลาของหน่วยการ เรียนรู้ที่ออกแบบไว้ได้อย่าง เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง	4	มีความเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
	3	มีความสอดคล้องกันมาก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
	2	มีความสอดคล้องกันน้อย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงบ้าง
	1	มีความสอดคล้องกันน้อยที่สุด สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง บางส่วน

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 3) สื่อการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล	4	มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบ 4 ข้อ
	3	มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 3 ข้อ
	2	มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 2 ข้อ
	1	มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 1 ข้อ
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้	4	มีความสอดคล้องกันมากที่สุด
	3	มีความสอดคล้องกันมาก
	2	มีความสอดคล้องกันน้อย
	1	มีความสอดคล้องกันน้อยที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างเหมาะสม	4	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	3	มีความเหมาะสมมาก
	2	มีความเหมาะสมน้อย
	1	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
4. สื่อประกอบการสอนมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และบริบทของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	4	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	3	มีความเหมาะสมมาก
	2	มีความเหมาะสมน้อย
	1	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
	1	มีเพียงกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1) เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ 2) จัดกิจกรรมครบตามที่ออกแบบไว้ 3) มีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมเดิม	4	เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ได้ครบ และมีการปรับกิจกรรมการออกแบบเดิม
	3	เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ได้ครบ และไม่มีมีการปรับกิจกรรมการออกแบบเดิม
	2	ไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ได้ครบ และมีการปรับกิจกรรมการออกแบบเดิม
	1	เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ได้ครบ และไม่มีมีการปรับกิจกรรมการออกแบบเดิม
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	4	มีความถูกต้อง เหมาะสมมากที่สุด
	3	มีความถูกต้อง เหมาะสมมาก
	2	มีความถูกต้อง เหมาะสมน้อย
	1	มีความถูกต้อง เหมาะสมน้อยที่สุด
3. การใช้สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการปรับเปลี่ยนสื่อเพิ่มเติม	4	มีการใช้สื่อสอดคล้อง และมีการปรับสื่อเพิ่มเติม
	3	มีการใช้สื่อสอดคล้อง แต่ไม่มีการปรับสื่อเพิ่มเติม
	2	มีการใช้สื่อไม่สอดคล้อง มีการปรับเปลี่ยนสื่อ
	1	มีการใช้สื่อไม่สอดคล้อง และไม่มีการปรับเปลี่ยนสื่อ
4. การวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการปรับเปลี่ยนจากที่ออกแบบไว้	4	มีการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการปรับเปลี่ยนจากที่ออกแบบไว้
	3	มีการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีการปรับเปลี่ยนจากที่ออกแบบไว้
	2	มีการวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการปรับเปลี่ยนจากที่ออกแบบไว้
	1	ไม่มีการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ และไม่มีการปรับเปลี่ยนจากที่ออกแบบไว้

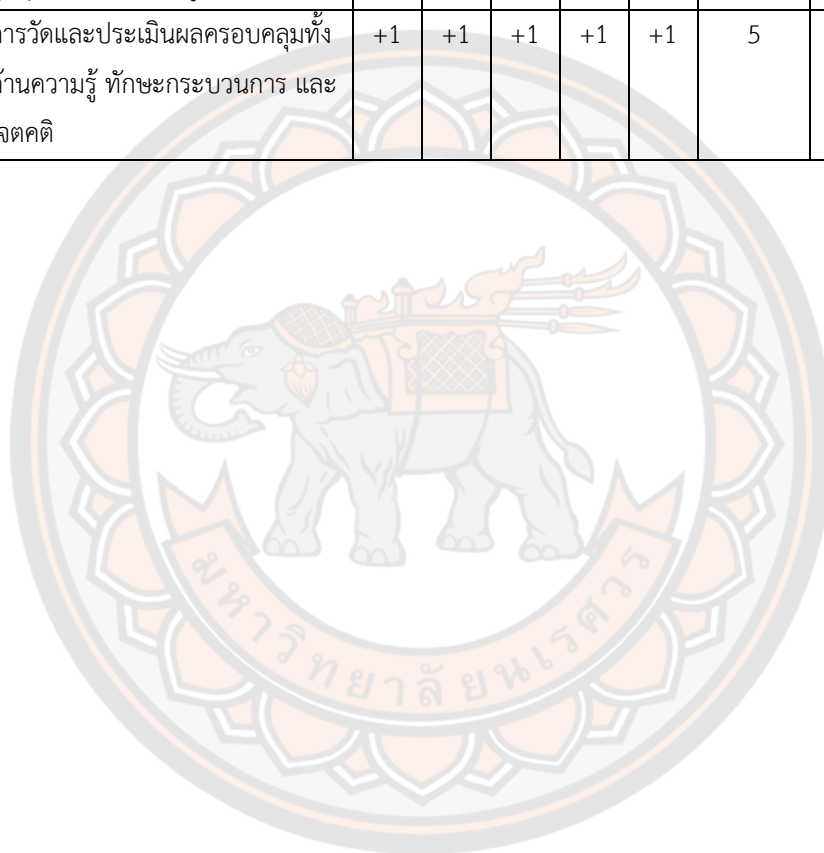
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรความเหมาะสมของหลักสูตร (หาค่า IOC)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
1	ความเป็นมาและความสำคัญของ ปัญหา ความเป็นมาและความสำคัญของ ปัญหา มีความเหมาะสมตามความ ต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	มีทฤษฎีรองรับ ที่สามารถนำไป ปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	หลักการของหลักสูตร มุ่งส่งเสริมความสามารถครูในการ สร้างความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานสู่ การพัฒนาผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	กระบวนการของหลักสูตรสร้าง ความตระหนักให้ผู้ใช้หลักสูตรมีความ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองตามความรู้ ที่ได้รับ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	ระบุถึงความสามารถที่ต้องการให้ เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	มีความครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	มีความชัดเจน สามารถทำให้บรรลุ ถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	มีความสอดคล้องกับหลักการของ หลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม ระหว่างเนื้อหา กิจกรรม และเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
10	กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมใน โครงสร้างหลักสูตรไว้ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	แนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตร มีแนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะการ ปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	แนวทางการบริหารหลักสูตรส่งผล ให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติจริงใน สถานศึกษาของตนได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรมระดับชั้นตอน การทำกิจกรรมได้ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	กิจกรรมฝึกอบรมทำให้ครูเข้าใจ ปัญหา และสามารถหาวิธีแก้ปัญหา นั้นได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	กระบวนการฝึกอบรม ส่งเสริมให้ครู เกิดความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างแท้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	การใช้ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาในการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีความ เป็นไปได้ในการพัฒนาครูที่สอน นักเรียนชาติพันธุ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ส่งผลให้ครูมี ความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สู่การ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทยให้กับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
18	สื่อมีความเหมาะสมกับการจัด กิจกรรมการฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลตรงตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	การวัดและประเมินผลครอบคลุมทั้ง ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และ เจตคติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่								
		1	2	3	4	5				
1	รูปเล่มเอกสารประกอบหลักสูตร เหมาะสม ง่ายต่อความเข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
2	คำแนะนำในเอกสารประกอบ หลักสูตรมีความชัดเจน สามารถเป็น แนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่อผู้ เข้ารับการพัฒนาได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
3	โครงสร้างหลักสูตรระบุเนื้อหา กิจกรรม และเวลาชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
4	ระยะเวลาในการทำกิจกรรมเพียงพอ ต่อการทำกิจกรรมแต่ละหน่วยการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
5	ระบุชิ้นงาน ภาระงานไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
6	ระบุการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน ครูสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
7	ภาษาที่ใช้ในเอกสารประกอบหลักสูตร มีความชัดเจน ถูกต้อง และสามารถ เข้าใจได้ง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	
8	เป็นเอกสารที่ทั้งวิทยากรและครูผู้เข้า รับการพัฒนามาสามารถนำไปใช้ได้ตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้	

ผลการวิเคราะห์

ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ประเมิณการอบรมก่อนและหลังการอบรม โดยใช้รูปแบบ One Group Pretest-Posttest Design

จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	7	18
2	4	17
3	5	16
4	9	19
5	8	18
6	6	17
7	11	20
8	6	17
9	13	20
10	8	17

NPar Tests

Notes

Output Created		25-FEB-2022 09:57:34
Comments		
Input	Active Dataset	DataSet0
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	10
Missing Value Handling	Definition of Missing	User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	Statistics for each test are based on all cases with valid data for the variable(s) used in that test.
Syntax		NPAR TESTS /WILCOXON=Pre WITH Post (PAIRED) /STATISTICS DESCRIPTIVES /MISSING ANALYSIS.
Resources	Processor Time	00:00:00.00
	Elapsed Time	00:00:00.01
	Number of Cases Allowed ^a	449389

a. Based on availability of workspace memory.

[DataSet0]

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Pre	10	7.7000	2.75076	4.00	13.00
Post	10	17.9000	1.37032	16.00	20.00

Wilcoxon Signed Ranks Test

Ranks

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Post - Pre	Negative Ranks	0 ^a	.00	.00
	Positive Ranks	10 ^b	5.50	55.00
	Ties	0 ^c		
	Total	10		

a. Post < Pre

b. Post > Pre

c. Post = Pre

Test Statistics^a

		Post - Pre
Z		-2.825 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)		.005

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

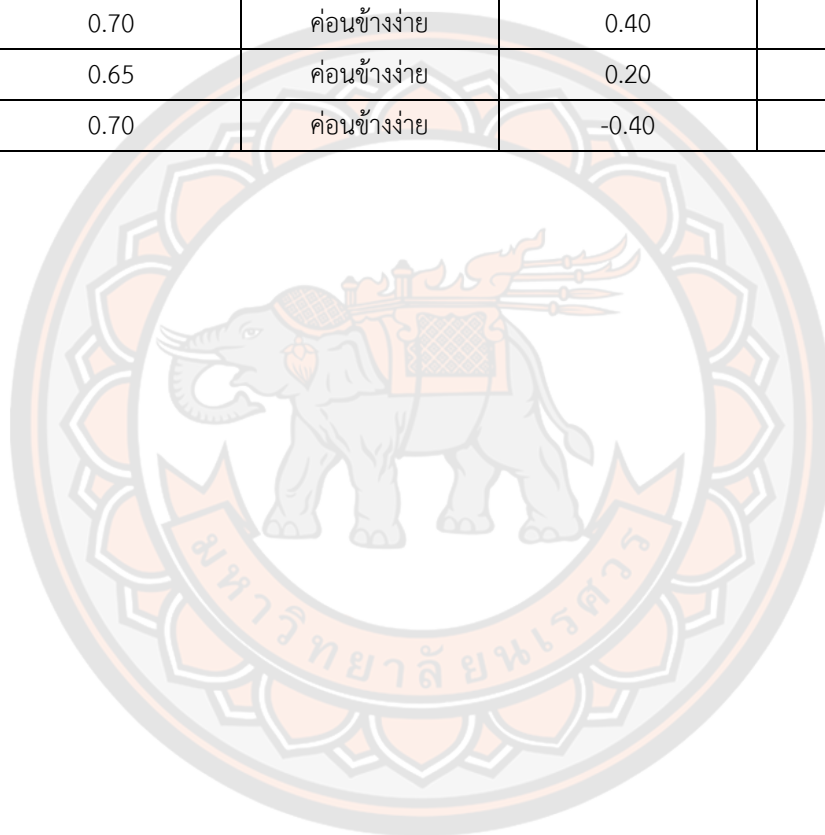
b. Based on negative ranks.

การทดสอบ	Mean	SD	Wilcoxon Signed Ranks Test	Sig.
Pretest	7.70	2.75	-2.825	.005
Posttest	17.90	1.37		

ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย-ค่าอำนาจจำแนก
แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ข้อที่	ความยากง่าย	แปลผล	อำนาจจำแนก	แปลผล
1	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.60	ใช้ได้
2	0.70	ค่อนข้างง่าย	-0.20	ตัดทิ้ง
3	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.00	ตัดทิ้ง
4	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.60	ใช้ได้
5	0.70	ค่อนข้างง่าย	-0.40	ตัดทิ้ง
6	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
7	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.00	ตัดทิ้ง
8	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.00	ตัดทิ้ง
9	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
10	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.20	ใช้ได้
11	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.60	ใช้ได้
12	0.65	ค่อนข้างง่าย	-0.20	ตัดทิ้ง
13	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.60	ใช้ได้
14	0.55	ยากง่ายปานกลาง	0.20	ใช้ได้
15	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.40	ใช้ได้
16	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
17	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
18	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
19	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.40	ใช้ได้
20	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.00	ใช้ได้
21	0.75	ค่อนข้างง่าย	-0.20	ตัดทิ้ง
22	0.65	ค่อนข้างง่าย	-0.20	ตัดทิ้ง
23	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.40	ใช้ได้
24	0.75	ค่อนข้างง่าย	0.00	ตัดทิ้ง
25	0.75	ค่อนข้างง่าย	-0.60	ตัดทิ้ง
26	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.40	ใช้ได้
27	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.40	ใช้ได้
28	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.40	ใช้ได้
29	0.70	ค่อนข้างง่าย	-0.20	ตัดทิ้ง
30	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.40	ใช้ได้

ข้อที่	ความยากง่าย	แปลผล	อำนาจจำแนก	แปลผล
31	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.80	ใช้ได้
32	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.80	ใช้ได้
33	0.75	ค่อนข้างง่าย	-0.20	ตัดทิ้ง
34	0.60	ยากง่ายปานกลาง	0.00	ใช้ได้
35	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
36	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
37	0.55	ยากง่ายปานกลาง	-0.20	ใช้ได้
38	0.70	ค่อนข้างง่าย	0.40	ใช้ได้
39	0.65	ค่อนข้างง่าย	0.20	ใช้ได้
40	0.70	ค่อนข้างง่าย	-0.40	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ประเมินความสอดคล้องด้านความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1	ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของการ ออกแบบหน่วยการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	การกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	การออกแบบหน่วยการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	การกำหนดเวลาของ หน่วยการเรียนรู้ที่ ออกแบบไว้ได้อย่าง เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	ด้านการเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	แผนการจัดการเรียนรู้มี ความสอดคล้องสัมพันธ์ กับหน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	กิจกรรมการเรียนรู้มี ลำดับขั้นตอนเหมาะสม ตามทฤษฎีเชื่อมโยง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
	ภาษา								
8	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นของนักเรียนชาติพันธุ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	ด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	การใช้สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการปรับเปลี่ยนสื่อเพิ่มเติม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	การวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการปรับเปลี่ยนจากที่ออกแบบไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

คะแนนรวมการวัดความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้เชี่ยวชาญ 2 คน

ความสามารถด้าน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่		สรุปผล (คะแนนเต็ม 16)
	1	2	
การออกแบบการจัดการเรียนรู้			
1. โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ			
ครูคนที่ 1	14	14	14
ครูคนที่ 2	16	14	15
ครูคนที่ 3	14	12	13
2. โรงเรียนศรีจอมทอง			
ครูคนที่ 1	16	16	16
ครูคนที่ 2	16	16	16
3. โรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด			
ครูคนที่ 1	14	14	14
ครูคนที่ 2	12	14	13
4. โรงเรียนบ้านปางอู่			
ครูคนที่ 1	14	15	14.5
ครูคนที่ 2	14	14	14
ครูคนที่ 3	14	14	14
การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้			
1. โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ			
ครูคนที่ 1	14	16	15
ครูคนที่ 2	13	14	13.5
ครูคนที่ 3	12	12	12
2. โรงเรียนศรีจอมทอง			
ครูคนที่ 1	13	14	13.5
ครูคนที่ 2	15	14	14.5
3. โรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด			
ครูคนที่ 1	13	12	12.5
ครูคนที่ 2	12	12	12
4. โรงเรียนบ้านปางอู่			
ครูคนที่ 1	13	15	14
ครูคนที่ 2	14	14	14
ครูคนที่ 3	13	14	13.5
การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย			
1. โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ			

ความสามารถด้าน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่		สรุปผล (คะแนนเต็ม 16)
	1	2	
ครูคนที่ 1	16	15	15.5
ครูคนที่ 2	14	15	14.5
ครูคนที่ 3	15	14	14.5
2. โรงเรียนศรีจอมทอง			
ครูคนที่ 1	16	15	15.5
ครูคนที่ 2	16	16	16
3. โรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด			
ครูคนที่ 1	14	14	14
ครูคนที่ 2	14	14	14
4. โรงเรียนบ้านปางอุ๋ง			
ครูคนที่ 1	14	14	14
ครูคนที่ 2	13	14	13.5
ครูคนที่ 3	15	15	15
รวมคะแนนทั้งหมด	423	426	424.50
	88.13	88.75	88.44

ภาคผนวก ข รายงานผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

รายงานผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

1. นายสินอาจ ลำพูนพงศ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาโครงการนำร่องพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดเชียงใหม่ และเป็น
ผู้ทำงานและสร่วมกับมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ ที่ส่งเสริมการจัดการศึกษานักเรียน
ชาติพันธุ์ ด้วยการสอนรูปแบบทวิภาษา
2. นางสาวกระแสดินทร์ ปลั่งมณี นักวิชาการชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาการฟัง พูด อ่าน เขียน สำหรับนักเรียนบนพื้นที่สูง เป็น
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
นอกจากนี้ยังเป็นผู้รับผิดชอบโครงการการฟัง พูด ภาษาไทยสำหรับผู้ใหญ่บนพื้นที่สูง
3. นายจิรเมธ จันทบุรณ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
เป็นผู้ดูแลงานการศึกษาของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และ
ดูแลและรับผิดชอบโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนักเรียนชาติพันธุ์ด้วย
การสอนรูปแบบทวิ-พหุภาษาให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
4. นางสาวเกษแก้ว ปวนแดง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัด
การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
เป็นผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และดูแลโครงการ
พัฒนาการจัดการเรียนการสอนนักเรียนชาติพันธุ์ด้วยการสอนรูปแบบทวิ-พหุภาษา
ให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
5. นางพรธณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ที่รับผิดชอบหลักและปฏิบัติงานในโครงการพัฒนาการ
จัดการเรียนการสอนนักเรียนชาติพันธุ์ด้วยการสอนรูปแบบทวิ-พหุภาษาให้กับโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณาตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณาตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิระ สมนาม
อาจารย์สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาไทย) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. อาจารย์ ดร.อมสิน จตุพร
อาจารย์สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ดร.ดวงใจ บุญยะภาส
ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

4. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ
อาจารย์สาขาวิชา วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี
ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้พัฒนารูปแบบการสอนทวิ-พหุภาษา สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์
6. Mr.Sangsok Son
ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา (He is working with SIL International in Collaboration with FAL) เป็นคณะทำงานร่วมกับมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนบนพื้นที่สูง

ภาคผนวก ง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตาม
ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หลักสูตรฝึกอบรม
เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จัดทำโดย
นางจิตติพร ไชแสง
นิสิตดุขฎิบัณทิต สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging Theory) มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งมีเจตคติที่ดี ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา โดยเอกสารหลักสูตร ฝึกอบรมนี้ แบ่งการฝึกอบรมเป็น 2 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาภาคทฤษฎี และฝึกปฏิบัติ และระยะที่ 2 คือ การนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้ จะสามารถเสริมสร้าง ความรู้ และความสามารถให้กับครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อันส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทย อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม คือ “ครูมีความสามารถ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาได้”

ฐิติพร ไชแสง

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

*****

ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

“ครู” เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปการศึกษาโดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ความสำคัญการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยระบุไว้ในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 9(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า4) ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพครู ดังนั้นการเป็นครูมืออาชีพต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประพฤติตน ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู นั่นคือ ครูต้องมีส่วนร่วมอันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารไหลบ่าข้ามพรมแดนมาถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีแสวงหาความรู้กำลังปรับเปลี่ยนไปจากระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียว ไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้ บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้และความสามารถให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการขององค์กรบริหารการศึกษา ตั้งแต่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นครูจึงควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านภาษาไทย โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่นักเรียนประสบปัญหาทั้งด้านการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน อีกทั้งครูผู้สอนไม่มีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะพัฒนา นักเรียนกลุ่มนี้ให้มีความสามารถทางการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่ในโรงเรียนมีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายชาติพันธุ์มาเรียนรวมกัน ดังนั้นภาษาของเด็กมักเป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนท้องถิ่น แตกต่างจากภาษาของโรงเรียนซึ่งใช้ภาษาไทยมาตรฐาน อีกทั้งเนื้อหาในการเรียนการสอนมักจะเน้นภาษาไทยที่เป็นภาษามาตรฐาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช่ครูกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในชั้นเรียนไม่เข้าใจภาษาไทยในสิ่งที่ครูสอนอย่างชัดเจน ไม่สนุกในการไปโรงเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ดังนั้นนโยบายทางภาษาและการศึกษาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยการสอนเป็นรายวิชาหรือใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนร่วมกับภาษาไทยตามบริบทพื้นที่ที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็น

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าเป็นระดับชั้นพื้นฐานของการจำ การเข้าใจ และการรับรู้ถึงการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ครูที่สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ต้องสอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องมีความเข้าใจวัฒนธรรมของนักเรียน เข้าใจภาษาของนักเรียน และสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ โดยเฉพาะความสำคัญยิ่งกับผู้สอนภาษาไทยให้กับนักเรียน แต่ปัจจุบันพบว่าคุณครูที่สอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีปัญหาด้านการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จึงส่งผลกระทบต่อการสอนให้กับนักเรียน โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย ที่เป็นวิชาพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ นักเรียนต้องอ่านออก เขียนได้ ฟังรู้เรื่อง พร้อมทั้งพูดได้ถูกต้องตามหลักการ นั่นคือ ผู้เรียนต้องมีทักษะพื้นฐานทางภาษาไทยที่ดี หากครูผู้สอนไม่สามารถสื่อสารด้านการสอนกับนักเรียนได้ เนื่องจากไม่เข้าใจภาษา วัฒนธรรมของผู้เรียน จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่ยอมมาโรงเรียน ไม่อยากเรียนหนังสือ ไม่อยากพูดคุยกับคุณครู ทำให้เป้าหมายต่อการเรียน เพราะครูสื่อสารได้เพียงภาษาไทยเท่านั้น

วิธีการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา เป็นการสนับสนุนให้ครูที่สอนนักเรียนที่เป็นสองภาษา กระตุ้นตัวเองให้มีความเข้าใจในการเรียนภาษาเป้าหมายหรือภาษาไทย รวมทั้งเนื้อหาและหนังสือที่ใช้ในการเรียนภาษาเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษาให้เป็นกลุ่มนักเรียนที่สามารถพูดได้สองภาษาจากการเรียนรู้ของพวกเขา ทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้น การสอนในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มนี้ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนด้วย (Garcia, Johnson, & Selter, 2017) การจัดการเรียนการสอนตาม แนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาจึงมีความแตกต่างจากวิธีเรียนแบบดั้งเดิมที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการรับประสบการณ์ตรงจากครูผู้สอน เช่น ในห้องเรียนสองภาษา ครูจะสอนหลักการโครงสร้างของภาษา สอนให้จำ ให้ท่อง ให้อ่าน ใช้ภาษาสอนภาษาตามหลักธรรมชาติ นั่นคือ

การเชื่อมโยงภาษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้จากภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการ ได้และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษารวมทั้งการเรียนรู้ของพวกเขา พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ นอกจากนี้การสอนในลักษณะนี้ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนอีกด้วย

การพัฒนาทักษะครูและการเพิ่มเติมทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูคือ “การฝึกอบรมครู” ดังที่ ชูชัย สมบัติไกร (2558, น. 8) ได้อธิบายไว้ว่า การฝึกอบรมบุคลากร (personnel training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (ability) และทัศนคติ (attitude) ของบุคลากรซึ่งจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมครูจึงมีความสำคัญ ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะการสอนของครูผู้สอนแล้ว ยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเนื้อหา เทคนิคการสอน และรวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่สำคัญและเหมาะกับการนำมาใช้ในการฝึกอบรมครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ได้แก่ แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาเป็นวิธีการใหม่ที่ค่อนข้างไม่คุ้นเคย โดยมีวิธีการสอนได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ผสานกับแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach, lesson study and learning approach) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตนผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively see) และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาเพื่อการพัฒนาครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จากการนำแนวคิดที่สำคัญได้แก่ การฝึกหัดทางปัญญาจากต้นแบบ ที่นำผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษามาทถ่ายทอดความรู้ และการเข้าร่วมสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน รวมทั้ง การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่เป็นการรวมกลุ่มของครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนร่วมกัน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลังของครูจากการปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน แล้วนำมาพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งไม่มีหลักสูตรนี้ แต่หากมีหลักสูตรแล้วก็จะทำให้การพัฒนาครูประสบผลสำเร็จได้ตามที่มุ่งหวัง เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ผ่านการวางแผนและเขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางได้ในบริบทต่าง ๆ กัน และจะมีคุณค่ายิ่งในการเสริมสร้างครูในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสู่การพัฒนาครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ที่เสริมสร้างความสามารถของครูโดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดกับครูผู้เข้าฝึกอบรมเมื่อจบกระบวนการฝึกอบรม ดังนี้

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ ม้ง และไทใหญ่ การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย และทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา
2. ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการสอน
3. ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่มุ่งพัฒนาทักษะให้กับครูผู้สอนภาษาไทย ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม 5 วัน จำนวน 30 ชั่วโมง และการฝึกภาคปฏิบัติ จำนวน 6 ชั่วโมง รวมระยะเวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง
หน่วย 1: การเชื่อมโยงภาษา	กิจกรรมที่ 1 TL คืออะไร ทำไมถึงต้องใช้ TL	2
	กิจกรรมที่ 2 กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2
	กิจกรรมที่ 3 หลักการสอนแบบการเชื่อมโยงภาษา	2
หน่วย 2: พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	กิจกรรมที่ 1 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ	2
	กิจกรรมที่ 2 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง	2
	กิจกรรมที่ 3 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	2
หน่วย 3: การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลาง	กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	2
	กิจกรรมที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2
	กิจกรรมที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2
หน่วยที่ 4: เสริมสร้างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง
	กิจกรรมที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ - การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	2
	กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	2
	กิจกรรมที่ 4 ปฏิบัติการ - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (ออกแบบหน่วยการเรียนรู้) - การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	6
รวมภาคทฤษฎี 30 ชั่วโมง		
หน่วยที่ 5 ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอนผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จำนวน 2 ครั้ง 6		
รวมชั่วโมงอบรมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง		

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร

หลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ครูพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ดังนี้

1. ครูผู้เข้าฝึกอบรม ทำกิจกรรมทดสอบก่อนการอบรม (Pre-test) เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ภาษาไทย และความเชื่อเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
2. หลังจากการเรียนหน่วยที่ 4 แล้วครูผู้เข้าฝึกอบรม สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้
3. หลังจากออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ครูผู้เข้าฝึกอบรมนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในสถานศึกษา เป็นเวลา 6 ชั่วโมง
4. ครูผู้เข้าฝึกอบรม นำผลการทดลองใช้ มาร่วมกันสะท้อนคิด และประเมินผล
5. รวมเวลาการทำกิจกรรมนี้ ทั้งหมด 36 ชั่วโมง

หมายเหตุ: กิจกรรมทั้งหมดผู้เรียนปฏิบัติการณ์ในสถานศึกษา และมีผู้สอนหรือวิทยากรเป็นพี่เลี้ยงในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้กำลังใจ

กิจกรรมการฝึกอบรม

การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรม ได้นำทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging) เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะในห้องเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชน เชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย ริชาร์ด ดูโฟร์ (Richard DuFour) และรอเบิร์ต เอเคอร์ (Robert Eaker) เมื่อ ค.ศ. 1998 ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอีกหลายประการ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) การเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การเรียนรู้ร่วมกัน 5) การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม 6) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) การประเมินผลลัพธ์ การเรียนรู้ของผู้เรียน และ 8) การสะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาต่อยอด (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 404-406)

2. แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach, lesson study and learning approach) เป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและ การวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaboratively plan) ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียนเขียนแผนการเรียนการสอน และเตรียมสื่อการสอน 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaboratively see) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect) ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้และการคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 334)

3. แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้เชี่ยวชาญ เปิดเผยความคิดหรือความรู้แฝงของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่เบื้องหลังการทำงานออกสู่ภายนอก ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในโลกแห่งความจริง มีกรอบแนวคิดคือ สาระการเรียนรู้ การจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวิธีการเรียนการสอน โดยมีวิธีการสอน ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) (ศศิธร ชิตนาคี, 2559, น. 9-10)

สื่อ

สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีดังนี้

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่

1.1 Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher & Developer Literacy & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International)

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์

1.3 ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

1.4 ศน.พรรณณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้

5. เพื่อนครูที่ร่วมพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

6. นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

การประเมินการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ประเมินจากครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งต้องผ่านการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

ประเมินจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินจากแบบทดสอบความรู้ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

2. ด้านทักษะการปฏิบัติ

ผลงานการฝึกปฏิบัติจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการสอนสู่การลงมือปฏิบัติการสอนจริงในห้องเรียน โดยการประเมินจากแบบสังเกตการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สู่การเขียนแผนการสอน และการนำแผนการสอนไปใช้จริงในห้องเรียน

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
หลักสูตรฝึกอบรม “การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์”

ทีมครูโรงเรียน .....

รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้น่าสนใจ กระชับรัด ครอบคลุมเนื้อหาสาระ			
2. หน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมและมีรายละเอียดที่ สอดคล้องสัมพันธ์กัน			
3. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่ กำหนดไว้			
4. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ ครบถ้วน และมี ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน			
5. สาระสำคัญสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และ จุดประสงค์การเรียนรู้			
6. จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและเจตคติ			
7. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ (ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ TL)			
8. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นของ นักเรียน			
9. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง			
10. แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และขั้นตอนของ กิจกรรม			
11. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนของกิจกรรม			
12. กำหนดเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง			

แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

โรงเรียน ..... อ. .... จังหวัดเชียงใหม่

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

*****

วันที่สังเกตการสอน ..... เวลา ..... น. ถึงเวลา ..... น.

1. ครูผู้สอนชื่อ ..... นามสกุล .....
2. วุฒิการศึกษา ..... ประสบการณ์การสอน ..... ปี
3. จำนวนนักเรียนทั้งหมด ..... คน นักเรียนชาย ..... คน นักเรียนหญิง ..... คน
วันที่สังเกตการสอนมีนักเรียนมาเรียนทั้งหมด ..... คน
มีนักเรียนที่เป็นสัญชาติไทย ..... คน มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ..... คน ได้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ .....
4. เรื่องที่สอน..... เรื่องที่สอนใช้เวลาสอนทั้งหมด ..... ชั่วโมง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามการปฏิบัติของคุณ

ก. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

รายการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ผลการสังเกต
1. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้			
1.1 สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด			
1.2 มีการอธิบายขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาอย่างชัดเจน			
1.3 ครอบคลุมทุกด้าน (KPA)			
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน			
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์/ผลการเรียนรู้			
2.2 ออกแบบการเรียนรู้ตามกลวิธีการสอนตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา			
2.3 กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ลง มือปฏิบัติจริง			
3. การกำหนดสื่อ / แหล่งเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ ของผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์			
3.2 กิจกรรมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง			
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
4.1 กำหนดประเด็นการวัดและประเมินผล			

รายการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ผลการสังเกต
สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้			
4.2 วิธีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ออกแบบไว้			
4.3 กำหนดการวัดและประเมินผลได้ชัดเจนเหมาะสม			

ข. กระบวนการจัดการเรียนรู้

รายการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ผลการสังเกต
1. การเตรียมนำเข้าสู่บทเรียน			
1.1 มีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนการสอน			
1.2 มีการแจ้งกิจกรรม/งานที่ต้องทำ			
1.3 มีการทบทวน เชื่อมโยงกับเรื่องที่เรียนผ่านมา			
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
2.1 เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้			
2.2 จัดกิจกรรมครบตามที่ออกแบบไว้			
3. การใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน			
3.1 ใช้สื่อตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้			
3.2 มีการปรับเปลี่ยนสื่อ/ใช้สื่อเพิ่ม			
4. การใช้คำถาม			
4.1 ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด			
5. การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น/มีส่วนร่วม			
5.1 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็น			
5.2 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง			
6. การมอบหมายงาน/ชิ้นงาน			
6.1 มอบหมายงานหรือแบบฝึกหัดอย่าง			

รายการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ผลการสังเกต
เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล			
7. การวัดและประเมินผล			
7.1 มีการวัดและประเมินผลตามแผนการ จัดการเรียนรู้			
7.2 มีการปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและ ประเมินผลจากที่ออกแบบไว้			
8. การสรุปบทเรียน			
9.1 มีการลำดับความคิดและประเด็นการ เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปทั้งหมดของ บทเรียน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้			
9.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุป บทเรียนร่วมกัน			

ค. บรรยายภาคโดยทั่วไปในชั้นเรียน

รายการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ผลการสังเกต
1. มีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เหมาะสมกับ นักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ เช่น จัดทำ ป้ายนิเทศภาษาชาติพันธุ์ของนักเรียนในชั้น เรียน			
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน			
2.1 ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่น การให้คำแนะนำเพิ่มเติม เข้าใจบริบท การทำงานของนักเรียนที่มีหลากหลาย ชาติพันธุ์			
2.2 นักเรียนกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ในขณะทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน			
3. อื่น ๆ ที่พบเห็นในชั้นเรียน			

ลงชื่อ .....ครูผู้ได้รับการสังเกตการสอน

(.....)

ลงชื่อ .....ศึกษานิเทศก์ผู้ร่วมสังเกต

(.....)

ภาคผนวก จ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม
เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จัดทำโดย
นางฐิติพร ไชแสง
นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเล่มนี้ เป็นเอกสารหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging Theory) มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งมีเจตคติที่ดี ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา โดยคู่มือหลักสูตร ฝึกอบรมนี้ แบ่งการฝึกอบรมเป็น 2 ระยะ คือ ระยะภาคทฤษฎี และฝึกปฏิบัติ และระยะที่ 2 คือ การนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้ จะสามารถเสริมสร้าง ความรู้ และความสามารถให้กับครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อันส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทย อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม คือ “ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาได้”

ฐิติพร ไชแสง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
หน่วยที่ 1 การเชื่อมโอนภาษา	
- กิจกรรมที่ 1 TL คืออะไร ทำไมถึงต้องใช้ TL	
- กิจกรรมที่ 2 กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา	
- กิจกรรมที่ 3 หลักการสอนแบบการเชื่อมโอนภาษา	
หน่วยที่ 2 พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	
- กิจกรรมที่ 1 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ	
- กิจกรรมที่ 2 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง	
- กิจกรรมที่ 3 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	
หน่วยที่ 3 การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวชี้วัด	
- กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	
- กิจกรรมที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา	
- กิจกรรมที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา	
หน่วยที่ 4 การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	
- กิจกรรมที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้	
- กิจกรรมที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	
- กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน สู่ปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้	
หน่วยที่ 5 ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอน ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	
กรอบหลักสูตรฝึกอบรม	
คณะวิทยากร	
ภาพประกอบการฝึกอบรม	

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: การเชื่อมโยงภาษา

แผนที่ 1 เรื่อง การเชื่อมโยงภาษาคืออะไร ทำไมต้องเชื่อมโยงภาษา

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เป็นความคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้จากภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษารวมทั้งการเรียนรู้ของพวกเขา พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียน

หากครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา และตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา จะช่วยนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์ให้สามารถเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษามาตรฐานในการจัดการศึกษาของประเทศไทย และเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ตลอดจนสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรียนรู้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกรวมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. บอกความหมายของการเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้อง
2. อธิบายความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื้อหา

ความหมายและความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษา (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกรวม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัด การเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะ ทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ใน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการฝึกกิจกรรมฝึกอบรม แต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. และ ผศ.วรรณมา เทียนมี) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนตอบคำถาม “การเชื่อมโยงภาษาคืออะไร” โดย เขียนคำตอบลงในสมุดของแต่ละคน 2. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกคำตอบ ความหมายของการเชื่อมโยงภาษา
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรอธิบายแนวคิดของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ซึ่งประกอบด้วย ความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญ
การสะท้อนคิด	4. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ได้ตรงรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ของการเชื่อมโยงภาษาของตน โดยการเชื่อมโยง จัดระเบียบ เปรียบเทียบ ระหว่างความรู้เดิมที่มีที่ได้เขียนและบอกเล่าออกไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปความหมายของการเชื่อมโยงภาษาอีกครั้ง และเขียนคำตอบลงในสมุดของแต่ละคน 6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกความหมายของการเชื่อมโยงภาษาที่ได้สรุปไว้
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	7. วิทยากรตรวจสอบความหมายของการเชื่อมโยงภาษาที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ ละคนสรุป และช่วยสรุปความหมายของการเชื่อมโยงภาษา 8. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนอธิบายความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษา 9. วิทยากรตรวจสอบความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษาที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ ละคนอธิบาย และช่วยสรุปความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษา
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับการเชื่อมโยง ภาษาที่ควรรู้ หรือต้องการรู้บ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. บอกความหมายของการเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้อง	ตรวจสอบการบอกความหมายของการเชื่อมโยงภาษา	1. การเขียนความหมายของการเชื่อมโยงภาษา 2. การบอกความหมายของการเชื่อมโยงภาษา	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. อธิบายความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	ตรวจสอบการอธิบายความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษา	การอธิบายความสำคัญของการเชื่อมโยงภาษา	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International) และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: การเชื่อมโอณภาษา

แผนที่ 2 เรื่อง กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโอณภาษา

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโอณภาษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 กระบวนการ โดยเริ่มจากกระบวนการค้นหา เป็นกระบวนการแรกที่ยุ้สอนนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ หัวข้อใหม่หรือบทเรียนใหม่ เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเป็นหลัก 2) กระบวนการประมวลผล เป็นกระบวนการสอนหรือการวัดผลสิ่งที่ยุ้เรียนได้เรียนไป 3) กระบวนการสร้างจินตนาการ เป็นกระบวนการที่ยุ้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน 4) กระบวนการนำเสนอ กระบวนการนี้ ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม พร้อมทั้งได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและครู และ 5) กระบวนการนำไปใช้ เป็นกระบวนการที่ยุ้เรียนได้นำเสนอความก้าวหน้าในการใช้ภาษาของตนเอง ทั้งที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาเป้าหมายในการนำเสนอ ซึ่งถือเป็นการจัดการสอนแนวใหม่ที่ผู้เรียนเรียนรู้หลักภาษาด้วยตนเอง

ครูผู้สอนสามารถใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอณภาษาได้ทุกวัน เพื่อให้ักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เข้าใจหลักการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถใช้กระบวนการเพื่อบูรณาการระหว่างความรู้และความสามารถของผู้เรียนที่มีอยู่กับการฝึกฝนภาษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกรวมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. บอกกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอณภาษา ได้ถูกต้อง
2. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอณภาษาได้ถูกต้อง

เนื้อหา

กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโอณภาษา (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกรวม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือ การโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. และ ผศ.วรรณภา เทียนมี)	1. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนตอบคำถาม “กลวิธีการจัดการเรียนรู้คืออะไร ครูมีขั้นตอน/กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไร” โดยเขียนคำตอบลงในสมุดของ แต่ละคน
การพูดหรือสื่อสารออกมา	2. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกคำตอบ
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรบรรยาย “กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา” ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน
การสะท้อนคิด	4. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยการเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตนเองที่ได้เขียนคำตอบลงไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาอีกครั้ง และเขียนคำตอบลงในสมุดของแต่ละคน
	6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกพร้อมอธิบายขั้นตอนของ กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ตามที่เข้าใจและสรุปไว้
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	7. วิทยากรตรวจสอบขั้นตอนของ กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาที่ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนสรุป และช่วยสรุปเป็นกระบวนการตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
	8. วิทยากรตรวจสอบความเข้าใจของครูผู้เข้าฝึกอบรม และสรุปร่วมกันอีกครั้ง
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	9. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาที่ควรรู้ หรือต้องการรู้อีกหรือไม่ อย่างไร”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. บอกกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษาได้ถูกต้อง	ตรวจสอบการบอกกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษา	การบอกกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษา	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. สามารถจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษาได้ถูกต้อง	ตรวจสอบการอธิบายการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษา	การอธิบายการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษา	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International) และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอเอภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: การเชื่อมโยงภาษา

แผนที่ 3 เรื่อง หลักการสอนแบบการเชื่อมโยงภาษา

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

หลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนคือ Stance, Design และ Shifts กล่าวคือ Stance หมายถึง ความเชื่อ โดยครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดก่อน ต้องเชื่อว่านักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษานั้นมีความรู้ความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย อีกทั้งต้องมีความเชื่อว่า ทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา เป็นกลวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ จากนั้นจึงมาสู่การ Design หมายถึง การออกแบบการเรียนการสอนที่ต้องให้เนื้อหาวิธีการ บทเรียน กิจกรรม รวมถึงการประเมินต่าง ๆ ในชั้นเรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มนี้ จนถึงสามารถปรับเปลี่ยนการสอน Shifts ซึ่งก็คือ ในระหว่างที่ดำเนินการเรียนการสอนนั้น ต้องมีการประยุกต์และปรับเปลี่ยนในเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและสภาพการเรียนรู้ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

หากครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบตามหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา จะส่งผลให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มนี้ อีกทั้งให้ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานของการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ตลอดจนสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจภาษา และเรียนรู้ได้ดีที่สุดในที่สุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกรวมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. บอกหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาตามองค์ประกอบได้ถูกต้อง
2. อธิบายความสำคัญการจัดกิจกรรมการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม

เนื้อหา

หลักการสอนและความสำคัญการจัดกิจกรรมแบบเชื่อมโยงภาษา (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกรวม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนและความสำคัญ การจัดกิจกรรมแบบเชื่อมโยงภาษา พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธี การฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการ ออกแบบหน่วย การเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือ การโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูด หรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่ คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. และ ผศ.วรรณมา เทียนมี) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนเขียนคำตอบในสมุดของตนเอง เกี่ยวกับ หลักการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ว่าเป็นอย่างไร 2. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนเล่าหลักการจัดการเรียนการสอนให้เพื่อน ๆ ฟัง
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรอธิบายหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาตามองค์ประกอบของ การเชื่อมโยงภาษา พร้อมทั้งความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน
การสะท้อนคิด	4. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการสอนของตน โดยการเชื่อมโยง เปรียบเทียบ ระหว่างหลักการสอนที่ ได้เขียนและบอกเล่าออกไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปหลักการสอนของตนที่เชื่อมโยงกับ หลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา 6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาและความสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอนตามที่เข้าใจ
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	7. วิทยากรตรวจสอบหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาและความสำคัญของ การจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุป และช่วยสรุป หลักการสอนตามองค์ประกอบของการเชื่อมโยงภาษา 8. วิทยากรตรวจสอบความสำคัญของหลักการสอนแบบการเชื่อมโยงภาษาที่ ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนอธิบาย และช่วยสรุปความสำคัญของการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	9. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีหลักการใดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรรู้ หรือต้องการรู้บ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. บอกหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาตามองค์ประกอบได้ถูกต้อง	ตรวจสอบการบอกหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาตามองค์ประกอบ	1. การบอกหลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาตามองค์ประกอบ	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. อธิบายความสำคัญการจัดกิจกรรมการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม	ตรวจสอบการอธิบายความสำคัญการจัดกิจกรรมการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา	การอธิบายความสำคัญของการจัดกิจกรรมการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International) และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หน่วยที่ 1 การเชื่อมโยงภาษา

1. TL คืออะไร ทำไมต้องใช้ TL

ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา (Translanguaging Theory: TL)

Traslanguaging หมายถึง การเชื่อมโยงภาษา หรือ การเชื่อมโยงภาษาหรือหมายถึง การแปลภาษา ทั้ง 3 คำนี้ จะมีความหมายที่เหมือนกันนั่นคือ เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสอนที่มีเชื่อมโยงภาษาถิ่นหรือภาษาแม่สู่ความเข้าใจความหมายของภาษาเป้าหมาย หรือภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งมีนักวิจัยต่างประเทศได้ให้ความหมายของ Traslanguaging ไว้ดังต่อไปนี้

Cen Williams (1994) เป็นผู้ใช้คำว่า Traslanguaging เป็นครั้งแรกโดยได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการอธิบายกลยุทธ์การสอนในห้องเรียนสองภาษาในโรงเรียนเวลล์ โดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาเวลล์

Gloria Ladson-Billings (1994) กล่าวว่า เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีสติปัญญา สังคม อารมณ์และการเมือง โดยใช้อ้างอิงทางวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยครูใช้ภูมิหลังและความรู้ของนักเรียนในการสร้างสะพานสู่การเข้าใจเนื้อหา

Creese, & Blackledge (2010) ได้อธิบายว่า การเชื่อมโยงภาษาเป็นเครื่องมือทางภาษาศาสตร์ที่สามารถยืดหยุ่นได้ไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีการสื่อสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการใช้ภาษาเพื่อเสริมพลังให้นักเรียน

Garcia, & Liwei (2014) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลในความหมายต่าง ๆ ในการใช้ภาษาสื่อความหมาย เพื่อที่จะปรับตัวและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในสถานการณ์ทางสังคมและภาษาที่แตกต่างกัน เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระและเท่าเทียมกัน

Garcia, Johnson, & Seltzer (2017) ได้ให้ความหมายของการเชื่อมโยงภาษาไว้ว่า หมายถึง ความสามารถทางภาษาของนักเรียนที่ใช้ภาษาได้สองภาษา (Bilingual) ในการที่จะเปลี่ยนการรับรู้ การเรียนรู้ รวมถึงการใช้ภาษาและการสื่อสารในภาษาแม่(ภาษาแรก) ของเขากับภาษาที่สอง สลับไปมาได้อย่างเป็นอัตโนมัติ

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า “การเชื่อมโยงภาษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษาของพวกเขาในบริบททางวิชาการได้ และยังทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีพื้นที่ในการใช้ความสามารถทางภาษา

รวมทั้งการเรียนรู้ของพวกเขาได้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้าสังคมกับนักเรียนคนอื่น ๆ และการสอนในลักษณะการเชื่อมโยงภาษานี้ ยังช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทางด้านภาษาในชั้นเรียนด้วย”

นอกจากนี้ García, Johnson, & Seltzer (2017) ยังได้กล่าวว่าในทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา นั้นจะให้ความสำคัญอยู่ 2 ระดับได้แก่

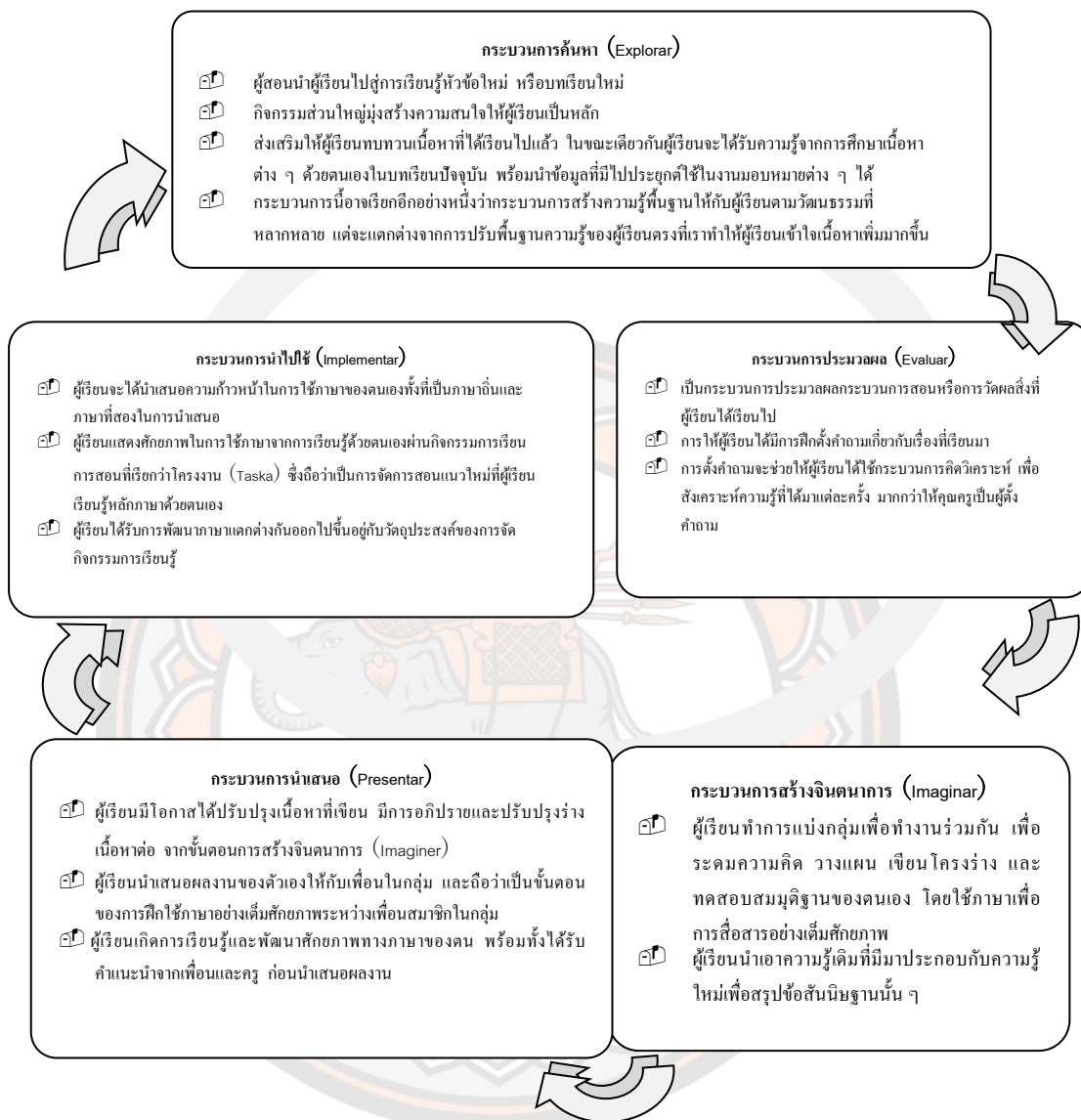
1. ระดับสังคม เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้มาจากครอบครัวที่อาจจะมีความแม่ (ภาษาแรก) ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในมุมมองของชั้นเรียนที่เป็นแบบนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์นั้น จึงต้องเน้นการพัฒนาทางด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มนี้ด้วย เนื่องจากนักเรียนเหล่านี้ต้องมาเรียนร่วมกันในชั้นเรียนที่เป็นภาษาเป้าหมาย

2. ระดับมุมมองทางการเรียนการสอน กล่าวคือ ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นเสมือนสะพานในการที่เชื่อมต่อระหว่างการเรียนการสอน กับ นักเรียนที่เป็นนักเรียน 2 ภาษา โดยจะต้องพัฒนาและออกแบบบทเรียนและแบบฝึกหัดต่าง ๆ ให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ในภาษาเป้าหมายที่กำลังเรียนอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนนั้นต้องดึงเอาความรู้ความสามารถทางภาษาแม่ของนักเรียนแต่ละคนเข้ามาร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนกลุ่มนี้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของพวกเขาได้อย่างเต็มที่

Translanguaging pedagogy,,, **Why?**

2. กลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

ภาพแสดงกลวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

จากภาพ ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา มีกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาโดยเริ่มจากกระบวนการค้นหา (Explorar) ประมวลผล (Evaluar) การสร้างจินตนาการ (Imaginar) การนำเสนอ (presentar) และขั้นการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน (Implementar) ซึ่งมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการค้นหา (Explorar) กระบวนการนี้ ผู้สอนจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้หัวข้อใหม่หรือบทเรียนใหม่ กิจกรรมส่วนใหญ่มุ่งสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเป็นหลัก กระบวนการนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการศึกษาเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเองในบทเรียนปัจจุบัน พร้อมนำข้อมูลที่มีไปประยุกต์ใช้ในงานมอบหมายต่าง ๆ ได้ กระบวนการค้นหานี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากระบวนการสร้างความรู้พื้นฐานให้กับผู้เรียนตามวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่จะแตกต่างจากการปรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนตรงที่เราทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น

2. กระบวนการประมวลผล (Evaluar) การประมวลผลกระบวนการสอนหรือการวัดผล หมายถึงสิ่งที่เราเรียนไป เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใด ๆ แล้ว ผู้เรียนควรมีโอกาสนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้ได้ เช่น ทำแบบฝึกหัด หรือฝึกตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมา อาจเป็นการตั้งคำถามเพื่อตอบคำถามตัวเองก็ได้ เช่น ผู้เรียนจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร การให้ผู้เรียนตั้งคำถามถามตัวเองนั้น ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ในแต่ละครั้งมากกว่าอาจารย์จะเป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ

3. กระบวนการสร้างจินตนาการ (Imaginar) ในกระบวนการที่ 3 นี้ ผู้เรียนจะได้แบ่งกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน เพื่อระดมความคิด วางแผน เขียนโครงร่าง และทดสอบสมมุติฐานของตนเอง โดยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะนำเอาความรู้ที่มีมาประกอบกับความรู้นี้ใหม่เพื่อสรุปข้อสันนิษฐานนั้นๆ

4. กระบวนการนำเสนอ (Presentar) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปรับปรุงเนื้อหาที่เขียนมีการอภิปราย และปรับปรุงร่างเนื้อหาต่อจากขั้นตอนการสร้างจินตนาการ (Imaginar) และนำเสนอผลงานของตัวเองให้กับเพื่อนในกลุ่ม และถือว่าเป็นขั้นตอนของการฝึกใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ในกระบวนการนี้ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาของตนเองกับเพื่อนสมาชิก ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพทางภาษาของตน ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและครู ก่อนนำเสนอผลงานในชั้นการสอน และประเมินการทำงานของตนเอง และประเมิน การนำเสนอตามความเป็นจริงตามศักยภาพความสามารถที่แสดงออกมา

5. กระบวนการนำไปใช้ (Implementar) ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้นำเสนอ ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาของตนเองทั้งที่เป็นภาษาถิ่นและภาษาเป้าหมายในการนำเสนอ เพื่อแสดงศักยภาพในการใช้ภาษาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียกว่า ภาระงาน (Tasks) ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการสอนแนวใหม่ที่ผู้เรียนเรียนรู้หลักภาษาด้วยตัวเอง

ครูผู้สอนสามารถใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี translanguaging ทุกวันเพื่อให้ผู้เรียนหลักสองภาษาเข้าใจหลักการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ภาษาตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา แบบพลวัต (dynamic translanguaging progression)

ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ครูผู้สอนสามารถใช้กระบวนการเพื่อบูรณาการระหว่างความรู้และความสามารถของผู้เรียนที่มีอยู่กับการฝึกฝนภาษา รวมถึงสิ่งที่ผู้เรียนมุ่งหวังจากรายวิชาที่เรียนนั้น ๆ

3. หลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา

หลักการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ stance, design, และ shifts (García, Johnson, & Seltzer, 2017, p. 11)

1. Stance หมายถึง ความเชื่อ (belief) กล่าวคือ ก่อนที่จะเริ่มใช้การเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีคิดก่อน โดยที่ต้องเชื่อว่านักเรียนสองภาษานั้นมีความรู้ความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย ทั้งภาษาแรกของเขาและภาษาเป้าหมายที่กำลังเรียนอยู่ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษา เป็นกลวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้

ทั้งนี้ Mr.Sangsok: ใช้คำ Stance ว่า หมายถึง จุดยืน เป็นจุดยืนที่ขยายให้ใหญ่ โดยมีจุดยืนว่า ภาษา 2 ภาษาของนักเรียน / ภาษาท้องถิ่น เป็น **ทรัพยากร**ในการเรียนรู้ ไม่ใช่ปัญหา และการเชื่อมโยงภาษาเปลี่ยนแปลงตัวตน ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะการคิด

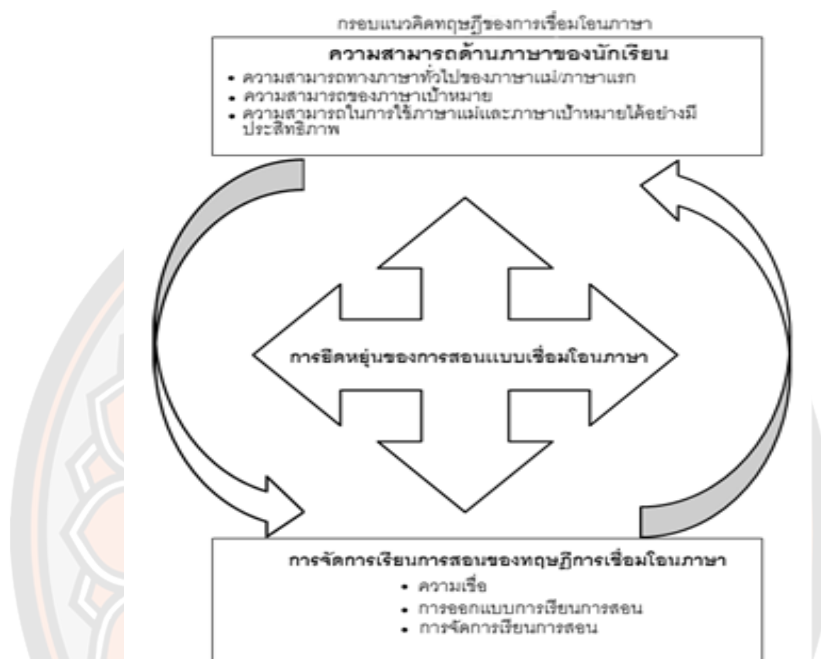
- เชื่อว่า การฝึกฝนภาษาที่แตกต่างกันของนักเรียนสองภาษานั้นทำงานร่วมกัน ไม่ใช่แยก
- เชื่อว่า ห้องเรียนคือพื้นที่ต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้ “ทำงานร่วมกัน” ผ่าน เนื้อหาภาษาที่หลากหลาย ผู้คน และ สถานที่ นั่นคือ บ้าน โรงเรียน และชุมชน
- เชื่อว่า ห้องเรียน คือ พื้นที่ประชาธิปไตย เป็นที่ที่ครูและนักเรียน ร่วมกันสร้างความรู้ ทำทนายระบบลำดับชั้นแบบดั้งเดิม

2. Design หมายถึง การออกแบบการเรียนการสอนนั้นต้องให้เนื้อหา วิธีการ บทเรียน กิจกรรม รวมถึงการประเมินต่าง ๆ ในชั้นเรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มนี้ เพื่อที่จะได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. Shifts หมายถึง การเคลื่อนที่หรือการเคลื่อนไหว (movement) ซึ่งในทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับเรื่องของ moment-by-moment ซึ่งก็คือ ในระหว่างที่ดำเนินการเรียนการสอนนั้น ต้องมีการประยุกต์และปรับเปลี่ยน ในเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและสภาพการเรียนรู้ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

Mr.Sangsok: ได้กล่าวถึง คำว่า Shifts ว่า เป็นการปรับเปลี่ยนในการสอนว่า เป็น การตัดสินใจแบบทันที โดยที่ครูไม่ได้วางแผนมาก่อน ซึ่งครูจะดูจากกระแสความหลากหลายทางภาษาในห้องเรียน ตัวอย่างเช่น :

- การช่วยนักเรียนให้เข้าใจคำศัพท์หรือวลีที่ยาก โดยการแปล, ใช้คำใหม่, และการใช้คำที่เหมือนกัน
- ในช่วงเวลาที่นักเรียนทำไม่ได้ หรือ ไม่เข้าใจ มีการให้กำลังใจนักเรียน เช่น โดยการพูดคุยกัน เกี่ยวกับแนวคิดหรือคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ ด้วยการใช้ภาษาที่ตนเองถนัด
- ค้นหาคำและวลี โดยการใช้พจนานุกรม 2 ภาษา

ภาพ The translanguaging classroom framework

ที่มา: García, Johnson, & Seltzer, 2017, p. 25

จากภาพแสดงให้เห็นกรอบแนวคิดของทฤษฎีการเชื่อมโอนภาษา ซึ่งนำมาเป็นหลักในการสอนแบบเชื่อมโอนภาษาหรือใช้ในชั้นเรียนสองภาษา จะมีการไหลลื่นหรือการยืดหยุ่น (the Translanguaging Corriente) ของการสอนแบบการเชื่อมโอนภาษา จะมีการประยุกต์ ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับ 2 องค์ประกอบหลักที่จะเกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอนแบบนี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถทางด้านภาษาของนักเรียนที่เป็นสองภาษา ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถทางภาษาทั่วไปของภาษาแม่/ภาษาแรก ความสามารถของภาษาเป้าหมาย และความสามารถในการที่จะสลับการใช้ภาษาแรกและภาษาเป้าหมายได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพอย่างเป็นอัตโนมัติ และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 นั้น คือ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโอนภาษาของครูผู้สอน ซึ่งก็จะประกอบไปด้วยความเชื่อ

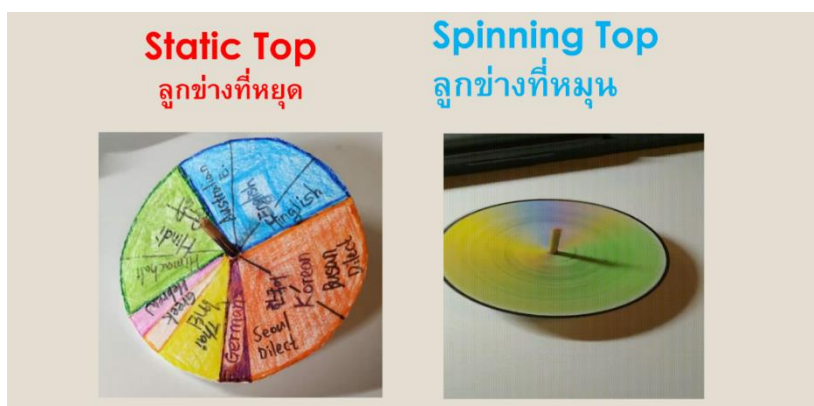
(stance) ว่านักเรียนที่พูดได้ 2 ภาษา มีความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย การออกแบบการเรียนการสอน (design) จึงต้องให้เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มนี้ และ การจัดการเรียนการสอน (shifts) ที่ต้องมีการประยุกต์และปรับเปลี่ยนตลอดเวลา (García, Johnson, & Seltzer, 2017, p.25)

กิจกรรม ลูกข้าง TL

คำชี้แจง ให้ครูผู้เข้าฝึกอบรม ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตัดกระดาษ เป็นแผ่นวงกลมให้มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 9 เซนติเมตร แล้วพับครึ่งเป็นสองพับ เพื่อหาจุดศูนย์กลาง (ซึ่งมีผลต่อการทรงตัวของลูกข้าง)
2. เขียนชื่อภาษาและขีดเส้นแบ่ง ตามอัตราส่วนของความสามารถทางภาษาของผู้เข้ารับการอบรมว่า เราสามารถใช้แต่ละภาษาได้มากน้อยแค่ไหน
3. ใช้สีระบายแต่ละช่อง โดยใช้สีที่แตกต่างกันในแต่ละช่องภาษาที่แตกต่างกัน หรือใช้สีระบายเข้ม ๆ ในภาษาที่ตัวเองมั่นใจและถนัดมากที่สุด และระบายสีอ่อน ๆ ในส่วนของภาษาที่ไม่ถนัด หรือไม่ค่อยมั่นใจ
4. ตัดแผ่นกระดาษที่ทำเสร็จแล้วลงบนแผ่นฟิวเจอร์บอร์ดที่มีขนาดเท่ากัน
5. ใช้ไม้เจาะรูตรงกลางจุดศูนย์กลางของวงกลม
6. ผู้เข้ารับการอบรมนำลูกข้างขึ้นมา แล้วบอกเล่าให้สมาชิกที่เข้ารับการอบรมว่า
  - มีภาษาอะไรที่ตนเองพูดได้บ้าง
  - ใช้ภาษาแต่ละภาษาได้มากน้อยแค่ไหน ใช้เมื่อไร อย่างไรบ้าง เป็นต้น
7. เมื่อผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนพูดถึงลูกข้างของตนเองเสร็จแล้ว ให้เล่นเกมแข่งหมุนลูกข้าง สังเกตขณะลูกข้างหมุน และอธิบายของลักษณะลูกข้างที่เห็น

*****

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวม

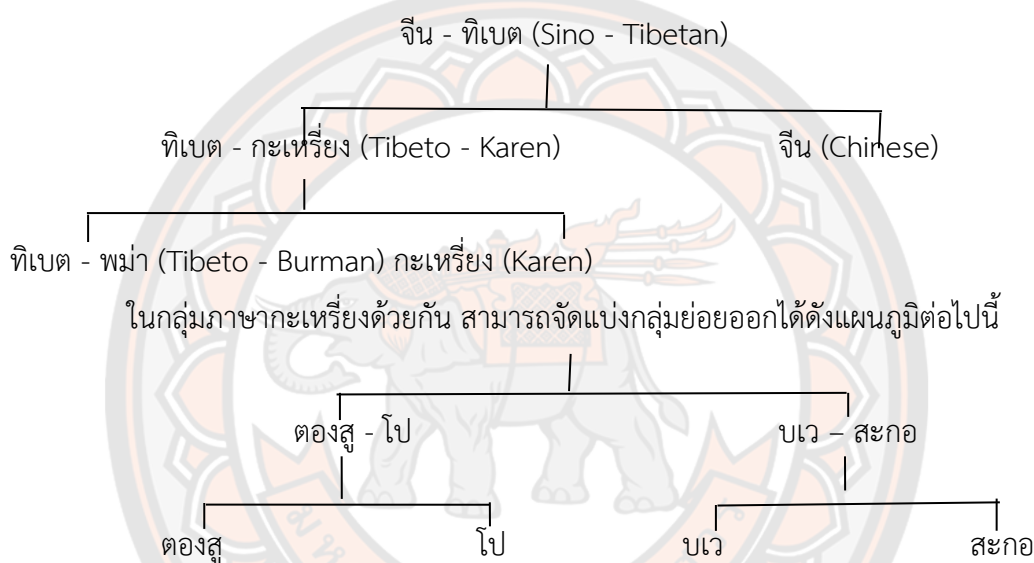
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนที่ 1 เรื่อง ภาษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ภาษากะเหรี่ยงจัดอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ลักษณะเด่น ๆ ของภาษากะเหรี่ยงสะกอที่แตกต่างจากภาษาไทย ได้แก่ โครงสร้างพยางค์ เสียงพยัญชนะ และสระบางเสียง รวมทั้งเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งในบางถิ่นจะมีลักษณะน้ำเสียงเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย นอกจากภาษากะเหรี่ยงที่ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว กะเหรี่ยงสะกอส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยถิ่นได้ เนื่องจากกะเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าพวกอื่นและรับการพัฒนาได้เร็วกว่าพวกอื่น

ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ จะส่งผลให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มนี้ ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ
2. สามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย

เนื้อหา

ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมได้เรียนรู้ถึงภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ เพื่อให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้สู่การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ดียิ่งขึ้น โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดการฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (ผศ.วรรณมา เทียนมี และ คณะทำงานกลุ่มชาติพันธุ์) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. วิทยากรนำฉากภาพวัฒนธรรมของชาติพันธุ์มาให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมดูพร้อมทั้งเล่าเป็นภาษากะเหรี่ยงสะกอ และชี้ตามภาพ 2. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนพูดตาม
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้โครงสร้างภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ พร้อมยกตัวอย่างคำที่มีอยู่ในฉากภาพวัฒนธรรม
การเสริมศักยภาพ	4. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมให้เขียนคำภาษากะเหรี่ยงสะกอจากคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนละ 20 คำ
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนอ่านออกเสียงคำภาษาถิ่นจากคำพื้นฐานภาษาไทย

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การสะท้อนคิด	7. วิทยากรตรวจสอบผลงานการเขียนและการพูดออกเสียงของครูผู้เข้าฝึกอบรม
	8. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์แล้วเขียนลงในสมุด
	9. วิทยากรตรวจสอบความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนเขียน และช่วยสรุปความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับโครงสร้างภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอที่ควรรู้ หรือต้องการรู้บ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ	ตรวจสอบความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ	แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. สามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย	ตรวจสอบการพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย	แบบประเมินการพูดสื่อสาร	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ และคณะทำงานกลุ่มชาติพันธุ์จากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
2. ฉากภาพวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ
3. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนที่ 2 เรื่อง ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ภาษาม้ง จัดอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาม้ง-เมียน ตามที่ม้งในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักตามสำเนียงภาษาและการแต่งกาย คือ ม้งเตือ (Hmoob dawb) และม้งจิว (Hmoob ntsuab) โดยทั้งสองกลุ่มนี้แม้จะมีสำเนียงและคำศัพท์บางส่วนที่แตกต่างกัน แต่พวกเขาต่างก็สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้เช่นเดียวกับภาษาคำเมืองกับภาษาไทย หรือภาษาลื้อกับภาษาคำเมือง เป็นต้น นับจากคริสต์ทศวรรษ 1950 คนม้งก็มีระบบของการเขียนของตนเองอันได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมิชชันนารีชาวอเมริกันและฝรั่งเศส (George Barney, William Smaller และ Yves Bertrais) ที่เข้ามาสอนศาสนาคริสต์ให้กับม้งในประเทศลาว ภาษาม้งก็มีพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ด้วย กล่าวคือมีพยัญชนะทั้งหมด 57 ตัว สระ 14 ตัว และวรรณยุกต์ 7 รูป 8 เสียง ซึ่งต้องยอมรับว่าอักษรภาษาไทยนั้นไม่สามารถที่จะใช้แทนเสียงในภาษาม้งได้ตรงตามเสียงในภาษาม้งอย่างครบถ้วนและถูกต้อง

ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ จะส่งผลให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มนี้ ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกรวมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง
2. สามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์ม้งพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย

เนื้อหา

ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกรวม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมได้เรียนรู้ถึงภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เพื่อให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้อาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ดียิ่งขึ้น โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้อาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดการกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของ แผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (ผศ.วรรณา เทียนมี และ คณะทำงานกลุ่มชาติพันธุ์) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. วิทยากรนำฉากภาพวัฒนธรรมของชาติพันธุ์มาให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมดู พร้อมทั้งเล่าเป็นภาษาม้ง และชี้ตามภาพ 2. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนพูดตาม
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้โครงสร้างภาษาชาติพันธุ์ม้ง พร้อมยกตัวอย่างคำที่มีอยู่ในฉากภาพวัฒนธรรม
การเสริมศักยภาพ	4. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมให้เขียนคำภาษาม้งจากคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนละ 20 คำ
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนอ่านออกเสียงคำภาษาถิ่นจากคำพื้นฐานภาษาไทย
การสะท้อนคิด	7. วิทยากรตรวจสอบผลงานการเขียนและการพูดออกเสียงของครูผู้เข้าฝึกอบรม 8. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ แล้ว เขียนลงในสมุด 9. วิทยากรตรวจสอบความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ที่ครูผู้เข้าฝึกอบรม แต่ละคนเขียน และช่วยสรุปความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับโครงสร้างภาษา ชาติพันธุ์ม้งที่ควรรู้ หรือต้องการรู้บ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง	ตรวจสอบความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง	แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. สามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์ม้งพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย	ตรวจสอบการพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย	แบบประเมินการพูดสื่อสาร	1 = ปรับปรุง

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ และคณะทำงานกลุ่มชาติพันธุ์จากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
2. ฉากภาพวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง
3. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนที่ 3 เรื่อง ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

คนไทใหญ่ในประเทศไทยส่วนมากจะมีภาษาพูดใกล้เคียงกับรัฐและภูมิภาคที่ตนเองอพยพมา เช่นในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ที่มีพื้นที่ติดกับฉานได้ ก็มักจะพูดภาษาไตหลวง ขณะที่ชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงราย มาจากฉานตะวันออก จึงมีลักษณะการพูดที่ใกล้เคียงกับคนล้านนา หรือบางครั้งพวกเขาก็นิยมตัวเองว่าเป็นคน “ไต้ออ” คือ กลุ่มคนไตที่มีลักษณะการพูดคล้ายๆ ด้วย “ย้าอ้อ” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทใหญ่บริเวณชายแดนแม่สายที่อพยพมาจาก เมืองกำ เมืองนุง เมืองยาก และเมืองปอก ในเชียงตุง สำหรับการพูดของคนไทใหญ่ในประเทศไทย แม้จะมีรากฐานมาจากในรัฐฉาน แต่เนื่องจากต้องติดต่อสัมพันธ์กับคนไทย คนเมือง (ล้านนา) จึงทำให้มีการประยุกต์ใช้คำศัพท์ของไทยและล้านนาเข้าไปด้วย ที่สำคัญคือจะมีศัพท์พม่า จีน หรือ อังกฤษ น้อยกว่าคนไทใหญ่ในพม่า ปัจจุบัน คนหนุ่มสาวชาวไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเกินกว่า 10 ปี การพูดภาษาไทใหญ่จึงมีการเปลี่ยนไปมาก เนื่องจากจะมีคำที่เป็นภาษาไทยปนเข้าไปเป็นจำนวนมาก

ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ จะส่งผลให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มนี้ ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกรวมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่
2. สามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์ไทใหญ่พูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย

เนื้อหา

ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกรวม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมได้เรียนรู้ถึงภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ เพื่อให้เข้าใจผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้สู่การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษาได้ดียิ่งขึ้น โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของภาษาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอออนภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธี การฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (ผศ.วรรณภา เทียนมี และ คณะทำงานกลุ่มชาติพันธุ์) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. วิทยากรนำฉากภาพวัฒนธรรมของชาติพันธุ์มาให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมดู พร้อมทั้งเล่าเป็นภาษาไทยใหญ่ และชี้ตามภาพ 2. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนพูดตาม
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรให้ผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้โครงสร้างภาษาชาติพันธุ์ไทใหญ่ พร้อมยกตัวอย่างคำที่มีอยู่ในฉากภาพวัฒนธรรม
การเสริมศักยภาพ	4. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมให้เขียนคำภาษาไทย จากคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คนละ 20 คำ
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนอ่านออกเสียงคำภาษาถิ่นจากคำพื้นฐานภาษาไทย
การสะท้อนคิด	7. วิทยากรตรวจสอบผลงานการเขียนและการพูดออกเสียงของครูผู้เข้าฝึกอบรม
	8. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ แล้วเขียนลงในสมุด
	9. วิทยากรตรวจสอบความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์ที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนเขียน และช่วยสรุปความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับโครงสร้างภาษาชาติพันธุ์ไทใหญ่ ที่ควรรู้ หรือต้องการรู้บ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	ตรวจสอบความรู้และเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. สามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์ไทใหญ่ พูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย	ตรวจสอบการพูดสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย	แบบประเมินการพูดสื่อสาร	1 = ปรับปรุง

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ และคณะทำงานกลุ่มชาติพันธุ์จากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
2. ฉากภาพวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่
3. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หน่วยที่ 2 พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1. ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ

กะเหรี่ยงสะกอ (Sgaw Karen)

คนไทยในภาคเหนือเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า “ยางขาว” นอกจากนี้ ยังมีคำอื่นที่ใช้เรียกกะเหรี่ยงสะกอ ได้แก่ “ยางกะเลอ ยางป่า ยางเปียง” กะเหรี่ยงสะกอเรียกตัวเองว่า “จกอ” เป็นกลุ่มกะเหรี่ยงที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีจำนวนประชากรประมาณ 500,000 คน อาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, จังหวัดเชียงใหม่, จังหวัดกาญจนบุรี, ราชบุรี, และแถบชายแดนไทย-พม่าทั่วไป

การตั้งถิ่นฐานและบ้านเรือนของกะเหรี่ยงสะกอ

สารานุกรมกะเหรี่ยงสะกอ (สุริยา รัตนกุล, และสมทรง บุรุษพัฒน์, 2538, น. 12 – 15) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มชนกะเหรี่ยงในแถบภาคเหนือและภาคตะวันตก มักจะตั้งถิ่นฐานอยู่ตามหุบเขาที่มีลำธารเล็ก ๆ ไหลผ่าน เพราะเป็นกลุ่มชนที่เสาะแสวงหาที่ดินเพื่อปลูกข้าวนาลุ่มมาแต่อดีต ในขณะที่ชาวไทยภูเขากลุ่มอื่น ๆ เช่น ม้ง อาข่า เย้า ลีซอ มูเซอ มักจะตั้งถิ่นฐานอยู่บนเนินเขา อากาศที่หมู่บ้านกะเหรี่ยงนั้นเย็นสบาย มีการใช้ไม้ไผ่หรือท่อพลาสติกผันน้ำจากบนเขาเข้าไปในชุมชน การตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในหุบเขาในป่า ทำให้ชุมชนกะเหรี่ยงเป็นชุมชนที่มีอัตราการเป็นโรคมะเร็งสูง กะเหรี่ยงในประเทศไทยชอบอาศัยประจำที่ เป็นหลักแหล่ง ไม่ชอบเคลื่อนย้ายดังเช่นพวกม้งหรือมูเซอ การที่ชาวกะเหรี่ยงสามารถอยู่ประจำที่ได้ก็เพราะมีความสามารถในการอนุรักษ์ที่ดิน

บ้านกะเหรี่ยง สร้างขึ้นด้วยวัสดุที่ได้จากในท้องถิ่นนั้น ส่วนมากจะใช้เสาไม้จริงซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็งทำโครงของบ้าน และใช้ไม้ไผ่ซึ่งสับและตีแผ่เป็นฟากมาทำพื้นบ้านและฝาบ้าน หลังคามุงด้วยหญ้าคาแห้งเย็บเป็นตับ หรือมุงด้วยใบตองตึง บ้านกะเหรี่ยงสร้างแบบยกพื้น มีห้องเดี่ยวเป็นห้องอเนกประสงค์ ใช้เป็นห้องรับแขก ห้องอาหาร และห้องประกอบพิธีกรรม ครอบครัวใดที่มีบุตรสาวคนโตแล้ว อาจกันท้ายห้องด้วยฉากให้แยกนอนต่างหาก กลางห้องมีเตาไฟซึ่งสร้างอยู่บนกระบะดินบนกระบะดินใช้ก้อนหิน 3 ก้อนวางไว้สำหรับเป็นเตารับหม้อข้าวหรือกาน้ำ บางบ้านใช้เหล็กสามขาเหนือกระบะดินจะสร้างชั้นวางของชั้นล่างสุดวางกระดัง ข้าวเปลือก เพื่อให้ข้าวเปลือกได้รับความร้อนจากเตาไฟ จะได้แห้งมากขึ้น ทำให้ต่างาย ชั้นที่อยู่เหนือขึ้นไปใช้วางเครื่องปรุงอาหาร เช่น พริกแห้งเกลือ ถั่วเน่า กะปิ หอม กระเทียม เป็นต้น หรืออาจวางหม้อข้าวหม้อแกงที่ใช้ทำอาหาร บริเวณข้างเตาไฟนี้ ใช้เป็นที่รับประทานอาหารในหมู่สมาชิกของครอบครัวหรือญาติสนิท

ได้ถุนบ้านกะเหรี่ยง ใช้เป็นที่เก็บฟืนและเป็นเล้าไก่ คอกหมู กับทั้งวัว ควายก็จะผูกไว้กับเสา ได้ถุนบ้าน ด้านข้างบ้านที่มีหลังคาคลุมถึงจะมีครกกระเดื่องสำหรับตำข้าว บริเวณด้านข้างบ้านใช้เป็นที่ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น พริก มะเขือ มะแว้ง ตะไคร้ ส้มเกลี้ยง(ไซใบเป็นเครื่องหอม) ฯลฯ หรือปลูกพืชที่ให้ผล เช่น กล้วย มะขาม มะละกอ ฯลฯ นอกจากนี้กะเหรี่ยงยังนิยมปลูกยาสูบสำหรับทำบุหรี่ยีกด้วย

หลังคาบ้านกะเหรี่ยง จะสร้างให้หลุบต่ำลงเพื่อป้องกันลมหนาว และเพื่อไม่ให้ลมพัดเข้าบ้านมากเกินไป เพราะหากลมพัดเข้าบ้านมาก จะทำให้ลูกไฟจากเตาไฟในบ้านปลิวไปติดหลังคาบ้านทำให้เกิดไฟไหม้ได้ง่าย นอกจากนี้บ้านกะเหรี่ยงจะไม่มีหน้าต่างหรือช่องลม จึงค่อนข้างมืด

บ้านเรือนของกะเหรี่ยงจะต้องมีการทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ ถือเป็นงานสำคัญและจำเป็นยิ่ง หากไม่ทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ จะทำให้ผู้ที่อยู่บ้านนั้นไม่มีความสุข เมื่อถึงฤกษ์งามยามดี ก็จะจัดพิธีขึ้นบ้านใหม่ มีการเตรียมต้มสุรา หุงข้าว ฆ่าไก่ ฆ่าหมู ทำอาหารเลี้ยงกัน มีการทำข้าวต้มมัด ข้าวปุก แขกที่ได้รับเชิญจะร้องเพลงอวยพรให้เจ้าของบ้าน

อาชีพและความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยงสะกอ

อาชีพหลักของชาวกะเหรี่ยง คือ การปลูกข้าวในนาดำแบบขั้นบันได และในไร่ข้าวแบบไร่หมุนเวียน สิทธิถือครองในนาดำเป็นสิทธิ์ส่วนบุคคล สามารถขายต่อกันได้ กะเหรี่ยงสะกอทำไร่ข้าวในพื้นที่หนึ่งเพียง 1 ปี แล้วย้ายไปทำที่อื่นเพื่อให้ที่ดินได้ฟื้นตัว จากนั้น 5 ปี จึงจะย้อนกลับมาทำไร่ข้าวตรงที่เดิม ส่วนพืชผักสวนครัว นอกจากจะปลูกข้างบ้านแล้ว อาจปลูกผสมอยู่ในไร่ข้าว ในระบบการปลูกพืชแบบผสม แต่เป็นการเกษตรน้ำฝนเพียงอย่างเดียว โดยทั่วไปกะเหรี่ยงไม่ปลูกฝิ่น ยกเว้นถ้าอยู่ใกล้หมู่บ้านม้ง จะมีการแลกเปลี่ยนความรู้และการเลียนแบบ จึงมีการปลูกฝิ่นด้วย กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ใกล้ดอยอินทนนท์ สามารถปลูกฝิ่นได้แก่่งเท่าชาวม้งแล้ว ส่วนกะเหรี่ยงในบางท้องที่ ปลูกพืชเพื่อจำหน่ายด้วย เช่น กาแฟ กะหล่ำปลี มะเขือเทศ อาชีพรอง คือ การหาของป่า ได้แก่ ลูกก่อ ซึ่งเป็นเกาลัดชนิดหนึ่ง เปลือกไม้ และสัตว์ป่า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการรับจ้างทั่วไป การทอเสื่อ ทอผ้า ขายเป็นรายได้เสริม

การแบ่งหน้าที่การงาน ทุกคนจะช่วยกันทำงานในไร่นา งานที่เป็นของผู้หญิง โดยเฉพาะงานทอผ้า และพิธีกรรมเลี้ยงผีบรรพบุรุษ ชาวกะเหรี่ยงถือว่า ฝ่ายหญิงเป็นเจ้าของบ้าน แม้ว่าผู้ชายจะเป็นคนสร้างบ้าน ผู้หญิงจึงมีหน้าที่ประกอบพิธีกรรมแสดงความนับถือต่อวิญญาณของบรรพบุรุษ งานของผู้ชายจะเป็นการล่าสัตว์ การสร้างบ้าน การจัดสาน การเลือกพื้นที่ทำไร่ การติดต่อซื้อขาย การต้อนรับแขก การทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในครัวเรือน เช่น กระบอกรน้ำ ครกกระเดื่อง เป็นต้น ส่วนงานบ้าน เช่น การตัดน้ำ ตำข้าว หาฟืน หุงหาอาหาร และเลี้ยงลูก ฝ่ายหญิงจะดูแล

รับผิดชอบมากกว่า แต่ฝ่ายชายก็อาจจะช่วยแบ่งเบาภาระได้ (สารานุกรมกะเหรี่ยงสะกอ, 2538, น. 16)

โครงสร้างทางสังคมและระบบเครือญาติของกะเหรี่ยงสะกอ

ครอบครัว โดยทั่วไป ครอบครัวกะเหรี่ยงมีรูปแบบเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก แต่ก็ยังปรากฏรูปแบบครอบครัวขยายอยู่ด้วย เพราะในบางครอบครัวอาจมีบิดามารดาของฝ่ายหญิงอาศัยอยู่ด้วย นอกจากนี้ การที่สังคมกะเหรี่ยงนับถือญาติฝ่ายมารดา เมื่อแต่งงานแล้ว ฝ่ายชายต้องไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง นับถือคณาญาติทางฝ่ายหญิง ในครอบครัวจึงมีครอบครัวของลูกสาวและลูกเขยอยู่อีกครอบครัวหนึ่ง จนกระทั่ง 1 ปีผ่านไป หรือหากน้องสาวแต่งงาน ครอบครัวพี่สาวจึงจะแยกออกไปสร้างบ้านอยู่ใกล้ ๆ แต่สำหรับบุตรสาวคนสุดท้าย จะต้องอยู่กับพ่อแม่ไปตลอดแม้จะแต่งงานแล้วก็ตาม เพราะมีหน้าที่เลี้ยงดูตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ดังนั้น ลูกคนสุดท้ายจึงได้รับมรดกที่นา และวัวควายมากกว่าพี่ ๆ ซึ่งจะไม่มีการอภิเษกกันเลย ครอบครัวใดที่ไม่มีลูกสาว ลูกชายก็จะทำหน้าที่แทน บ้านใดที่แม่บ้านเสียชีวิตลง ต้องรื้อบ้านทิ้งแล้วสร้างใหม่ เลี้ยงผีบรรพบุรุษได้

การแต่งงานของกะเหรี่ยง ไม่นิยมแต่งงานกับคนนอกกลุ่ม เพราะประเพณีต่างกัน หนุ่มสาวมีอิสระในการเลือกคู่ครองของตนเอง เมื่อแต่งงานแล้ว จะอยู่ด้วยกันแบบผัวเดียวเมียเดียวตลอดไป การหย่าร้างแทบจะไม่ปรากฏในสังคมกะเหรี่ยง

การสืบเชื้อสายของกะเหรี่ยง เป็นการสืบเชื้อสายทางฝ่ายมารดา แต่ก็ยังให้ความสำคัญต่อบิดามารดาของฝ่ายชาย กะเหรี่ยงไม่มีนามสกุล แต่ในปัจจุบัน เริ่มมีการขออนามสกุล และบุตรจะใช้นามสกุลของบิดา ส่วนชื่อของเด็ก พ่อแม่หรือผู้อาวุโสฝ่ายภรรยาจะเป็นคนตั้งให้ หากเป็นหญิงมักจะมีคำว่า “หน่อ” และชายจะมีคำว่า “พะ” หรือ “จ่อ” ซึ่งเป็นคำแสดงความเป็นเพศหญิงหรือชาย

การอบรมเด็ก เมื่อทำผิดเด็กจะถูกตำหนิและตักเตือน แต่จะไม่มีการตี เพราะเชื่อว่าอาจทำให้ขวัญเด็กออกจากตัว ทำให้ไม่สบาย

ผู้อาวุโสในบ้าน ซึ่งได้แก่ บิดามารดาของฝ่ายหญิง มีบทบาทในการช่วยอบรมสมาชิกในครอบครัว ผู้อาวุโสจะได้รับการเคารพยกย่องอย่างสูงในการตัดสินใจต่าง ๆ ของครอบครัว จะต้องมีการปรึกษาหารือและเชื่อฟังความคิดเห็นของผู้อาวุโสในบ้าน

การที่ครอบครัวกะเหรี่ยงมีลักษณะประนีประนอม และเสมอภาคเป็นอย่างมากในระหว่างสามีภรรยา ทำให้สังคมกะเหรี่ยงได้รับการยอมรับนับถือเข้าไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ ในเผ่าเดียวกัน ในแต่ละหมู่บ้าน ทุกหลังคาเรือนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน เจ้าของบ้านทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็น ปรึกษาหารือร่วมกันในเรื่องราวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อาวุโสทุกคนจะได้รับการเคารพนับถือจากชาวบ้านทุกคน (สารานุกรม กะเหรี่ยงสะกอ, 2538, น. 25 - 26)

การแต่งกายของกะเหรี่ยงสะกอ

การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม มักเห็นได้จากการแต่งกายของผู้หญิง เนื่องด้วยในปัจจุบัน ผู้ชายกะเหรี่ยงสะกอนิยมแต่งกายเหมือนคนไทยในท้องถิ่นทั่วไป แต่ส่วนใหญ่ยังคงมีเสื้อสีแดงสำหรับไว้ใส่ในโอกาสสำคัญ เสื้อสีแดงนี้ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาย นั่นคือความอดทนแข็งแรง สมัยก่อนเด็กผู้ชายกะเหรี่ยงจะใส่เสื้อแดงตัวเดียวยาวถึงเข่า ปัจจุบันยังพบการใส่เสื้อเช่นนี้อยู่บ้าง ที่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยง เป็นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อจะติดพู่ห้อยลงมา สมัยก่อนเสื้อสีแดงของชายโสดจะมีพู่ห้อยลงเลยชายเสื้อ ส่วนเสื้อสีแดงของชายที่แต่งงานแล้วจะติดพู่ห้อยลงมาเสมอชายเสื้อ เพราะชายที่แต่งงานแล้วจะต้องทำงานมากขึ้น การที่ใส่เสื้อที่มีพู่ยาวจะทำให้รุงรัง ไม่สะดวกในการทำงาน ผู้ชายกะเหรี่ยงจะสวมกางเกงแบบคนไทยภาคเหนือ หรือสวมโสร่งแบบพม่า แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ จะสวมกางเกงขายาวตามสมัยนิยม และอาจจะสวมเสื้อสีแดงทับเสื้อสีขาวข้างในอีกทีหนึ่ง

นอกจากเสื้อสีแดงแล้ว ผู้ชายกะเหรี่ยงจะใช้ผ้าโพกศีรษะซึ่งมีลวดลายปักสีแดง และมีถุงย่ามซึ่งจะออกสีแดงเช่นเดียวกัน เนื่องจากกะเหรี่ยงสะกอนับถือบรรพบุรุษฝ่ายแม่ แม่จะเป็นเจ้าของบ้านและเป็นใหญ่ในบ้าน วันแต่งงานผู้หญิงที่เป็นเจ้าสาวจะต้องเตรียมเสื้อผ้า ผ้าโพกศีรษะ และถุงย่ามไว้ให้เจ้าบ่าว ย่ามนี้จะต้องมีลายที่ปากถุง เพราะเชื่อกันว่าสามารถป้องกันผีไม่ให้ทำร้ายเจ้าบ่าวได้

กะเหรี่ยงสะกอมีความเคร่งครัดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง มีข้อห้ามการไปไหนด้วยกันตามลำพังและการถูกเนื้อต้องตัวกัน การได้เสียก่อนแต่งงานถือว่าเป็นความผิด ต้องลงโทษปรับไหม การมีชู้โทษถึงไล่ออกนอกหมู่บ้าน มีการอยู่อย่างผัวเดียวเมียเดียวตราบจนตายจากกัน ไม่ประพฤติผิดในลูกเมียใคร กะเหรี่ยงสะกอที่เป็นหม้าย น้อยมากที่จะแต่งงานใหม่ (สารานุกรมกะเหรี่ยงสะกอ, 2538, น. 8 - 12)

ด้วยความเชื่อดังกล่าวข้างต้น จึงมีการแยกความแตกต่างของการแต่งกาย ระหว่างสาวโสดและหญิงที่แต่งงานแล้ว ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่ยังไม่แต่งงานจะใส่ชุดทอด้วยมือทรงกระสอบสีขาวยาวกรอมเท้า ในสมัยก่อนถ้ากระโปรงมีความยาวแค่เข่า สาวก็จะมีควมอายมาก ชุดขาวนี้เรียกว่า “เซ้ว้า” จะใส่ตั้งแต่เด็กจนถึงวันแต่งงานจึงจะเปลี่ยน ใส่ชุดขาวเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ หญิงใดที่ตั้งครรภ์โดยที่ยังไม่ได้เข้าพิธีแต่งงาน ก็ถือว่ามีควมผิดอย่างร้ายแรง จนกระทั่งมีคำดำที่ถือว่าหยาบคายมากในบรรดากะเหรี่ยงสะกอด้วยกัน คือ “เด้อเซ้ว้า” แปลว่า “อู่มท้องทั้งชุดขาว” สาวโสดมีผ้าโพกศีรษะเพื่อกันแดดในหน้าร้อน และให้ความอบอุ่นในหน้าหนาว และเพื่อไม่ให้ผมสกปรกเร็วจนเกินไป ในวันแต่งงาน สาวกะเหรี่ยงจะมีผู้ใหญ่ช่วยเปลี่ยนชุดจากชุดขาวเป็นชุดสำหรับหญิงที่

แต่งงานแล้ว เจ้าสาวจะต้องมอบชุดขาวให้คนอื่นหมด แต่จะให้น้องซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันไม่ได้ เพราะเชื่อว่าจะทำให้น้องไม่ได้แต่งงาน

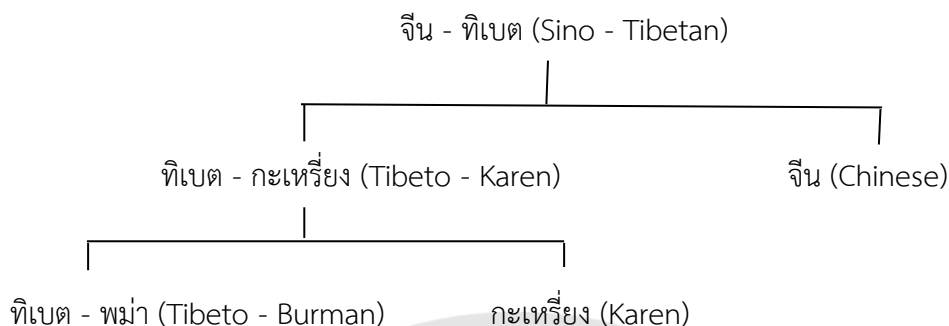
ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่แต่งงานแล้ว จะสวมเสื้อประดับประดาด้วยลูกเดือยและฝ้ายสี การประดิษฐ์ลวดลายและการใช้สีสันท่าง ๆ คิดค้นขึ้นมาแทนสิ่งที่เห็นอยู่รอบตัว เช่น นำเม็ดลูกเดือยมาเรียงกัน 2 เม็ด หมายถึง รอยเท้าสุนัข หรือการปักไขว้ด้วยด้ายสีแดงเป็นรัศมี หมายถึง พระอาทิตย์ เป็นต้น ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอจะใส่เสื้อดังกล่าวซึ่งเป็นทรงกระสอบ ตัวสั้นเลยเอว คอเป็นรูปตัววี แขนในตัว สั้นเลยไหล่มานิดหน่อย เสื้อนี้เรียกว่า “เซ่ ซู” และจะสวมผ้าซิ่น ทั้งเสื้อและผ้าซิ่นเป็นเครื่องหมายแสดงว่ามีเจ้าของแล้ว และจะไม่มีชายอื่นมาข้องเกี่ยว สาวโสดจะใส่ชุดของหญิงที่แต่งงานแล้วไม่ได้ เพราะเชื่อกันว่าจะทำให้ไม่ได้แต่งงาน หรือมีลูกโดยยังไม่ได้แต่งงาน หรืออาจทำให้เป็นบ้าไปเลยก็ได้ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็จะกลับไปใส่ชุดขาวอีกไม่ได้ เพราะเป็นการดูถูกความบริสุทธิ์

เสื้อของหญิงที่แต่งงานแล้ว จะต้องมียกปัก เพราะถ้าไม่มีเชื่อกันว่า จะทำให้ไม่มีลูก กะเหรี่ยงมทั้งนับถือผี นับถือศาสนาพุทธ และนับถือศาสนาคริสต์ เสื้อของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะต้องมีการปักลูกเดือย เพราะเชื่อกันว่าจะกันผีได้ กะเหรี่ยงสะกอที่นับถือศาสนาคริสต์ จะไม่ถือผี เสื้อจึงไม่จำเป็นต้องปักลูกเดือย และมักจะทอลายลงไปเลย ไม่ใช่ปักด้วยมือดังเช่นเสื้อของกะเหรี่ยงที่นับถือผี ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่แต่งงานแล้วและนับถือผีจะใส่ผ้าซิ่นที่มีลายก็ ผ้าซิ่นของหญิงที่แต่งงานแล้วและนับถือศาสนาคริสต์จะไม่มีลายก็ ลวดลายของผ้าซิ่นจะแสดงถึงความขยันหมั่นเพียรของผู้ทำยิ่งลวดลายมีมากก็ยิ่งแสดงถึงความขยันหมั่นเพียรมากขึ้นเท่านั้น

การย้อมสีของผ้า จะใช้วัสดุธรรมชาติ วัสดุที่จะนำมาย้อม ได้แก่ เปลือกไม้สัก ไม้แดง ไม้ประดู่ เป็นต้น ผู้ชายจะเป็นผู้หามาให้จากป่า หรือที่ห่างไกลจากที่อยู่อาศัย ส่วนต้นไม้ที่ใช้ย้อมสีจะเป็นต้นเล็ก ๆ เช่น ต้นคราม ต้นเสด หรือเงาะป่า เป็นต้น การย้อมสีของลายก็จะต้องไปเอาต้นไม้ชนิดหนึ่งในป่าซึ่งมีสีอย่างลายก็ เวลาไปเอาจะต้องไม่บอกใคร เพราะจะทำให้ย้อมไม่ติด สำหรับผ้าซิ่นที่ทอเป็นลายก็ เชื่อกันว่าป้องกันอันตรายได้ ผู้ชายที่เป็นทหาร เวลาไปรบจะเอาเศษผ้าถุงของแม่มาไว้บนศีรษะ เพื่อช่วยป้องกันอันตราย นอกจากนี้ ในสมัยก่อน อัตราการตายของหญิงมีครรภ์และของทารกแรกเกิดค่อนข้างสูง จึงเชื่อกันว่า ลายก็จะช่วยป้องกันไม่ให้ทารกตายได้ นอกจากนี้ ขณะที่ผู้หญิงกะเหรี่ยงกำลังอยู่ไฟหลังคลอดลูก จะเอากระบุงใส่ฟืนที่เรียกว่า “เส่กะวะ” มาวางไว้ใกล้กับประตูบ้าน แล้วเอาเสื้อที่ติดลายลูกเดือยมาวางบนปากกระบุง เพื่อป้องกันไม่ให้ผีมาทำลายเด็ก เพราะเมื่อผีมาถึงจะต้องนับลูกเดือย นับลายเสื้อและลายของกระบุงจนมีนั่งงและตาลายจนไม่สามารถเข้าถึงเด็กได้ และเนื่องจากความหวาดกลัวการตายในระหว่างตั้งครรภ์ จึงเกิดคำคำที่หยาบคายมากกว่า “ซี้ เทาะ เตื่อ” ซึ่งแปลว่า “ตายทั้งท้อง หรือ ตายทั้งกลม” นั่นเอง

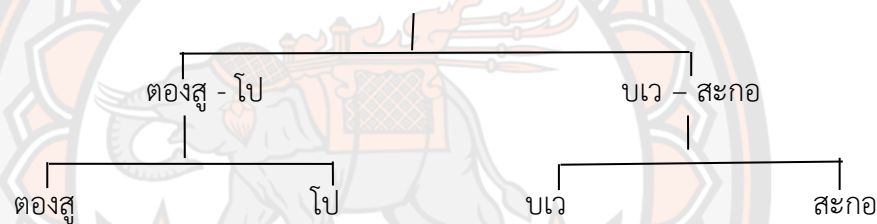
ภาษากะเหรี่ยงสะกอ (สารานุกรม กะเหรี่ยงสะกอ, 2538, น. 6 - 7)

ภาษากะเหรี่ยงจัดอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ที่มา: สุริยา รัตนกุล และคณะ, 2529, xviii

ในกลุ่มภาษากะเหรี่ยงด้วยกัน สามารถจัดแบ่งกลุ่มย่อยออกได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ลักษณะเด่น ๆ ของภาษากะเหรี่ยงสะกอที่แตกต่างจากภาษาไทย ได้แก่ โครงสร้างพยางค์ เสียงพยัญชนะ และสระบางเสียง รวมทั้งเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งในบางถิ่นจะมีลักษณะน้ำเสียงเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย

โครงสร้างพยางค์

ภาษากะเหรี่ยงสะกอไม่มีพยัญชนะสะกด ในบางถิ่นอาจพบว่ามีพยัญชนะสะกดบ้าง แต่ก็เป็นจำนวนน้อยมาก ด้วยเหตุนี้ เมื่อชาวกะเหรี่ยงเรียนพูดภาษาไทย จะพบว่ามีปัญหาในเรื่องการออกเสียงและการได้ยินพยัญชนะสะกดของภาษาไทย เช่น ในคำว่า “ กัก กัด กั๊บ ” เป็นต้น

เสียงพยัญชนะและสระบางเสียง

เสียงพยัญชนะของภาษากะเหรี่ยงสะกอที่แตกต่างจากภาษาไทยอย่างเด่นชัด คือ เสียงกลุ่มเสียดแทรก ได้แก่ เสียงเสียดแทรกกระหว่างฟัน เส้นเสียงไม่สั่น ออกเสียงเหมือนเสียงต้นในคำภาษาอังกฤษว่า “think”

เสียงเสียดแทรกที่เพดานอ่อน เส้นเสียงไม่สั่น /x/

เสียงเสียดแทรกที่เพดานอ่อน เส้นเสียงสั่น /Y/

เสียงเสียดแทรกที่เพดานแข็ง เส้นเสียงสั่น /J/ (Puttachart, 1983)

ภาษากะเหรี่ยงในบางถิ่น เช่น ถิ่นขุนแจ่ม ในจังหวัดเชียงใหม่ พบเสียงเสียดแทรกอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย ได้แก่

เสียงเสียดแทรก ที่ใช้ปลายลิ้น และปุ่มเหงือก เส้นเสียงสั้น /z/

และเสียงเสียดแทรก ที่ใช้ฟันบนและริมฝีปากล่าง เส้นเสียงสั้น /v/

ภาษากะเหรี่ยงสะกอมีพยัญชนะเสียงควบกล้ำที่ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่มี ได้แก่ เสียง ย /j/ และเสียงเสียดแทรกที่โคนลิ้น เส้นเสียงสั้น พ /Y/ ในคำว่า แพยะ /phje 3/ ‘(เรียน) เก่ง’ และ เพ /Ye2/ ‘ดี,สวย’ ตามลำดับ

ลักษณะเด่นของเสียงสระที่แตกต่างจากภาษาไทย คือ ไม่มีความแตกต่างของสระสั้นยาวที่มีนัยสำคัญ ทำให้คำมีความหมายเปลี่ยนไป และไม่มีสระประสม

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ในภาษากะเหรี่ยงสะกอบางถิ่น เช่น ที่อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน พบว่ามีลักษณะน้ำเสียง 3 ลักษณะ ปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ คือ เสียงลมแทรก (breathy) เสียงต่ำลึก (creaky) และเสียงบีบเส้นเสียง (glottalized) ลักษณะน้ำเสียงเหล่านี้ เมื่อเกิดร่วมกับระดับเสียงสูงต่ำ ทำให้เกิดวรรณยุกต์ 6 วรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์กลาง ในคำว่า /wa1/ ‘white’

วรรณยุกต์สูงมีลมแทรก ในคำว่า /wa2/ ‘to flap’

วรรณยุกต์ต่ำมีลมแทรก ในคำว่า /wa3/ ‘husband’

วรรณยุกต์ต่ำลึก ในคำว่า /wa4/ ‘to scratch’

วรรณยุกต์สูงบีบเส้นเสียง ในคำว่า/wa5/ ‘bamboo, to pass under’

วรรณยุกต์ต่ำบีบเส้นเสียง ในคำว่า/wa 6/ ‘round, circle’

ที่มา: Puttachart, 1983, p. 55

นอกจากภาษากะเหรี่ยงที่ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว กะเหรี่ยงสะกอส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยถิ่นได้ เนื่องจากกะเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าพวกอื่นและรับการพัฒนาได้เร็วกว่าพวกอื่น

2. ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

การตั้งถิ่นฐานและบ้านเรือนของม้ง

ก่อนทศวรรษ 2510 ชุมชนม้งทั้งหมดตั้งอยู่บนภูเขาสูง อยู่กับธรรมชาติ และมีมีการโยกย้ายถิ่นฐานบ่อย ๆ ภายหลังจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำการเพาะปลูกลดน้อยลงไป บริบทดังกล่าวนำมาสู่การมีลักษณะบ้านเรือนม้งที่ปลูกคร่อมอยู่บนพื้นดิน บ้านม้งในอดีตใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติในการสร้างบ้าน เช่น ไม้ ไม้ไผ่ หญ้าคา เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงลักษณะโลกทัศน์ทางความเชื่อของม้งได้เป็นอย่างดี หลังคาบ้านเปรียบเสมือนกับโลกของสวรรค์ พื้นดินลงไปเป็นพื้นที่ของโลกธรรมชาติ ส่วนระหว่างหลังคากับพื้นดินนั้นเป็นโลกของมนุษย์หรือโลกของชีวิตสังคม แทบจะทุกส่วนของทุกมุมบ้านเป็นที่สถิตของเทพเทวา กล่าวคือ ภายในบ้านจะมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่ 4 แห่ง คือ ประตูทางเข้าหลัก เสากลางบ้าน ผนังบ้านที่ตรงข้ามกับประตูหลักซึ่งมีหิ้งบูชาติดผนังอยู่ และเตาไฟใหญ่

ปัจจุบันลักษณะบ้านของม้งส่วนใหญ่ได้ปรับเปลี่ยนไปมาก ทั้งหมู่บ้านที่อยู่บนภูเขาสูงและหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นราบ ด้วยเพราะการเป็นหมู่บ้านถาวรกับการเข้าถึงวัสดุก่อสร้างที่สามารถซื้อได้จากในเมือง ดังนั้น สำหรับครัวเรือนที่พอมีฐานะก็ได้สร้างบ้านใหม่ที่เปลี่ยนไปทั้งรูปทรง ขนาด และวัสดุที่ใช้สร้างก็เปลี่ยนไปแล้ว บ้างครัวเรือนมีบ้านสองหลัง กล่าวคือ หลังแรกเอาไว้เป็นที่หลับนอนและอีกหลังเป็นบ้านที่สร้างตามแบบม้ง เอาไว้สำหรับประกอบพิธีกรรมและหุงหาอาหาร ส่วนบางครัวเรือนก็มีบ้านหลังเดียวขนาดใหญ่ที่มีลักษณะตามแบบบ้านดั้งเดิมที่ใช้วัสดุเป็นเหล็ก กระเบื้องสังกะสี อิฐ กระเบื้องปูและซีเมนต์ ประการสำคัญคือ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มุมต่าง ๆ ของบ้านจากเดิมที่เป็นส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กับความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ภายในบ้าน ปัจจุบันแม้กิจกรรมและพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านจะเปลี่ยนไป แต่คนม้งที่นับถือบรรพบุรุษและผีเรือนก็ยังคงไว้ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างเอาไว้ เช่น ปัจจุบันครัวเรือนม้งหันมาใช้แก๊สเพื่อหุงต้ม แต่โดยส่วนใหญ่แล้วม้งก็ยังต้องนำเตาไฟไปวางตั้งไว้เพื่อเป็นที่สถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์และใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมด้วย

อาชีพและความเป็นอยู่ของม้ง

ในอดีต ชาวม้งส่วนใหญ่ทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูกพืชพื้นบ้านและเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก โดยนอกเหนือจากการปลูกข้าว พืชผัก และข้าวโพดเลี้ยงเพื่อการยังชีพแล้ว การปลูกฝิ่นถือเป็นพืชที่นำมาซึ่งรายได้หลักของคนม้ง ถึงแม้รัฐบาลจะมีการประกาศให้ฝิ่นเป็นพืชผิดกฎหมายมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2501 แล้วก็ตาม แต่คนม้งส่วนใหญ่ก็ยังคงปลูกมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งราว พ.ศ. 2520 ที่ทางราชการเริ่มมีความเข้มงวดมากขึ้น ประกอบกับมีโครงการพัฒนาพันธุ์พืชทดแทนฝิ่นต่าง ๆ เริ่มเข้าไปนำเสนอให้กับชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงด้วย ทำให้ชาวม้งค่อย ๆ เริ่มหันมาปลูกพืชผักและ

ไม่ผลอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ผืน ตามการส่งเสริมขององค์กรต่าง ๆ และตามกลไกของตลาดนับแต่นั้น มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาชีพเกษตรกรนั้นถือเป็นอาชีพหลักของคนมั่งส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ในห้วงสอง ทศวรรษที่ผ่านมา มั่งในไทยหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการทำเกษตรด้วย ซึ่งจัดได้ เป็น คือ ผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ ข้าราชการ นักกิจกรรม นักวิชาการ และรับจ้างทั่วไป รายละเอียดแต่ละส่วนงานมีดังนี้

การทำเกษตรของคนมั่งในไทยปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก ไม่ได้มุ่งผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนอีกต่อไป มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังคงทำการผลิตข้าวไว้ บริโภคเอง แต่ส่วนใหญ่หันมาปลูกพืชเชิงพาณิชย์กันอย่างแพร่หลาย แล้วนำเงินที่ได้มานั้นไปซื้อ ข้าวและพืชผักต่าง ๆ ที่ตนเองเคยปลูกตามไร่นาเพื่อบริโภคในครัวเรือนเมื่อครั้งอดีต ซึ่งในปัจจุบันก็ไม่มีเวลาที่จะทำสิ่งเหล่านี้แล้ว และหันไปพึ่งพาอาหารจากตลาดเป็นหลัก เพราะพวกเขาได้ผันตัวเองเข้า มาเป็นเกษตรกรอย่างเต็มตัวที่มุ่งทำการผลิตเพื่อป้อนให้กับตลาดอย่างเดียว และเมื่อแรงงานใน ครอบครัวและชุมชนไม่เพียงพอ พวกเขาส่วนใหญ่จึงมีการว่าจ้างแรงงานข้ามชาติ ไม่ว่าจะจากประเทศ เมียนมาหรือลาวเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตพืชผลทางการเกษตรด้วย ชุมชนมั่งที่มีชื่อเสียงและทำ การผลิตพืชผักเป็นจำนวนมากป้อนให้กับตลาดใหญ่ ๆ ในประเทศไทย คือ ชุมชนมั่งในเขต อำเภอบพพระและอำเภอมะสอດในจังหวัดตาก ทำการผลิตผักกาดขาวเป็นจำนวนมากให้กับบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ชุมชนมั่งในเขตอำเภอสอดและแม่สะเรียงที่ทำการผลิต กะหล่ำปลีและผักกาดขาวให้กับบริษัทเทสโก้โลตัสที่ส่งทั่วประเทศ ชุมชนมั่งในเขตอำเภอมริมที่ ทำ การผลิตพืชผักตามความต้องการของโครงการหลวงและตลาดขายส่งในจังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนมั่งใน เขตอำเภอสะเมิง แม่แจ่ม และกัลยาณิวัฒนาที่ทำการผลิตกะหล่ำปลี ผักกาดขาว และผลไม้ตาม ฤดูกาลต่าง ๆ ป้อนให้กับพ่อค้าคนกลางตามตลาดขายส่งใหญ่ ๆ ของจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งในส่วนของ การจัดจำหน่ายดังกล่าวนี้ ได้มีคนมั่งรุ่นใหม่จำนวนมากที่หันเข้ามาเป็นทั้งผู้รับซื้อผลผลิตต่อจาก เกษตรกรและมีแผงขายของตนเองตามตลาดขายส่งที่พร้อมกระจายสินค้าให้กับลูกค้ารายย่อยต่อไป ด้วย

นอกจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแล้ว ยังมีมั่งส่วนหนึ่งที่ผันตนเองมาทำ การค้าขาย กับสินค้าหัตถกรรม เช่น ผ้าปัก เสื้อผ้ามั่งประยุกต์ และเครื่องประดับต่าง ๆ ให้ทั้งกับคนมั่งด้วยกันเอง และคนนอกวัฒนธรรมด้วย ซึ่งขนาดของกิจกรรมเริ่มตั้งแต่การมีบริษัทห้างร้านไปจนถึงการเป็น กิจการอุตสาหกรรมครัวเรือนขนาดเล็ก และนอกเหนือจากการเป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า หัตถกรรมที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์แล้ว ก็มีคนมั่งหลายคนที่ได้ก้าวเข้าไปสู่การทำ การค้าที่มีได้เชื่อมโยงกับความเป็นชาติพันธุ์อีกด้วย ดังเช่น ธุรกิจการทำตุ๊กตาเลชั่น การผลิตปุ๋ย-ยา (บริษัทติ่มมิ่ง) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การผลิตและจำหน่ายชาและกาแฟ และการขาย “ไก่ทอดหาดีใหญ่” ตามเมืองใหญ่ต่าง ๆ รวมถึงงานบริการด้านวิศวกรรมโยธา และการหันมา

“เล่นหุ้น” ซึ่งเป็นอาชีพของกลุ่มคนมั่งรุ่นใหม่ สำหรับอาชีพข้าราชการที่คนมั่งส่วนหนึ่งที่ได้รับ การศึกษาจนจบปริญญาตรีขึ้นไป ก็เข้าไปสู่ระบบงานของทางราชการด้วย เช่น ครู อาจารย์ แพทย์ ตำรวจ ทหาร เป็นต้น รวมถึงอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงก็ตาม ก็เลือกที่จะไม่เข้าสู่อาชีพ ราชการและหันมาประกอบอาชีพที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น อย่างเช่น การเป็นนักวิชาการ หนายความ และนักธุรกิจข้ามชาติ เป็นต้น

โครงสร้างทางสังคมและระบบเครือญาติของมั่ง

ในยุคที่ยังทำการเกษตรเพื่อการยังชีพควบคู่กับการปลูกฝิ่นเพื่อขายนั้น ครอบครัวและเครือ ญาติมีความสำคัญในการผลิตมาก พวกมั่งมักจะตั้งชุมชนตามกลุ่มเครือญาติของตนเองเป็นหลัก เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พวกเขาอยู่กันแบบครอบครัวขยาย ที่สมาชิกทุกคนประกอบด้วย ปู่ ย่า พ่อ แม่ พี่น้อง และลูกหลานที่อาศัยอยู่ในชายคาเดียวกัน และทำมาหากินร่วมกันโดยมีปู่หรือชายที่ อาวุโสที่สุดในบ้านเป็นหัวหน้าครัวเรือน การมีความสัมพันธ์ที่ดีในเครือญาติและครอบครัวจึงมี ความสำคัญต่อความมั่นคงของชีวิตในยุคก่อนที่พวกเขาจะถูกนับรวมเป็นพลเมืองของรัฐใดรัฐหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงประมาณสามทศวรรษที่ผ่านมาที่คนมั่งได้หันมาสู่ระบบการเกษตร เพื่อจำหน่ายเป็นหลักแล้ว ได้ทำให้ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาตินั้นเปลี่ยนแปลงไป เพราะระบบการผลิตดังกล่าวมีการแข่งขันและช่วงชิงทรัพยากร เกิดการช่วงชิงที่ดินทำกินทั้งในระดับ ครัวเรือนและเครือญาติ พี่น้องในสายเลือดเดียวกันหรือในตระกูลเดียวกันจึงกลายเป็นคู่แข่งของกัน และกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เงินได้กลายเป็นของมีค่าที่ทุกคนต้องการมากกว่าความสัมพันธ์ทาง เครือญาติ เมื่อเป็นเช่นนี้ คนมั่งส่วนใหญ่ในปัจจุบัน เมื่อแต่งงานและสามารถตั้งตัวได้แล้ว จึงมักจะไป สร้างบ้านอีกหลังหนึ่งเพื่อให้ตนเองมีอิสรภาพมากขึ้นในการจัดการตนเอง ในบางครัวเรือนถึงกับละทิ้ง พ่อแม่ของตนเองที่แก่ชราให้ดิ้นรนทำมาหากินโดยลำพัง ฉะนั้นตราบดีที่เรื่องปากท้องหรือเงินทองมี ความสำคัญเหนือความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือน ยิ่งอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัว ขยายก็ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่ลงรอยกันได้ง่าย จึงนำมาสู่การปรับเปลี่ยนลักษณะของการใช้ชีวิต อยู่ร่วมกันแบบครอบครัวขนาดใหญ่มาสู่ครอบครัวขนาดย่อยในที่สุด เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับ ครอบครัวตนเองมากที่สุดและลดบทบาทความรับผิดชอบของตนเองที่ควรต่อพ่อแม่หรือพี่น้องของ ตนเองให้น้อยลง ความสัมพันธ์ในระดับเครือญาติก็เช่นกัน แม้บรรพบุรุษจะได้นำไปผูกโยงกับระบบ ความเชื่อก็ตาม แต่เมื่อกระแสของทุนนิยมเข้ามาปะทะประสานกับสังคมมั่งแล้ว ระบบความสัมพันธ์ ทางเครือญาติก็ถูกสั่นคลอนไปด้วยเช่นกัน

สังคมมั่งเป็นระบบสังคมที่สืบทอดผีเรือนและมรดกผ่านฝ่ายผู้ชายเป็นหลัก เป็นระบบแซ่ ตระกูล ความสัมพันธ์ผ่านระบบแซ่ตระกูลดังกล่าว มีสามระดับด้วยกัน คือ ระดับพี่น้องที่ร่วม สายโลหิตหรือร่วมผีเรือนเดียวกัน เป็นกลุ่มพี่น้องที่ยังสามารถสืบทอดกลับไปหาบรรพบุรุษคน

เดียวกันได้ และมีรายละเอียดของพิธีกรรมสำคัญเป็นแบบเดียวกัน ระดับที่สองเป็นพี่น้องร่วมแซ่ตระกูล จากตำนานและนิทาน เชื่อกันว่าคนที่มิใช่แซ่เดียวกันคือพี่น้องร่วมสายเลือดเดียวกัน แม้พวกเขาจะไม่รู้จักกันมาก่อนหรือไม่มีความเกี่ยวข้องกันใด ๆ มาก่อน เพียงแต่เป็นคนในแซ่ที่เหมือนกัน และระดับที่สาม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างแซ่ นั่นคือ คนที่ไม่มีแซ่เดียวกันก็สามารถเป็นเครือญาติกันได้ โดยผ่านการแต่งงาน ดังคำพูดของชาวม้งในพิธีแต่งงานที่ว่า “การแต่งงาน ไม่ใช่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับชายเพียงสองคน หรือระหว่างสมาชิกในสองครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสองตระกูล” ทั้งนี้ ข้อห้ามที่สำคัญคือไม่ให้หนุ่มสาวที่ร่วมแซ่เดียวกันแต่งงานกัน อย่างไรก็ตาม ผู้ที่จะสืบเชื้อสายของแต่ละตระกูลต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น ดังนั้น เมื่อแต่งงานกันแล้ว ฝ่ายหญิงจะย้ายเข้าไปอยู่บ้านของฝ่ายชายและนับถือผีเรือนกับเป็นสมาชิกของตระกูลฝ่ายชาย ระบบสายสัมพันธ์ทางเครือญาติดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดหรือตัวจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของคนม้งในสังคม เป็นสำคัญ ความสัมพันธ์ในสามระดับข้างต้นจะนำมาสู่ความรับผิดชอบและช่วยเหลือกันและกันทั้งในเรื่องพิธีกรรมและด้านอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันออกไปด้วย

การแต่งกายของม้ง

หากจำแนกคนม้งในประเทศไทยตามลักษณะการแต่งกาย สามารถจำแนกได้ออกเป็นสองกลุ่ม กล่าวคือ ม้งเตือ (ม้งขาว) และม้งจิว (ม้งเขียว) เมื่อย้อนหลังไปประมาณสองทศวรรษ การแต่งกายของสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะในส่วนของลายผ้าปักและสีของเสื้อผ้า สำหรับความแตกต่างในแง่ของลายผ้าปัก งานฝีมือในด้านนี้ของม้งเตือจะเน้นที่การตัดและต่อผ้าเป็นรูปทรงต่าง ๆ ควบคู่กับการใช้ด้านสอยตกแต่งเป็นลวดลายต่าง ๆ ที่มีความละเอียดและประณีตมากกว่าม้งจิว รวมทั้งยังมีการปักแบบ cross stick เช่นเดียวกับม้งจิว ลวดลายต่าง ๆ ที่ถูกสอยและปักลงบนผืนผ้าชิ้นส่วนต่าง ๆ นี้ จะนำไปประกอบกับชุดเสื้อผ้าที่เป็นหมวก เสื้อ กางเกง กระโปรง ผ้าคาดเอว ผ้าบังหน้าและหลัง เป็นต้น หากเป็นม้งเตือ ผู้หญิงจะสักระโปรงสีขาว และนิยมใส่กางเกงขายาวสีน้ำเงินเช่นเดียวกับผู้ชาย มีผ้าคาดเอวที่ปล่อยชายห้อยลงมาต่ำกว่าหัวเข่าทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ในขณะที่ผู้ชายสวมกางเกงขาทรงกระบอก เป้าสั้น มีเพียงผ้าคาดเอวที่ห้อยชายลงมาสั้นเหนือหัวเข่า เฉพาะด้านหน้าเท่านั้น เช่นเดียวกับชายม้งจิว สีกางเกงและสีของชายม้งจิวส่วนใหญ่เป็นสีดำ เป้ายาว ขากางเกงทรงเรียวยาวมาหุ้มถึงตาตุ่ม ผ้าคาดเอวปล่อยชายลงด้านหน้าถึงหัวเข่าเช่นกัน ส่วนกระโปรงหญิงม้งจิวส่วนใหญ่เป็นสีน้ำเงินที่ได้มาจากคราม บ้างจึงเรียกม้งจิวว่า “ม้งน้ำเงิน” หลังจากการย้อมครามแล้วก็เอาผ้าสีอื่นต่าง ๆ มาเย็บติดกับผ้าครามนี้จนเกิดเป็นกระโปรงที่มีลวดลายและสีอื่นหลากหลายตระการตา จนคนนอกกลุ่มชาติพันธุ์นิยมเรียกม้งเขียวว่า “ม้งลาย” ตามสีอื่นของกระโปรงผู้หญิง

แม้จะมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่โดยภาพรวมแล้วทั้งสองกลุ่มในอดีตต่างปลูกและผลิตเสื้อผ้าจากพืชที่เรียกว่ากัญชง (maj/maaj) กัญชงสำหรับคนม้งแล้วไม่ใช่พืชเสพติด แต่เป็นพืชที่มีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตทั้งในมิติทางวัฒนธรรมและการใช้ประโยชน์ เมื่อมีคนเสียชีวิตต้องมีชุดเสื้อผ้าและรองเท้าคนตายที่ทำด้วยเส้นใยกัญชง เพราะความเชื่อและบทสวดในพิธีศพนั้น การมีเส้นใยกัญชงเท่านั้นจึงจะนำพาวิญญาณผู้ตายให้สามารถเดินทางไปอยู่ร่วมกับบรรพบุรุษได้ อย่างไรก็ตาม สังคมม้งในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย คนรุ่นใหม่เดินทางระหว่างหมู่บ้านกับในเมืองมากขึ้น ประกอบกับอากาศที่ร้อนขึ้น การปรับตัวด้านการแต่งกายจึงเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อม สามารถหาซื้อเสื้อผ้าทั่วไปจากตลาดในพื้นที่ราบได้ง่ายขึ้นด้วย ดังนั้น หากไม่ใช่ในเทศกาลปีใหม่แล้ว แทบจะไม่เห็นคนม้งแต่งชุดม้งในชีวิตประจำวันในหมู่บ้านม้งอีกแล้ว ยกเว้นเพียงคนวัยสูงอายุบางคนในหมู่บ้านเท่านั้น

ภาษาชาติพันธุ์ม้ง

ภาษาม้ง จัดอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาม้ง-เยียน ตามที่ม้งในไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักตามสำเนียงภาษาและการแต่งกายคือ ม้งเตือ (Hmoob dawb) และม้งจิว (Hmoob ntsuab) โดยทั้งสองกลุ่มนี้แม้จะมีสำเนียงและคำศัพท์บางส่วนที่แตกต่างกัน แต่พวกเขาต่างก็สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้เช่นเดียวกับภาษาคำเมืองกับภาษาไทย หรือภาษาลื้อกับภาษาคำเมือง เป็นต้น

สำหรับภาษาเขียนนั้น แต่เดิมคนม้งไม่มีระบบการเขียนของตนเอง แม้จะมีการกล่าวอ้างว่าลวดลายผ้าปักของชาวม้งเป็นระบบการเขียนรูปแบบหนึ่งของม้งในอดีต แต่ก็ไม่สามารถอธิบายได้ว่าระบบลวดลายดังกล่าวเป็นระบบการอ่านและการเขียนได้อย่างไร ลวดลายผ้าปักม้งจึงมีความหมายต่อคนม้งในฐานะที่เป็นเพียงส่วนประกอบที่ใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของม้งมากกว่าที่จะเป็นระบบการเขียนที่บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม นับจากคริสต์ทศวรรษ 1950 คนม้งก็มีระบบของการเขียนของตนเองอันได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมิชชันนารีชาวอเมริกันและฝรั่งเศส (George Barney, William Smaller และ Yves Bertrais) ที่เข้ามาสอนศาสนาคริสต์ให้กับม้งในประเทศลาว นอกนั้นในระยะที่ผ่านมายังมีระบบตัวเขียนอื่น ๆ อีก แต่ไม่เป็นที่นิยมในหมู่คนม้งในประเทศไทยมากเท่าระบบนี้

ระบบการเขียนภาษาม้งที่ถูกคิดค้นพัฒนาดังกล่าวนั้นมาจากการปรับใช้อักษรโรมัน (Romanized Popular Alphabet/RPA) มาแทนเสียงต่าง ๆ ในภาษาม้ง ซึ่งนับว่ามีความสอดคล้องกับเสียงภาษาม้งมากที่สุดเมื่อเทียบกับการใช้ตัวอักษรในภาษาไทย ระบบการเขียนดังกล่าวจึงเป็นที่ยอมรับและใช้กันมากที่สุดในปัจจุบัน แม้เป้าหมายของการสร้างระบบการเขียนดังกล่าวคือเพื่อต้องการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในหมู่ของม้งก็ตาม ฉะนั้นคุณูปการของการพัฒนาระบบการเขียนดังกล่าวจึงมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงแค่ของเรื่องศาสนาเท่านั้น ม้งในประเทศต่าง ๆ นอกจากจะใช้ภาษา

ประจำชาติที่ต้นอาศัยอยู่แล้ว พวกเขาก็ได้ใช้ระบบภาษาเขียนดังกล่าวในการสื่อสารกับคนม้งขามชาติได้ด้วย และที่สำคัญคือ การสร้างระบบการเขียนดังกล่าว ทำให้ภาษาม้งกลายเป็นภาษาที่สามารถเรียนรู้และถ่ายทอดกันได้โดยมิได้จำกัดอยู่กับคนม้งเท่านั้น ซึ่งเช่นเดียวกับภาษาไทย ภาษาม้งก็มีพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ด้วย กล่าวคือ มีพยัญชนะทั้งหมด 57 ตัว สระ 14 ตัว และวรรณยุกต์ 7 รูป 8 เสียง ซึ่งต้องยอมรับว่าอักษรภาษาไทยนั้นไม่สามารถที่จะใช้แทนเสียงในภาษาม้งได้ตรงตามเสียงในภาษาม้งอย่างครบถ้วนและถูกต้อง จึงเป็นการยากพอควรที่ผู้เขียนจะนำเสนอภาษาม้งผ่านอักษรภาษาไทย สำหรับลักษณะตัวอักษรโรมันที่ใช้เป็นพยัญชนะ สระ และเสียงวรรณยุกต์ มีดังนี้

พยัญชนะ ในภาษาม้งมีทั้งหมด 57 ตัว ดังตารางต่อไปนี้ คือ (ดังตาราง 1)

พยัญชนะ	อักษรภาษาม้ง	เทียบอักษรภาษาไทย
พยัญชนะตัวเดียว มีทั้งหมด 18	t k p s x l n h m g q v r z y c f d	ต ก ป ช ซ ล น ฮ ม ก ว จ ย ย จ ฟ ด
พยัญชนะควบกล้ำ 2 ตัว มีทั้งหมด 22 ตัว	kh qh ch ts ny h nth nt np ph tx xy hl nk nr dh rh nc pl hm hn ml nl	ค ค ช จ ญ หน ท ด บ พ จ ช หล ก จ ฐ ช จ ปล หม หน มล นล
พยัญชนะควบกล้ำ 3 ตัว มีทั้งหมด 14 ตัว	tsh nth txh nts nph nrp hml hnl nkh nqh nch ntx npl plh hny	ช ด ช จ จ ภู ฌ หมล หนล ฌ ฌ ฌ จ บล พล หญ
พยัญชนะควบกล้ำ 4 ตัว มีทั้งหมด 3 ตัว	ntsh ntxh nplh	ฌ ฌ ภูล0

สระ ในภาษาม้งมีทั้งหมด 14 ตัว

สระอา (a)	สระอี (i)	สระเอ (e)	สระอี (w)
สระอุ (U)	สระออ (o)	สระโอง (oo)	สระอาง (aa)
สระเอง (ee)	สระเออ (aw)	สระเอีย (ia)	สระเอา (au)
สระอัว (ua)	สระไอ (ai)		

วรรณยุกต์ ในภาษาม้งมีทั้งหมด 7 รูป 8 เสียง

ชื่อวรรณยุกต์	ตัวอักษรแสดงเสียงสระ
สี่บัว (suab npua)	เสียงสามัญลงท้ายด้วยสระ
สี่นือ (suab nws)	ใช้ตัว s
สี่ก้อ (suab koj)	ใช้ตัว j
สี่เป้ (suab peb)	ใช้ตัว b

สัวคู (suab kuv)	ใช้ตัว v
สัวปอ (suab pom)	ใช้ตัว m
สัวยอห์ (suab yog)	ใช้ตัว g
สัวเตอ (suab ntawd)	ใช้ตัว d

3. ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่

การตั้งถิ่นฐานและบ้านเรือนของไทใหญ่

ปัจจุบันชาวไทใหญ่มีถิ่นฐานที่อยู่กระจัดกระจายในประเทศต่าง ๆ มากมาย ทั้งในเขตรัฐฉานในภาคเหนือของพม่า ในมณฑลยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในรัฐอัสสัมของประเทศอินเดีย ในภาคเหนือของประเทศลาว เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยนั้นยังไม่มีการทำแบบสำรวจที่ครอบคลุมชัดเจนว่ามีประชาชนชาวไทใหญ่อยู่ในพื้นที่ไหนบ้างของไทย โดยเฉพาะจำนวนประชากรที่ไม่มีการระบุแน่ชัด มีเพียงการศึกษาชาวไทใหญ่อยู่ในพื้นที่ไหนบ้างของไทย โดยเฉพาะจำนวนประชากรที่ไม่มีการระบุแน่ชัด มีเพียงการศึกษาชาวไทใหญ่เป็นกรณี ๆ ไปในแต่ละพื้นที่แต่ในภาพรวมที่มีชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่หนาแน่นในประเทศไทยก็คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ และมีชาวไทใหญ่ที่เป็นกลุ่มแรงงานข้ามชาติอยู่ตามเมืองเศรษฐกิจสำคัญของไทยอย่าง กรุงเทพฯ และอื่น ๆ อีกมาก

ชาวไทใหญ่ได้มีการอพยพเข้ามาในบริเวณภาคเหนือ (ล้านนา) ตั้งแต่อดีต เนื่องจากชาวไทใหญ่มีบทบาทในการค้าขายทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย และอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาของ ปานแพร เซวาร์ประยูร (2550) ได้อธิบายถึงการตั้งชุมชนของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่จากอดีตและปัจจุบัน ดังนี้

1. ชุมชนชาวไทใหญ่ในอดีต ชาวไทใหญ่ในอดีตมีการอพยพเข้ามาในเชียงใหม่ตั้งแต่ยุคสมัยพระเจ้ากาวิลกษัตริย์นครเชียงใหม่ ปีพุทธศักราช 2325 ที่มีการดำเนินการรวบรวมกำลังคนจากเมืองต่าง ๆ เรียกว่ายุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” โดยเข้าไปตั้งถิ่นฐานบริเวณด้านเหนือของเมืองเชียงใหม่ คือ บริเวณประตูช้างเผือก มีสถานที่สำคัญของชาวไทใหญ่คือ “วัดกู่เต้า” ซึ่งเป็นวัดนิกายเงี้ยวตามความศรัทธาของชาวไทใหญ่ นอกจากในเมืองเชียงใหม่แล้ว ชาวไทใหญ่ยังกระจายไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณรอบนอกด้วย เช่น ชุมชนบ้านโป่ง (ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย) ชุมชนบ้านกาด (ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง) ชุมชนบ้านลาน (ตำบลมอนชิน อำเภอฝาง) บ้านเวียงหวาย (อำเภอฝาง) ตำบลเวียงแหง และตำบลเปียงหลวง นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังกระจายไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่

2. ชุมชนชาวไทใหญ่ในปัจจุบัน ชาวไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา บางกลุ่มเป็นกลุ่มที่มีการสร้างเครือข่ายข้ามพรมแดนระหว่างชาวไทใหญ่ด้วยกันเอง ดังนั้นผู้ที่อพยพเข้ามา จึงเข้ามาอาศัยอยู่กับเครือข่ายของตนเองที่อาศัยอยู่ก่อนแล้วในจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ในเมืองเชียงใหม่ที่มีชาวไทใหญ่อาศัยอยู่มาก ได้แก่ชุมชนวัดกู่เต้าและวัดป่าเป้า เนื่องจากเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยดั้งเดิมของชาวไทใหญ่ นอกนั้นชาวไทใหญ่ที่ไม่ได้เข้ามาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่เข้ามาเป็นแรงงาน โดยเฉพาะการก่อสร้าง หรือการทำงานในโรงงาน มักอาศัยอยู่บริเวณสถานที่ก่อสร้างและมีการย้ายที่อยู่อาศัยไปตามลักษณะงาน การตั้งถิ่นฐานจึงไม่เป็นหลักแหล่งดังเช่นกลุ่มที่เข้ามาก่อน สำหรับพื้นที่รอบนอกเมืองเชียงใหม่ นั้น ก็ยังคงมีชาวไทใหญ่อาศัยอยู่หลายพื้นที่ เช่น อำเภอเวียงแหง อำเภอแม่สาย และอำเภออื่น ๆ ลักษณะของชาวไทใหญ่ที่ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่อย่างถูกกฎหมาย มีบัตรประจำตัวประชาชน เป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ.2521 ได้รับสิทธิการโอนสัญชาติเป็นสัญชาติไทย ส่วนใหญ่มีครอบครัว โดยบุตรหลานได้สัญชาติไทยเช่นกัน ชาวไทใหญ่กลุ่มนี้โดยพื้นฐานแล้ว เป็นกลุ่มที่มีความรู้ มีการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออุดมศึกษามีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ เมื่ออพยพเข้ามาจึงสามารถประกอบอาชีพที่ต้องใช้ทักษะความรู้ได้ เช่น พนักงานเสนอขายสินค้าของที่ระลึก มัคคุเทศก์ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับไทใหญ่ (NGOs) เป็นต้น มีรายได้ประมาณ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน ชาวไทใหญ่กลุ่มนี้จะไม่ตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่ม

ใหญ่ แต่จะอาศัยอยู่กระจัดกระจายในจังหวัดเชียงใหม่ ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอแมริม อำเภอสันทราย และอำเภออื่น ๆ

2.2 ชาวไทใหญ่ที่เข้ามาทำงาน ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน เป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาหลังปี พ.ศ. 2521 เพื่อเข้ามาทำงาน มีทั้งกลุ่มคนที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย นอกจากนั้น บางส่วนอพยพเข้ามาพร้อมครอบครัว บางส่วนมาแต่งงานสร้างครอบครัวกับคนไทย ส่วนเด็กที่อพยพเข้ามามักจะบวชเป็นสามเณร เพื่อศึกษาต่อในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ กลุ่มที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมาย ส่วนใหญ่ทำงานเป็นแม่บ้านทำความสะอาด ลูกจ้างในร้านค้า โรงงานทอผ้า โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า รายได้ประมาณ 700 – 2,000 บาท บาทต่อเดือน และยังมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพค้าขาย รายได้ไม่แน่นอน ประมาณ 200 – 500 บาทต่อวัน นอกจากนั้น กลุ่มที่เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่ทำงานด้านก่อสร้าง บางส่วนเป็นลูกจ้างในสวนผลไม้ มักได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน ประมาณ 35 – 120 บาทต่อวัน กลุ่มที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ มักจะอาศัยอยู่กับนายจ้าง หรือสถานที่ที่นายจ้างจัดไว้ให้ จะไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ แต่จะกระจัดกระจายกันไปตามลักษณะของการประกอบอาชีพ ส่วนชาวไทใหญ่ที่ประกอบอาชีพก่อสร้าง มักจะพักอาศัยรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่บริเวณใกล้เคียงที่ทำงาน ลักษณะที่อยู่อาศัยจะสร้างเป็นกระท่อมเล็ก ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย

สำหรับที่อยู่อาศัยหรือบ้านของชาวไทใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้

1) การเลือกพื้นที่ตั้งบ้านเรือน

การตั้งบ้านเรือนในอดีต	การเลือกตั้งบ้านเรือนในปัจจุบัน
โดยทั่วไป ชาวไทใหญ่มักจะตั้งถิ่นฐานในที่ราบหุบเขาซึ่งมีแม่น้ำไหลผ่าน ที่ราบระหว่างหุบเขาหรือเนินเตี้ย ๆ เนื่องจากชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มที่มีความชำนาญในการปลูกข้าวบนที่ราบ จึงเลือกที่จะตั้งถิ่นฐานบนที่ราบใกล้แหล่งน้ำเพื่อปลูกข้าวและสร้างที่อยู่อาศัย นอกจากนั้น การสร้างเหมืองฝายเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของชาวไทใหญ่ โดยเลือกตำแหน่งเหมืองฝายที่จะสามารถผันน้ำเข้าสู่พื้นที่ชุมชนได้ ทั้งนี้ ลักษณะการวางผังชุมชนมักจะกลมกลืนไปลักษณะภูมิประเทศไม่รุกล้ำพื้นที่ธรรมชาติ	การตั้งถิ่นฐานของชาวไทยใหญ่ยังมีความคล้ายคลึงกับอดีต กล่าวคือ ยังคงเป็นที่ราบใกล้แม่น้ำ เนื่องจากลักษณะทางภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นหุบเขามิที่ราบน้อย จึงเป็นข้อจำกัดของการขยายที่อยู่อาศัย ชุมชนจึงยังคงลักษณะเดิมไว้ อยู่ จึงกล่าวได้ว่าแบบแผนทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมในระดับการตั้งถิ่นฐานที่ปรากฏในปัจจุบัน ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสภาพแวดล้อมในบางพื้นที่ เช่น การใช้ น้ำจากระบบชลประทานอ่างเก็บน้ำในการทำเกษตรกรรมแทนการผันน้ำแบบเดิม ทำให้ความผูกพันกับน้ำลดลง

2) รูปแบบ แบบแผนการสร้างบ้านเรือน ลักษณะบ้านเรือน สถาปัตยกรรม

ลักษณะบ้านเรือนในอดีต	ลักษณะบ้านเรือนในปัจจุบัน
ลักษณะการวางผังชุมชนของชาวไทยใหญ่ดั้งเดิม มีทิศทางไม่ชัดเจน มักจะวางเป็นรูปตาข่ายที่กลมกลืนไปกับลักษณะภูมิประเทศ การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปเพื่อการเกษตรกรรม ไกลแหล่งน้ำและที่อยู่อาศัยของชุมชนชาวไทยใหญ่ มีองค์ประกอบโดยทั่วไป ได้แก่	ปัจจุบันรูปแบบ หรือแบบแผนการสร้างบ้านเรือน ลักษณะบ้านเรือนและสถาปัตยกรรมของชุมชนชาวไทยใหญ่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในด้านการวางผังชุมชน ในปัจจุบันแม้ว่าจะคงไว้ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของชุมชน ไม่ว่าจะเป็น
1) ศาสนสถาน ตั้งอยู่กึ่งกลางชุมชน หรือตำแหน่งที่สูงเด่นมองเห็นชัด เรียกว่า “ตำแหน่งมหาฐาน” ตามความเชื่อเดิม	เป็นศาสนสถาน หอเจ้าเมือง และใจบ้าน แต่องค์ประกอบเหล่านี้ก็เริ่มลดบทบาทลง จากที่เคยเป็นสถานที่ศูนย์กลางของชุมชน ได้มีสถานที่อื่นเข้ามามีบทบาทแทน คือ ศาลากลางบ้าน ศาลา
2) ศาลเจ้าบ้าน หรือเรียกว่า “เสื่อบ้าน” หรือ “เสื่อเมือง” ตั้งอยู่กึ่งกลางชุมชน เป็นที่แสดงออกถึงการเคารพสักการะบรรพชนผู้ล่วงลับ ทั้งบรรพชนในตำนานและผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นเทพประจำหมู่บ้าน	อเนกประสงค์ หรือศาลาประชาคม กลายเป็นสถานที่ใหม่สำหรับการพบปะหารือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนในชุมชน นอกจากนั้น ภูมิทัศน์ภายในชุมชน ได้มีการรับเอาวัฒนธรรมที่ทันสมัยเข้ามาในการสร้างบ้านพักอาศัย ทำให้ภูมิทัศน์มีทั้งบ้านเรือนรูปแบบดั้งเดิมและทันสมัยอยู่ในชุมชน อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ
3) ใจบ้าน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน มักจะตั้งกึ่งกลางหมู่บ้าน บริเวณใต้ต้นไม้ใหญ่ ให้ความร่มเย็นและความอบอุ่นทางใจ อาจอยู่บริเวณเดียวกับศาลเจ้าเมือง เป็นสถานที่ที่มีกฎระเบียบเคร่งครัด เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือกิจกรรมตามประเพณีสำคัญของหมู่บ้าน	เส้นทางคมนาคม จากการเดินเท้ามาสู่การใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์ ส่งผลให้รูปแบบการคมนาคมจากเดิมที่เป็นรูปตาข่าย กลายเป็นตารางตามรูปแบบการสร้างถนนโดยใช้คอนกรีต
4) สุสาน เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับคนตาย โดยจะตั้งไว้ในพื้นที่ห่างจากชุมชน	

3) โครงสร้างบ้านเรือนและการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์

โครงสร้างบ้านเรือนในอดีต	โครงสร้างบ้านเรือนในปัจจุบัน
ชาวไทใหญ่เรียกบ้านที่อยู่อาศัยว่า “เฮิน” เป็นเรือนเครื่องผูกด้วยโครงสร้างหลักจากไม้จริงยกพื้นสูง ใต้ถุนโล่งระบายอากาศได้ดี หลังคาจั่วมีความลาดชันยาวปกคลุมตัวบ้าน เพื่อกันแดด ลมฝน มีชายคาปีกนกคลุมจั่วทั้งด้านหน้าและหลัง นอกจากนั้น ยังมีชานบันไดและบันไดขึ้นทางหน้าบ้าน หลังคาคลุมใบตองตึงเหมาะสมกับอากาศที่ร้อนตอนกลางวัน การใช้สอยพื้นที่ของเรือนอาศัยมีส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ ตัวเรือนใหญ่ติดกับชานบ้าน ชานเปิดโล่งในบ้าน หรือเรียกว่า “เติน” ครัว หรือเรียกว่า “แม่เตาไฟ” และส่วนเก็บข้าวเปลือก (ปูน เทียวบูรณธรรม, 2553) ลักษณะเรือนอาศัยของชาวไทใหญ่แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่	เรือนพักอาศัยของชาวไทใหญ่ในปัจจุบันจะเป็นรูปแบบที่ทันสมัยขึ้น เนื่องจากชาวไทใหญ่ในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เป็นผลมาจากการรับวัฒนธรรมใหม่จากการสื่อสาร การเรียนรู้ระบบการศึกษาสมัยใหม่ การย้ายถิ่นเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ และการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ ทำให้วิถีชีวิต ค่านิยมมีความเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบสถาปัตยกรรมบ้านเรือนที่พักอาศัย จะเห็นว่าเรือนพักอาศัยของชาวไทใหญ่เป็นแบบสมัยใหม่ มีสองชั้นหลังคาหน้าจั่วหรือปั้นหยา ชายคาสั้นช่องเปิดแบบบานเปิด ลูกฟักกระจก สัดส่วนอาคารขนาดใหญ่ ตัวอาคารสร้างติดพื้นดิน การใช้วัสดุก่อสร้างจะใช้วัสดุที่คงทนแข็งแรง มากกว่าวัสดุธรรมชาติ เช่น สังกะสี คอนกรีต หิน อิฐ กระเบื้องมุงหลังคา เป็นต้น ในด้านการใช้สอยพื้นที่ จะมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น มีโรงจอดรถภายในบริเวณบ้าน มีจำนวนห้องมากขึ้น แบ่งพื้นที่ใช้สอยในบ้านแบบเดียวกับคนในเมือง เช่น ส่วนรับแขก ส่วนนั่ง ส่วนรับประทานอาหาร เป็นต้น
1) เรือนแบบจั่วเดี่ยว เรียกว่า “เฮินโหลงดอยเหลียว” มีหลังคาเดี่ยว อาจมีขั้วข้าวอยู่ใต้ชายคาเดียวกัน 2) เรือนแบบจั่วแฝด เรียกว่า “เฮินโหลงสองส่อง” หลังคาแฝดชิดกัน มีรางรินตรงกลางเพื่อระบายน้ำ อาจมีขั้วข้าวใต้ชายคาเดียวกัน หรือแยกออกจากตัวบ้าน	
การวางผังเรือนอาศัยของชาวไทใหญ่มีลักษณะไม่แน่นอน มีความแตกต่างกันของการจัดวางพื้นที่ตามดวงชะตาของเจ้าบ้าน ตามหลักวิชา “มหาทักษา” คัมภีร์โบราณที่จำแนกลักษณะการวางตำแหน่งพื้นที่ในบ้าน ตามวันเกิดเจ้าบ้าน	

อาชีพและความเป็นอยู่ของไทใหญ่

ชาวไทใหญ่ดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงใหม่ ในอดีตแต่ละครัวเรือนจะประกอบอาชีพหลายอย่าง ไม่ยึดประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง (สมโชติ อ๋องสกุล, 2546) ได้แก่

1. การค้าวัวต่าง พ่อค้าวัวต่างส่วนใหญ่เป็นชาวไทใหญ่ ในช่วงฤดูแล้ง พ่อค้าวัวต่างจะรวมกลุ่มเป็นขบวน รวบรวมผลผลิตสินค้าภายในท้องถิ่นไปแลกเปลี่ยนสินค้ากับหมู่บ้านอื่น ๆ กลับมาในท้องถิ่น เส้นทางการค้าวัวต่างมีทั้งระยะไกล เช่น เชียงใหม่ถึงมะละแหม่ง และเส้นทางระยะใกล้ เช่น เชียงใหม่ถึงฝาง ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาทางด้านคมนาคม การสร้างทางรถไฟและการสร้างถนนทำให้บทบาทของพ่อค้าวัวต่างหมดลงไป

2. การทำหนังพองขาย ในอดีต ชาวไทใหญ่แทบทุกครัวเรือนจะทำหนังพอง ซึ่งเป็นการทำหนังควายแห้งนำมาทอด การขายหนังพองจะขายสองแบบ คือ แบบที่ยังไม่ได้ทอด และแบบที่ทอดแล้ว ขายให้กับพ่อค้าคนกลาง ที่มารับซื้อเพื่อนำไปขายต่อ ตั้งแต่ปีพ.ศ.2500 เป็นต้นมา หลังจากที่เริ่มมีผู้คนจากพื้นที่ต่าง ๆ เข้ามาอาศัยในเมือง โดยเฉพาะบริเวณชุมชนช่างเผือก-ป่าเป้า ทำให้การทำหนังพองของชาวไทใหญ่ต้องเลิกกิจการไป เนื่องจากการทำหนังพองใช้กรรมวิธีที่ต้องใช้เชื้อเพลิงความร้อน และมีควันมาก เทศบาลนครเชียงใหม่เกรงว่าจะเกิดอัคคีภัย จึงขอให้เลิกทำหรือย้ายไปทำที่อื่น

3. การปั้นหม้อ ชาวไทใหญ่ที่มีอาชีพปั้นหม้อขาย จะใช้ดินในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัย โดยการขุดดินลงไปเพื่อนำเอาดินเหนียวด้านล่างขึ้นมา นำมาตากแดด แล้วจึงทุบให้ละเอียด นำมาร่อนแล้วจึงผสมน้ำ ปั้นขึ้นเป็นรูปทรง นำไปเผาไฟเป็นหม้อดิน ส่วนใหญ่จะขายที่ห้องแถวย่านถนนราชวงศ์

4. การทำรองเท้ากาบโปก รองเท้ากาบโปก เป็นภูมิปัญญาของชาวไทใหญ่ เป็นการนำเอาไม้ไผ่หรือไม้ซางมาตัดเป็นพื้นรองเท้า แล้วใช้หนังควายหรือหนังหมูมาหุ้มทั้งด้านบนและด้านล่าง และเย็บหนังติดกัน ส่วนใหญ่ทำขึ้นเพื่อใช้ถวายพระภิกษุ

5. การทำนา ชาวไทใหญ่ที่อาศัยในเมืองเชียงใหม่ ส่วนน้อยที่จะทำนา ที่นาจะอยู่บริเวณหลังโรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่ รูปแบบการทำนาเป็นการจ้างแรงงานท้องถิ่นมาทำ ค่าแรงประมาณ 4 – 5 สตางค์แดงต่อวัน

6. ช่างคำ ชาวไทใหญ่บางครอบครัวที่แต่งงานกับคนเมืองเชียงใหม่ ประกอบอาชีพช่างคำ โดยการซื้อทองคำในเมือง มาตีเป็นแหวนหรือกำไล

7. การค้าอัญมณี ชาวไทใหญ่ส่วนหนึ่งประกอบอาชีพการค้าขายอัญมณี เช่น เพชร พลอยหยก เป็นต้น ซึ่งนับว่าชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องอัญมณีอย่างมาก

8. หมอยาสมุนไพร หมอนวด หมอดู ชาวไทใหญ่ส่วนหนึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพร จึงมีชาวไทใหญ่ที่เป็น “สล่ายา” นอกจากนั้นส่วนหนึ่งก็ประกอบอาชีพเป็นหมอนวดและหมอดู

9. **สล่าหรือช่างทำงานก่อสร้าง** ชาวไทใหญ่บางกลุ่มมีความเชี่ยวชาญทางด้านการก่อสร้าง และช่างไม้ เรียกว่า “สล่า”

โครงสร้างทางสังคมและระบบเครือญาติของไทใหญ่

ระบบเครือญาติและระบบอาวุโส เป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวไทใหญ่ แต่ละระบบเครือญาติจะมีผู้อาวุโสเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ภายในเครือญาติ ซึ่งระบบปู่ ย่า ตา ยาย เป็นผู้อาวุโสสูงสุดและมีความสำคัญต่อสมาชิกในครอบครัว จะเห็นได้ว่าก่อนการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ลูกหลานมักจะปรึกษาผู้อาวุโสเสมอ นอกจากนั้นผู้อาวุโสจะเป็นผู้เลี้ยงดูหลาน สั่งสอนและถ่ายทอดประเพณีและพิธีกรรมต่างของชาวไทใหญ่

การจัดลำดับสายญาติ จะจัดลำดับเป็นสองสาย คือสายบิดาและสายมารดา ญาติแต่ละสายจำแนกเป็นญาติสืบสายโลหิต และญาติเกี่ยวดวง ญาติสืบสายโลหิต คือญาติสายตรง เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ของตนเอง และของบิดามารดา ส่วนญาติเกี่ยวดวง คือ ญาติที่มีได้สืบทอดสายโลหิตจากฝ่ายบิดาหรือฝ่ายมารดา การจัดลำดับช่วงชั้นของญาติเท่ากันทั้งฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดา ช่วงการลำดับญาติแบ่งเป็น 10 ช่วง ในลักษณะสายขึ้นลง สายละ 5 ช่วง โดยพิจารณาจาก “วัย” และ “สายสัมพันธ์” ระหว่างญาติแต่ละลำดับเป็นตัวกำหนดช่วง

การแต่งกาย

เป็นการแต่งกายตามอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ดังนี้

การแต่งกายชาย สวมเสื้อสองตัว เสื้อตัวในเป็นเสื้อเข้ตสีขาแว่นสั้น เสื้อตัวนอกเป็นเสื้อแขนยาวคอกลม ผ้าหน้า ติดกระดุมผ้าแบบจีน เรียกว่า “เสื้อเต้กปุง” ส่วนกางเกงทรงหลวม ก้นหย่อน ขากว้าง เสื้อและกางเกงเป็นสีเดียวกัน โดยส่วนใหญ่ใช้สีน้ำตาลอ่อน เรียกว่า “ก้นไต” หรือ “ก้นห้งย่ง” มีผ้าแพรสีชมพูอ่อนโพกศีรษะและคาดเอว นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ในอดีตทั้งหญิงและชายนิยมสวม “รองเท้าก๊อบแก๊บ” ทำจากไม้ฉำฉา เมื่อเดินจะมีเสียงก๊อบแก๊บ จึงเป็นที่มาของชื่อรองเท้า

การแต่งกายหญิง มีสองแบบคือ แบบเก่า เสื้อและซิ่นใช้ผ้าทอ ตัวเสื้อใช้ผ้าสีขาแว่น ตัดเป็นเสื้อแขนสั้นและแขนยาว คอกลม สิบเสื้ออยู่ด้านซ้าย ติดกระดุมด้านขวา ขนาดสั้นแค่อว มีการปักฉลุเป็นลวดลายดอกไม้ เรียกว่า “เสื้อกนญิง” ส่วนซิ่นใช้ผ้าสีพื้น โดยส่วนใหญ่ใช้สีน้ำตาลและแบบใหม่ เสื้อและซิ่นใช้ผ้าสำเร็จรูปที่มีสีสันสดใส ตัวเสื้อเป็นเสื้อแขนยาว ผ้าหน้า ติดกระดุมผ้าตรงกลางแบบจีน ส่วนซิ่นใช้ผ้าสีพื้นเดียวกับเสื้อ บริเวณตั้งแต่สะโพกจนถึงหัวเข่า ใช้ผ้าทอที่มีลวดลายหลากสีสัน เย็บสลับกับผ้าพื้น ปัจจุบันผู้หญิงไทใหญ่ที่นิยมใส่เครื่องแต่งกายแบบเก่า จะมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนอายุต่ำกว่านั้น นิยมใส่เครื่องแต่งกายแบบใหม่

การแต่งกายในชีวิตประจำวันของชาวไทใหญ่จะไม่นิยมแต่งกายด้วยชุดไทใหญ่ แต่จะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าธรรมดาทั่วไปที่หาซื้อได้ตามท้องตลาด แต่งกายเช่นเดียวกับชาวท้องถิ่นตามสมัยนิยม เช่น สวมกางเกง กระโปรง เสื้อยืด หรือเสื้อเชิ้ต เป็นต้น มีเพียงกลุ่มผู้สูงอายุบางคนเท่านั้นที่ยังแต่งกายไทใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่ชาวไทใหญ่จะแต่งกายด้วยชุดไทใหญ่เมื่อมีงานสำคัญทางศาสนา หรืองานเทศกาลประจำปีอื่น ๆ ส่วนการได้มาของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของไทใหญ่ คือการทอผ้า ซึ่งชาวไทใหญ่ที่ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานทางภาคเหนือของประเทศไทย บางกลุ่มมีทักษะทางด้านกรทอผ้าติดตัวมาบ้าง แต่ยังไม่แพร่หลายมากนัก เมื่อเข้ามาอาศัยในประเทศไทย ได้มีการฝึกทักษะการทอผ้าจากหน่วยงานการศึกษาที่เข้ามาฝึกสอนในชุมชน ในระยะแรกชาวไทใหญ่จะฝึกทอผ้าโดยเริ่มจากลายธรรมดา โดยมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ไปสู่คนรุ่นต่อไป จึงทำให้มีการปรับปรุงประยุกต์การทอลายเพิ่มเติม บางครั้งอาศัยต้นแบบจากผ้าทอพื้นเมือง เช่น ผ้าทอยกดอก หรือผ้าทอตีนจก ในการเพิ่มเติมลายของการทอผ้า

ภาษาไทใหญ่

ภาษาพูด คนไทใหญ่เรียกภาษาพูดของตนเองว่า “กว่าวไต” คำว่า “กว่าว” คือคำเดียวกับคำว่า “กำ” ในภาษาล้านนา และคำว่า “คำ” หรือ “ความ” ในภาษาไทย แม้กลุ่มคนไทใหญ่ที่กระจายออกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ จะพูดภาษาเดียวกัน แต่พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมที่ยาวนานของแต่ละกลุ่ม แต่ละพื้นที่ การสัมผัสกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ทำให้เกิดสำเนียงการพูดที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ในรัฐฉาน ลักษณะการพูดภาษาไทใหญ่จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนตามภูมิภาค คือ ฉานเหนือ ฉานใต้ และฉานตะวันออก ซึ่งทั้งสามกลุ่มนั้นมีระบบเสียงที่แตกต่างกันอยู่บ้าง กล่าวคือ ในฉานเหนือ ซึ่งคนเรียกว่า ไทเมอ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเหมือนชาวไทเหนือในยูนนาน คำศัพท์บางคำจึงมีการหยิบยืมคำศัพท์จากภาษาพม่าและจีน ในฉานใต้เป็นที่ตั้งของเมืองตองจี หรือโตนตี/ตันตี ในภาษาไทใหญ่ เป็นเมืองหลวงของรัฐฉาน มีภาษาพูดใกล้เคียงกับฉานเหนือ และมีการหยิบยืมคำศัพท์จากภาษาพม่าเป็นจำนวนมาก ส่วนในฉานตะวันออก ซึ่งมีกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไตอยู่มากเช่น ลื้อ ยอง เขิน จะมีอาณาเขตติดต่อกับล้านนาทางภาคเหนือของไทยมานาน จึงทำให้มีภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกันมาก (เรณู วิชาศิลป์, 2541, น. 264)

คนไทใหญ่ในประเทศไทยส่วนมากจะมีภาษาพูดใกล้เคียงกับรัฐและภูมิภาคที่ตนเองอพยพมา เช่นในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ที่มีพื้นที่ติดกับฉานใต้ ก็มักจะพูดภาษาไตหลวง ขณะที่ชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงราย มาจากฉานตะวันออก จึงมีลักษณะการพูดที่ใกล้เคียงกับคนล้านนา หรือบางครั้งพวกเขาก็นิยามตัวเองว่าเป็นคน “ไต้อ” คือ กลุ่มคนไตที่มีลักษณะการพูดคาลงท้ายด้วย “ย้าอ้อ” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทใหญ่บริเวณชายแดนแม่สายที่อพยพมาจาก

เมืองท่า เมืองนุง เมืองยาก และเมืองป้อก ในเชียงตุง สำหรับการพูดของคนไทใหญ่ในประเทศไทย แม้จะมีรากฐานมาจากในรัฐฉาน แต่เนื่องจากต้องติดต่อสัมพันธ์กับคนไทย คนเมือง (ล้านนา) จึงทำให้มีการประยุกต์ใช้คำศัพท์ของไทยและล้านนาเข้าไปด้วย ที่สำคัญคือจะมีศัพท์พม่า จีน หรือ อังกฤษ น้อยกว่าคนไทใหญ่ในพม่า ปัจจุบัน คนหนุ่มสาวชาวไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเกินกว่า 10 ปี การพูดภาษาไทใหญ่จึงมีการเปลี่ยนไปมาก เนื่องจากจะมีคำที่เป็นภาษาไทยปนเข้าไปเป็นจำนวนมาก (วรรณมา จันทนาคม, 2526, น. 3)

ตัวอักษรที่ใช้เขียน ประวัติความเป็นมาของอักษรไทใหญ่ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ ประวัติศาสตร์พม่าส่วนใหญ่ยืนยันว่า ชาวไทใหญ่รับเอาอักษรและพุทธศาสนาจากพม่า อย่างไรก็ตามงานเขียนของไทใหญ่เชื่อว่า อักษรไทใหญ่มีวิวัฒนาการมาจากอักษรพราหมี-นาครี อักษรไทใหญ่ 10 ตัวคล้ายคลึงกับอักษรพม่า แต่มี 3 ตัวที่คล้ายคลึงกับอักษรนาครี โดยเฉพาะอักษรตัว “อ” ที่ไม่เหมือนอักษรใดเลยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แต่คล้ายกับ “อ” ในอักษรมอญในจารึกมอญที่เจดีย์เขวซานดอ ที่จารึกในคริสต์ศตวรรษที่ 11 และมีการคาดการณ์ว่าอักษรไทใหญ่ในพม่าอาจจะมีวิวัฒนาการมาจากแหล่งต่อไปนี้ (ชาย คำเมือง, 2544, หน้า 247-251)

- 1) มาจากธิเบต โดยผ่านอาณาจักรน่านเจ้า เพราะไม่มีอักษรพยัญชนะตัวที่สี่ของแต่ละวรรค (ข ฃ ฉ ฐ) เช่นเดียวกับอักษรธิเบตที่เป็นลักษณะที่สำคัญมาก
- 2) จากอินเดียตอนใต้ผ่านเมืองแปร์ ตามประวัติศาสตร์พม่า ไทใหญ่เคยยิ่งใหญ่มีอำนาจครอบครองถึงเมืองแปร์ก่อนคริสตกาล
- 3) จากตะแลง (มอญ) แห่งพะโค โดยผ่านเขตลาว ชาวลาวได้มาติดต่อกับชาวตะแลงก่อนที่จะมาพบกับชาวพม่า และบางทีอาจจะนำอักษรที่ยืมมานี้ไปเผยแพร่สู่ชาวไทใหญ่ก็ได้
- 4) จากอินเดียใต้ผ่านอาณาจักรจามปา กัมพูชา และเชียงแสน จามปาร์ับเอาอักษรและอารยธรรมจากอินเดียได้ กัมพูชาได้รับสืบทอดมา และเชียงแสนก็ได้รับสืบทอดมาอีกต่อหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของน่านเจ้า

กิจกรรม แบ่งกลุ่มแบ่งปัน

คำชี้แจง ให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมแบ่งกลุ่มตามโรงเรียนของตนเอง แล้วร่วมกันระดมความคิดตามประเด็นต่อไปนี้ (ภายในเวลา 15 นาที)

- 1) นักเรียนในชั้นเรียนของท่าน มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หรือไม่ ถ้ามี มีกลุ่มชาติพันธุ์ใดบ้าง
  - 2) ปัญหาที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย และนักเรียนฟังภาษาไทยที่ครูสอนได้ดีเพียงใด
  - 3) ในกลุ่มของคุณมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างไร
- ตัวแทนแต่ละโรงเรียนออกมานำเสนอ

*****

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

แผนที่ 1 เรื่อง วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1

ตัวชี้วัดสำคัญ อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ และมีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1

ตัวชี้วัดสำคัญ คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน เขียนบันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องตามจินตนาการ และมีมารยาทในการเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1

ตัวชี้วัดสำคัญ เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง บอกสาระสำคัญจากการฟังและการดู ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พุดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู พุดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์และมีมารยาทใน การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1

ตัวชี้วัดสำคัญ เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจองและคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1

ตัวชี้วัดสำคัญ ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ระบุเพลงพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็ก เพื่อปลูกฝังความชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่าน และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

หากครูผู้สอนรู้และเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเป็นสิ่งระบุในสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

- วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้ตรงกับระดับชั้นและบริบทของผู้เรียนได้

ถูกต้อง

เนื้อหา

มาตรฐานและตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (ผศ.วรรณภา เทียนมี,ศน.ฐิติพร ไชแสง และศน.พรรณี กันใหม่) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรม เขียนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงในสมุดของตนเองว่ามีสาระการเรียนรู้ใดบ้าง 2. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกคำตอบ
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรบอกถึงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่นำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน
การสะท้อนคิด	4. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สำคัญ โดยนำมาเปรียบเทียบ และจัดระเบียบระหว่างความรู้เดิมที่ได้เขียนและบอกเล่าไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สำคัญ แล้วเขียนลงในสมุดของตนเองอีกครั้ง 6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ตนเองได้วิเคราะห์ไว้
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	7. วิทยากรตรวจสอบมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สำคัญไว้ 8. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกเหตุผลของการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด นั้น ๆ 9. วิทยากรตรวจสอบมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนวิเคราะห์ไว้ และช่วยกันสรุปมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสำคัญที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ที่ต้องการให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ฟังรู้และปฏิบัติได้ อีกหรือไม่”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้ตรงกับระดับชั้นและบริบทของผู้เรียนได้ถูกต้อง	ตรวจสอบการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	1. การเขียนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2. การบอกเหตุผลของการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์, ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ และ ศน.พรรณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
2. เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

แผนที่ 2 เรื่อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว
2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว ในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน
2. เขียนบันทึกประจำวัน
3. เขียนเรื่องตามจินตนาการจากคำ ภาพ และหัวข้อที่กำหนด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด

1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตาม
2. ตอบคำถามและเล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง

3. พุดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู
4. พุดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์
5. มีมารยาทในการฟัง การดูและการพุด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
ตัวชี้วัด

1. เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
3. แต่งประโยคง่าย ๆ
4. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

หากครูผู้สอนและเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก็จะสามารถจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงภาษาได้ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้ตรงกับระดับชั้นและบริบทของผู้เรียนได้
- ถูกต้อง
2. นำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้

เนื้อหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้

ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ การใช้ตัวแบบ (ผศ.วรรณภา เทียนมี,ศน.จิตติพร ไชแสง และศน.พรพรรณ ก้นใหม่) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรม ทบทวนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ลงในสมุดของตนเองว่ามีสาระการเรียนรู้ใดบ้าง 2. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกคำตอบ
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรบอกถึงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่นำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
การสะท้อนคิด	4. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สำคัญ โดยนำมาเปรียบเทียบ และจัดระเบียบระหว่างความรู้เดิมที่ได้เขียนและบอกเล่าไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สำคัญที่ควรนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา แล้วเขียนลงในสมุดของตนเองอีกครั้ง 6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ตนเองได้วิเคราะห์ไว้
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	7. วิทยากรตรวจสอบมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สำคัญไว้ 8. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกเหตุผลของการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด นั้น ๆ 9. วิทยากรตรวจสอบมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนวิเคราะห์ไว้ และช่วยกันสรุปมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสำคัญที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ สำหรับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ที่ต้องการให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์พึงรู้และปฏิบัติได้อีกหรือไม่”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้ตรงกับระดับชั้นและบริบทของผู้เรียนได้ถูกต้อง	1. ตรวจสอบการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	1. การเขียนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2. การบอกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. นำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้	2. ตรวจสอบการนำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	การบอกเหตุผลของการนำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	

ข้อ

1. ตัวแบบ (modeling) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์, ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ และ ศน.พรรณิ กันใหม่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
2. เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

แผนที่ 3 เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา จำนวน 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เป็นลำดับ คือ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงการจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาของตนอย่างเต็มศักยภาพเพื่อการศึกษาในอนาคต การส่งเสริมและสนับสนุน โดยการจัดพื้นที่และโอกาสทางการเรียนให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และชุมชนรวมถึงสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หากครูผู้สอนเข้าใจขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา อีกทั้งรู้ และเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง ก็จะสามารถออกแบบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. รู้และเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ถูกต้อง
2. จัดกระบวนการการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหา

กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ การใช้ตัวแบบ (ผศ.วรรณมา เทียนมี,ศน.ฐิติพร ไชแสง และศน.พรรณี กันใหม่) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรม ทบทวนขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 2. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนตอบคำถาม “กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา” 3. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนเขียนคำตอบลงในสมุด
การชี้แนะหรือการโค้ช	3. วิทยากรบอกแนวทางของกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
การสะท้อนคิด	4. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนำมาเปรียบเทียบ และจัดระเบียบระหว่างความรู้เดิมที่ได้เขียนและบอกเล่าไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา แล้วเขียนลงในสมุดของตนเองอีกครั้ง 6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาตามที่เขียนไว้
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	7. วิทยากรตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาของครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน แล้วร่วมกันสรุปอีกครั้ง 8. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมเขียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามลำดับขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 9. วิทยากรตรวจสอบมาตรฐานการเขียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
	ตามลำดับขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา แล้วร่วมกันสรุปอีกครั้ง
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	10. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับกระบวนการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่ควรรู้ หรือต้องการรู้อีกบ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. รู้และเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ถูกต้อง	1. ตรวจสอบความรู้และเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	1. การเขียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 2. การบอกกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. จัดกระบวนการการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้อย่างถูกต้อง	2. ตรวจสอบการจัดกระบวนการการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	การบอกการจัดกระบวนการการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์, ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ และ ศน.พรรณิ กันใหม่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
2. เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้ภาษาไทย
3. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หน่วยที่ 3 การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวชี้วัด

1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ

สาระที่ 3: การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5: วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัดที่

1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง
คล่องแคล่ว

2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ
5. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน
7. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ
8. อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ
9. มีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่

1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด
2. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน
3. เขียนบันทึกประจำวัน
4. เขียนจดหมายลาครู
5. เขียนเรื่องตามจินตนาการ
6. มีมารยาทในการเขียน

สาระที่ 3: การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดที่

1. เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
2. บอกสาระสำคัญจากการฟังและการดู
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
4. พูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู
5. พูดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์
6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
ตัวชี้วัดที่

1. เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ
4. แต่งประโยคง่าย ๆ
5. แต่งคำคล้องจองและคำขวัญ
6. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

สาระที่ 5: วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
ตัวชี้วัดที่

1. ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ระบุเพลงพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็ก เพื่อปลูกฝังความชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่าน
4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้พัฒนาตาม ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว
2. อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว ในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน
2. เขียนบันทึกประจำวัน
3. เขียนเรื่องตามจินตนาการจากคำ ภาพ และหัวข้อที่กำหนด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด

1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตาม
2. ตอบคำถามและเล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
3. พูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู
4. พูดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์
5. มีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
ตัวชี้วัด

1. เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
3. แต่งประโยคง่าย ๆ
4. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เป็นลำดับ ดังนี้

1. การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมทั้งสามารถพัฒนา ศักยภาพของตนให้ดียิ่ง

แต่ละขั้นตอนของการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ ใช้กลวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทางภาษาของตนอย่างเต็มศักยภาพ ยกตัวอย่างเช่น การอ่านหนังสือในเรื่องที่ตนเองสนใจ พร้อมทั้งฝึกเขียนบรรยาย โดยใช้ภาษาทั้งสองภาษา (ภาษาถิ่นและภาษาไทย) กลวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีเชื่อมโยงภาษานี้ยัง ทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้น และพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา กลวิธีต่อไปนี้เป็นตัวอย่างผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทุกขั้นตอนการสอน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจตามศักยภาพ พร้อมกันนั้นผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทางทักษะภาษาของตนด้วยตนเองได้ เช่น

- ฝึกให้ผู้เรียนใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าหาความรู้โดยใช้ทั้งภาษาพื้นถิ่นและภาษาที่สอง
- มอบหมายงานทั้งที่เป็นงานอ่านบทความสองภาษาและเขียนบทความทั้งสองภาษา ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งภาษาถิ่นและภาษาที่สองเพื่อสนับสนุนการฝึกอภิปราย
- ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาทักษะภาษา ทั้งที่เป็นหลักไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค วลี คำศัพท์และคำเชื่อม จากหนังสือหลากหลายภาษาตามบริบทภาษาของผู้เรียน
- จัดศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้กับผู้เรียนทั้งที่เป็นบทความในชีวิตจริงและบทความที่แต่งขึ้น

- ขณะที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารได้

2. การจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาของตนเองอย่างเต็มศักยภาพเพื่อการศึกษาในอนาคต

ในชั้นการสอนตามกระบวนการสร้างจินตนาการ (imaginar), กระบวนการนำเสนอ (presenter) และขั้นการนำไปใช้ (implementar) ตามกลวิธีจัดกระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนทักษะภาษาที่จำเป็นสำหรับงานวิชาการ ซึ่งผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาของตนเองเพื่อต่อยอดความรู้เดิม ตัวอย่างเช่น

- ให้ผู้เรียนร่างความคิดของตนเองเป็นภาษาที่ตนเองถนัดก่อนที่จะลงมือเขียนงานเป็นภาษาที่สองเพื่อนำส่งอาจารย์ หรือนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- ให้ผู้เรียนที่อาจพูดภาษาเดียวกันหรือพูดต่างภาษากันจับคู่กัน เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายการแนวการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาแบบพลวัต
- ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยใช้ภาษาถิ่นได้
- ให้การจับคู่การทำงานเป็นการแลกเปลี่ยนกันนำเสนอความคิดในภาษาของตน
- ให้ผู้เรียนตั้งคำถามพร้อมทั้งตอบคำถามของตนในการอภิปรายข้อที่ศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาของผู้เรียน
- ให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลักภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาในเชิงการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ในเชิงอภิภาษา

3. การส่งเสริมและสนับสนุน โดยการจัดพื้นที่และโอกาสทางการเรียนให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ในทุกขั้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นการประมวลผล (evaluar) ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้สองภาษาของตนเองในการศึกษาหาความรู้ และสื่อสาร ตัวอย่างกระบวนการเรียนการสอน เช่น

- จัดหาหนังสือหรือเรื่องราวที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะให้กับผู้เรียนได้อ่าน และสามารถเข้าใจเรื่องราวได้
- มอบหมายงานให้ผู้เรียนเขียนเรื่องราวโดยใช้สองภาษาที่เป็นสถานการณ์ฝึกการเขียนโดยใช้สองภาษา
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เขียนบทละคร/เรื่องราวสั้น ๆ โดยใช้ทักษะภาษาสองภาษา
- มอบหมายให้ผู้เรียนเขียนงานให้ผู้อ่านสองภาษา ครอบครัวหรือสังคมของตนได้อ่านงานเขียนของผู้เรียนบ้าง

- ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาภาษาแม่และภาษาอื่น ๆ ในการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน เช่น ถาม ตอบ อภิปรายในหัวข้อเรื่องใดๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และชุมชนรวมถึงสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา คือการส่งเสริมอารมณ์และสังคม พร้อมทั้งยกระดับความเป็นเอกลักษณ์ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ถ้าครูผู้สอนนำเป้าหมายในข้อนี้ไปรวมอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการสอนด้วยถือว่าดี มาก เพราะการปลูกฝังพฤติกรรมทางด้านสังคมและอารมณ์ที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน และต่อไปนี่คือตัวอย่างกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

- อภิปรายเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องที่อ่าน เกี่ยวกับตัวละครว่ามีความสอดคล้องกับการใช้ภาษา มีวัฒนธรรมระหว่างประเทศหรือไม่
- เชิญชวนสมาชิกในครอบครัวของผู้เรียนสมาชิกในสังคมเข้ามามีบทบาทในการจัดเตรียมการสอน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
- หาบทความที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้อ่านและวิเคราะห์ข้ออภิปราย ในเรื่องนั้นๆ
- มอบหมายงาน ให้ผู้เรียนทำ เช่น เขียนบทความสองภาษาที่เกี่ยวข้องกับสังคม ฝึกเขียนจดหมาย เขียนบทความหรือบทวิจารณ์ลงในบล็อก (blog) การเขียนโครงร่างงานวิจัย รู้ลึกเขียน บทความเหมือนในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- เลือกรหัสข้อหรือบทความที่มีการใช้ภาษาหลายภาษา ให้ผู้เรียนสามารถเรียน วัฒนธรรมที่แตกต่าง
- การจะพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาของผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องวัดพฤติกรรม การใช้ภาษาเช่นเดียวกันกับหลักไวยากรณ์ที่ใช้ในการสนทนาด้วย

กิจกรรม ห้องเรียนแบบเชื่อมโยงภาษา

- คำชี้แจง** 1) ให้ครูผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมลองคิดถึงห้องเรียนของเราที่สอนในปัจจุบันนี้ เราเห็นอะไรในห้องเรียนนี้บ้าง แล้วอธิบายห้องเรียนของตนเอง
- 2) ให้ครูผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมบอกถึงห้องเรียนที่เป็นห้องเรียนแบบเชื่อมโยงภาษาในความคิดหวัง

ห้องเรียนที่สอนปัจจุบัน	ห้องเรียนแบบเชื่อมโยงภาษา

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4: เสริมสร้างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่ 1 เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหา การวิเคราะห์สถานการณ์สู่การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนการสอน กิจกรรม การออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีหลักในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นอันดับแรกเพื่อทราบพื้นฐานของผู้เรียน และมีการชี้แนะเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ได้เร็ว และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รวมทั้งมีการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ โดยมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนา นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน อีกทั้งควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

สำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ได้นำองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ ความเชื่อ (Stance) การออกแบบ (Design) และการยกระดับ (Shifts) มาร่วมกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นลำดับขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการค้นหา (Explorer) 2) กระบวนการประมวลผล (Evaluar) 3) กระบวนการสร้างจินตนาการ (Imaginar) 4) กระบวนการนำเสนอ (Presentar) และ 5) กระบวนการนำไปใช้ (Implementar)

หากครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา และตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา ก็จะส่งผลให้ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จัดกิจกรรมด้วยความเข้าใจและสนุกสนาน และผู้เรียนก็จะเรียนรู้อย่างมีความสุขตามไปด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้

เนื้อหา

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาขึ้นจากแนวความคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่

- 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศัภยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวมจะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. และ ผศ.วรรณา เทียนมี) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนตอบคำถาม “การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีความหมายว่าอย่างไร” โดยเขียนคำตอบลงในสมุด 2. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน เขียนบททวนเรื่อง “แนวคิดทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา” 3. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน บอกคำตอบเกี่ยวกับ “การออกแบบการจัดการเรียนรู้” และ “แนวคิดตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา”
การชี้แนะหรือการโค้ช	4. วิทยากรอธิบายถึง ความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การสะท้อนคิด	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงและเปรียบเทียบระหว่างความรู้เดิมที่มีที่ได้เขียนและเล่าออกไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้อีกครั้ง แล้วเขียนลงในสมุด
	7. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนทบทวนแนวคิดและความสำคัญของทฤษฎีเชื่อมโยงไอณภาษา
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	8. วิทยากรตรวจสอบคำตอบของครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปทั้งในเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และทฤษฎีการเชื่อมโยงไอณภาษา
	9. วิทยากรอธิบายถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอณภาษา และแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
	10. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน สรุปแนวแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	11. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ควรรู้ หรือต้องการรู้อีกบ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง	ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้	1. การเขียนความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2. การบอกความหมายและองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอณภาษาได้	ตรวจสอบความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอณภาษา	การอธิบายถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงไอณภาษา	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International), ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณมา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ และศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4: เสริมสร้างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่ 2 เรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบของครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาที่ได้ออกแบบไว้ นอกจากนี้แล้วยังเป็นเอกสารที่บ่งชี้ลักษณะเฉพาะของงานวิชาชีพครู และสามารถใช้เป็นหลักฐาน สำหรับการพิจารณาผลงานทางวิชาการ และคุณภาพในการปฏิบัติการเรียนการสอน

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ ได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 5 ขั้นตอน นำมาสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สาระสำคัญ 4) เนื้อหา 5) คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน) 6) กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา) 7) สื่อการสอน และ 8) การวัดและประเมินผล

ครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หากครูผู้สอนสามารถ เขียนแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอนตามองค์ประกอบหลักของ แผนการจัดการเรียนรู้และบูรณาการกับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยง ภาษา ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง
2. สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้

เนื้อหา

ความหมายและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตร ฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะ ทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการ เรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ทั้งนี้แผนการจัดการกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละแผน โดยภาพรวม จะใช้วิธีการฝึกอบรมที่คล้ายกันกับกิจกรรมฝึกอบรมของแผนที่ 1 มีดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. และ ผศ.วรรณมา เทียนมี) การพูดหรือสื่อสารออกมา	1. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนตอบคำถาม “ความหมายของแผนการจัดการ เรียนรู้ว่าหมายถึงอะไร และมีองค์ประกอบใดบ้าง” โดยเขียนคำตอบลงใน สมุด 2. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนเขียนทบทวนเรื่อง “แนวคิดทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา” 3. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนบอกคำตอบเกี่ยวกับ “ความหมายของแผนการ จัดการเรียนรู้และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้”
การชี้แนะหรือการโค้ช	4. วิทยากรอธิบายถึง ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้และ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
การสะท้อนคิด	5. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน ไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงและ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เดิมที่มี ที่ได้เขียนและเล่าออกไป
การพูดหรือสื่อสารออกมา	6. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปความหมายและองค์ประกอบของแผนการ จัดการเรียนรู้อีกครั้ง แล้วเขียนลงในสมุด

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
	7. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนทบทวนแนวคิดและความสำคัญของทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	8. วิทยากรตรวจสอบคำตอบของครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุป ทั้งในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
	9. วิทยากรอธิบายถึงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
	10. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคน สรุปแนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
การสำรวจเรียนรู้สิ่งใหม่	11. วิทยากรซักถามครูผู้เข้าฝึกอบรมว่า “มีประเด็นใดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ควรรู้ หรือต้องการรู้อีกบ้าง”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง	ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	1. การเขียนความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 2. การบอกความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
2. สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้	ตรวจสอบความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	การอธิบายถึงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher, & Developer Literacy, & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International), ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ และ ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4: เสริมสร้างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่ 3 เรื่อง การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน สู่ปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เวลา 8 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

พจนานุกรมคำศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2555 ได้กำหนดให้ใช้คำว่า “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” แทนคำว่า “การศึกษาผ่านบทเรียน”

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังกลุ่มครู ซึ่งดำเนินงานโดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ต้องการสอนมาศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของ “กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Process)” จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง รวมทั้งครูเกิดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนนั้นด้วย โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร 3 ขั้นตอนคือ (1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน และ (3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน

ก่อนที่ครูจะมีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันนั้น ครูควรมีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันเสียก่อน นั่นคือ การใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เป็น การปฏิบัติ การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้ถูกต้อง
2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม

เนื้อหา

ความหมายและขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (รายละเอียดอยู่ในคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม)

กิจกรรมฝึกรวม

กิจกรรมฝึกรวมที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นวิธีการฝึกรวมที่ครูผู้เข้าฝึกรวมเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ เรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เน้นการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะ ทางปัญญาและการรู้คิด ทำให้ครูผู้เข้าฝึกรวมสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และประยุกต์ ความรู้มาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิธีการฝึกรวม ได้แก่ 1) ตัวแบบ (modeling) 2) การชี้แนะหรือการโค้ช (coaching) 3) การเสริมศักยภาพ (scaffolding) 4) การพูดหรือสื่อสารออกมา (articulation) 5) การสะท้อนคิด (reflection) และ 6) การสำรวจ เรียนรู้สิ่งใหม่ (exploration) ร่วมกับการนำขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ขั้นตอนที่ 1 คือ การวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (Collaboratively Plan) ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียน การเขียน แผนการเรียนการสอนและการเตรียมสื่อการสอน ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมในแผนนี้ เน้นการฝึกรวมที่มีการปฏิบัติตามแนวคิดการฝึกปัญญาจากต้นแบบร่วมกับกระบวนการพัฒนา บทเรียนร่วมกัน (ขั้นตอนที่ 1 = Plan) ดังนี้

วิธีการฝึกรวม	กิจกรรมฝึกรวม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. ผศ.วรรณมา เทียนมี และ ศน.ฐิติพร ไชแสง) การพูดหรือสื่อสารออกมา	- ครูผู้เข้าฝึกรวมแต่ละคนตอบคำถาม “การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมี ความหมายอย่างไร และมีขั้นตอนอย่างไร” - วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกรวมแต่ละคนเขียนบททวนเรื่อง - แนวคิดทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ - การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ - ครูผู้เข้าฝึกรวมแต่ละคน บอกคำตอบเกี่ยวกับ “การพัฒนาบทเรียน ร่วมกัน และขั้นตอนการดำเนินงาน”
การชี้แนะหรือการโค้ช	4. วิทยากรอธิบายถึง “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และขั้นตอนการ ดำเนินงาน”
การสะท้อนคิด	5. ครูผู้เข้าฝึกรวมแต่ละคน ไตร่ตรอง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เขียนหรือ บอกไป โดยการเชื่อมโยงและเปรียบเทียบกับความรู้เดิม
การพูดหรือสื่อสารออกมา	- ครูผู้เข้าฝึกรวมแต่ละคนสรุปความหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และขั้นตอนการดำเนินงาน - ครูผู้เข้าฝึกรวมแต่ละคนทบทวนในเรื่องแนวคิดทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การชี้แนะหรือการโค้ช	8. วิทยากรตรวจสอบคำตอบของครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละคนสรุปบทวน
การเสริมศักยภาพ	9. วิทยากรอธิบายถึงแนวคิดทฤษฎีเชื่อมโยงเนื้อหา สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ	10. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมแบ่งกลุ่มตามโรงเรียนของตนเอง 11. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันถึงปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 12. วิทยากรให้ครูผู้เข้าฝึกอบรมบอกถึงปัญหาการเรียนการสอนและวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมา
การวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (ขั้นตอนที่ 1 Plan)	13. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละโรงเรียน ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ สู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีเชื่อมโยงเนื้อหา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
การชี้แนะหรือการโค้ช	14. วิทยากรให้คำแนะนำแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
การพูดหรือสื่อสารออกมา การเสริมศักยภาพ การสะท้อนคิด	15. ตัวแทนครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละโรงเรียนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ 16. วิทยากรตรวจสอบการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้การปรับปรุงแก้ไข 17. วิทยากรสรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงเนื้อหา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ 18. ครูผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละโรงเรียนเตรียมนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายและขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้ ถูกต้อง	ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายและขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	1. การเขียนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายและขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 2. การบอกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายและ	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
		ขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	
2. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ผู้รู้การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม	ตรวจสอบความสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ผู้รู้การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา	ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่ Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher & Developer Literacy & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International), ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ และศน.ฐิติพร ไชแสงศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

หน่วยที่ 4 การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เคมป์ (Jerold Kemp, 1985) ให้ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นวิธีใช้กระบวนการวางแผนเชิงระบบ โดยกระบวนการจะก่อให้เกิดการตรวจสอบปัญหาการเรียนการสอนและความจำเป็นต่าง ๆ การหาวิธีแก้ปัญหาและวัดผล

สุคนธ์ ภูริเวทย์ (2542, น. 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นการวางแผนการสอน การกำหนดรูปแบบหรือแบบฟอร์มของการเรียนรู้ การจัดทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอนอย่างมีระบบ โดยการนำวิธีการเชิงระบบ (system approach) มาใช้ และรูปแบบการสอนหรือแบบฟอร์มของการเรียนรู้นั้น จะเป็นสิ่งชี้แนะสถานการณ์และความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการกำหนดขั้นตอนในการเลือกสื่อ เพื่อเป็นตัวกลางสำหรับการถ่ายทอดเนื้อหา รายละเอียดจากการออกแบบ การออกแบบการสอนจึงเรียกได้ว่า เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ต้องใช้ความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการออกแบบ รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนการสอน กิจกรรม และนำไปทดลองใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

กาญจนา คุณารักษ์ (2552, น. 26) ให้ความหมายการออกแบบการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเงื่อนไขในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แล้วจึงวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยอาศัยความรู้จากหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และคอมพิวเตอร์

2. หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมีหลักในการออกแบบที่ดี ดังที่ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533, หน้า 81) ได้เสนอหลักในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นลำดับแรก เพื่อทราบถึงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ จิตใจ ความรู้สึกและทักษะต่าง ๆ ในตัวผู้เรียน เพื่อการออกแบบการสอนให้สัมพันธ์กับผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัว ความสามารถที่จะรับรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ตลอดจนทัศนคติของผู้เรียน ดังนั้น ในการ

เตรียมผู้เรียนให้พร้อมได้นั้น ผู้สอนต้องศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนก่อน เพื่อให้สามารถออกแบบที่ตรงกับคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสอนที่ประสบผลสำเร็จ

2. ผู้เรียนจะสนใจเรียน เมื่อมีผู้ชี้แนะการออกแบบการสอนโดยให้มีการชี้แนะจากผู้สอนจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น แต่ไม่ได้หมายถึงการสอนโดยบอกความรู้แก่ผู้เรียน แต่เป็นการชี้ให้เห็นแนวทางที่จะสืบค้นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้ไปสืบค้นและประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทในการชี้แนะบางส่วน และช่วยเติมในบางส่วน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกันเท่านั้น

3. ต้องให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและคงทน โดยการมีส่วนร่วมอาจให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการถาม การตอบ การอภิปราย การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแก้ปัญหา เป็นต้น สำหรับสัดส่วนการมีส่วนร่วม คงต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในการเรียน

4. ต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตนเอง (ข้อมูลย้อนกลับ) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน (feedback) เป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากการให้ผู้เรียนได้รู้ถึงผลการกระทำของตนเอง ผู้เรียนจะรู้ตนเอง และเกิดแรงจูงใจในการเรียน และนำผลการเรียนนั้นไปปรับปรุงการเรียนของตนเองได้อย่างทันที่ ดังนั้น การให้ผลย้อนกลับจึงควรกระทำอย่างทันทีเป็นระยะ ๆ การทำให้เกณฑ์การประเมินโปร่งใสและเข้าใจได้ง่าย จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกเป้าหมายหรือระดับของงานที่พวกเขาต้องการบรรลุผล

5. ต้องให้ผู้เรียนได้กระทำซ้ำ ๆ หรือฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ (ทักษะ)

การที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีความชำนาญในการทำงานนั้น ๆ เช่น การฝึกทำโจทย์คณิตศาสตร์บ่อย ๆ ย่อมทำให้มองเห็นแง่มุมใน การแก้ปัญหามากขึ้น เมื่อพบโจทย์ที่พลิกแพลงจะสามารถวินิจฉัยและแก้ปัญหได้ง่ายขึ้น

3. องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

นักการศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Brown Lewis, & Harclerod (19 85) ได้กำหนดองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) จุดมุ่งหมาย (Goal)
- 2) สภาพการณ์ (Condition)
- 3) ทรัพยากรหรือแหล่งวิชาการ (Resources)
- 4) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Physical Facilities)

โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ จุดมุ่งหมาย (Goal) เป็นสิ่งแรกที่คุณสอนต้องกำหนดให้แน่นอนว่า เมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้ว ผู้เรียนจะบรรลุถึงวัตถุประสงค์อะไรบ้าง ซึ่งจะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนแล้ว ต้องมีการเลือกเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น

Dick, & Carey (1985) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 3 องค์ประกอบได้แก่

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน (Identify Instructional Goals)
- 2) การพัฒนาการสอน (Conduct Instruction Analysis)
- 3) การประเมินการเรียนรู้ (Identify Entry Behaviors Characteristics)

Kemp (1985) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) โปรแกรมนี้จะใช้สอนใคร (ลักษณะผู้เรียน)
- 2) สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหรือให้ผู้เรียนสามารถทำได้คืออะไร (จุดประสงค์)
- 3) ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาหรือทักษะได้ดีที่สุดด้วยวิธีการใด (วิธีการจัดการเรียนการสอน)
- 4) จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้แล้ว (การประเมินผล)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนการสอน (Instructional Problems) เป็นการกำหนดปัญหาการเรียนการสอนเพื่อนำไปพิจารณาออกแบบและพัฒนาบทเรียน

2. คุณสมบัติของผู้เรียน (Learner Characteristics) เป็นการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เรียนที่จะเป็นผู้ใช้บทเรียนหรือระบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. การวิเคราะห์งานหรือภารกิจ (Task Analysis) เป็นการสังเคราะห์ที่ผู้เรียนจะต้องแสดงออกในรูปของการกระทำที่วัดได้

4. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน (Instructional Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียน

5. การเรียงลำดับเนื้อหา (Content Sequencing) เป็นการกำหนดความสำคัญของเนื้อหาโดยเรียงลำดับตามหลักประสบการณ์การเรียนรู้

6. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) เป็นการกำหนดกลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อนำเสนอบทเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) เสนอองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) จุดหมาย 3) วิธีสอน 4) การประเมินผล โดยตั้งคำถามประกอบ 4 ข้อ ดังนี้

1. จะออกแบบและพัฒนาโปรแกรมนี้เพื่อใคร เป็นการพิจารณาคุณลักษณะผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. ต้องการให้ผู้เรียนหรือผู้เข้าฝึกอบรม ได้เรียนรู้หรือมีความสามารถที่จะทำอะไรได้บ้าง เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน
3. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาวิชาหรือทักษะต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในอย่างไร เป็นการกำหนดวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
4. จะรู้ได้อย่างไรว่า ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นการกำหนดกระบวนการประเมินผล

กิดานันท์ มลิทอง (2540, น. 65) กำหนดองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ว่ามีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่

- 1) ผู้เรียน (Learner or Trainees) โดยต้องมีการพิจารณา ลักษณะ ของผู้เรียน เพื่อการออกแบบกิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม
- 2) วัตถุประสงค์ (Objectives) โดยการตั้งวัตถุประสงค์ว่า ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างในการสอนนั้น
- 3) วิธีการและกิจกรรม (Methods and Activities) โดยการกำหนดวิธีการและกิจกรรมในการเรียนรู้ว่าควรมีอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 4) การประเมินผล (Evaluation) โดยกำหนดวิธีการประเมินผลเพื่อตัดสินว่าการเรียนรู้นั้น ประสพผลตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

4. ประโยชน์ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้
 สุนทร ภูริเวทย์ (2544, น. 22-23) กล่าวว่า การออกแบบเป็นสิ่งสำคัญในทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงการศึกษา โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยให้อัดทำหลักสูตรทุกสาขาวิชาได้ง่ายขึ้น
2. ช่วยลดเวลาในการสอนของครูให้น้อยลงได้ในการที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาที่สอน นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย
3. ช่วยทำให้จัดสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ช่วยทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ พอใจ และตั้งใจจะพัฒนาระบบการสอนให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. ทำให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนรับผิดชอบในโปรแกรมการศึกษา หรือโปรแกรมการเรียนการสอนได้ลดงบประมาณให้น้อยลงกว่าเดิม เป็นการประหยัดและยังได้ผลเป็นที่น่าพอใจด้วย

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 370) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งถ้าผู้สอนมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีแล้ว จะเกิดผลดีต่อทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหารและสถานศึกษา ดังนี้

ผลดีต่อผู้สอน

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยประหยัดเวลาในการสอน ไม่สอนวกไปวนมา หรือสอนซ้ำ ๆ กับการสอนของตนเองหรือการสอนของครูในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้สอนสามารถนำไปผลิตสื่อได้ตรงกับจุดประสงค์ในการสอน ซึ่งสื่อที่ผลิตขึ้นจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการนำไปเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมั่นใจ เนื่องจากมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้มาอย่างดี

ผลดีต่อผู้เรียน

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกในการเรียน ตั้งใจเรียน เนื่องจากมีการออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และรูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) ของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและมีความคงทนใน การเรียนรู้

ผลดีต่อผู้บริหารและสถานศึกษา

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณของสถานศึกษา เนื่องจากถ้าผู้สอนเป็นการเตรียมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี ครูจะมีความพร้อมสูง จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ นักเรียนส่วนใหญ่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ไม่จำเป็นต้องมีการสอน ทบทวน หรือซ่อมเสริมหรือกิจกรรมเสริมจำนวนมาก ซึ่งจะช่วยลดงบประมาณในการบริหารลงได้มาก

องค์ประกอบของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา

วิชา และชื่อหน่วยการเรียนรู้	
1. จุดประสงค์	- จุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ ต้องตรงกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด <u>แต่เพิ่มเติม</u> <u>ความเป็นท้องถิ่น</u> นั้นหมายถึง ภาษาที่เด็กเข้าใจ เพื่อที่เด็กจะสามารถ <u>เชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น ไปสู่ความรู้ที่กำหนด</u> จุดประสงค์ทางภาษา - <u>จุดประสงค์แบบลูกช่างที่หยุด</u> ทักษะทางภาษา 4 ทักษะ ในภาษาใดภาษาหนึ่ง - <u>จุดประสงค์แบบลูกช่างที่หมุน</u> เมื่อนักเรียนใช้ทรัพยากรทางภาษาทั้งหมดที่มี
2. คำถามที่เชื่อมโยง	เป็นคำถามที่เกี่ยวกับชีวิต เป็นคำถามเพื่อเชื่อมโยง <u>เชื่อมโยง</u> ระหว่างประสบการณ์ที่นักเรียนมีอยู่แล้ว กับเนื้อหาการเรียนรู้ / จุดประสงค์ทางภาษา เป็นคำถามเพื่อนำไปสู่ความคิด เพื่อกระตุ้นความคิด หรือเพื่อจุดประกายความคิด
3. กลยุทธ์ในการสอน TL	ในการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาและภาษา ควรมีการวางแผนแนวทางการสอนที่หลากหลายและส่งเสริมการใช้สองภาษาเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนเนื้อหาและภาษาอย่างมีคุณค่าในโรงเรียน <u>ชื่อผลงานสุดท้าย</u> **เป็นการเปิดโอกาสให้ใช้สองภาษาและเรียนรู้แบบสองภาษา เพื่อสร้างชิ้นที่เป็นรูปธรรม โดยนักเรียนได้แสดงความรู้ทั้งหมดที่ได้เรียนมาจากหน่วยการเรียนรู้<u>ผ่านทางผลงาน</u>
4. การวัดและประเมินผล	ยึดตามเนื้อหา และ จุดประสงค์ทางภาษา - การประเมินผลต้องมีความยืดหยุ่น และตอบสนอง ต่อความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน และต้องได้รับความยุติธรรมและถูกต้อง - การประเมินผลเป็นสิ่งที่ทำเพื่อนักเรียน <u>ไม่ใช่</u>นักเรียนทำเพื่อ <u>ประเมินผล</u> ***หลักการประเมิน ให้ประเมินทั้ง 2 ด้าน 1. การแสดงออกแบบลูกช่างที่หมุน และ การแสดงออกแบบลูกช่างที่หยุด นักเรียนทำงาน

วิชา และชื่อหน่วยการ เรียนรู้	
	คนเดียว และทำงานกับเพื่อน 2. พิจารณาแบบหลากหลายมุมมอง ครอบครัว, ตัวนักเรียนเอง, เพื่อน และครู
5. การออกแบบสื่อ การสอน	ภาษาที่หลากหลายและสื่อที่หลากหลาย ที่เสริมการเรียนรู้เนื้อหาและ ภาษา ตัวอย่างเช่น แบบฝึกหัดที่มีหลายภาษา ข้อความที่มีความ หลากหลาย มุมมองในภาษา แลออกแบบการสอนที่หลากหลาย จะช่วยนักเรียนเข้าใจโดยเชื่อมโยงกับเนื้อหาและภาษา

2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบของครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาที่ได้ออกแบบไว้ นอกจากนี้แล้วยังเป็นเอกสารที่บ่งชี้ลักษณะเฉพาะของงานวิชาชีพครู และสามารถใช้เป็นหลักฐาน สำหรับการพิจารณาผลงานทางวิชาการ และคุณภาพในการปฏิบัติการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปสามารถจำแนกได้ 2 ระดับ คือ แผนระดับหน่วยการเรียนรู้ (Unit Plan) และแผนรายชั่วโมง (Lesson Plan) สำหรับรูปแบบของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความเรียง ตาราง (Logical Frame: Log Frame) และความเรียงประกอบตาราง อย่างไรก็ตามการเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่จะเลือกใช้รูปแบบ การเขียนแผนที่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามภายในองค์กรเดียวกันสมควรที่จะกำหนดใช้รูปแบบเดียวกัน เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการสืบค้น อ้างอิง และรองรับการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

เมื่อก้าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ Oliva (2009, p. 350) เสนอไว้ว่า ควรประกอบด้วย จุดหมาย (Goals) จุดประสงค์ (Objectives) ยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ (Teaching Strategies) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) และเทคนิคการประเมิน (Evaluation Techniques) ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์การเสนอองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทยตามที่หน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ และสถานศึกษาใช้กันอยู่ในปัจจุบัน พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญดังที่จะอธิบายในรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

ลำดับที่ของแผน ชื่อรายวิชา ระดับชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ชื่อเรื่อง และ/หรือ ชื่อหน่วยย่อย-ชื่อเรื่องย่อยระยะเวลา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ชื่อครูผู้สอน และวันเดือนปีที่สอน

2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องสาระสำคัญจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาสาระ/สาระการเรียนรู้หลักฐานการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้

3. เอกสารประกอบ ประกอบด้วย ใบความรู้ใบงาน ใบกิจกรรม เครื่องมือวัด และประเมินผล และบันทึกผลการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาแล้ว ยังต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจึงจะเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ในชั้นเรียนดังที่จะเสนอ ต่อไปนี้

แนวทางการเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

1. การเขียนส่วนนำของแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนนำเป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บอกรายละเอียดเบื้องต้น เป็นประโยชน์สำหรับการนำไปใช้และสืบค้น มีแนวการระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ลำดับที่ของแผน ซึ่งข้อมูลนี้จะทำให้ทราบว่ทั้งรายวิชามีแผนทั้งสิ้นจำนวนเท่าไร และจัดการเรียนรู้ตามลำดับอย่างไรบ้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา ระดับชั้นที่สอนชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อเรื่อง และหรือชื่อหน่วยย่อยชื่อเรื่องย่อย จำนวนระยะเวลา วันที่ เดือน ปี และชื่อครูผู้สอน เป็นการเขียนระบุข้อมูลตามความเป็นจริงในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา

2. การเขียนส่วนเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้

(1) มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

ขั้นตอนนี้เป็นกาวิเคราะห์ และคัดเลือกสาระ (Strand) มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่บ่งชี้เนื้อหาความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะ (Attitude) ที่เกี่ยวข้องกัน โดยนำมาระบุไว้อย่างครบถ้วน หรืออาจเขียนไว้ในลักษณะย่อก็ได้ หากมีการระบุไว้แล้วโดยละเอียดในประมวลรายวิชา

(2) สาระสำคัญ (Concept)

สาระสำคัญคือข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่นหรือเห็นข้อสรุปถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอซึ่งต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้ว ทั้งด้านเนื้อหาความรู้ด้านทักษะ หรือด้านเจตคติ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเรื่องที่สอนแต่ละเรื่อง สาระสำคัญเป็นคำที่เคยถูกนำมาใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า สังเกต ความคิด รวบรวม มโนทัศน์ และมโนคติ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือความนิยมใช้ในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตามมีแนวการเขียน ดังต่อไปนี้

1. เขียนในลักษณะของการสรุปเนื้อหาความรู้ ทักษะ หรือเจตคติที่เป็นเป้าหมายด้วยภาษาที่กระชับและชัดเจน

2. เขียนในลักษณะความเรียงหรือเขียนเป็นข้อ ๆ ในกรณีที่การจัดการเรียนรู้ครั้งนั้นมีหลายสาระสำคัญ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ควรมีสาระสำคัญเดียวในการเรียนรู้แต่ละเรื่อง เนื่องจากการรับรู้ของผู้เรียนยังอยู่ในขอบเขตที่ไม่กว้างขวางนัก

(3) จุดประสงค์ (Objectives)

การออกแบบจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้มีแนวทางการเขียนหลายลักษณะ ทั้งนี้โดยทั่วไปทางครุศึกษานิยมเขียนลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives: BO) เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกหลังจากที่ได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้และสามารถวัดผลได้ ทั้งนี้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์ควรจะครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อให้การเรียนรู้แต่ละหน่วยเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด และเป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จุดประสงค์แต่ละข้อควรจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูกำหนดขึ้น (Condition) 2) พฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังให้แสดงออก (Terminal Behavior) และ 3) เกณฑ์บ่งชี้ความสามารถของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรม (Criteria) อย่างไรก็ตามหากครูผู้สอนไม่สามารถระบุส่วนประกอบสำคัญได้ครบถ้วนทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวไว้ ก็สามารถระบุเฉพาะพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ขาดไม่ได้โดยละส่วนประกอบอื่นไว้ในฐานะที่เข้าใจ

การกำหนดจุดประสงค์ให้ครอบคลุมความมุ่งหมายทางการศึกษา

1) ด้านพุทธิพิสัย จะมีพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินหรือตัดสิน และการสร้างสรรค์

คำกริยาที่ใช้ในการระบุพฤติกรรมด้านนี้ได้แก่บอกเล่า อธิบาย แสดงชี้ระบุ เขียน แปลสรุป อภิปราย วิเคราะห์ ตัดสิน เปรียบเทียบ เป็นต้น

2) ด้านจิตพิสัย จะมีพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก การตระหนัก การเห็นคุณค่าความจำเป็น ความภาคภูมิใจ การยอมรับ ความชื่นชม การมีค่านิยม และลักษณะนิสัยที่ดี

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้นนี้สามารถใช้คำแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังดังที่กล่าวไว้ และใช้คำกริยาบางคำช่วยให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น วิเคราะห์ อภิปราย แสดงทัศนะ แสดงความรู้สึก แสดงเหตุผล เป็นต้น เช่น นักเรียนบอกคุณค่าของประเพณีท้องถิ่นได้ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในจังหวัดโดยเขียนแสดงทัศนะได้และนักเรียนระบุประโยชน์ของการออกกำลังกายได้

3) ด้านทักษะพิสัย จะมีพฤติกรรมที่คาดหวังซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำการปฏิบัติ และการแสดงออกเป็นต้นคำกริยาที่ใช้ในการระบุพฤติกรรมด้านนี้ได้แก่ฟังพูดอ่านเขียนทำทดลอง ปฏิบัติสาธิต แสดงการแก้ปัญหา เป็นต้น

(4) เนื้อหาสาระ (Content)

เนื้อหาสาระสำหรับการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครูผู้สอนมองเห็น สิ่งที่จะต้องสอน และสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ในด้านความรู้ อาจประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ ในด้านทักษะ อาจประกอบด้วย วิธีการ ขั้นตอน หรือแนวปฏิบัติ และในด้านเจตคติ ที่จะทำให้เห็นคุณค่าและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื้อหาแต่ละเรื่องจะมีปริมาณและสัดส่วนที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม การคัดเลือก หรือออกแบบเนื้อหาเป็นประเด็นที่มีความสำคัญที่ต้องใช้หลักการ และเหตุผล โดยคัดเลือกจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และเป็นปัจจุบัน ไม่ยึดหนังสือเพียงเล่มเดียว นอกจากนี้ การพัฒนาเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิงมาตรฐานจำเป็นต้องกำหนดให้ สอดคล้องกับตัวชี้วัด และสะท้อนความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) ที่จะเกิดขึ้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามนำเสนอเนื้อหาไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถเขียนในลักษณะพอสังเขป หากเนื้อหาปริมาณมากควรทำเป็นใบความรู้สำหรับครูโดยผนวกไว้ตอนท้ายของแผนการจัดการเรียนรู้

การออกแบบเนื้อหาสาระ ครูผู้สอนควรพิจารณาประเภทของความรู้ที่อยู่ ในการสอน แต่ละเรื่องให้บรรลุผลเนื่องจากความรู้และทักษะทั้งหมด ไม่อาจแยกจากกันได้ เพราะ เกี่ยวข้องประสานกันโดยตลอด ตลอดจนเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหา และแนวทางการพัฒนาเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ประเภทความรู้ (Types of Knowledge)

1. สารข้อมูลทั่ว ๆ ไป และข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Facts and Information to know what)
2. ความคิดรวบยอด (Concepts to know what)
3. หลักการ (Principle) แนวคิดและทฤษฎี (Theories) กลยุทธ์ (Strategies) เทคนิควิธี (Techniques to know what and to know how)
4. กระบวนการ (Process) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure) กระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving to know how)
5. ทักษะและการปฏิบัติ (Skills and Performance to know how)

ผู้สอนควรสามารถจำแนกความรู้แต่ละประเภทได้ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาตามลักษณะของความรู้แต่ละประเภท และเพื่อพิจารณาในการเลือกใช้ วิธีการสอนและกระบวนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

เกณฑ์ในการคัดเลือก/พัฒนาเนื้อหาในรายวิชา

1. ความตรง (Validity) กล่าวคือ เนื้อหานั้นมีความตรงกับที่หลักสูตรมาตรฐาน การเรียนรู้ และตัวชี้วัดของเรื่องที่สอน ไม่มากหรือน้อยเกินไป

2. ความสำคัญ (Significance) เป็นการพิจารณาถึงเนื้อหาที่มีความหมายมีความสำคัญจำเป็นที่ต้องเรียนรู้

3. ความสนใจ และความน่าสนใจ (Interest) เนื้อหาความรู้ที่ดึงดูดสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนในแต่ละวัย โดยนำมาเรียบเรียง และจัดระบบการเสนอให้มีความน่าสนใจ ทำท่าย ให้อยากรู้ อยากเรียน

4. ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ (Learn ability) ผู้เรียนแต่ละวัยจะมีวุฒิภาวะที่แตกต่างกัน การเสนอเนื้อหาจึงต้องปรับให้เหมาะสม

5. ความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม (Consistency with Social Reality) หมายความว่าเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นต้องมีความเป็นปัจจุบัน รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

6. การนำไปใช้ประโยชน์ (utility) การพัฒนาเนื้อหาที่ดึงดูดเอื้อต่อการนำไปสู่การในชีวิตจริงได้ โดยมีตัวอย่างสำหรับการนำไปใช้ เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาเนื้อหาในรายวิชา

1. กำหนดขอบเขตของเรื่องที่สอน
2. ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (วรรณกรรม) ที่เกี่ยวข้อง และหรือรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น สัมภาษณ์ สอบถามตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้
3. ออกแบบเค้าโครงเนื้อหา โดยกำหนดหัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อย
4. เขียน เรียบเรียง และอธิบายรายละเอียดตามเค้าโครง
5. หาคุณภาพก่อนนำไปใช้ เช่น ให้ครูผู้มีประสบการณ์ช่วยพิจารณาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู หรืออาจพิจารณาด้วยตนเอง โดยใช้แนวทางที่กล่าวไว้นี้เป็นเกณฑ์ เป็นต้น

(5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดการประเมินการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการตรวจสอบทั้งในระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และหลังเรียน (Summative Evaluation) ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ การวัดเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ และวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การตรวจผลงาน และการทดสอบ เป็นต้น ส่วนการประเมินผลเป็นตัดสินผลจากการวัด เช่น ผ่านไม่ผ่าน, ดี-ปานกลาง-ควรปรับปรุง หรือกำหนดเป็นค่าระดับ เป็นต้น

สำหรับการวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ย้อนกลับ ให้มีความสำคัญกับภาระงาน (Task) และชิ้นงาน (Product) ซึ่งเป็นหลักฐานของการเรียนรู้โดยพิจารณาจากพฤติกรรม การแสดงออก (Performance) ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนจนเป็นหลักฐานว่ามีความรู้ความสามารถ หรือเจตคติตามเป้าหมาย และต้องประเมินทั้งความรู้ ทักษะการปฏิบัติผลงานหรือชิ้นงานและเจตคติและ

ประเมินตลอดกระบวนการด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งติดตามผลภายหลังที่จบบทเรียนแต่ละหน่วยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. กำหนดหลักฐานสำหรับการประเมินการเรียนรู้ (Assessment Evidence)
  - 1.1 กำหนดหลักฐานสำหรับการประเมินผล ได้แก่ ภาระงานชิ้นงาน (Performance Task) สำคัญที่แสดงความรู้ ความสามารถ หรือเจตคติตามเป้าหมาย
  - 1.2 กำหนดเกณฑ์ (Criteria) เพื่อประเมินภาระงาน/ชิ้นงานนั้น
2. กำหนดหลักฐานอื่น ๆ ของการเรียนรู้ (Other Evidence) หลักฐานอื่น ๆ ของการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบที่แสดงว่าผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถ หรือ เจตคติตามเป้าหมายที่ต้องการ ตัวอย่างเช่นการทำแบบฝึกหัด การฝึกปฏิบัติ การทำการบ้าน การตอบคำถาม และการประดิษฐ์ เป็นต้น

แนวทางการประเมินการเรียนรู้

ครูสามารถใช้คำถามที่กำหนดไว้ต่อไปนี้เป็นแนวในการตอบคำถามในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ชัดเจน ได้แก่ ประเมินอะไร (เช่น การแสดงออกซึ่งผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม ค่านิยม กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น) ประเมินเมื่อใด (เช่น ต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการเรียนการสอน หรือตามสภาพจริง เป็นต้น) ประเมินจากอะไร (เช่น ผลงาน ชิ้นงาน หรือ การทดสอบ) ประเมินด้วยวิธีใด (เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ การปฏิบัติ เป็นต้น) และเครื่องมือที่ใช้เป็นอะไร (เช่น แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบประเมินชิ้นงาน หรือ แบบทดสอบ เป็นต้น)

หลังจากตอบคำถามทุกประเด็นที่สอดคล้องกันแล้ว สร้างเครื่องมือเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะประกอบด้วยเครื่องมือหลายประเภท เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมินการปฏิบัติงาน การนำเสนองานแบบประเมินชิ้นงาน แบบประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบบประเมินส่วนใหญ่จะใช้ Rubrics Scoring ระดับคะแนนที่ให้แต่ละระดับตามความเหมาะสมกับงานและระดับขั้นของผู้เรียน ที่สำคัญตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพจากคะแนนต้องชัดเจนและเหมาะสมควรศึกษาแนวทาง การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการใช้ Rubrics Scoring เป็นต้น

ในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ทุกประเภทการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกด้าน จะต้องวัดและประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมครบถ้วน ซึ่งความหมายว่า สอนอะไร อย่างไร เพื่อให้ได้อะไร หรือเกิดอะไรกับผู้เรียน ก็ต้องวัดและประเมินให้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ กระบวนการ เจตคติ และทักษะการคิด

(6) กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนออกแบบเพื่อนำเสนอเนื้อหา ความรู้ แนวการสอน วิธีการหรือการปฏิบัติ รวมทั้งคุณลักษณะ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิค หรือผสมผสานขึ้นเป็นยุทธวิธีการเรียนการสอน (Instructional Strategies) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจใช้รูปแบบทั่วไปโดยกำหนดเป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน ขั้นสรุปบทเรียน หรือเป็นขั้นนำเข้าสู่การเรียนรู้ ขั้นพัฒนาการเรียนรู้ และขั้นรวบยอด ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ทั่วไป นอกจากนี้ยังสามารถเขียนตามกระบวนการของรูปแบบ วิธีสอนที่ ยึดถือ ดังตัวอย่างที่นำเสนอซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชัคด้าน (Jurisprudential Inquiry Model: JIM) ซึ่งมีนักการศึกษาพัฒนาไว้แล้วโดยเขียนแผนตาม กระบวนการของรูปแบบนั้น

(7) สื่อการเรียนรู้ (Material and Media) และแหล่งเรียนรู้ (Learning Resource)

สื่อการเรียนรู้ คือ สิ่งที่เป็นตัวกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในปัจจุบันยังคงมีสื่อพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย สื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้ง เทคนิควิธี สอนที่ยังคงมีประสิทธิภาพและสื่อใหม่ (New Media) ที่ใช้งานผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีความสามารถในการใช้ได้อย่างคล่องแคล่วทำให้ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา ประกอบด้วย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กระดานสนทนา (Web board) บล็อก (Bog) วิกิพีเดีย ยูทูบ รวมทั้งการใช้สังคมออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้หากมีการนำสื่อใหม่ดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นระบบ มีความเป็นรูปธรรมควบคู่กับเทคนิควิธีสอนก็จะจัดเป็น การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended-learning) ด้วย

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวของผู้เรียน ทั้งบุคคลที่เป็นวิทยากร หรือ ภูเขาท้องถื่น และสถานที่ที่สามารถพาผู้เรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ นำมาใช้เพื่อช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียน เกิด การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากประสบการณ์ตรง

แนวทางการระบุสื่อการเรียนรู้

1. ระบุชนิดของสื่อการเรียนรู้และลักษณะเฉพาะควบคู่กัน เช่น บัตรคำราชาศัพท์ ใบความรู้เรื่องชนเผ่าแผนที่ประเทศไทย แผนภูมิเพลงในหลวงของแผ่นดิน วีดิทัศน์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก เป็นต้น

2. ระบุจำนวนของสื่อในกรณีที่เป็นสื่อสำหรับการฝึกปฏิบัติทั้งเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม เช่น อุปกรณ์การทดลองเรื่องการเกิดฝน จำนวน 4 ชุด ใบงานเรื่องการประดิษฐ์ จากเศษวัสดุ จำนวน 50 แผ่น เป็นต้น

3. สิ่งที่มีอยู่แล้วโดยถาวรในห้องเรียนทั่วไปไม่จำเป็นต้องระบุเป็นสื่อการเรียนรู้เช่น กระดานดำ ดินสอ ปากกาและกระเป่าหนังสือ เป็นต้น

(8) เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. เอกสารที่ใช้ประกอบในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม และแบบฝึกหัด
2. เอกสารที่ใช้ประกอบในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสังเกต แบบทดสอบ รวมทั้งเกณฑ์การประเมินต่าง ๆ ที่จำเป็น

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา 5 ขั้นตอน นำมาสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. คำถามสำคัญ (Essential Questions)

แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา เริ่มต้นที่คำถามสำคัญที่ใช้ในการกระตุ้นความคิด ตีความสนใจ และการจุดประกายความคิดจากคำถาม รวมถึงคำถามสำคัญเชิงสร้างสรรค์ที่เราอาจได้จากผู้เรียน เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยไม่ใช่คำถามที่ง่ายเกินไป หรือยากจนหาคำตอบไม่ได้ เช่น

- จากภาพ นักเรียนสังเกตเห็นอะไรจากภาพนี้บ้าง
- นักเรียนคิดว่าบุคคลในภาพกำลังทำอะไร
- นักเรียนคิดว่าจะได้เรียนรู้ในเรื่องอะไรบ้างจากบทความนี้

การตั้งคำถามที่ดีช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะค้นหาความรู้ที่ตนเองได้เคยเห็น เคยเรียนมาจากความรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาตอบคำถามให้ได้

2. มาตรฐานรายวิชา/ตัวชี้วัด (Content Standard)

มาตรฐานรายวิชา คือเกณฑ์สำหรับการเรียนภาษาและเนื้อหาที่ช่วยให้ผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียน เมื่อมาตรฐานรายวิชาได้รับการขยายความหรือระบุให้ชัดเจน นั้นหมายถึง เราขยายความรู้จากภาษาเดียว วัฒนธรรมเดียว ให้เชื่อมกับการหาความรู้เดิมของผู้เรียน ครอบครัว ชุมชน รวมถึงการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ และมาตรฐานรายวิชานี้จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปตามแนวทางที่มาตรฐานเป็นตัวกำหนด

ห้องเรียนที่เรียนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา สามารถสร้างจินตนาการด้านการใช้ภาษา และฝึกภาษาให้กับผู้เรียนมากกว่าการเรียนทฤษฎีทางภาษา ครูผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในการฝึกภาษาของตนเองโดยใช้มาตรฐานรายวิชาเป็นตัววัดการพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาแบบเต็มศักยภาพ

3. เนื้อหา (Content)

เนื้อหาที่กำหนดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับมาตรฐานรายวิชา/ตัวชี้วัดของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้เราจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนและสมรรถนะรายวิชา

4. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา (Translanguaging Objectives)

วัตถุประสงค์ของมาตรฐานการเรียนรู้ จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนมีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะภาษาให้กับผู้เรียนตามทฤษฎีเชื่อมโอนภาษา ตัวอย่างเช่น

- ผู้เรียนสามารถบอกความหมายของคำและชนิดของคำในภาษาไทยได้
- ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานกลุ่มเพื่อร่วมกันบอกข้อคิดจากเรื่องที่ฟังโดยใช้ภาษาไทย และภาษาถิ่นในการสื่อสารได้
- นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยและภาษาถิ่นในการแต่งประโยคสั้น ๆ ได้

3. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study)

ความหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2555 ได้กำหนดให้ใช้คำว่า “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” แทนคำว่า “การศึกษาผ่านบทเรียน” ที่เคยใช้ในพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพที่ว่าด้วยการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังกลุ่มครู ซึ่งดำเนินงานโดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ต้องการสอนมาศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของ “กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Process)” จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง รวมทั้งครูเกิดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนนั้นด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน,2551, หน้า 263)

คำว่า “บทเรียน (Lesson)” ตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีความหมายครอบคลุมใน 3 ประการ ดังนี้ (ชาโรนีย์ ตริวัธญญ, 2556 (ฉบับปรับปรุง 2557), หน้า 1 - 12)

- (1) บทเรียน หมายถึง แผนการจัดการเรียนการสอน
- (2) บทเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครู ตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งรวมถึงการใช้สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
- (3) บทเรียน หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียน อาจเป็นมโนทัศน์ ข้อความรู้ เจตคติ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ

ส่วนคำว่า “บทเรียนวิจัย” (lesson study lesson / study lesson / research lesson) หมายถึง บทเรียนที่ผ่านการศึกษาวิจัยตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นบทเรียนที่กลุ่มครูเลือกมาศึกษาวิจัย โดยดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จนได้เป็นบทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริงกับผู้เรียนของตน

กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยให้ครูดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังในบริบทการทำงานจริงของตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องผ่านขั้นตอนสำคัญที่มีลักษณะเป็นวงจรและมีหลักการสำคัญของกระบวนการอย่างครบถ้วน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูควบคู่ไปกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องด้วยกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีลักษณะเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท จึงมีผู้เสนอขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไว้ในหลายลักษณะ แนวทางและกระบวนการที่นำเสนอในที่นี้ปรับจากผลการวิจัยส่วนหนึ่งใน การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท การทำงานของครูไทย สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาครู หรือสำหรับครูนำไปใช้ใน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

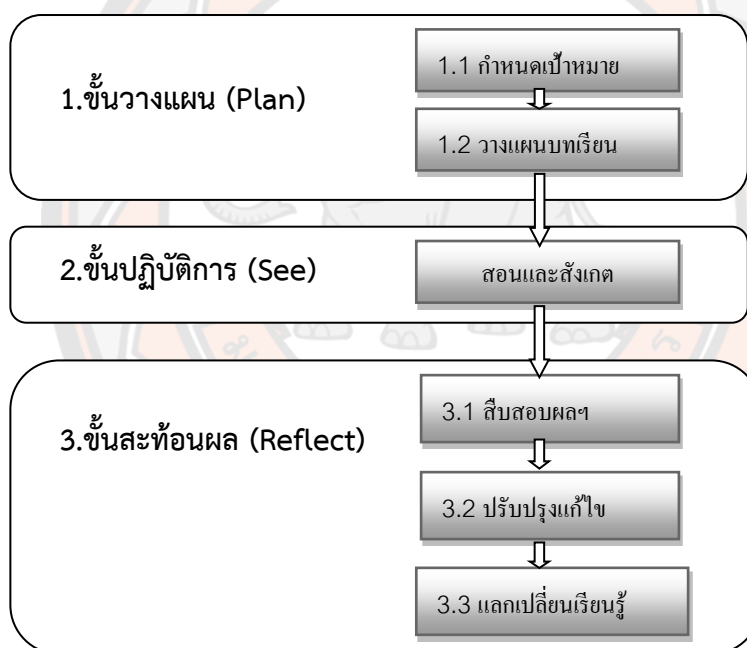
ส่วนที่ 1 การเตรียมการดำเนินการ ได้แก่

- (1) การกำหนดรูปแบบการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้เหมาะสมกับเป้าหมายและบริบทการทำงาน
- (2) การเผยแพร่แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (3) การจัดกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- (4) การแสวงหาความรู้และประสานงานผู้รู้

(5) การจัดตารางปฏิบัติงานและการจัดประชุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงาน กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นกระบวนการทำงานพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันของกลุ่มครูที่ให้ความสำคัญกับการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิด และการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงในชั้นเรียน และการอภิปรายสะท้อนความคิดร่วมกัน กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันนี้ไม่มีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด สามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนขั้นตอน การทำงานได้ตามความเหมาะสมกับบริบทการทำงานจริง โดยยังคงไว้ซึ่งหลักการสำคัญทั้ง 6 หลักการที่ได้เสนอไว้ข้างต้น สำหรับงานวิจัยนี้ ขอเสนอขั้นตอนสำคัญของกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนหลักที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นวงจร Plan – See – Reflect (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555) ดังนี้

ภาพกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามวงจร Plan – See – Reflect

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน (Plan - Preparations) การดำเนินการในระยษนี้เป็นระยะก่อนนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนจริง ซึ่งมีการดำเนินการใน 2 ขั้นตอนย่อยดังนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันระบุงปัญหาจากสภาพปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน กำหนดเป้าหมาย หัวเรื่อง หรือประเด็นในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา นโยบาย และหลักสูตร โดยมุ่งเน้นเป้าหมายในด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่ากำหนดเป้าหมายตามความสนใจของครู รวมถึงตรวจสอบความเข้าใจในเป้าหมายของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วกำหนดแผนปฏิบัติงานของกลุ่มเพื่อ

แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ๆ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้กลุ่มเกิดความกระฉ่างในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของผู้เรียน มีทิศทาง และแนวปฏิบัติ ในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม

1.2 การวางแผนบทเรียน โดยกลุ่มเลือกบทเรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมาย มาวางแผนการสอนร่วมกัน เขียนแผนการจัดการเรียนการสอน และจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ซึ่งกลุ่มมักเลือกบทเรียนที่ทำหายหรือจัดการเรียนการสอนได้ยาก

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการ (See – Teaching & Observation) การดำเนินการในขั้นนี้เป็น ระยะของการนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนจริง ซึ่งเป็นการสอนและสังเกตในชั้นเรียน โดยกลุ่มนำแผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นไปสอนในชั้นเรียนโดยครู 1 คน ซึ่งเป็นสมาชิก ในกลุ่ม ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ เป็นผู้สังเกต บันทึก และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียน การสอนด้วยวิธีการ ต่าง ๆ ตามแผนที่ได้วางไว้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น บันทึกวิดีโอ บันทึกเทปเสียง เก็บรวบรวมผลงานผู้เรียน หรือสัมภาษณ์ผู้เรียนหลังสอน ซึ่งเน้นการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึง การคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้ ทำความเข้าใจในกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานหรือ ประเด็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ในการสังเกตชั้นเรียน มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนและ ผู้เรียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะใช้ในการ อภิปรายสะท้อนความคิดถึงแนวทางการสอนที่ดีกว่าเดิม มิใช่เพื่อการประเมินการสอนของครู ซึ่งในขณะสังเกต ผู้สังเกตไม่ควรให้ความช่วยเหลือหรือแทรกแซงการทำกิจกรรมของผู้เรียน และควร สังเกตในประเด็นของการจัดการเรียนการสอนที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ มิใช่ลักษณะตามธรรมชาติ ของครูหรือผู้เรียนที่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างทันที

ขั้นตอนการสอนและสังเกตนี้ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการ และเป็น หัวใจสำคัญของการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันกับ ขั้นตอนการสืบสอบผลการปฏิบัติงานหรือการอภิปรายสะท้อนความคิดหลังการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอน ต่อไปอยู่เสมอ เพราะการดำเนินงานใน 2 ขั้นตอนนี้คือจุดศูนย์รวมขององค์ความรู้ ความคิด และ การปฏิบัติของครู และเป็น บริบทในการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของบุคคลทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่ง ได้แก่ ครู ผู้เรียน และผู้รู้ ซึ่งจะช่วยส่งผลให้ครูได้ความรู้ มุมมอง และแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอน การสังเกตผู้เรียนโดยตรงในชั้นเรียนจริงนี้ถือได้ ว่าเป็นจุดเด่นและข้อบังคับสำคัญของกระบวนการที่สามารถช่วยแก้ปัญหาที่ครูอาจทำงานพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงได้ และเป็นการกระตุ้นให้ครู ต้องคิดวางแผนการสอนที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในชั้นเรียน ซึ่งต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มิใช่คิด

เพียงเพื่อให้ออกมาเป็นเอกสารหลักฐานส่งผู้บังคับบัญชาเท่านั้น รวมทั้งการให้ครูได้สังเกตผู้เรียนนี้ ช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การเรียนรู้ของผู้เรียนถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรู้ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ครูสามารถแสดงพฤติกรรมการสอนและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (Reflect – Discussion & Reflection) การดำเนินงานในระยะนี้เป็นระยะหลังการนำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียนจริง เป็นขั้นตอนของการย้อนทวน (recall) ไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข (re-design / revise) สอนซ้ำ (re-teach) และถอดบทเรียนว่ากลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ในประเด็นใดบ้าง ซึ่งมีการดำเนินการใน 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

3.1 การสืบสอบผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นที่กลุ่มอภิปรายสะท้อนความคิดร่วมกันจากข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 2 โดยมุ่งเน้นการอภิปรายเพื่อให้ได้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่นำไปสู่ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยครูผู้สอนมักเป็นผู้เริ่มต้นการอภิปราย ก่อน และอภิปรายมุ่งประเด็นที่ตัวบทเรียนว่าสิ่งใดคือปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการเรียน การสอน และอภิปรายถึงแนวทางการแก้ปัญหาเหล่านั้น รวมทั้งควรอภิปรายสะท้อนความคิดว่ากลุ่มได้ เรียนรู้้อะไรจากการดำเนินงานในชั้นเรียนบ้าง นอกจากนี้ ครูสามารถให้ผู้เรียนเป็นผู้สะท้อนความคิด เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ทั้งในด้านความรู้สึก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ซึ่งหลายครั้งพบว่า ผู้เรียนสามารถให้ข้อมูลนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจ

3.2 การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน เป็นขั้นตอนที่กลุ่มปรับปรุงแก้ไขบทเรียน ซึ่งรวมถึง แผนการจัดการเรียนการสอนและเอกสารหรือสื่อประกอบการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้มีคุณภาพดี และสมบูรณ์เหมาะสมยิ่งขึ้นตามข้อสรุปที่ได้จากการอภิปราย ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกว่าครั้งที่ผ่านมา

3.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูรวบรวมข้อมูล สรุปข้อเรียนรู้และ นำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้สู่บุคคลอื่น ๆ โดยการเปิดชั้นเรียน (Open Class) ซึ่งเชิญผู้สนใจมาร่วม สังเกตการจัดการเรียนการสอน และนำเสนอทั้งผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและนวัตกรรม หรือ วิธีการพัฒนาที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อขยายผลและเพื่อเติมเต็มการเรียนรู้ของกลุ่มต่อไป รวมทั้งเพื่อให้กลุ่มได้จัดระบบองค์ความรู้ที่ได้ของตนและมีหลักฐานในการดำเนินงานที่ชัดเจน ตลอดจนเพื่อให้มีโอกาสได้ภาคภูมิใจในผลงาน

ในขั้นตอนที่ 2 – 3 นั้น อาจมีการดำเนินการซ้ำได้หลายครั้ง หากต้องการหรือจำเป็น ซึ่งหลังจากปรับปรุงแก้ไขบทเรียนในขั้นที่ 3.2 แล้ว อาจนำบทเรียนดังกล่าวไปสอนอีกครั้ง (reteach) กับผู้เรียนกลุ่มใหม่โดยครูคนเดิมหรือครูอื่น เพื่อพัฒนาบทเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเมื่อได้บทเรียน

ที่มีคุณภาพแล้ว กลุ่มก็สามารถเริ่มต้นดำเนินการตามวงจรพัฒนาบทเรียนร่วมกันกับบทเรียนใหม่ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ หรือบทเรียนตามเป้าหมายใหม่ได้ต่อไป

กิจกรรม การออกแบบการจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จับกลุ่มตามโรงเรียนของตนเอง แล้วให้ช่วยกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ตนเองสนใจ แล้วเขียนลงในแบบฟอร์มที่กำหนดให้

วิชา และชื่อหน่วยการเรียนรู้	
1. จุดประสงค์	
2. คำถามที่เชื่อมโยง	
3. กลยุทธ์ในการสอน TL	ชื่อผลงานสุดท้าย
4. การวัดและประเมินผล	
5. การออกแบบสื่อการสอน	

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอนผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

แผนที่ 1 เรื่อง การจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลร่วมกัน ครั้งที่ 1 (กิจกรรมวงจรที่ 1)

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และสังคม ชั้นเรียนร่วมกัน เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงใน ชั้นเรียน การสะท้อนผลร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน จนได้บทเรียน การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีการสะท้อนความคิดขณะปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน
2. มีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. มีความสามารถในการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด
3. มีการเปิดใจกว้าง

เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน และการสะท้อนผลร่วมกัน

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach) ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และเตรียมสื่อ

2) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงในชั้นเรียน

3) การสะท้อนผลร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนจนได้บทเรียน การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลร่วมกัน ครั้งที่ 1 (กิจกรรมวงจรที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D ผศ.วรรณมา เทียนมี, ศน.ฐิติพร ไชแสง และศน.พรรณี กันใหม่)	DO + SEE : - ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีสมาชิกในกลุ่มเดียวกันเข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน
การพูดหรือสื่อสารออกมา การชี้แนะหรือการโค้ช การสะท้อนคิด การพูดหรือสื่อสารออกมา การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	REFLECT: - สะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในความสำเร็จและการปรับปรุงแก้ไข และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดแผนจัดการเรียนรู้ฉบับปรับปรุงใหม่อีกครั้ง (กิจกรรมวงจรที่ 2)
การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	- ตัวแบบหรือผู้เชี่ยวชาญที่เป็นวิทยากรได้เข้าไปร่วมเรียนรู้กับครูผู้บริหารโรงเรียนและในห้องเรียนซึ่งมีกิจกรรม Lesson study และการเปิดห้องเรียนให้ครู ผู้บริหาร และวิทยากรได้ร่วมเรียนรู้กิจกรรม Lesson study และการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. มีการสะท้อนความคิดขณะ ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน	ตรวจสอบการสะท้อน ความคิดขณะปฏิบัติการ สอนในชั้นเรียน	การสะท้อนความคิด ขณะปฏิบัติการสอนใน ชั้นเรียน	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี
2. มีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับ การเรียนการสอน	ตรวจสอบการสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับการ เรียนการสอน	การสะท้อนความคิด เกี่ยวกับการเรียนการ สอน	2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
3. มีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	ตรวจสอบความสามารถ ในการสื่อสารเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	การสื่อสารเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้
4. มีการเปิดใจกว้าง	สังเกตพฤติกรรมการรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เกี่ยวกับการเรียนการ สอน	การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเกี่ยวกับการ เรียนการสอน	1 = ปรับปรุง

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่

1.1 Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher & Developer Literacy & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International)

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์

1.3 ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

1.4 ศน.พรรณณี กันใหม่ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎี เชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

5. เพื่อนครูที่ร่วมพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

6. นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอนผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

แผนที่ 2 เรื่อง การจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลร่วมกัน ครั้งที่ 2 (กิจกรรมวงจรที่ 2)

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงในชั้นเรียน

การสะท้อนผลร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนจนได้บทเรียนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อครูผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเรียนเนื้อหาเรื่องนี้จบลงแล้ว สามารถ

1. มีการสะท้อนความคิดขณะปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน
2. มีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. มีความสามารถในการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด
4. มีการเปิดใจกว้าง

เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน และการสะท้อนผลร่วมกัน (กิจกรรมวงจรที่ 2)

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study approach) ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และเตรียมสื่อ

2) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงใน ชั้นเรียน

3) การสะท้อนผลร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนจนได้บทเรียนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลร่วมกัน ครั้งที่ 2 (กิจกรรมวงจรที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

วิธีการฝึกอบรม	กิจกรรมฝึกอบรม
การใช้ตัวแบบ (Mr. Sangsok Son, Ph.D. ผศ.วรรณภา เทียนมี, ศน.จิตติพร ไชแสง และศน.พรรณณี กันใหม่)	PLAN : - ครูผู้เข้าฝึกอบรมวางแผนร่วมกันปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของวิทยากร
การพูดหรือสื่อสารออกมา การชี้แนะหรือการโค้ช การสะท้อนคิด	DO + SEE : - ครูผู้เข้าฝึกอบรมปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแล้วจากกิจกรรมวงจรที่ 1 โดยมีสมาชิกในกลุ่มเดียวกันเข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน
การพูดหรือสื่อสารออกมา การชี้แนะหรือการโค้ช การเสริมศักยภาพ	REFLECT : - ตัวแบบหรือผู้เชี่ยวชาญที่เป็นวิทยากรได้เข้าไปร่วมเรียนรู้กับครูผู้บริหารโรงเรียนและในห้องเรียนซึ่งมีกิจกรรม Lesson study และการเปิดห้องเรียนให้ครู ผู้บริหาร และวิทยากรได้ร่วมเรียนรู้กิจกรรม Lesson study และการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)
การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	- สะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อนร่วมเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในความสำเร็จ และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. มีการสะท้อนความคิดขณะ ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน	ตรวจสอบการสะท้อน ความคิดขณะปฏิบัติการ สอนในชั้นเรียน	การสะท้อนความคิด ขณะปฏิบัติการสอนใน ชั้นเรียน	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี
2. มีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับ การเรียนการสอน	ตรวจสอบการสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับการ เรียนการสอน	การสะท้อนความคิด เกี่ยวกับการเรียนการ สอน	2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง
3. มีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	ตรวจสอบความสามารถ ในการสื่อสารเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	การสื่อสารเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	รูบริกส์ 4 ระดับ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้
4. มีการเปิดใจกว้าง	สังเกตพฤติกรรมการรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เกี่ยวกับการเรียนการ สอน	การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเกี่ยวกับการ เรียนการสอน	1 = ปรับปรุง

สื่อ

1. ตัวแบบ (modeling) ได้แก่

1.1 Mr. Sangsok Son, Ph.D. (TLE Researcher & Developer Literacy & Education Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International)

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์

1.3 ศน.ฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

1.4 ศน.พรรณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2. คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

4. สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

5. เพื่อนครูที่ร่วมพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

6. นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้

กรอบหลักสูตรฝึกอบรม

เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา สำหรับครูที่สอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี และฝึกปฏิบัติ จำนวน 30 ชั่วโมง	การทดสอบ ภาควิชาความรู้ก่อนการอบรม (Pre-test)	
	หน่วยที่ 1 การเชื่อมโยงภาษา	กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมที่ 1 TL คืออะไร : ทำไม่ถึงต้องใช้ TL กิจกรรมที่ 2 กลวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา กิจกรรมที่ 3 หลักการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา
	หน่วยที่ 2 พัฒนาภาษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมที่ 1 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ กิจกรรมที่ 2 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง กิจกรรมที่ 3 ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่
	หน่วยที่ 3 การจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวชี้วัด	กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กิจกรรมที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา กิจกรรมที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
	หน่วยที่ 4 เสริมสร้างการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา กิจกรรมที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ - การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน สู่ปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้
ระยะที่ 2 ภาคปฏิบัติการสอนในห้องเรียน จำนวน 6 ชั่วโมง	การทดสอบ ภาควิชาความรู้หลังการอบรม (Post-test)	
	หน่วยที่ 5 ปฏิบัติการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การสอน ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	

คณะวิทยากร

ผศ.วรรณภา เทียนมี ผู้อำนวยการมูลนิธิภาษาศาสตร์
ประยุกต์ (FAL : Foundation for Applied Linguistics)

Mr.Sangsok Son ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงภาษา
Ph.D (TLE Researcher & Developer Literacy & Education
Consultant LEAD Asia Pacific/SIL International)

นางฐิติพร ไชแสง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

นางพรรณี กันใหม่ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้เข้าฝึกอบรม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง สรรค์สร้างงานเขียน	จำนวน 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง กระจายไม่ตื่นตูม	จำนวน 2 ชั่วโมง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3		
วันที่สอน		

*****

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 2.1 ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ

มาตรฐาน ท 2.1 ป.3/6 มีมารยาทในการเขียน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 นักเรียนสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้อย่างสร้างสรรค์

2.2 นักเรียนมีมารยาทในการเขียน

3. สาระสำคัญ

การเขียน เป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อสื่อไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล นอกจากนี้ การเขียนยังมีคุณค่าในการบันทึกเป็นข้อมูลหลักฐาน ให้ศึกษาได้ยาวนานอีกด้วย

4. เนื้อหา

การเขียนเรื่องตามจินตนาการ

5. คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน)

5.1 จากภาพ นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง

5.2 นักเรียนคิดว่า ตัวละครในภาพกำลังจะคิดทำอะไร

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา)

กระบวนการ	กิจกรรมการเรียนรู้
1. การค้นหา (Explorer)	1. ครูติดภาพบนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันบอกคำจากภาพทั้งภาษาไทยและภาษาถิ่นของตน 2. แบ่งกลุ่มนักเรียน โดยแต่ละกลุ่มมีทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในห้องเรียน เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนคำถามทั้งภาษาไทยและภาษาถิ่น โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแต่ละกลุ่ม
2. การประมวลผล (Evaluar)	3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ภาพ เพื่อนำมาแต่งเป็นเรื่องตามจินตนาการด้วยภาษาถิ่นและภาษาไทย
3. การสร้างจินตนาการ (Imaginar)	4. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการนักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถพูดสื่อสารออกมาเป็นภาษาถิ่นของตนเองได้
4. การนำเสนอ (Presentar)	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง โดยทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการนำเสนอ โดยมีเงื่อนไขในการนำเสนอว่าในการนำเสนอ นักเรียนจะต้องนำเสนอที่ไม่ใช่ภาษาถิ่นของตน หากนำเสนอไม่ถูกต้อง เพื่อนเจ้าของภาษาถิ่นก็จะช่วยในการนำเสนอเพิ่มเติม
5. การนำไปใช้ (Implementar)	6. ครูตรวจสอบผลงานและการนำเสนอของผลงานนักเรียน 7. นักเรียนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนแต่ละกลุ่ม

7. สื่อการสอน

- 7.1 บัตรคำ/บัตรภาพ
- 7.2 ผลงานนักเรียน
- 7.3 การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีหลากหลายภาษา

8. การวัดและประเมินผล

- 8.1 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 8.2 แบบประเมินผลงานรายกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น จำนวน 4 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มาสนุกกันหนานภาษาไทย จำนวน 2 ชั่วโมง
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 วันที่สอน .....

*****

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 2.1 ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ

มาตรฐาน ท 4.1 ป.3/6 เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น
- 2.2 นักเรียนสามารถแต่งเรื่องโดยใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง
- 2.3 นักเรียนเห็นความสำคัญในการนำภาษาไทยมาใช้ในการแต่งเรื่องได้สนุกสนาน

3. สาระสำคัญ

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมด้านภาษาตามภูมิภาค มีภาษาที่ใช้สื่อสารตามลักษณะของภูมิภาค คือ ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นใต้ ภาษากลาง ส่วนภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษากลางที่ใช้ในทางราชการ จึงต้องรู้จักการเลือกใช้คำภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

4. เนื้อหา

เขียนเรื่องตามจินตนาการ

5. คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน)

รอบ ๆ ตัวนักเรียนใช้ภาษาในการสื่อสารอะไรบ้าง

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา)

กระบวนการ	กิจกรรมการเรียนรู้
1. การค้นหา (Explorer)	1. ครูตีตแผนภูมิเรื่องบนกระดานเป็นภาษากะเหรี่ยงสะกอ และให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน 2. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 – 5 คน ให้นักเรียนอ่านแผนภูมิเรื่องเดิมอีกครั้ง โดยครั้งแรกร่วมกันอ่านเป็นภาษาถิ่นก่อน แล้วจึงอ่านเป็นภาษาไทย ครูสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน
2. การประมวลผล (Evaluar)	3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน เพื่อนำมาแต่งเป็นเรื่องตามจินตนาการด้วยภาษาไทย
3. การสร้างจินตนาการ (Imaginar)	4. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการ นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถพูดสื่อสารออกมาเป็นภาษาถิ่นของตนเองได้
4. การนำเสนอ (Presentar)	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง โดยทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการนำเสนอ โดยมีเงื่อนไขในการนำเสนอว่า ในการนำเสนอ นักเรียนจะต้องนำเสนอที่ไม่ใช่ภาษาถิ่นของตน โดยต้องนำเสนอเป็นภาษาไทยให้ตรงกับภาพและความหมายถูกต้อง
5. การนำไปใช้ (Implementar)	6. ครูตรวจสอบผลงานและการนำเสนอของผลงานนักเรียน 7. นักเรียนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนแต่ละกลุ่ม

7. สื่อการสอน

- 7.1 แผนภูมินิทาน
- 7.2 ผลงานนักเรียน
- 7.3 การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีหลากหลายภาษา

8. การวัดและประเมินผล

- 8.1 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 8.2 แบบประเมินผลงานรายกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง ธรรมชาติเจ้าเอ๋ย	จำนวน 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	เรื่อง ผังความคิด พิชิตสู่เนื้อหา	จำนวน 2 ชั่วโมง
กลุ่มสาระการเรียนรู้	ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	
วันที่สอน		

*****

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

- มาตรฐาน ท 2.1 ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ
- มาตรฐาน ท 3.1 ป.3/1 เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
- ป.3/3 ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
- ป.3/5 พูดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์
- ป.3/6 มีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้
- 2.2 นักเรียนสามารถเล่าเรื่องและอ่านเรื่องที่เล่าได้

3. สาระสำคัญ

การฟังเรื่อง เป็นการสร้างประสบการณ์ทางเนื้อหา ช่วยให้เกิดทักษะในการจับใจความสำคัญของเรื่อง

4. เนื้อหา

เรื่อง “หมาป่ากับลูกแกะ” และ “เด็กเลี้ยงแกะ”

5. คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน)

- 5.1 จากเรื่องที่ฟัง มีละครกัตัว ไครบ้าง
- 5.2 มีเหตุการณ์อะไรที่เกิดขึ้น

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา)

กระบวนการ	กิจกรรมการเรียนรู้
1. การค้นหา (Explorer)	1. ครูให้นักเรียนดูภาพตัวละครในเรื่อง เช่น หมาป่า ลูกแกะ เด็กเลี้ยงแกะ 2. แบ่งกลุ่มนักเรียน โดยกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันให้อยู่ด้วยกัน เพื่อร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพ โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ในระหว่างทำกิจกรรม และร่วมกันตอบคำถามว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เหตุการณ์ตอนนี้เป็นอย่างไรมาก่อน เพราะเหตุใด ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแต่ละกลุ่ม
2. การประมวลผล (Evaluar)	3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นและทำนายจากภาพว่า น่าจะมีเหตุการณ์อย่างไร
3. การสร้างจินตนาการ (Imaginar)	4. นักเรียนแต่ละกลุ่มฟังครูเล่านิทานอีสปเรื่อง “หมาป่ากับลูกแกะ” และ “เด็กเลี้ยงแกะ” 5. แต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถพูดสื่อสารออกมาเป็นภาษาถิ่นของตนเองได้ และช่วยกันเรียบเรียงเป็นเรื่องราว
4. การนำเสนอ (Presentar)	6. นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่าเรื่องที่ฟังและร่วมกันเขียนด้วยภาษาถิ่นของตนเอง โดยแต่ละกลุ่มเล่าเรื่องทั้งภาษาถิ่นตนเองและภาษาไทย 7. ครูเขียนข้อความหรือประโยคที่นักเรียนเล่าลงในแผนภูมิเป็นภาษาไทย และให้นักเรียนฝึกอ่าน 8. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง โดยทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการนำเสนอ โดยมีเงื่อนไขในการนำเสนอว่า ในการนำเสนอ นักเรียนจะต้องนำเสนอที่ไม่ใช่ภาษาถิ่นของตน หากนำเสนอไม่ถูกต้อง เพื่อนเจ้าของภาษาถิ่นก็จะช่วยในการนำเสนอเพิ่มเติม
5. การนำไปใช้ (Implementar)	9. ครูตรวจสอบผลงานและการนำเสนอของผลงานนักเรียน 10. นักเรียนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนแต่ละกลุ่ม 11. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากการฟัง

7. สื่อการสอน

- 7.1 นิทานอีสป เรื่อง “หมาป่ากับลูกแกะ” และ “เด็กเลี้ยงแกะ”
- 7.2 ผลงานนักเรียน
- 7.3 การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีหลากหลายภาษา

8. การวัดและประเมินผล

- 8.1 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 8.2 แบบประเมินผลงานรายกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชนิดของคำ หนูจำได้ จำนวน 8 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง คำกริยานำรู้ จำนวน 2 ชั่วโมง
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 วันที่สอน .....

*****

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 1.1 ป.3/1 อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้

ถูกต้อง

ป.3/3 อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน

มาตรฐาน ท 4.1 ป.3/2 ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำกริยาได้

2.2 นักเรียนสามารถนำคำกริยาไปใช้ในประโยคได้ถูกต้อง

3. สาระสำคัญ

คำกริยา คือ คำที่แสดงท่าทาง หรือ คำที่บอกอาการกระทำ หรือบอกสภาพอย่างใดอย่างหนึ่งของคน สัตว์ สิ่งของ เช่น วิ่ง เดิน ว่ายน้ำ หัวเราะ เป็นต้น

คำกริยามี 2 ลักษณะ คือ คำกริยาที่ต้องมีกรรมมารับและคำกริยาที่ไม่ต้องมีกรรมมารับ

4. เนื้อหา

คำกริยา

5. คำถามที่เชื่อมโยง (คำถามสำคัญ/คำถามนำสู่บทเรียน)

5.1 นักเรียนจำได้หรือไม่ว่า ชนิดของคำมีกี่ชนิด อะไรบ้าง

5.2 มีคำกริยาใดบ้างที่นักเรียนรู้จัก

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (กลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษา)

กระบวนการ	กิจกรรมการเรียนรู้
1. การค้นหา (Explorer)	- ครูให้นักเรียนทำท่าทางตามที่ครูบอก เช่น เดิน วิ่ง ยืน นั่ง หัวเราะ ร้องไห้ กระโดด เป็นต้น แล้วสอบถามนักเรียนว่าสิ่งที่นักเรียนทำนั้นคืออะไร (สิ่งที่ทำ คือ การกระทำ) - แบ่งกลุ่มนักเรียน โดยกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันให้อยู่ด้วยกัน เพื่อร่วมกันค้นหาคำกริยาอื่น ๆ อีก โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถพูดภาษาถิ่นของตนเองได้ในระหว่างทำกิจกรรม ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแต่ละกลุ่ม
2. การประมวลผล (Evaluar)	นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันรวบรวมคำกริยาที่ค้นหาได้ จากนั้นให้นักเรียนทุกคนบันทึกลงในสมุดของตนเองด้วยภาษาถิ่นของตนเองและภาษาไทย
3. การสร้างจินตนาการ (Imaginar)	- ครูแบ่งกลุ่มใหม่อีกครั้ง โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีหลากหลายชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในห้องเรียน - นักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม อ่านผลงานของตนเองที่ทำกิจกรรมมาจากกลุ่มเดิม ด้วยภาษาถิ่นของตนเองจนครบทุกคนในกลุ่ม - นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย ได้แก่ การเขียนรวบรวมคำกริยาของเพื่อนในกลุ่มทุกภาษาชาติพันธุ์ที่มีในกลุ่มและภาษาไทย พร้อมรูปภาพประกอบ
4. การนำเสนอ (Presentar)	นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง โดยทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการนำเสนอ โดยมีเงื่อนไขในการนำเสนอว่า ในการนำเสนอ นักเรียนจะต้องนำเสนอที่ไม่ใช่ภาษาถิ่นของตนเอง หากนำเสนอไม่ถูกต้อง เพื่อนเจ้าของภาษาถิ่นก็จะช่วยในการนำเสนอเพิ่มเติม
5. การนำไปใช้ (Implementar)	- ครูตรวจสอบผลงานและการนำเสนอของผลงานนักเรียน - นักเรียนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนแต่ละกลุ่ม

7. สื่อการสอน

7.1 ตัวอย่างคำกริยาและรูปภาพประกอบ

7.2 ผลงานนักเรียน

7.3 การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีหลากหลายภาษา

8. การวัดและประเมินผล

8.1 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

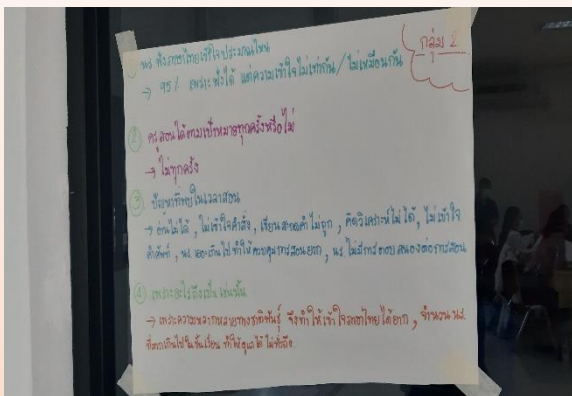
8.2 แบบประเมินผลงานรายกลุ่ม

พจนานุกรมคำศัพท์จากแผนการสอน เรื่อง คำกริยา

คำที่	ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาม้ง	ภาษาไทยใหญ่	หมายเหตุ
1	มัดไว้	ซีจา	มัดไว้	
2	พายเรือ	พายเรือ	พายเฮอะ	
3	จับมือ	ตัวเต	ยิบหมื่อ	
4	ยิงปืน	ตัวผ่อ	ยิงกล่อง	
5	สาดน้ำ	หจิวเก้	หาดน้ำ	
6	โตน้ำ	จะกาเก้	จะน้ำ	
7	ฉีดยา	ตัวฉิ้ว	สึดเซิม	
8	ขุดดิน	เค้ออ้ง	คดหลิน	
9	ชกมวย	ชือเต้า	ต๋อยม่วย	
10	เปิดฝา	เค็ดฝา	เปิดฝา	
11	อุดหู	เกยขอเจ็ด	บึดหู	
12	ยิ้มสวย	หล้วยงเง้า	ยิ้มสวย	
13	กินข้าว	น่อหมอ	กินเช่า	
14	ทะเลาะ	ชือเฉ	หม้งกัน	
15	พับผ้า	พับช่อ	พับผ้า	
16	ผ่าฟัน	พั้วต๋อย	ผ่าฟัน	
17	กำมือ	กำมือ	กำมือ	
18	ไถนา	ฮัวไตรี่	ไถน้ำ	

การฝึกอบรมตามหลักสูตร

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

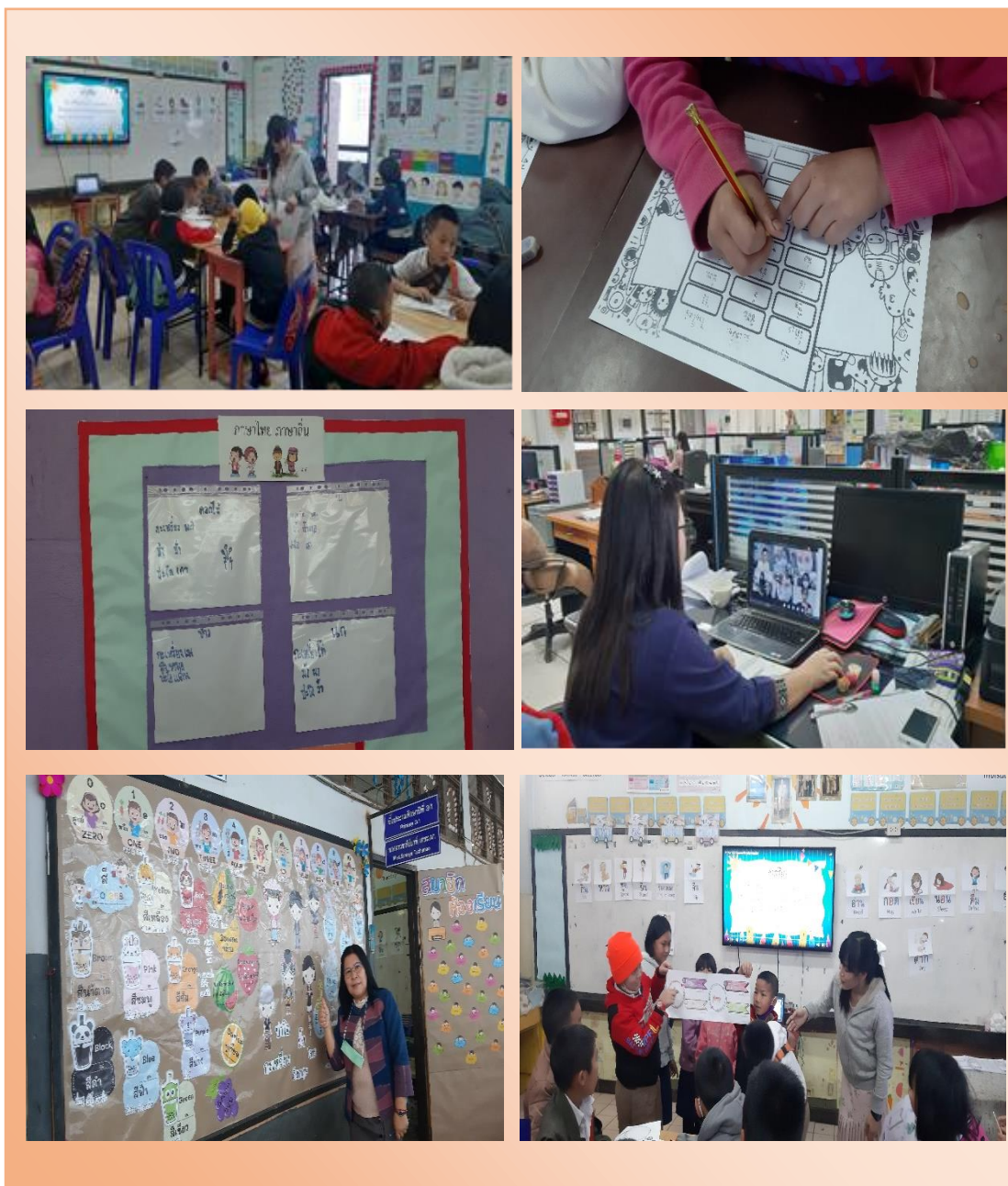

การสังเกตการสอนในชั้นเรียน หลังจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ
สะท้อนผลหลังการสอน

บรรยากาศในชั้นเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
และการสะท้อนคิดครั้งที่ 2 ด้วยรูปแบบออนไลน์

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยสุรินทร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ฐิติพร ไชแสง
วัน เดือน ปี เกิด	
ที่อยู่ปัจจุบัน	
ที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 อาคารอำนวยการกลาง ชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2532 ศษ.บ. (ภาษาไทย มัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผลงานตีพิมพ์	พ.ศ. 2562 รางวัลครูสุดดี จาก ครูสภา กระทรวงศึกษาธิการ

